

# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Meij. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur. — Verslag van de Alg. Vergadering.

Hoofdartikel: Het aanhangige wetsontwerp.

Mededeelingen van verschillenden aard: Commissie van Contrôle enz. — Hum and Bug.

Rechtszaken: Hooge raad: Cassatieberoep van L. V. — Idem van zoon van Staphorster boertje. — Rechtbanken te Amsterdam: Magnetiseur veroordeeld. — Arnhem: hooger beroep van een kwakzalver. — te Ermord: Natuurgeneesheer, — te Rotterdam: Magnetiseur. — te Alkmaar: Piecks eezeemzalf.

Correspondentie.

Advertenties.

## Het aanhangige wetsontwerp.

Op de openbare vergadering ter herdenking van het 50-jarig bestaan onzer Vereeniging mochten wij uit den mond van Minister Verschuur een heugelijke klank vernemen.

Zijn Excellentie gaf uiting aan zijn warme sympathie voor onzen strijd en brandmerkte de kwakzalverij als een maatschappelijk euvel. Van het woord is hij tot den daad gekomen, en vóór ons ligt een ontwerp eener geneesmiddelenwet, waarvan een gedeelte klaarblijkelijk ten doel heeft de strijd tegen de kwakzalverij ook van officieele zijde ter hand te nemen. Een buitengewoon gezondheidscongres heeft, met als grondslag de uitstekende prae-adviezen van Prof. Goester en Mr. Wijnveldt dit wetsontwerp besproken en ondergeteekende heeft in de vergadering, naast huldebetuging aan het initiatief van den Minister, enkele woorden van bescheiden critiek gesproken over de artikelen, meer speciaal onzen arbeid rakende — wel een weinig als een roepende in de woestijn, daar de vergadering overigens een diep stilzwijgen over de kwakzalverij bewaarde met exceptie van Mr. Wijnveldt, die te kennen gaf zich met een door mij aanbevolen amendement (zie hieronder) te kunnen vereenigen.

Zijn adhaesie is ongetwijfeld van groote waarde.

Een kort relaas van het door mij gesprokene moge hier volgen: In de eerste plaats sloot ik mij aan bij de bestrijding in Mr. Wijnveldt's prae-advies van het opnemen der definities. In generalen zin acht ik definities in een wet meestal gevaarlijke algemeenheden doch in dit speciale geval zie ik bovendien een belangrijk bezwaar voor onze actie in de definitie van „geneesmiddelen” in verband met Artt. 2, 7 en 8 der Wet, juist de artikelen, die onze materie bestrijken.

Indien in de lijst bedoeld in Art. 2, 2o., slechts geneesmiddelen worden opgenomen vallende onder de definitie van Art. 1, blijven middelen als „Abdijsiroop” in de lucht zweven. In verband hiermede deed ik de vraag aan de vergadering, of de heeren „Abdijsiroop” als een geneesmiddel beschouwden en het deed mij een weinig wonderlijk aan, toen in plaats van een algemeene ontkenning slechts een geringe reactie op mijn vraag volgde.

Een uitstekend voorschrift is neergelegd in

Art. 7, 1o, dat „geheimmiddelen” onmogelijk maakt.

Slechts is mij het laatste gedeelte van dit voorschrift dat den Minister gelegenheid geeft hierop uitzonderingen te maken, onbegrijpelijk gebleven. Ik kan mij niet indenken welke uitzonderingen op het voorschrift der openbaarheid van de samenstelling der middelen kunnen bestaan.

In Art. 8 wordt de pers gebreideld in de openlijke aankondiging van verpakte geneesmiddelen, doch slechts voor die middelen, wier „Aankondiging den indruk kan wekken, als waren deze geschikt ter genezing, leniging of voorkoming van door Ons te noemen besmettelijke ziekten”, en voorts „Indien Wij van oordeel zijn, dat dit middel schadelijk is voor de gezondheid”. Ik heb mij veroorloofd als derde desideratum een amendement aan te bevelen:

„Of kennelijk slechts uit winstbejag als geneesmiddel wordt verkocht en geadverteerd zonder dit te zijn”.

Voor onze lezers is toelichting van dit amendement onnoodig.

Natuurlijk (welk menschenwerk is onfeilbaar?) zijn andere bezwaren tegen de wet te opperen en zijn mijne bezwaren wellicht te ontzenuwen. Ons Algemeen Bestuur heeft voor enkele dagen uit haar midden een commissie van drie juristen aangewezen, de Heeren Mr. van der Elst, Mr. Bouman en ondergeteekende, benevens de secretaris, om in een rapport onze meening over het ontwerp neer te leggen, welk rapport bij Zijne Excellentie, ook al kan hij er zich niet of slechts ten deele, mede vereenigen, ongetwijfeld in goede aarde zal vallen.

Een algemeene opmerking tenslotte: Het is steeds een moeilijke vraag, wat in de wet zelve behoort te worden opgenomen en wat aan de uitvoeringsmaatregelen moet worden overgelaten. Bij deze wet zullen ongetwijfeld de Algemeene Maatregelen van Bestuur een praeponderanten invloed hebben op de toekomstige werking der wet.

Zonder mij te willen mengen in den strijd betreffende de Commissie van Contrôle op de aanprijzing van geneesmiddelen enz., wil ik toch de hoop uitspreken, dat de Wet en hare toepassingsmaatregelen de taak dezer Commissie overbodig moge maken.

Mr. A. LIND.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

#### LEDENVERGADERING

19 December 's middags 3 uur in Americain Hotel te Amsterdam.

De door zeer weinig leden bezochte vergadering wordt door den waarn. Voorzitter Mr. Lind geopend. Hij herdenkt den overleden Voorzitter J. de Koning en verzoekt de aanwezigen in stilte hulde zich eenige oogenblikken van hunne ziele te verheffen.

Mr. Lind verklaarde zich bereid voorloopig voorzitterschap waar te nemen; de Heer Abrahams wordt gekozen tot lid van het Dagsch Bestuur.

De rekening en verantwoording over 1930, en van de viering van het 50-jarig bestaan der Vereeniging — beiden nagezien en goedgekeurd door de commissie van contrôle — worden vastgesteld.

De heer J. v. Riel wenscht af te treden als bestuurslid en neemt schriftelijk afscheid van de bestuursleden; in hem verliest de Vereeniging haar oudste leden, die jarenlang in verschillende bestuursfuncties met grooten ijver heeft gewerkt. In zijn plaats wordt gekozen Dr. Ph. Coppens, Apotheker a.e. Gemeente Ziekenhuis Rotterdam.

De aftredende bestuursleden Mr. A. v.d. Elst en N. Keulemans werden herkozen.

Een commissie uit het bestuur, drie juristen en een secretaris, wordt benoemd, die het Ontwerp

Wet op de artsennijbereidkunde zal bestudeeren en welke gemachtigd wordt zich met een verzoek tot den Minister te wenden.

De vergadering wordt gesloten.

De Secretaris,

N. KEULEMANS.

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### De commissie van contrôle op de aanprijzing van geneesmiddelen en geneeswijzen en de kwakzalversadvertenties.

Deze commissie schijnt zeer ingenomen met haar eigen werk, in zes jaren gewrocht; een tevredenheid welke zij deelt met de kwakzalvers en de dagbladdirecties. Van de beide laatste categorieën begrijpen we zulks omdat zij behandeld worden volgens een Leidraad van elastiek, waarvan ik punt zeven wil overschrijven:

— „Indien bij een onderzoek naar de samenstelling van een aanprezen middel of naar toepassing van een gebruikte geneeswijze of geneesmethode mocht blijken, dat aan het middel of aan de geneeswijze of geneesmethode, de toegeschreven werking onder geen omstandigheden kan worden toegekend, kan de openlijke aanprijzing voor dit middel, of voor deze geneeswijze of geneesmethode ontoelaatbaar worden verklaard.” —

Men zal Jurist moeten zijn om te omvatten, hoe men een dergelijk artikel in elkaar durft te zetten.

Als medicus wrijft men z'n oogen uit omdat er staat: „Bedrog kan worden toegelaten.” En wordt in het groot toegestaan. Ziehier een bloemlezing uit 'n paar nummers van de Katholieke Illustratie, welk blad, volgens eigen getuigenis, tot de volgzaamste objecten der contrôlecommissie behoort, Jaargang 1931:

Abdijsiroop, facultabletten, purol, kruiden voor lever- nier- suikerziekte, Duo-Formula, Antifelin, bahandeling van etterende ooren door onbevoegde, D.D.D., Kruschen Salts, Maagpoeders, asthamamiddelen, Pastoor Heumann en Co., Bloedzuiverende pillen, zenuwtabletten, vermageringsmiddel, Mme Colenbrander, Rheumachinonpoeder, Wybert tabletten. Gist-Tamine, Radox, Phospherine.

Inderdaad, bedrog kan ontoelaatbaar worden verklaard. Nu komt de commissie met de mededeeling dat het in 't buitenland nog erger is. Best mogelijk. Maar moeten we zoo'n paar slordige roof- en bankovervallen in ons vaderland over het hoofd zien, wijl men het in Chicago nog bonter maakt?

Is de contrôlecommissie werkelijk zoo bang voor een drastische maatregel tegen kwakzalversgespuis te nemen? Zij handelt daarmee niet in den geest van haar Voorzitter, Mr. Marchant, die met èn drastisch pennestreekje heel ons leger wil verdonkeremanen, ons Keurcorps Reserve-officieren van Gezondheid en ons demonstratie-gasmasker inclus.

Dat onze aanvallen op de contrôle commissie, na zes jaren zoet-rustigen arbeid, haar niet als nachtegaalgekwel klinken, begrijpen we; maar dit behoeft geen reden te zijn onze „feitelijke grondslag missende insectieven en onjuiste voorstellingen” even te weerleggen? Die weigerachtige houding is in ons land geen usance men kijke bijv. de „Handelingen” der Tweede Kamer in. Ten overvloede herinneren wij eraan, dat het Bestuur van de Vereeniging tegen de kwakzalverij — ervaringstijd ruim een halve eeuw — met ons van meening is, dat de contrôlecommissie, niet opgericht tot bestrijding der kwakzalverij, deze juist helpt bevorderen.

De dagblad-directies gebruiken de commissie als zondebok-met-breedten-rug, waarnaar men U verwijst bij pogingen, de kwakzalversannonces geschrapt te krijgen. De leden dezer commissie, menschen die een naam — zij het niet op het gebied der geneesmiddelenleer — te verliezen

hebben, kunnen het bedrog niet weren; dit zou het roemloos einde beteekenen van een instituut, door kwakzalvers opgericht en gehonoreerd om erger — een dreigend Wetsontwerp — te ontkomen.

Of het nieuwe ontwerp-wet op de artseneijbe-reidkunst verbetering brengen zal?? Minister Verschuur stelle zich op het standpunt, dat voor geneesmiddelen minstens een even strenge „Leidraad” behoort te bestaan als voor voedingsmid-delen, waar knoeierijen met gevangenisstraf ge-weerd worden. Met halve maatregelen verdrijft men de viesheden uit alle drogisterijen, vele bla-den en sommige apotheken niet.

En mocht het blijken dat wij gestreden hebben tegen een politieke bierka — de contrôlecommissie is politiek zeer veilig gesteld — dan nog zullen wij onze pogingen niet opgeven, maar den bezem op enger terrein, in de R.K. dag- en week-bladen blijven hanteeren, ten eerste wijl we hier te doen hebben met zoo'n maatschappelijke uitwas waarvan Haarlem's Bisschop sprak, en tenslotte omdat het Gebod: „Gij zult niet stelen”, niet rekbaar is, gegrift als het werd in steen!

T.H. A. BLOM, Arts.  
Wehl (Gld.).

Collega Blom wijst door de aandacht te vestigen op één enkel plekje van den Leidraad, zeer juist op het misleidende van de schoone klanken, die als het zoet gefluit van den vogelaar den argeloozen oningewijde trachten te lokken.

Voor mij staat vast dat de Commissie van Contrôle ten spoedigste moet verdwijnen en plaats moet maken voor een regeringscommissie of een ander onpartijdig en ter zake kundig lichaam.

De commissie toch is niet instaat het aanprijzen van geneesmiddelen en geneeswijzen in goede banen te leiden. Dat heeft zij bewezen, niet door hetgeen zij verhinderde, (het moest er nog bijkomen dat zij slaapsters en aborteuses protegeerde!) maar door hetgeen zij doorlaat. Ons dunkt, de bloemlezing van Dr. Blom spreekt duidelijk genoeg.

HUDDLESTON SLATER.

### Naschrift van de redactie.

Ons antwoord op het schrijven van de Commissie van contrôle op het adverteeren voor Geneesmiddelen, verschenen in ons vorig no., moesten wij, wegens plaatsgebrek, achterwege houden. De bedoeling van het toen geschrevene komt vrijwel overeen met het bovenstaande, zoodat wij thans met een korte opmerking kunnen volstaan. Vooraf laten wij hier echter, ten bewijze dat het ons niet om de personen maar om de zaak te doen is, de woorden volgen die Prof. P.v.d.Wielen in het Pharm. Weekbl. van 12 December aan onze quaestie wijdt:

„Het Maandblad, uitgegeven door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij, van Dec., bevat den Leidraad der Commissie van contrôle op het adverteeren voor Geneesmiddelen. Waar nagenoeg al onze lezers het Maandblad ontvangen, nemen we den Leidraad niet over. De Leidraad zelf kan als een model gelden voor komende rijksbemoeiingen. Onjuist zou het zijn, om voor den arbeid der Commissie niet die waardeering te hebben, die hem van rechtswege toekomt. Wat echter door de Commissie niet bereikt kan worden, kan bereikt worden door een rijksregeling. Niet de meeste, maar alle bladen zullen zich naar een rijksregeling moeten richten; wat de Commissie niet kan bereiken, kan bereikt worden door den wetgever. Ook hier geldt, dat hetgeen door particulier initiatief, bij gebrek aan wettelijke rege-

ling, is tot stand gekomen, beter door de regering wordt overgenomen, waarbij dan in de eerste plaats met de belangen van het algemeen en niet met die der belanghebbenden rekening wordt gehouden. Bij het tot stand komen van het wetsontwerp zal een woord van waardeering aan de commissie van contrôle zeker op zijn plaats zijn.”

Zeker. De Wetgever zou o.i. echter niet kunnen toelaten dat in advertenties de volgende bewoordingen, die wij uit eenige couranten overnemen, de zieken op een dwaalspoor kunnen brengen:

Telegraaf 24 Nov. 1931: „Dr. Dumon Pastilles „schenken oogenblikkelijk verlichting” „gaan de ontsteking tegen en genezen met een enkele doos” enz.

Telegraaf 23 Nov. 1931: „Een zittend leven is al te vaak oorzaak van slechte spijsvertering en verstopping. Neem meer beweging en gebruik Foster's Maagpillen het afdoende laxermiddel.”

Telegraaf 23 Nov. 1931: Bij chronische bronchitis Siroop Famel.”

N. Rott. Ct. 23 Nov. '31: „Om Uwe bronchitis te doen wijken moet U nog heden Abdijsiroop nemen.” „Het is wel de hulp voor een ieder, die lijdt aan Heest - Griep - Bronchitis - Asthma.”

N. Rott. Ct. 24 Nov. 1931: „Potter's Catarrh Pastilles een Krachtadig Geneesmiddel bij zware of hardnekkige verkoudheid, bronchitis of catarrh.”

Prov. Overijsselsche en Zwolsche Ct. 26 Nov. '31: „Laboratorium-proeven hebben bewezen dat de damp van Karsote bacteriën van verkoudheid, catarrh en influenza in minder dan 10 minuten volkomen vernietigt.”

Zijn de hierboven aangehaalde zinnen dan zoo gevaarlijk? Schijnbaar niet maar in werkelijkheid leveren zij groot gevaar op, zij het ook indirect. Wij wezen er onophoudelijk op, dat in tal van advertenties (wij moesten ons beperken tot enkele, in een paar dagen verzameld, zij zijn tientallen zeker aan onze lezers bekend), genezing wordt beloofd, zonder onderzoek van den lijder zonder dat men iets afweet van de oorzaak der kwaal. De zieke, die spoedig gelooft aan de waarheid van wat de advertentie zoo fraai voor spiegelt, verzuimt doelmatige hulp in te roepen en het gevolg is licht te raden.

Mag de Commissie van Contrôle, in den weg die zij tegenwoordig bewandelt, tot dit gevolg haar medewerking verleenen?

### HUM AND BUG

In de American Journal of Pharmacy van Augustus 1931 komt onder dezen titel een artikel voor van de hand van Adleij B. Nichols, waarin schrijver een aardigen kijk geeft op de Humbug bedreven, niet alleen door kwakzalvers, doch ook door de fabrikanten der z.g. patentmiddelen.

De woorden Hum en Bug beteekenen misleiding en bedrog. De methoden zijn niet van vandaag of gisteren, schrijver vermeldt voorbeelden van Humbug van af de alleroudste tijden tot op heden. Hij vermeldt eveneens, dat niet eenvoudigen alleen er in vliegen, doch dat dit ook met de grooten, zelfs met de rijks grooten vaak het geval is. Vermakelijk is het staaltje, dat hij beschrijft onder den titel van „val des konings” omtrent een specialité van de jonge dame Joanna Stephans. De specialiteit heette te zijn „de ge-

nezing van den steen" van de nier. Het middel maakte geweldig opgang en toen Joanna er genoeg van had, bood zij het aan „ten bate van de menschheid", natuurlijk tegen de destijds „kleine" vergoeding van 5000 pond. Van alle zijden stroomde het geld toe, totdat invloedrijke vrienden daar een stokje voor staken, een zóó zegenrijk ding mocht immers voor het publiek niet op deze wijze worden verkregen. Het parlement werd er in gemengd en naar aanleiding van een uitgebracht rapport kende dit de kwakzalvster 5000 pond toe. In het jaar 1739 kwam dan het geheim uit. Poeder van gebrande eierschalen en slakken. Een decoct (plantenaftreksel) was bereid door het koken van gras met een bal, bevattende zeep, zwart gebrand varkensgras en honig. En de pillen waren bereid uit verkalkte slakken, zaden van wilden wortel, zaad van den kliswortel, vleugelvrucht van den esch, wilde rozebottels, alle zwart gebrand, benevens zeep en honig.

En het parlement, de lords en de graven hadden zich door de slimme Joanna voor 5000 pond laten beetnemen. De geschiedenis vermeidt het niet, maar de gedupeerden zullen wel, gelijk dit ook tegenwoordig geschiedt, over hunne domheid verder het zwijgen hebben bewaard.

Schrijver behandelt nu in aansluiting aan deze inleiding de zwendelarij, die dikwijls met z.g. patent-middelen wordt gedreven. Hij beschrijft de overdrijving, de geheimniskramerij, de valsche getuigschriften, de brochures, circulaires, tevredenheidsbetuigingen van geneeskundigen, die bij onderzoek blijken niet afgegeven te zijn, de wijze, waarop „the food and Drugs act" wordt ont-doken.

Schrijver bespreekt een aantal kwakzalvers-middelen, o.a. Kruschen-Salts en de wijze, waarop zij worden aanbevolen, daarna komt de z.g. mechanische groep aan de beurt.

Wat de aanbeveling van **Kruschen-Salts** betreft, schijnt het niet ongewenscht hier wat langer bij stil te staan. De vertaling luidt aldus:

„Gaan wij nu over tot Kruschen zout. Ten eerste vinden wij de leuze: „Blijf koel met Kruschen" — gevolgd door beweringen waarvan de samenvatting is, dat het het zuur en de vergiften in het bloed zijn die maken dat het kookt bij heet weer en dat men dit kan omgaan door Kruschen zout, een laxans, te gebruiken. Dan vinden wij het tooneel iets veranderd, blijkbaar als het warme weer voorbij gegaan is, en ons Kruschen zout wordt een wonderlijk vermageringsmiddel! Maar in het vermageringsvoorschrift vindt men het ook noodig te verbieden: overmatig eten, pastijen, cake, taart en ice-cream, weinig aardappels, boter, kaas, room en suiker te nemen en bescheiden mager schapenvleesch, groente en fruit te eten. Men moet ook geregeld oefeningen maken. In andere woorden een welbekend voorschrift dat indien het opgevolgd wordt uit zich zelf het gewenschte effect zal teweeg brengen. En weer vinden wij dat dit wonderzout: uitdrijft afval, zuren en gassen, maag, lever, nieren en ingewanden worden versterkt en zuiver frisch bloed bevattende de zes levengevende zouten van de natuur, gebracht wordt naar elk orgaan, klier, zenuw en vezel van het lichaam, gevoeld door: „that Kruschen feeling" van krachtige gezondheid en activiteit die getoond wordt door: heldere oogen, frissche huid, vroolijke levendigheid en behoorlijk uiterlijk." En nogeens, herhaalt het etiket of de verpakking dit alles? Natuurlijk niet. Het zou te gek zijn om dat te doen! Het geeft de volgende samenstelling: natriumsulfaat, natriumchloride dat is tafelzout, magnesiumsulfaat of Epsomzout, kaliumsulfaat, kaliumchloride

en citroen zuur, die allen even makkelijk vervangen zouden kunnen worden door epsomzout van hoogstens een kwartje inplaats van Kruschen zout dat ruim twee gulden kost. Op het etiket wordt geen melding gemaakt van eenige aanspraak als een middel tegen vetzucht, maar het dient zich als „een zacht laxeer-zout" en het meest is te vinden op de doos, terwijl er erg weinig staat op het etiket. Een circulaire die het pakje vergezelt geeft een eenvoudige en verstandige bespreking over vetzucht en zegt heel zorgzaam dat waar vetzucht niet veroorzaakt wordt door een organische afwijking, Kruschenzout hulp geeft bij dit probleem."

Volgt de beschrijving van de genezing per brief, waarvan ook in ons maandblad herhaaldelijk staaltjes werden vermeld. Een koddige beschrijving van een groote serie brieven, die de kwakzalver bij het uitblijven van het antwoord schreef en waarbij de prijs van de „kuur" bij iederen brief lager werd, geeft een aardige illustratie van de praktijken van zulke bureaux. Ook de beschrijving van haarmiddelen kan men in het artikel vinden. Met de waarschuwing allerlei opgeschroefde aanbevelingen te wantrouwen en den veiligen weg tel bewandelen, n.l. den huisdokter te raadplegen, eindigt de schrijver.

Wij hebben dit artikel, dat waard is in het origineel te worden gelezen, om de leerzaamheid en de geestigheid, waarmede het geschreven is, eenigszins uitvoerig besproken. Men kan er uit ervaren, hoe hardnekkig de kwakzalverij zich door alle eeuwen heen heeft gehandhaafd, en hoe groot onrecht men den Amerikanen doet, wanneer men hen alleen de menschen van de Hum and Bug noemt. Men zie er nog eens ons boekje over de kwakzalversmiddelen op na en erkenne dat Humbug en onpoozelheid internationale kwalen zijn.

ABRAHAMS.

## RECHTSZAKEN.

### Hoogen Raad.

De procureur-generaal bij den Hoogen Raad heeft tot verwerping geconcludeerd in het cassatieberoep van L. F. V., die door het Hof te Arnhem wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst is veroordeeld tot vier geldboeten van f 100.—

Deze conclusie is bevestigd. (N.R.C.)

De Hooge Raad heeft behandeld twee cassatieberoepen van L. S., zoon van wijlen het Staphorster boertje. Wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde op Wieringen is hij door den kantonrechter te Helder veroordeeld in twee zaken resp. tot f 400.— boete en 1 maand hechtenis.

In de eene zaak concludeerde Mr. Berger tot verwerping, in de andere tot vernietiging en principale veroordeeling tot f 300.— boete subs. 30 dagen hechtenis. Arrest 13 Januari. (N.R.C.)

### Rechtbank te Amsterdam.

Eenigen tijd geleden werd de magnetiseur G. F. door den kantonrechter veroordeeld tot een gelboete van f 50.— wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Verdachte had een juffrouw die aan rheumatiek leed „gemagnetiseerd" en had haar een pak kruiden verkocht, waarvoor ze f 2.— had betaald. Verdachte, die tot 1921 directeur van de Rijksinspectie op de visscherij was geweest (hij had eervol ontslag genomen, omdat hij het als een roeping gevoelde de lijdende menschheid te helpen) had sindsdien een uitgebreide practijk ge-

had. Aanvankelijk had hij met een arts samengewerkt; deze, die veel belang stelde in de geneesmethode van verdachte, had zich echter teruggetrokken, toen hij van medische zijde wegens deze samenwerking een berisping had gekregen. In dien tijd had verdachte ook diagnoses gesteld: dit deed hij echter thans niet meer, ook, omdat de menschen, die bij hem om raad kwamen, gewoonlijk wel wisten, aan welke ziekte ze leden, daar ze tevoren al door doctoren waren behandeld.

De practijk van verdachte was in den laatsten tijd erg verlopen, omdat de politie herhaaldelijk procesverbaal had opgemaakt tegen personen, wanneer ze uit het huis van verdachte kwamen.

Onlangs is de zaak in hooger beroep door de vijfde kamer behandeld. Het bleek, dat verschillende menschen baat hadden gevonden bij de behandeling door den magnetiseur.

Het O.M. waargenomen door mr. van Arkel, eischte opnieuw veroordeeling van verdachte tot een geldboete van f 50.—

De verdediger, mr. Worst, meende, dat onder het uitoefenen der geneeskunst moet worden verstaan het stellen van een diagnose en het bewust verrichten van handelingen ter genezing. Geen van beide argumenten kan hier worden aangevoerd.

Verdachte had hooger beroep aangeteekend, omdat bij de behandeling voor den kantonrechter gesproken was van oplichting en van boerenbedrog, terwijl hij ook de boete te hoog vond.

Van oplichting is geen sprake; verdachte krijgt slechts een geringe vergoeding en magnetiseert alleen, wanneer hem dit word gevraagd.

Tien jaar heeft hij ongestoord zijn practijk uitgeoefend. Nu is deze tengevolge van het ingrijpen der politie, geheel verlopen. Nadrukkelijk vraagt pl. een kleinere boete.

Verdachte had zich nog wegens een tweede geval te verantwoorden: ook in deze zaak eischte het O.M. een boete van f 50.—

De rechtbank heeft bekl. veroordeeld tot tweemaal f 10.— boete subs. tweemaal 4 dagen hechtenis. (N.R.C.)

### Appelzaak voor Arnhems rechtbank.

Voor de Rechtbank te Arnhem diende een appelzaak van het Kantongerecht aldaar, waarbij een inwoner uit Arnhem, veroordeeld werd tot f 200.— boete wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

Verd. heeft een juffrouw op het Verscheursplein en twee juffrouwen op het Talmaplein in de oogen gekeken. Voorts keek hij de dames naar haar tandvleesch, naar de nagels van haar vingers, om ten slotte naar zijn laboratorium te vertrekken met het bekende fleschje.

Verd. zeide zijn „patiënten" gewoon niet in de oogen te hebben gekeken om hen te onderzoeken. Hij had zijn „patiënten" gewoon aangekeken. Voorts deelde hij mede, dat deze drie juffrouwen de eerste waren, die hij behandeld heeft.

Vervolgens werden de drie „patiënten" gehoord, die allen verklaarden met een lampje te zijn bekeken. Verdachte keek haar daarbij in de oogen, naar het tandvleesch en de nagels.

Toen de president, mr. Houwink, verdachte te kennen gaf, dat de geneesmiddelen nogal duur waren, zeide verdachte, dat dit altijd met geneesmiddelen zoo is.

De Officier van Justitie: Dat is waar. Een brouwsel van gedroogde kersenbladeren, notenblaren en brandnetels, zijn seizoen-artikelen. In den winter kun je ze niet krijgen en daarom zijn ze zoo duur". (Vroolijkheid achter de groene tafel).

De Officier van Justitie mr. baron Speyart van Woerden, wees in zijn requisitoir op den ernst van deze soort kwakzalverij en vorderde, dat het vonnis van den kantonrechter zou worden bevestigd, n.l. f 200.— boete, subsidiair 20 dagen hechtenis.

De Rechtbank heeft het vonnis bevestigd.  
(Telegr.)

#### Rechtbank te Roermond

De rechtbank heeft het vonnis van den kantonrechter bevestigd, waarbij G. H. W., wonende aldaar, zich noemende natuurgeneesheer, terzake het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde werd veroordeeld tot 2 maanden hechtenis en een geldboete van f 200.— of bij niet betaling van deze geldboete te vervangen door een hechtenis eveneens van twee maanden.

(Zie M.bl. van September 1931).

#### Rechtbank te Rotterdam.

In een zaak van E. J. B. M., 47 jaar, te Voorburg, magnetiseur, appellent van een vonnis van den kantonrechter aldaar, waarbij hij wegens overtreding van art. 48b S.wb. was veroordeeld tot f 25.— boete subs. 10 dagen hechtenis, heeft het O.M. waargenomen door mr. E. O. H. Schutter geëischt bevestiging van het vonnis.

Verdachte gaf toe personen tegen betaling in behandeling te hebben genomen. In die gevallen, waarin de officieele wetenschap faalt, acht verdachte zich geroepen de lijdenden te helpen.

Als getuige werd gehoord M. Sintnicolaas, die verklaarde verdachte's hulp te hebben ingeroepen aangezien hij aan duizelingen leed en zijn geneesheer hem van de kwaal niet kon afhelpen. Van verdachte's behandeling had hij baat onderhouden.

Het O.M. merkte in zijn requisitoir op, dat verdachte meer opkomt tegen de bestaande wetgeving dan tegen het tegen hem gewezen vonnis. Gezien de vaste jurisprudentie meende het O.M. dat het vonnis van den kantonrechter juist gewezen was.

De verdediger, mr. van Deventer, verwees in zijn pleidooi naar de bij de stukken gevoegde pleitnota van het voor den kantonrechter gevoerde verweer.

Pleiter meende dat het hier gaat om de uitlegging van de Wet op de geneeskunde. In art. 1 van die wet wordt omschreven, wat onder geneeskunde moet worden verstaan. Die omschrijving is van 1865 en het is mogelijk, dat wij nu een uitgebreidere omschrijving van geneeskunst zouden geven. De grondslag voor het arrest van den Hoogen Raad van 1886 is gegrond op een historisch onderzoek, dat, naar pleiter meent, echter niet op juiste wijze is geschied. Pleiter zet uiteen, dat magnetisme noch is een wetenschappelijke, noch een technische toepassing van de geneeskunst. Men beroept zich ook op deratio van de wet, welke deze is, dat voorkomen moet worden, dat het publiek in verkeerde handen valt. Zulk een beroep kan echter alleen opgaan, als alleen vervolgd wordt in die gevallen, waarin na deelle gevolgen zijn geconstateerd.

Ten slotte maakte pleiter enkele algemeene opmerkingen. Het Eerste Kamerlid Van Kol heeft in 1928 o.a. in de Kamer verteld van honderden menschen brieven te ontvangen, die genezen waren door magnetisme van allerlei ziekten. Zelfs doctoren en leden van de hoogste rechterlijke colleges laten zich door magnetiseurs behandelen. De centrale gezondheidsraad heeft in 1917 reeds geadviseerd magnetische behandeling niet strafbaar te stellen, staatscommissies hebben rapporten uitgebracht, waarvan men niet meer hoort. Deze doofpotmethode bevat spr. niet; er is onder de medici een zeker obscurantisme ten opzichte van het magnetisme. Zij zijn waarschijnlijk ook bang voor een nieuwe tuchtwet. Het gaat hier om een principieele kwestie, die pleiter zeer ter harte

gaat. Waarom vervolgt de ambtenaar van het O.M.? Hij zegt wel, dat de wet hem daartoe dwingt, maar pleiter verschilt daarin met het O.M. van meening.

Pl. concludeert tot ontslag van rechtsvervolging subs. een lichte boete.

Re- en dupliek volgden.

(N.R.C.)

#### Arrondiss. Rechtbank te Alkmaar.

##### Pieck's eczeemzalf.

J. J. P. een 58-jarige koopman te Hilversum, werd volgens zijn eigen verklaring voorheen geplaatst door een huidziekte, een schijnbaar ongeheelbaar eczema en daar hij bij de voorgeschreven behandeling geen baat vond, probeerde hij zich zelf te genezen en vond ten slotte een middel, waardoor hij van zijn kwaal werd verlost.

De heer P. zou geen koopman geweest zijn indien hij niet zou hebben getracht, het middel productief te maken en hij bracht alzoo in den handel Pieck's eczeemzalf waarmede, volgens de in zijn bezit zijnde attesten, vele lijdens werden gebaat.

Aangezien nu de heer P. zich alleen bepaalde tot de fabricage en detailhandel, ondervond hij geen moeite met de justitie en werd hij dus ook nimmer veroordeeld doch in de maand Maart van het vorig jaar ontving hij het schriftelijk verzoek van een huismoeder te Bergen om toezending van zijn middel. Zij leed reeds geruimen tijd aan eczeem en werd behandeld door dr. Van Gelder; die behandeling sorteerde echter geen effect, voornamelijk omdat zij zoo moeilijk kon voldoen aan het voorschrift, niet in aanraking te komen met water.

De heer P., die toevallig in de buurt vertoefde, was zoo vriendelijk haar zelf te bezoeken, haar toestand op te nemen en liet tegen den kostenden prijs een doosje van het praeparaat ter aanwending achter.

Deze visite werd echter den koopman noodlottig, daar na het gebruik der zalf de aandoening sterk verergerde, zoodat opnieuw de hulp van den medicus werd ingeroepen.

Dr. v. Gelder stond verbaasd over deze ernstige toename der huidziekte. Hij achtte het zelfs noodzakelijk na verloop van eenige dagen, toen geen verbetering intrad, haar opname te gelasten in het ziekenhuis te Alkmaar, alwaar zij onder behandeling werd gesteld van den huidziektеспециalist Dr. v.d. Sluis.

In verband echter met het aandeel, dat de heer P. in dit geval gehad kon hebben werd een onderzoek ingesteld en werden termen gevonden tot instelling eener strafrechterlijke vervolging betreffende overtreding van art. 436 wetb. v. Strafrecht, het buiten noodzaak onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

De kantonrechter van meening zijnde, dat het onderzoek niet volledig was geweest, gelastte aanhouding der zaak, teneinde alsnog dr. v. d. Sluis, huidarts te Alkmaar als getuige te hooren. Op de zitting van 22 Mei werd de zaak voortgezet en na verhoor van den getuige-deskundige Dr. v. d. Sluis, wiens verklaringen uiteraard niet in het voordeel van den verdachte konden strekken, requireerde de ambtenaar schuldigverklaring van P. en diens veroordeeling tot f 150 boete subsidair 100 dagen hechtenis.

De kantonrechter wees op 12 Juni d.a.v. schriftelijk vonnis en verklaarde niet bewezen dat verdachte eenig geldelijk bedrag had aangenomen

voor een door hem verrichte geneeskundige behandeling en sprak verdachte mitsdien van de hem ten laste gelegde overtreding vrij. (Zie ons no. van Sept.)

De verdachte kon zich natuurlijk met deze uitspraak volkomen vereenigen, niet echter de ambtenaar, die in hooger beroep kwam bij de arr. rechtbank te Alkmaar en welk appèl door de meervoudige strafkamer werd behandeld.

Als getuige deskundige werd ook ditmaal gehoord dr. v. d. Sluis te Alkmaar, benevens mej. S., huisvrouw van Corn. K., terwijl de appellant eenige getuigen à décharge had meegebracht.

De heer P. verklaarde, dat hij de patiënte had bezocht op haar eigen verzoek en haar toen raad te hebben gegeven met betrekking tot het gebruik van de door hem verstrekte zalf.

Later had hij de juffrouw, na een ontvangen schrijven waarin zij verergering van haar huidziekte mededeelde, opnieuw bezocht en haar behandeld met levertraan. Zij moest ophouden met de zalf.

De verklaringen van dr. v. d. Sluis waren overeenkomstig als in eerste instantie afgelegd. De patiënte leed aan een eczeem, dat een ernstig karakter vertoonde.

De zalf bevatte een teerpraeparat, dat gunstig kan werken bij huidziekten, doch uiterst specifiek moet worden aangewend.

Dr. v. d. Sluysschatte de handelswaarde van een dergelijk potje zalf op f 1.50.

De heer P. wees er op, dat sommige z.g. geheimmiddelen scheikundig niet zijn te analyseren, bijvoorbeeld de bekende fstelpot.

De verschillende getuigen à décharge, uit onderscheiden plaatsen, gaven gunstige verklaringen omtrent de uitwerking van Pieck's zalf.

Een der damesgetuigen wenschte zelfs voor den heer Pieck een standbeeld!

De officier, na het omstandig getuigenverhoor het woord verkrijgende, en het verloop der zaak releveerende, bleek de meening toegedaan, dat verdachte buiten noodzaak, onbevoegd geneeskundige hulp had verstrekt en dus terzake van overtreding van artikel 436 wetboek van strafrecht moest worden schuldig verklaard. Gevorderd werd dus vernietiging van het vrijsprekend vonnis en veroordeeling tot f 200 boete subsidair 2 maanden hechtenis.

Op 1 December werd P. veroordeeld tot f 150.— boete.

#### CORRESPONDENTIE.

**Ae. E. K. te D.** Dank voor uw aanbieding maar, voorzover wij uit het prospectus konden nagaan, leent zich het bockwerk niet voor bespreking in ons blad.

**J. v. R. Jr. te 's G.** Wij danken u zeer voor het gezondene; zoodra wij iets meer ruimte ter onzer beschikking hebben zullen wij er melding van maken.

**L. H. O. te A.** Bij de overvloed van „Rechtszaken” moesten wij uwe mededeeling over „Het kwakzalversgevaar ten plattelande” een maand uitstellen.

— Onder meer, moest ook de ledenlijst, die gewoonlijk in het Januari-no. verschijnt, blijven liggen.

## DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM. No. 32237

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht. Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur. — Contributie-betaling.

Berichten: Apiol-paerparaten. — Verslag Hoofdinspecteur v. d. Volksgezondheid voor handhaving van wettelijke bepalingen in 1930.

Rechtszaken: Hooge Raad: Verricht een opticien geneeskundige handelingen? — Staphorster boertje. — Pieck's Eczeemzalf. — Kantongerecht te Alkmaar: Een vijf-juffrouw. — Te Groningen: Behandeling van suikerziekte.

Correspondentie.

Advertenties.

Ledenlijst over 1932.

„Onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

Hetgeen onder dit hoofd in de verschillende verslagen gemeld kon worden, geeft geen goed inzicht in het vele werk, dat door de Inspecteurs verricht wordt, om dit euvel te beperken, want aan uitroeiing van het kwaad zal wel niemand denken. Het achterhalen van dit kwaad is een „long way”. Eerst moeten de overtredingen aan het licht zijn gekomen en daarna de bewijzen worden verzameld, die den rechter overtuigen, dat een strafbare handeling is gepleegd. Gewoonlijk werken de overtreders der Wet niet in het openbaar en wanneer dan al eens een gedupeerde patiënt zich bij den Inspecteur komt beklagen, dan weigert hij meestal als getuige bij een eventueel strafproces op te treden. Het oog moet dan ook steeds gericht zijn op advertenties, reclames of naamborden, dan wel op de handelingen van hen, die reeds als onbevoegde uitoefenaren der geneeskunst bekend staan. Het behoeft wel geen betoog, dat het den Inspecteurs niet mogelijk is naast hun andere omvangrijke werkzaamheden daaraan voldoende tijd te besteden. Het is daarom toe te juichen, dat enkele gezondheidscommissies besloten hebben medewerking te verlenen. Zij kunnen het meest op de hoogte zijn van de plaatselijke toestanden, alsook van de namen en adressen dergenen, die onbevoegd de geneeskunst uitoefenen. Daarbij kan vooral in de groote steden, waar deze wilde loot aan den geneeskundigen stam het weelderigst bloeit, gerekend worden op de krachtige medewerking der politie bij het verzamelen van de feiten, die de overtreding kunnen bewijzen.

Zoo heeft de Gezondheidscommissie van 's-Gravenhage zich verdienstelijk gemaakt door toezicht te houden op de in de plaatselijke bladen verschijnende advertenties, welke tot vermoeden wettigden van het uitoefenen der praktijk door onbevoegden. Deze advertenties werden aan den Hoofdcommissaris van politie toegezonden met verzoek een onderzoek ter zake te doen instellen en bij het constateeren van overtreding der Wet regelende de uitoefening der geneeskunst, proces-verbaal tegen de betrokkenen te doen opmaken.

De Commissie beklagt in haar jaarverslag er zich over, dat de door de politie opgemaakte processen-verbaal niet altijd tot 'n veroordeeling leidden, daar de overtreders veelal de strafvervolg-

hebben voorkomen door met den Ambtenaar van het Openbaar Ministerie een schikking te treffen. De door de overtreders betaalde boeten wisselden van f 2.— tot f 10.—. Tweemaal kwam het tot een veroordeeling, waarbij een geldboete van resp. f 5.— en f 10.— werd opgelegd. Het behoeft geen betoog, dat deze geringe bedragen niet erg afschrikwekkend zullen werken, doch men moet niet vergeten, dat de rechter gewoonlijk den overtreder voor den eersten keer ziet en uitsluitend het bepaalde ten laste gelegde feit moet beoordeelen. De Commissie zoowel als de Inspecteur vermoeden meestal op goede gronden, dat de beklagden zich herhaaldelijk aan overtredingen hebben schuldig gemaakt, welke echter niet tot een proces-verbaal aanleiding hebben gegeven. Het is te verwachten, dat wanneer de Gezondheidscommissie op dit terrein werkzaam blijft en dezelfde personen herhaaldelijk met den strafrechter in aanraking brengt, deze een ander oordeel zal krijgen over den ernst der feiten. Bovendien kan bij herhaling van dezelfde overtreding de maximum-boete van f 200.— tot f 500.— worden verhoogd of hechtenis worden opgelegd van een dag tot een jaar.

Dat de rechter geneigd is de feiten ernstiger te beoordeelen, wanneer hij meer contact heeft met de praktijken der beschuldigen zou kunnen blijken uit enkele gegevens door Dr. Hulshoff Pol uit zijn gebied verzameld. Aan 8 overtreders werd door de kantonrechters een straf opgelegd van totaal f 2350.— welk bedrag in appèl verminderd werd tot 530.—

Hoewel de strijd moeilijk is, vooral in verband met de houding van het publiek, dat nog steeds heil verwacht van de geheimzinnige krachten. toegeschreven aan hen, die zonder studie van de medische wetenschap, zich gerechtigd achten geneeskundige hulp te verlenen, zoo zal de strijd voortgezet moeten worden in het belang der Volksgezondheid. Het goede voorbeeld door de Gezondheidscommissie te 's-Gravenhage gegeven van moge door vele Commissies in den lande gevolgd worden. Men bedenke daarbij, dat van zulk een toezicht ook een preventieve werking uitgaat, waardoor overtredingen voorkomen kunnen worden.

Het was tot nu toe niet mogelijk het zoogenaamd dekken van een onbevoegde door een bevoegde tegen te gaan, indien dit door een adver-

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

De penningmeester verzoekt de Contributie en het Abonnementsbedrag te willen gireeren op postgiro 32237 of gem. Giro Amsterdam K 1672. N. KEULEMANS.

## BERICHTEN.

### ERNSTIGE WAARSCHUWING.

#### Apiol-paerparaten.

De Voorzitter van den Gezondheidsraad te Den Haag schrijft:

Het blijkt dat nog steeds middelen in den handel zijn, die aanbevolen worden tegen zoogenaamde „menstruatiestoornissen”.

Zulke middelen zijn veelal zeer gevaarlijk en de Gezondheidsraad acht zich genoodzaakt om daarop de aandacht te vestigen. Dit geldt vooral en met name voor het praeparaat, dat als „Apiol” wordt aangeduid en dat zeer gevaarlijke giften bevat. Het gebruik er van veroorzaakt dikwijls uitgebreide verlammingen en zelfs in de minst kwaadaardige gevallen duurt het vaak maanden alvorens verbetering optreedt.

Het aantal gevallen van zulk een vergiftiging wordt steeds grooter.

### Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid. No. 12. (Dec. 1931).

Van dit uitvoerig Rapport ontleenen wij het volgende aan „het Verslag van den Hoofd-Inspecteur op de Volksgezondheid over 1930 over de handhaving van wettelijke bepalingen enz.”:

tentie werd aangekondigd. De Hooge Raad heeft indertijd een beslissing genomen, dat wanneer in een openbare aankondiging, dat een onbevoegde een tak van geneeskunst uitoefent, uitdrukkelijk wordt vermeld dat de behandeling geschiedt onder geneeskundig toezicht, de steller van de advertentie zich niet schuldig maakt aan de overtreding van de in art. 3 van de Wet op de uitoefening der geneeskunst voorkomende bepaling. Wel heeft een kantonrechter als zijn meening uitgesproken, dat een bevoegde nimmer een onbevoegde bevoegd kan maken, doch deze uitspraak is niet ter beoordeeling van den Hoogen Raad gekomen. Door het in werking treden van de Tucht-wet zal vermoedelijk aan ledodel misbruik een einde komen.

## RECHTSZAKEN.

### Verricht een opticiën geneeskundige handelingen?

De Hooge Raad heeft arrest gewezen in de zaak van den Amsterdamschen opticiën P.B., die, met vernietiging van een vonnis van den Amsterdamschen kantonrechter, door de rechtbank aldaar is ontslagen van rechtsvervolging van het hem ten laste gelegde onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Tegen dezen opticiën was proces verbaal opgemaakt terzake van het feit, dat hij van een meisje de oogen onderzocht heeft, waarna hij haar een bril voorschreef. De officier van justitie teekende tegen het vonnis cassatie aan. (Zie ons no. van October j.l.).

De Hooge Raad heeft nu o.m. overwogen, dat onder geneeskundigen raad of bijstand moet worden verstaan, raad of bijstand, die de werkelijke of voorgewende strekking heeft om geneezing van een ziekte of kwaal te bevorderen;

dat nu in het midden gelaten of een onderzoek als door gerequireerde ingesteld uitsluitend het werk van een medicus en niet van een opticien is en voorts, of elke afwijking van het gezichtsvermogen een ziekte of kwaal, en dienvolgens het door onderzoek der oogen constateeren daarvan steeds het trekken van een geneeskundige conclusie en het aanraden van een bril tot het verhelpen van het geconstateerde gebrek immer geneeskundigen raad mag heeten, ten opzichte van gerequireerde slechts dan van uitoefening der geneeskunst sprake zou kunnen zijn, als vast stond, dat hij op grond van zijn onderzoek bij het meisje een afwijking van het gezichtsvermogen heeft vastgesteld en haar een bril heeft aangeraden met de werkelijke of voorgewende strekking geneezing van zoodanige afwijking te bevorderen, welk een en ander niet kan worden afgeleid uit het enkele feit, dat hij na een onderzoek van haar oogen, een bril aan het meisje heeft aangeraden en te haren behoefte verkocht.

Op dezen grond heeft de Hooge Raad het cassatieberoep van den officier van justitie te Amsterdam verworpen. N.R.C.

### Het Staphorster Boertje Jr.

De Hooge Raad heeft uitspraak gedaan in twee zaken van L. S., zoon van wijlen het Staphorster boertje, die wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde op Wieringen door den kanton-

rechter te Den Helder veroordeeld is resp. tot een geldboete en 1 maand hechtenis.

In de laatste zaak werd het cassatieberoep verworpen; in de eerste zaak werd het vonnis vernietigd en heeft de Hooge Raad, ten principale rechtdoende, S. veroordeeld tot f 300 boete, subs. 30 dagen hechtenis. (Zie vorig Mbl.) (N.R.Ct.)

### Pieck's Exzeemzalf.

De Hooge Raad heeft behandeld een cassatieberoep van J.J.P., die met een door hem uitgevonden zalf een vrouw in Alkmaar, die aan een huidziekte leed, had behandeld, waardoor die ziekte zeer verergerd was. De kantonrechter te Alkmaar had hem vrijgesproken van het hem ten laste gelegde onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, doch in hooger beroep veroordeelde de rechtbank aldaar hem tot f 150 boete. Het O.M. zal op 1 Februari concludeeren. (N.R.Ct.)

### Kantongerecht te Alkmaar.

Het kwakzalversgevaar ten platte-lande

De veecastreerder J. Beumer uit de Rijk souf-freerde al sinds langen tijd aan een meermalen terugkeerende pijn aan zijn rechter middelvinger. Omstreeks Mei j.l. nam die pijn geweldig toe, zwol zijn vinger op en kon hij niet meer en werd het hem in huis te benauwd, geducht zeer deed hem die vinger. Een kennis gaf hem den raad zich te wenden tot de weduwe H., een bejaarde winkelierster en manufacturierster, te Schermerhorn, 'n beroemde specialiteit in de geneezing van pijnlijke vingers en daardoor bekend als de fijt-juffrouw. Razend van pijn kwam de man daar al vroeg in den morgen aan en werd door de oude juffrouw direct behandeld. Zij knipte het vel van den vinger open, strooide er „suiker” op, smeerde met zalf en legde ook eenige blaadjes van een onbekende plant op hand en vinger. De patiënt moest met die behandeling volhouden wat hij dan ook getrouw deed, tot hij eindelijk machteloos op een bed in een hoek van de kamer lag en zijn opname in het ziekenhuis onverwijd nodig bleek. Hij kwam te Alkmaar onder chirurgische behandeling van Dr. van Dam, die een buitengewoon kwaadaardige infectie constateerde. Het was niet meer mogelijk den vinger te redden en de patiënt van de fijt-juffrouw, het had maar heel weinig gescheeld of zij had een grafkrans voor hem kunnen bestellen, legde nu den voorgeschreven eed af met duim en 4 kromme nog overgebleven vingers, toen de 65-jarige oude vrouw J. H. v. d. B., wed. Pieter H. terecht stond ter zake overtreding 436, het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Er was nog een getuige aanwezig, een huismoeder uit Purmerend, die ook aan zeere vingers had gelaboreerd (zij wist niet meer welke) en nu in alle toonaarden den lof van de juffrouw zong over de reuzebehandeling. Van dokters moest ze maar liever niets hebben.

De ambtenaar echter stemde niet in met deze hymne aan de kwakzalverij, doch hekelde scherp dit gevaarlijke bedrijf en vorderde tegen de verdachte f 250.— boete of 100 dagen.

De kantonrechter evenwel, minder onverzoen-

lijk staande tegenover een dergelijke leekenpraktijk, deed aanmerkelijk veel water in dien wijn en veroordeelde het oude vrouwtje tot f 60.— boete of 60 dagen.

Ik kan er nog bijvoegen, dat, volgens proces-verbaal van den brigadier Tjalsma, in Schermerhorn en omgeving vele personen rondloopen, met verminkte vingers als gevolg van de geneeskunst van deze vermaarde fijt-juffrouw.

Alkmaar.

OB DAM.

### Kantongerecht te Groningen.

#### Onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde.

Voor den kantonrechter te Groningen heeft terechtstaan de 50-jarige R. V., directeur van het Bemiddelingskantoor aan de Vischmarkt, die in een perceel in het centrum der stad, zonder daartoe bevoegd te zijn, medische hulp had verleend aan verscheidene personen. O.a. had hij een 15-jarigen jongen behandeld, die aan suikerziekte leed. De knaap is tengevolge van die behandeling ernstig ziek geworden. Het bleek dat V. den knaap een drankje had voorgeschreven voordat hij hem had gezien, op grond van de diagnose der doktoren die suikerziekte hadden geconstateerd. De jongen was opgenomen in een ziekenhuis, doch daarna door de ouders onder behandeling van V. gesteld. Nadat hij enkele dagen behandeld was op de wijze als door V. aangegeven, is de knaap ernstig ongesteld geworden en indien niet tijdig andere medische hulp was ingeroepen, zou het kind zijn bezweken.

De ambtenaar van het O.M. meende dat het vast staat, dat verdachte geneeskunde onbevoegd heeft uitgeoefend en eischte een geldboete van f 300.— subs. 60 dagen hechtenis.

Verdachte betwistte de juistheid van de dagvaarding. Hij zeide geen diagnose te hebben gestel en geen geld van zijn patiënten te hebben gevraagd. Dat werd aan hun eigen wensch overgelaten.

De kantonrechter zal later uitspraak doen.

(N. R. Ct.)

## CORRESPONDENTIE.

Mr. E. L. v. E. te 's-G. Dank voor het gezondene.

F. H. te O. In de druppels afkomstig van den bekenden Monsma te Rinsumageest, toonde de heer Keulemans aan: **Tinctuur van duivelsdrek**, water en **rhabarberpoeder**. Wij komen er op terug.

J. v. L. te U. Dank voor de gezonden brochure. Een eenigszins positief oordeel kunnen wij op 't oogenblik niet vellen.

Wij zullen trachten, door nader onderzoek dit oordeel eenigszins te vestigen. Voorloopig adviseeren wij, wat wij in verschillende gevallen meest al adviseerden: „wees voorzichtig” en, wat nog beter is, „raadpleeg uw geneesheer”.

— Veel moest blijven liggen.

Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

# DE KWAKZALVERSMIDDELEN

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bijden Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgato 32237, Amsterdam.

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,



**Housden**  
Gezondheidscommissie.  
**Heysthuizen.**  
J. D. Smits, arts.  
Hillegom.  
L. J. Hanrath.  
Hilversum  
Dep. N. Holland Ned. Mij. t. b. d.  
Pharmacie.  
Mevr. Feenstra — ten Seldam,  
apotheker.  
Afd. Gooi en Eemland Ned. Mij.  
t. b. d. Geneesk.  
A. J. v. Heemskerck Düker, apoth.  
G. Kasteleijn.  
Mevr. C. W. C. v. d. Meulen-  
v. Manen.  
Prof. P. van der Wielen.  
**Hoek (Zeeland)**  
A. J. Deyer, arts.  
**Hoofddorp**  
Dr. J. Nanninga, arts.  
**Hoogeveen**  
Gezondheidscommissie.  
**Hoogezand.**  
Gezondheidscommissie.  
**Hoogkerk.**  
Groene Kruis.  
A. Polman, arts.  
**Hoorn.**  
Dr. P. F. J. Baesjou  
Afd. West Friesland, Ned. Mij. t.  
bev. d. Geneeskunde  
Huizen (N.-H.)  
M. W. v. d. Berge, arts.  
**Huikum (Fr)**  
W. Fortuin, arts.  
Groene Kruis.  
Dr. W. Sinnighe Damsté, arts.  
**Hulst.**  
Afd. Zeeuwsch Vlaanderen M. t.  
b. d. Geneesk.  
Gezondheidscommissie  
J. A. van Lierop, arts.  
**Hummelo.**  
Dr. B. J. Westerbeek v. Eerten,  
arts.  
**Kampen.**  
P. Butter, arts.  
**Katwijk.**  
J. Huetingh, arts.  
**Kethel (Z.-H.)**  
G. Sauer, arts.  
**Klundert.**  
J. H. Wilmink, dierenarts.  
**Koog a. d. Zaan.**  
Mevr. F. Ader.  
M. Scheele.  
**Kollum (Fr)**  
Dr. de Jager.  
**Kortgene.**  
L. G. Gelderman, arts.  
Groene Kruis  
**Krimpen a. d. IJssel.**  
W. M. Blom, arts.  
**Krommenie**  
Witte Kruis.  
**Lage Zwaluwe.**  
D. Dooremaus, arts.  
**Leeuwarden.**  
S. G. Cath, apotheker.  
S. W. van Dantzig, apotheker.  
Dep. Friesland v. d. Ned. Mij.  
t. b. d. Pharmacie.  
Groene Kruis.  
J. H. Regenbogen, arts.  
Dr. J. A. Römer, arts.  
W. C. C. ten Veldhuys, arts.  
**Leeuven bij Tiel.**  
Dr. A. W. van Haagen.  
**Leiden**  
J. v. Aardenne.  
J. W. Boehmer.  
M. Ch. Boomv. Ochsée, med.-cand.  
J. P. A. Brand, tandarts.  
Mej. J. L. van den Brink.  
F. D. Carels.  
G. J. Crans, arts.  
D. J. v. Driezum  
Mr. A. van der Elst, ambt. O. M.  
J. G. van Es, arts.  
Zr. J. P. Eylders.  
Prof. P. H. G. v. Gilse.  
Zr. E. Gorner.  
H. J. de Graaf.  
W. J. de Graaf Jr., med. cand.  
Mej. A. Harmsma.  
C. A. v. Hees.  
O. v. d. Hiel  
Prof. dr. L. van Itallie.  
P. Jaspersse.  
Jac. J. de Jong.  
L. Klopogge.  
L. D. Korthuis.  
Prof. Dr. W. A. Kuenen.  
C. M. J. C. Lagerwerff.  
P. Lans.  
H. Lekkerkerker, med. cand.  
Leidsche Tandheelk. Vereen.  
J. v. d. Mark.  
L. v. d. Molén.  
Mej. H. S. Molenaar, med. cand.  
H. Navis.  
E. L. Nauta, med. cand.  
S. v. Nooten, med. cand.  
C. Pieck, oogarts.

Lie Swie Pik.  
M. K. Polano, med. cand.  
T. Potjewijd, apoth.  
A. Pull ter Gunne.  
W. W. de Regt Jr.  
J. H. Rensing, med. cand.  
H. J. le Roux.  
J. Ruinen.  
W. P. Sap, med. stud.  
A. M. A. Schuur.  
R. C. J. ten Seldam, med. cand.  
N. Speyer.  
Mevr. Dr. Stark.  
Mej. Dr. Steenhauer, apoth.  
Dr. W. F. Surmond.  
H. P. Veldhuisen, arts.  
C. v. Waalwijk v. Doorn.  
P. W. v. Waasbergen, med. cand.  
Mej. C. Winsemius, semi arts.  
G. v. Woorkom.  
Prof. Dr. J. H. Zaaier.  
J. H. Zaayer Jr.  
**Lemselerveld.**  
H. C. Sauer, arts.  
**Lexmond.**  
P. Bon, arts.  
**Lisse.**  
D. Blok, arts.  
**Loohem.**  
Gezondheidscommissie  
**Loenen a. d. Vecht.**  
L. L. Posthuma, arts.  
**Loedunoon.**  
H. A. N. Vechtman, arts.  
**Lunteren.**  
J. A. v. d. Vliet, arts.  
**Lutjebroek.**  
Afd. West Friesland.  
Ned. Mij. t. b. d. Geneeskunst.  
**Maarsse.**  
H. K. W. Wrede.  
**Maastricht.**  
J. Hollman, arts.  
A. H. Schmedding, arts.  
**Makkinga.**  
Groene Kruis.  
J. S. B. Wanrooij, arts.  
**Medemblik.**  
Witte Kruis.  
**Meerkerk.**  
Dr. C. Spijkerboer, arts.  
**Meppel.**  
Firma Brocades en Stheeman.  
Gezondheidscommissie.  
**Middelburg.**  
Dep. Zeeland der Ned. Mij. t. b.  
d. Pharmacie  
Gezondheidscommissie.  
Mr. J. Moolenburgh.  
M. J. Pienbroek, apoth.  
Middelbarus.  
Gezondheidscommissie.  
**Middelle.**  
Witte Kruis.  
**Midwoud.**  
Witte Kruis.  
**Monnikendam.**  
C. J. P. v. Dijk, arts.  
**Moordrecht.**  
J. Westendorp, arts.  
**Neede.**  
Dr. P. E. Bos.  
**Ter Neuzen.**  
Gezondheidscommissie.  
Afd. Z. Vlaanderen Ned. Mij.  
t. b. d. Geneesk.  
**Nieuw Bejerland**  
M. P. Doorenbos, arts.  
**Nieuwendam.**  
P. J. J. Honig, arts.  
**Nieuwe Tonge.**  
C. van Gelder, arts.  
**Nieuwenep.**  
W. G. Schreuder.  
**Nieuw Weerdinge**  
Groene Kruis.  
**Noordwijk.**  
Dr. Coenraeds Nederveen.  
**Noordwijkerhout.**  
P. A. M. Sengers, med. cand.  
**Numansdorp.**  
C. Flohil, arts.  
H. Hartman, arts.  
**Nijmegen.**  
J. J. W. v. Beek, tandarts.  
R. van Gelder, arts.  
J. W. Hoefelman, arts.  
A. J. Houdehik, arts.  
G. Ph. G. Moeljs.  
J. J. E. H. Oor.  
Ir. M. Spillenaar Bilgen.  
**Oegstgeest.**  
Dr. U. P. v. Ameijden.  
A. M. Blok, med. stud.  
E. W. Creyghton.  
Lie Giok Tjoan.  
B. H. Opendenburg.  
L. H. Vrijman.  
**Oee.**  
Groene Kruis.  
**Oisterwijk**  
Gezondheidscommissie  
Dr. B. Schröder, arts.  
**Oldersork.**  
Groene Kruis.  
**Ommen.**  
Dr. C. J. Warnsinck, arts.  
**Oost- en West Souburg.**  
C. E. Plugge, arts.

**Oosterbeek.**  
P. Leendertz.  
G. H. O. v. Maanen, arts.  
W. H. Zoetelief Norman.  
**Oosterwolde.**  
J. G. Kijlstra, arts.  
**Oosterzee.**  
Floris Hers.  
**Oostzaan.**  
T. Tho. becke, arts.  
Witte Kruis.  
**Opperdoos.**  
Witte Kruis.  
**Oss.**  
Gezondheidscommissie.  
**Oud-Beijerland.**  
Dr. F. Groenewoud.  
**Oude Pekela.**  
Afd. Oldambt, Ned. Mij. t.  
d. Geneesk.  
**Oude W.**  
A. v. d. Bijl.  
**Oud-Karspel.**  
J. G. Vogelzang, arts.  
**Overveen.**  
Th. Lütge, arts.  
**Purmerend.**  
B. H. Jurgens, apotheker.  
**Puttershoek.**  
Groene Kruis.  
**Pijnacker.**  
W. v. d. Horst, med. cand.  
**Raamsdonksveer.**  
B. Knaap, arts.  
**Rauwerd.**  
Gezondheidscommissie.  
**Renkum.**  
Groene Kruis.  
**Rhoon.**  
Groene Kruis.  
**Ridderkerk.**  
Afd. Z.-Holl. Eiland, Ned. Mij.  
t. b. d. Geneesk.  
**Rookanje.**  
Groene Kruis.  
**Roermond.**  
Gezondheidscommissie.  
F. A. Haan, apotheker.  
Dr. H. J. Hoying.  
J. Wiggelendam, arts.  
**Roosendaal.**  
Gezondheidscommissie.  
**Rotterdam.**  
C. G. J. v. Alphen.  
J. Beker, apotheker.  
Jac. Beker, apotheker  
W. A. v. Bronkhorst, pharm.  
doct.  
M. Cohen, apoth.  
Dr. Ph. H. Coppens, apotheker.  
A. v. Duijvendijk.  
H. E. Ekker, tandarts.  
Ned. Fabr. Chem. prod. voorh.  
Struyck en Co.  
R. Geel, arts.  
C. Groenewegen, arts.  
P. J. M. Haanappel, arts.  
L. A. v. Hoek, arts.  
Dr. M. Kingma Boljjes.  
J. J. v. Leeuwen, arts.  
Levensverz. Mij. R. V. S.  
J. H. M. Lutz.  
Dr. G. H. Mol v. Charante.  
Dr. L. B. de Monchy, arts.  
Dr. R. P. Oeffringa, arts.  
W. A. de Ridder.  
Dr. W. v. Rijn, apotheker.  
P. Schraemeir Verbrugge, notaris.  
G. Tieleman  
Dr. E. C. Tuinzing.  
J. Veeuenbos  
Dr. P. A. Vos, apotheker.  
Wester Muziekschool.  
J. M. P. de Winde, med. cand.  
B. J. A. Wolfson, arts.  
H. C. Zeelt, apotheker.  
Fa. W. Zwagers.  
**Rozenburg.**  
Groene Kruis.  
E. G. v. Heusden, arts.  
**Ruurlo.**  
H. W. C. E. Hofstede, arts.  
**Rijsburg.**  
H. G. Jonker, arts.  
**Rijssen.**  
Groene Kruis  
**Rijswijk.**  
P. Greup, arts.  
Dr. B. J. de Haan, arts.  
G. W. Reddingius, arts.  
**Santpoort.**  
Mej. J. W. Bokhoven, apoth.  
Prov. Ziekenhuis.  
**Sassenheim.**  
Dr. P. le Grand.  
**Schaesberg.**  
A. H. Claessens, apotheker  
**Schalkwijk.**  
W. J. M. Janssen.  
**Scheveningen.**  
J. E. Brouwer, arts.  
J. van Bauren, apotheker.  
G. H. Dekker.  
M. den Heijer, apotheker.  
Dr. R. P. v. d. Kastele, arts.  
A. H. Nooy v. d. Kolff, arts.  
Dr. C. Oorthuys.  
Dr. Westerman, arts.

**Schiedam.**  
apoth.  
**Schipluiden.**  
Groene Kruis.  
**Schoonhoven.**  
Gezondheidscommissie.  
**Schoorl.**  
S. G. Baron v. Fridagh.  
Witte Kruis.  
**Slidrecht.**  
Gezondheidscommissie.  
Groene Kruis.  
Dr. A. Prins de Baat, arts.  
D. Zijp, arts.  
**Smilde.**  
S. Boonzaayer.  
**Sneek.**  
Gezondheidscommissie.  
**Soest.**  
Dr. IJ. A. v. Poopla.  
**Soestdijk.**  
J. Baart de la Faille, arts.  
**Speckholzerheide.**  
M. Retera, arts.  
**Stad aan 't Haringvliet.**  
P. Oosthoek, arts.  
**Steenwijk.**  
Gezondheidscommissie.  
**Stompeters (N.-H.)**  
Witte Kruis.  
**Streefkerk.**  
Groene Kruis.  
**Ternaard.**  
Groene Kruis.  
**Tholen.**  
P. J. Duinker, arts.  
Gezondheidscommissie.  
**Tiel.**  
Afd. Tiel en Omstr. Ned. Mij.  
t. b. d. Geneesk.  
Mr. G. v. Itallie.  
**Tilburg.**  
M. J. M. Bijvoet, apotheker.  
Th. N. Cloosterhuis, apoth.  
**Twisk (N.-H.)**  
Witte Kruis.  
**Uden (N.-B.)**  
Dr. P. F. A. Peters, arts.  
**Uitgeest.**  
H. J. Gulje, arts.  
**Uithoorn.**  
Witte Kruis.  
**Utrecht.**  
Dr. J. H. G. Carstens  
Gem. Geneesk. Dienst.  
Gezondheidscommissie.  
W. G. de Haas, arts.  
Emile Hensen, pharm. cand.  
H. Hondelink, arts.  
G. H. de Kley, chirurg.  
Prof. Dr. B. J. Kouwer.  
Dr. E. H. B. van Lier.  
Mej. M. Myers, apotheker.  
Pharmaceutisch Laboratorium.  
Dr. Y. A. Poita, arts.  
Dr. J. F. Reith, apotheker.  
Afd. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d.  
Geneesk.  
Dep. Utrecht, Ned. Mij. t. b. d.  
Pharmacie.  
M. E. Stas, scheikundige centr.  
Laborat.  
**Vaassen.**  
Groene Kruis.  
G. E. Windemüller, arts.  
**Valkenswaard.**  
Frans v. Best.  
**Veen.**  
J. E. Schmitz, arts.  
**Veenendam.**  
W. Boer, notaris.  
Gezondheidscommissie.  
Dr. Th. Tjabbes, arts.  
**Veenendaal-de Klomp.**  
C. Engel, arts.  
G. H. de Waard, arts.  
**Veeze.**  
Gezondheidscommissie  
**Velp (bij Arnhem.)**  
Dep. Gelderland, Ned. Mij. t.  
b. d. Pharmacie.  
Gezondheidscommissie.  
Mr. L. H. D. baron de Vos tot  
Nederveen Cappel.  
Dr. A. v. d. Willigen, arts.  
**Velsen.**  
R. Vedder, med. doct.  
**Vianen.**  
H. J. Thorbecke, arts.  
**Vlaardingen.**  
G. A. H. v. d. Corput, apoth.  
Gezondheidscommissie.  
**Vlissingen.**  
Gezondheidscommissie.  
A. E. J. La Comblé, arts.  
A. Staverman, arts.  
J. J. Wolters, arts.  
**Voorburg.**  
L. C. Breebaard.  
Dr. C. de Leeuw, arts.  
J. F. Oortzyzen, arts.  
O. G. L. de Roos.  
**Vught.**  
Gen. Gesticht v. Krankzinnigen.  
**Waarder.**  
Groene Kruis.  
**Wageningen.**  
D. E. Jansen, apotheker.  
**Warfum.**  
Gezondheidscommissie.

**Warmond.**  
J. Jelgerhuis Swildens, apoth.  
**Wassenaar.**  
A. R. Best.  
Dr. H. D. de Boer.  
Dr. Bouman, arts.  
**Wateringen**  
H. L. Jansen, arts.  
**Wedde.**  
Gezondheidscommissie,  
**Weesp.**  
A. A. Knaap, arts.  
**Wehl (Gelderl.)**  
Th. A. Blom, arts.  
**Wervershout (N.-H.)**  
Witte Kruis.  
**Wester Blokler.**  
J. J. Barnhoorn, arts.  
**West Souburg.**  
J. M. van den Hoek, arts.  
**Wierden.**  
Gezondheidscommissie.  
Groene Kruis.  
**Wildervank.**  
Dr. D. Huizinga.  
**Winsum (Gr)**  
Dr. R. P. Brouns.  
**Winterswijk.**  
H. G. Enklaar, offic. v. gezondh  
Gezondheidscommissie.  
C. v. Scholthorst, arts.  
**Woerden.**  
W. G. Haye Jr., apoth.  
Groene Kruis.  
**Workum.**  
L. H. Bogtstra, apotheker.  
**Wijbe.**  
Gezondheidscommissie.  
**Zaandam.**  
D. K. Boom, arts.  
Dr. C. v. Dan  
Gezondheidscommissie.  
J. W. de Goeje, arts.  
L. Klopman.  
A. M. Pelt, arts.  
J. M. Romijn.  
J. de Wit, arts.  
**Zalt-Bommel.**  
J. A. v. Haafden, tandarts.  
D. J. de Jong, apotheker.  
**Zeist.**  
H. Blanken, arts.  
Dr. S. Heeg, arts.  
N. A. Kortlandt, arts.  
Dr. J. v. d. Meulen, arts.  
D. van Zante, apoth.  
**Zevenbergen.**  
L. van der Linde, arts.  
**Zevenhuizen (Z.-H.)**  
Dr. H. J. de Wit, arts.  
**Zierikzee.**  
Gezondheidscommissie.  
**Zoetermeer.**  
Gezondheidscommissie.  
C. Konug, med. cand.  
Wijbo Kortman  
**Zuidbroek.**  
Groene Kruis.  
**Zuidhorn.**  
Gezondheidscommissie.  
**Zuid Scharwoude.**  
Witte Kruis.  
**Zuidwolde.**  
S. G. Vegter, arts.  
**Zuthphen.**  
Afd. Zutphen Ned. Mij. tot bev.  
der Geneeskunst  
Gezondheidscommissie.  
Dr. H. Jonker.  
Dr. J. Oudenampsen, apotheker.  
**Zwolle.**  
Dep. Overijssel Ned. Mij. t. b. d.  
Pharmacie.  
Overijsselsche Vereenig. t. b. d.  
Tuberculose.  
E. H. Hengeveld, arts.  
Dr. G. J. van Thienen, arts.  
J. J. Tijl, uitgever.  
**Zwijndrecht.**  
G. M. A. J. Krijger, arts.  
**NED. O. INDIE.**  
**Batavia (Centr. Java).**  
A. F. Eilers de Haan, tandarts.  
A. N. Erkelens.  
F. Holzschuler von Harrlach  
arts, offic. v. Gez.  
**Bandoeng.**  
Dr. H. Jakobs, offic. v. G. le kl.  
H. W. Borel offic. v. gezondh.  
**Buitenzorg.**  
Dr. Thung Soey Hay.  
**Galang.**  
Dr. E. Smits, arts.  
**Medan.**  
L. Meyerling.  
**Sitoebanda (Java).**  
G. A. Scheller.  
**Tandjong Priok**  
Dr. W. de Priester, arts.  
**NED. WEST INDIE**  
**Paramaribo.**  
R. D. G. Ph. Simons, med. stud.  
**ZUID-AFRIKA.**  
**Nijlstrom.**  
Gerrit Bakker.  
**Twifelf. F. tein.**  
Mr. H. de Munnik.



# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging

# TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijken aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur. — Betaling der contributie.

Hoofdartikel: Nog eens de Geneesmiddelenwet. Mededeelingen van verschillenden aard: „Gesundheidsdienst”. — Ook kwakzalverij in advertenties. — De twintig geneeskuren van den Abbé Hamon. — Grondslagen waarop de uitoefening der artseneijbereidkunst berust.

Rechtszaken: Valsche Haarlemmerolie. — Kwakzalver uit Diessen. — Rekening tot zes- en zeven duizend gulden (Kantongerecht te Breda). — Natuurgeneeskundige te Mehem.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Haarlemmerolie.

Advertenties.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

De penningmeester verzoekt de Contributie en het Abonnementsbedrag te willen gireeren op postgiro 32237 of gem. Giro Amsterdam K 1672. N. KEULEMANS.

### Het Ontwerp-Genesmiddelenwet.

Nog enkele woorden omtrent dit ontwerp, en wel naar aanleiding van de talrijke publicaties, die daaromtrent in het **Pharmaceutisch Weekblad** verschenen en voorzover deze in verband staan met den strijd, dien wij voeren. Tot ons groot leedwezen moeten wij met onze plaatsruimte werken en volstaan met sommige grepen in het rijke materiaal.

Met bewonderenswaardige tact heeft de Hoofdredacteur van genoemd Weekblad, Prof. P. v. d. Wielen, dat materiaal verzameld en daaraan zijne beschouwingen vastgeknoopt, op een wijze, die ver boven onzen lof gaat. De Weekbladen van 6 en 13 Februari j.l. leveren ons stof voor deze beknopte overname.

Vooreerst naar aanleiding van een artikel van het Handelsblad van 28 Januari j.l. (een tweede stuk) onder het hoofd: „Bestrijding der Kwakzalverij.”

„De schrijver wil wel aannemen, dat de regering het morele recht heeft, een verbod uit te vaardigen voor artikelen, „die apert, volgens communis opinio, voor ieder normaal mensch gevaarlijk zijn”. „Wanneer echter de minister over al of niet schadelijkheid deskundig advies inwint, dan zal hij terecht moeten komen bij het Rijksinstituut voor Pharmaco-

Therapeutisch Onderzoek: „Een instituut, hetwelk ongeveer op het standpunt schijnt te staan dat elk artsennmiddel (en wij hebben gezien, dat volgens de definitie van de wet vrijwel alle voedingsstoffen daaronder vallen!), hetwelk wordt gebruikt, zonder dat een medicus het voorschrijft, schadelijk is voor de gezondheid, althans dat kan zijn ...” Waar haalt de man deze nonsens vandaan? zegt Prof. v. d. W. en wij zeggen het hem na. Het kletspraatje al, dat de bedoeling van het ontwerp zou zijn, om voedingsmiddelen, ook wanneer ze kennelijk als geneesmiddelen worden gevraagd, onder de wet te doen vallen, is een bewijs van een absoluut gebrek aan inzicht, wat de regering met de nieuwe regeling van den geneesmiddelhandel voor heeft.

„De schrijver loopt warm op de artikelen van het ontwerp, waardoor de openlijke aankondiging van geneesmiddelen wordt geregeld. Een inbreuk op de persoonlijke vrijheid heet deze beschermingsmaatregel te zijn, alsof in het geheele systeem der moderne wetgeving dergelijke inbreuken, die in het belang van het algemeen en zelfs in het belang van enkele personen worden genomen, ver te zoeken zijn, zegt Prof. v. d. W. Wie de advertenties ziet die thans nog door de van fabrikanten en groothandelaren afhankelijke controle - commissie worden doorgelaten, zal in het pleidooi voor de vrijheid van het aankondigen van kwakzalversmiddelen weinig anders kunnen zien dan een poging, om voor de couranten ook in de toekomst de voordeelen der kwakzalversadvertenties te verzekeren en dit ten koste van een goedgelovig publiek, dat zich door de in deze advertenties verkondigde leugens laat biologieeren. Te prijzen is het zeker, dat in de 6 jaar, dat de controle-commissie bestaat, 202 advertenties als ontoelaatbaar zijn afgekeurd. Onder een groot aantal der duizenden advertenties, die sedert wel zijn opgenomen, zouden de afzonderlijke leden der commissie zeker niet gaarne hun eigen naam hebben geplaatst. De mogelijkheid, om de altijd voor het opnemen van dergelijke advertenties aansprakelijk gestelde dagbladadministraties te dwingen, om zich hierin naar het inzicht der steeds zich onschuldig noemende redacties te schikken, wordt thans in het Handelsblad van de zijde

der redactie als ontoelaatbaar bestreden. Dit geeft te denken.

Er is echter een eenvoudige oplossing. Bij de bespreking van het ontwerp hebben allen, die deskundig zijn, de leden van het pharmacotherapeutisch instituut, de leden van den gezondheidsraad, de apothekers, moeten hooren, dat ze onbetrouwbaar zijn. slechte raadgevers der regeering. Zij, die het weten, zijn de drogisten, een paar journalisten, een aantal leden van middenstandsbonden en Kamers van Koophandel. De bepalingen omtrent de openlijke aankondiging vonden in 1925 bestrijding bij de journalisten, de handelaren en fabrikanten van specialités en kwakzalversmiddelen en de drogisten. Aan de medische adviseurs, de deskundige ondergeschikten van de fabrikanten en groothandelaren, kan men moeilijk in deze materie als onafhankelijke personen de beoordeeling over schadelijk of niet-schadelijk toevertrouwen. De groote dagbladen echter hebben aan zich mannen van wetenschappelijke en maatschappelijke reputatie als medische medewerkers weten te assumeeren. Wanneer men nu eens niet afging op Jan Publiek, of, wat het zelfde is, op de „communis opinio”, maar elke advertentie toeliet waaronder de medische medewerker van het dagblad gezet had: „De advertentie door ondergeteekende goedgekeurd” met volle onderteekening van den medischen medewerker? Men was dan niet afhankelijk van het inzicht van de steeds zoo heftig aangevallen deskundige raadgevers der regeering.”

Vervolgens nemen wij het volgende over uit het blad van 13 Februari, dat o.i. een goeden kijk geeft op de quaestie waar het om gaat:

„Naar aanleiding van een stuk in de **Limburger Kocrier**, overgenomen in het **Therap. Weekbl.**, schrijft Apotheker D. Schrijnen in de **Limburger Koerier** van 9 Februari:

„In het nummer van 4 dezer komt een hoofdartikel voor betreffende het „Ontwerp-Genesmiddelenwet”.

Werd tot heden door allerhande inzenders op allerlei grond dit ontwerp besproken, goed- en afgekeurd, nu komt de Hoofdredactie zelf met zwaar geschut. En dat concentreert zich m.i. in het argument, „het kost aan de dagbladen geld.”

Spreekende over eene censuur, door de Rege-

ring uit te oefenen over de openlijke aankondiging van verpakte geneesmiddelen, vraagt uwe Redactie: „Is die censuur noodig?” En daarop wordt gezegd: „En dan antwoorden wij met het Handelsblad ronduit „Nee”. Te verwonderen is het niet van het Handelsblad, dat als liberaal blad de vrijheid huldigt voor iedereen en dus van censuur niet veel moet hebben. Ik antwoord op die vraag met een volmondig „Ja”, omdat de gezondheid van de burgers in de eerste plaats komt en daaraan moet worden opgeofferd de schade die aan de dagbladen wordt berokkend. Daarom is dit concept aan velen in den lande zoo sympathiek. Dat die schade aanmerkelijk zal kunnen zijn, bewijst het nummer van 4 dezer, waar het stukje in voorkomt. Immers, er staan daarin advertenties van verpakte geneesmiddelen:

1. De wonderbare poeders van 't Witte Kruis tegen koorts, hoofdpijn, griep, reumatiek, etc.
2. Tunamag, het middel bij uitnemendheid tegen hoest, verkoudheid, bronchitis, etc.
3. Mijnhardttabletten voor zenuwzieken.
4. Thermogènewatten tegen jicht, reumatiek, griep, steken in de zij, etc.

Die zullen dan natuurlijk vervallen, want de regeering zal terecht oordeelen, dat het aan de arts moet worden overgelaten, medicamenten voor te schrijven of aan te wijzen tegen griep, reumatiek, bronchitis, etc., want uitstel door het gebruik van middelen, die door handelaren worden aangeprezen, buiten den dokter, kan gevaarlijk worden.

Nu zegt U, dat er eene commissie bestaat, die advertentie keurt, maar, zoover mij bekend, is dat geen officiële, geen regeeringscommissie. Het publiek zou dienen te weten, wie daarvan lid is, welke werkwijze die hebben, en op wat grond die keuring geschiedt, om een oordeel daarover te krijgen.

Dat er 202 advertenties werden afgekeurd, zegt mij niets, als men ziet, hoe dagelijks tientallen nieuwe geneesmiddelen in den handel kimen. De Commissie schijnt toch wel b.v. de Witte Kruis-poeders en de Tunamag te hebben goedgekeurd, en dat versterkt niet mijn vertrouwen in die commissie.

Hierop volgt een naschrift der redactie:

„De geachte inzender vergist zich in zijn aanhef. Niet „nu” kwam de hoofdredactie aan dragen met een bestrijding van het ontwerp; ze deed dt reeds den 25sten November v. j. (Eerste Blad), waarbij ze zich plaatste noch op het standpunt der apothekers, noch dat der drogisten — beiden geldelijk belang hebbende partijen — maar op dat van het publiek, daar onbelemmerde verstrekking van onschadelijke geneesmiddelen een volksbelang is. De wering van schadelijke geneesmiddelen wordt reeds door een overeenkomst tusschen apothekers, drogisten en pharmaceutische fabrieken (de U. A.-lijst) gewaarborgd. Waarom zou zulk een keuring vanwege particulier initiatief wél goed zijn, en een particuliere keuringsovereenkomst tusschen vooraanstaande apothekers en dagbladen niet?

Eerst in tweede instantie, 4 dezer, hebben we de benadeeling, door het wetsontwerp, o.m. van de dagbladen doen uitkomen. Waarom zouden apothekers en drogisten wél voor hun respectieve groepsbelangen mogen opkomen, en dagbladen niet? Dezen hebben toch zeker evenveel recht? .....

Inzender maakt zich ook een verkeerde voorstelling van het ontwerp, als hij meent, dat de regeering daarin wil voorschrijven, dat men

aan den arts zal moeten overlaten, te bepalen, welke middelen men te gebruiken heeft bij reumathiek, verkoudheid, enz. Dat zou de regeering niet kunnen. Niemand kan den burger beletten, zich bij lichtere ongesteldheden te bedienen van eenvoudige huismiddeltjes, die hij desnoods zelf kan samenstellen. De hoofdbedoeling van het ontwerp is, den apothekers zoo veel mogelijk den alleenverkoop der verpakte geneesmiddelen toe te schuiven — iets wat volmaakt onnoodig is en ten plattelande belemmerend werkt.

Dat is ons hoofdbezwaar tegen het wetsvoorstel. Dat de belangen van drogisten en publicisten erdoor geschaad worden ten bate van den veel minder talrijken apothekersstand, is een daaraan ondergeschikt medebezwaar.”

„Met de bekende, opzettelijk verdraaide drogistenvoorstelling over de verpakte geneesmiddelen maakt de redactie der L.K. er zich wel wat al te gemakkelijk af”, zegt Prof. v.d. W. en wij zijn van hetzelfde gevoelen; „de ware bedoeling der Couranten-bestrijding komt echter naar voren door de mededeeling, dat de belangen van drogisten en „publicisten” worden geschaadt!”

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### Gesundheitsdienst

Onder dezen naam is in de Tschechoslowakische Republiek, in September 1931, een nieuw tijdschrift verschenen ter bestrijding der kwakzalverij, waarvan wij de eerste afleveringen in dank ontvingen.

Voorzover wij konden nagaan, is dit (behalve de, in **Berlijn** verschijnende „Gesundheitslehrer” en ons reeds ruim een halve eeuw bestaand Maandblad) het derde orgaan, dat zich speciaal ten doel stelt den strijd tegen de kwakzalverij aan te binden.

Onder hoofdredactie van **Dr. B. Leipa** heeft dit Maandblad tot devies:

„Wij zelve willen de wetten, verordeningen en zeden van onzen stand hooghouden, wij verlangden dit echter ook voor alle anderen, die „ten opzichte van de gezondheid werkzaam zijn.”

Reeds vroeger was daar te lande tegen de kwakzalverij opgetreden en wel door den betreurden **Dr. Kantor**, die toenmaals als redacteur van den Duitschen **Gesundheitslehrer** fungeerde maar een eigen orgaan werd, tot nu toe, nog gemist.

Over den inhoud kan men zich het best een oordeel vormen, wanneer wij enkele punten, vrij vertaald, van het programma laten volgen, dat in No. 1 van het Maandblad is afgedrukt:

- a. Beoordeeling der Kwakzalverij.
- b. Verspreiding van kennis over kwakzalverij en geheimmiddelen.
- f. Mededeelingen van gerechtelijke vervolgingen van kwakzalvers, vooral ook van hen, die in het buitenland wonen en in Tschechoslowakei hun bedrijf uitoefenen.
- g. Uitgifte en verspreiding van vlugschriften enz. tegen kwakzalvers en het geheimmiddel-onwezen.
- i. Het inrichten van tentoonstellingen betreffende kwakzalverij en dergelijke.
- j. Het onderhouden van voeling met gelijkgezinden.

(Vooral ook voor het laatste houden wij ons ten zeerste aanbevolen).

Wij zullen wel spoedig gelegenheid hebben meer uitvoerig een en ander uit deze nieuwe uitgave mede te deelen.

Voor heden bepalen wij ons ertoe onzen jongsten medestrijder **van harte welkom te heeten** met de verzekering, dat wij gaarne bereid zijn, in het heilzaam streven naar krachten mede te werken.

### Ook kwakzalverij.

Dat de fabrikanten van „verpakte geneesmiddelen” steeds driester den weg der kwakzalverij opgaan, blijkt o.a. uit een reclame-middel van den laatsten tijd, waarmee de firma „Bayer-Meister Lucius” de afzet harer producten tracht te bevorderen: een kompas, dat antwoord geeft op een achttal vragen. Van welken aard deze vragen en antwoorden zijn moge blijken uit deze voorbeelden: „Wat doet een Moeder als haar kind over keelpijn klaagt?” „Zij geeft het geregeld Panflavin-pastillen”, „Welk teeken waarborgt de bijzondere waarde van een geneesmiddel?” „Het Bayer-kruis.” De moeder, die bovenstaanden raad opvolgt, heeft kans haar kind onberekenbare schade te berokkelen door te verzuimen tijdig een geneeskundige te raadplegen. En wie vertrouwt op het „Bayer-kruis” als waarborg van de bijzondere waarde van een geneesmiddel, stelt zijn vertrouwen op woorden, waaraan elke vaste grondslag ontbreekt.

Een ander voorbeeld (en nu helaas van vaderlandschen bodem). In de stations leest men tegenwoordig: „Ga niet op reis zonder **Medicinale Norit**, tegen Maag- en darmstoornissen.” Norit is een zeer zuivere koolsoort, die in hooge mate het vermogen heeft kleurstoffen en gassen aan zich te binden. Wanneer echter een arts (en dit gebeurt inderdaad) aan een patiënt het gebruik van Norit voorschrijft in plaats van de oorzaak van een abnormale gasontwikkeling of van luchtophooging in de maag op te sporen en die oorzaak te bestrijden, dan wordt hierdoor het welbegrepen belang van den patiënt niet bevorderd. Bovendien wordt hierdoor in de hand gewerkt, dat de zieke en zijn vrienden en bekenden in soortgelijke gevallen zich rechtstreeks van het geprezen „geneesmiddel” voorzien (de dokter heeft het immers zelf voorgeschreven, dus zal het wel goed zijn), buiten den Medicus en buiten de Apotheek om.

De fabrikant werkt dit door zijn annonces voor het publiek nog meer in de hand. Norit wordt daardoor, evenzeer als Boom's maagpoeder e.d. een echt kwakzalversmiddel.

Dr. J. DE GROOT Sr.

Den Haag, Februari 1932.

### De twintig geneeskuren van den Abbé Hamon.

Het is reeds tien jaar geleden dat wij deze geneesmethode uitvoerig bespraken (o.a. in het Maandbl. van Jan. 1922), en thans blijkt ons, uit ons toegezonden bladen, dat voor deze methode nu weer ruime reclame wordt gemaakt.

Wij mogen veronderstellen dat niet vele van onze lezers thans nog in het bezit zijn van het genoemde Maandblad en zien ons daarom verplicht nog eens op deze zaak terug te komen echter, wegens onze beperkte ruimte, in veel beknopter vorm.

„De wijze waarop voor de methode Hamon propaganda wordt gemaakt, doet ons aan kwakzalverij denken en geeft ons aanleiding onze lezers te waarschuwen de **grootste voorzichtigheid** in acht te nemen.

Daargelaten, dat wij niets weten omtrent de **geneeskundige kennis** van den **Abbé Hamon** (zou deze bestaan?) die n.l. twintig verschillende geneeswijzen zoo maar klakkeloos aan de onderscheidene zieken aanbeveelt, willen wij hier de

redenen ontvouwen, die ons tot de aanmaning van voorzichtigheid hebben geleid.

In het boekje worden alle tot nu toe gevolgde geneeswijzen afgekeurd terwijl van de door den Abbé gevolgde methode in de meeste gevallen onvoorwaardelijke genezing (zonder onderzoek van den patiënt) wordt beloofd.

(Dit is echte kwakzalversmanier!)

„Voor de goedkoopte behoort men de kuur ook niet te doen. De kosten voor de behandeling van een tot zes maanden loopen voor elk der geneeswijzen ongeveer van f 3.50 tot f 34.25 en dan durft de schrijver van de brochure nog het volgende, in zijn voorwoord te vermelden:

„Ik mag thans gelukkig zijn over mijnen arbeid; de bijval heeft mijn werk bekroond, want ik ben tot overtuigende en onwederlegbare uitslagen gekomen. Maar ik heb geene reden mij erover te roemen, want in dit alles heb ik enkel de goddelijke leeringen der heilige boeken gevolgd. „En hij toonde hem boomen aan, wier bladeren de volkeren genezen (**Apocalyptus**).”

„Waartoe zouden mijne behandelingen gediend hebben indien ik ze niet hadde doen kennen.

„Wanneer ik volstrekt zeker was van mijne gegevens, van mijne formules en van de bereiding mijner dranken deed ik ze zoowat overal beproeven. De uitslagen die ik er van bekwaam overtroffen verre mijne verwachtingen. Dit was voor mij de beste belooning.

„Niettemin bleef er mij nog het gebruik mijner geneesmiddelen te verspreiden om zooveel gelukkigen mogelijk te maken. Helaas, ik ontving van de geneeskundige wereld de medewerking niet die ik ervan verwachtte. De oude slender, deze barreel die allen vooruitgang tegenhoudt, richtte zich tegen mij en verijdelde mijne pogingen.

„Nochtans de kracht mijner geneeskundige behandelingen, begon zich te verspreiden en ik werd weldra overrompeld door tal van aanvragen uitgaande van verscheidene maatschappijen om mij de uitbating mijner formules aan te bieden. Ik gaf geen gehoor, want mijn inzicht was niet van mijne dranken eene handelsonderneming te maken.

„Daar ik zelf deze weldoende dranken niet kon uitbaten ten profijte der zieken, heb ik de uitsluitelijke uitbating van mijne formules verleend aan den Dr. der Kruidkundige Laboratoria, dewelke alleen belast is met de bereiding en den verkoop van mijne 20 geneeswijzen”.

Voor Nederland wordt als zoodanig genoemd: (nu nog) „de Heer Directeur voor Holland der Kruidkundige Laboratoria, 1e Middellandstraat 49 te Rotterdam; die directeur blijkt te zijn: de Drogisterij Fa. A. Verwaal. Volmondig bekennen wij niet geweten te hebben, dat er dusdanige laboratoria in ons land bestonden; de zaak komt ons erg vreemd voor en is niet geschikt ons vertrouwen aan te wakkeren.

En wat te zeggen van de volgende „aanmerkingen?”

„Men mag tegelijkertijd verscheidene dranken nemen, zonder enig nadeel. Er is geene onvermengbaarheid tusschen onze geneeswijzen. Het is dus toegelaten zich terzelfdertijd te verzorgen voor de Bloedarmoede en voor de luchtpijptakken; voor de Eiwitstofziekte en voor de Suikerziekte enz., enz.”

„Wij houden er aan onze klanten te verwittigen dat wij nooit antwoorden op eenigen brief die een raadplegend karakter mocht aannemen. Nochtans zijn wij gansch ten hunner beschikking om hun per keurende post alle technische inlichtingen te bezorgen die zij ons zouden kunnen vragen over het gebruik onzer dranken”.

Dat het boekje besloten wordt met talrijke z.g. attesten (vele uit België) geeft de brochure in alle opzichten het cachet van de meest bekende kwakzalvers-aanbevelingen.

In 't kort: Wij zouden niemand aanraden de proef met de geneeskuren van den Abbé te nemen; wie weet of hij, door die proefnemingen, den juisten tijd voor doelmatige geneeskundige hulp niet laat voorbijgaan. Dat wij onze gewone methode, het onderzoek van de middelen, niet gevolgd hebben, vindt zijn oorzaak in de omstandigheid dat het onderzoek van plantaardige middelen veel bezwaren oplevert om tot een afdoend resultaat te geraken en in de talrijkheid der aangeboden geneeswijzen. Welke moesten wij uitzoeken?

Afgaande op de brochure, schijnen zij alle even belangrijk en nu de groote kosten en moeite aan te wenden voor iets, dat wij, naar de wijze van exploitatie en aanbeveling, al reeds daarom wantrouwen, vonden wij onnoodig.

(Naschrift). In het Maandblad van October 1922 konden wij nog onderstaande mededeeling opnemen:

In het Centraal-laboratorium voor de Volksgezondheid zijn inmiddels twee van die kruidmengsels onderzocht en met het volgend resultaat:

No. 11, (tegen zwaarlijvigheid, verlamming, kropgezwel, slagaderlijke verharding). Hierin werden gevonden: **blaaswier** (*Fucus vesiculosus*), **graswortel, bladeren van het palmboompje** (*Buxus sempervirens*) en **zoethout**.

In No. 16 (tegen hart-, nier-, lever- en piswegenziekten) werden aangetroffen: **duizendguldenkruid, zoethout, bloemen van brem, bladeren van het lelietje van dalen, zaad van de peen** (*Daucus carota*) en **wortel van den kruisdistel** (*Eryngium campestre*).

#### De grondslagen waarop de uitoefening der artseneijbereidkunst berust.

Onder dezen titel bevat het **Pharm. Weekbl.** van 20 Febr. j.l. een vrije vertaling naar **The Code of Ethics of the American Pharmaceutical Association**, dat ook voor sommige onzer landgenooten wel der kennismaking waard is.

Wij nemen daaruit de volgende raadgevingen over:

„De apotheker moet in de eerste plaats het gebruik van de in de Pharmacopee en de daarmee gelijk gestelde werken erkende stoffen bevorderen, en zooveel hem doenlijk is, het misbruik van minderwaardige specialité's en kwakzalversmiddelen tegengaan.”

„De apotheker mag geen agentschap van verwerpelijke specialité's en kwakzalversmiddelen aannemen en niet veroorloven, dat zijn naam wordt genoemd in aankondiging van deze middelen.”

## RECHTSZAKEN.

### Valsche Haarlemmer olie.

Voor de Rechtbank te Rotterdam heeft terecht gestaan de 67-jarige fabrikant J. K. aldaar, wien ten laste wordt gelegd, dat hij van 1 Januari 1929 tot 1 December 1931 opzettelijk wederrechtelijk heeft verkocht, althans afgeleverd aan L. Gompers, althans de firma L. Gompers van Kloeten 125 dozijn fleschjes gevuld met z.g. Haarlemmer olie, niet afkomstig van E. L. W. v. Dobben, handelend onder den firma naam C. de Koning Tilly, te Haarlem, welke fleschjes waren verpakt in

wikkelpapier, waarop het woordmerk C. de Koning Tilly alsmede het handels- of fabrieksmerk van de firma, door haar gedeponeed.

Verdachte gaf den verkoop toe. Hij maakte het product zelf. Evenals voor den rechter-commissaris verklaarde de verd. thans de bedoeling te hebben gehad, dat het niet nauwkeurig oplettende publiek het er voor zou houden met de authentieke Haarlemmer olie te doen te hebben. Verdachte is ook in 1916 veroordeeld voor een soortgelijk misdrijf. Daarna heeft hij van de handteekening C. de Koning Tilly de C. weggelaten. In die soort knoeierijtjes ligt zijn eenige bestaan.

Getuige L. Gompers had van K. de Haarlemmer olie betrokken. Hij kreeg de fleschjes in pakken en heeft nooit op het wikkelpapier gelet. Wel stond de roode handteekening ook weer op het wikkelpapier, dat gepakt was om een dozijn flesschen.

Getuige H. v. Lier, reiziger bij de firma C. de Koning Tilly, verklaarde dat de handteekening in 1901 is gedeponeed, het merk met de slang en de duif in 1926.

Het O.M. was van oordeel, dat verwarring tusschen het echte en nagemaakte wikkelpapier zeer licht mogelijk is. Daarmee is aan den eisch van de wet voldaan. Al is getuige Gompers bang zich aan koud water te branden, toch staat wel vast, dat verdachte de fleschjes in het nagemaakte papier heeft afgeleverd. Verdachte is al bijna 70 jaar, een gevangenisstraf acht het O.M. niet op haar plaats; boete kan verdachte niet betalen of anders een zoo geringe, dat het geen rem voor hem zou zijn. Het beste zal zijn een voorwaardelijke straf. Eisch 1 maand gevangenisstraf voorwaardelijk en onder bijzondere voorwaarde, dat verdachte het wikkelpapier van de Koning Tilly niet meer zal gebruiken.

De verdediger, mr. A. H. Schmidt, zeide dat verdachte van 1904 af Haarlemmerolie heeft gemaakt. Tot 1926 heeft hij het merk ongestraft mogen gebruiken, verdachte kon niet weten dat toen het handelsmerk gedeponeed is. Pleiter vroeg een lichte boete in plaats van een voorwaardelijke straf. (N. R. C.).

### Onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

De kantonrechter veroordeelde te Heusden een bewoner uit Diessen wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde tot f 100 boete subs. 50 dagen hechtenis. (Telegraaf.)

### Rekeningen tot zes en zeven duizend gulden.

Voor het Bredasche Kantongerecht diende Zaterdag de strafzaak tegen den artist (volgens de dagvaarding) J. W. H. M., wonende te Breda aan de Baronielaan.

M. werd verdacht van drie overtredingen van art. 463 van het Wetboek van Strafrecht, n.l. van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, buiten noodzaak. Het eerste geval betrof de behandeling van een meisje, dat leed aan long-tuberculose, welk meisje verdachte omstreeks Augustus j.l. behandelde en haar met zalf op de borst inwreef.

Het tweede geval betrof de behandeling van een man, die leed aan scheuring in de ingewanden, die verdachte omstreeks denzelfden tijd behandelde en hem eveneens met zalf op den buik inwreef.

Het derde geval betrof de behandeling van een vrouw, die leed aan neusbloeding, die verdachte omstreeks de maand Augustus eveneens behandelde, door haar een watje, waarop verdachte een

zekere vloeistof had gebracht, in den neus te stoppen en dit te herhalen.

In al deze gevallen zou verdachte geneeskundigen bijstand en raad hebben verleend en gegeven buiten noodzaak.

Er werden vijf getuigen gehoord. Van het verhoor van twee getuigen, door verdachte ter terechtzitting medegebracht, werd afgezien, omdat zij, ten aanzien van het ten laste gelegde, niets konden verklaren.

Het Openbaar Ministerie, waargenomen door mr. B. I. A. A. ter Veer, achtte de drie ten laste gelegde gevallen bewezen. Er was, volgens spreker, wel degelijk buiten noodzaak gehandeld, omdat ten tijde der behandeling ruimschoots bevoegde medische hulp had kunnen worden ingeroepen. Spreker begreep niet, hoe de menschen er toe kunnen komen, om zich tot verdachte te wenden, die op geenerlei kunde en kennis aanspraak kan maken.

Wanneer de menschen, volgens spreker, verdachte's strafregister kenden, zouden ze hem geen dubbeltje toevertrouwen. Immers wegens verscheidene vermogensdelicten, heeft verdachte reeds ruim 10 jaren in de gevangenis doorgebracht. Thans blijkt dat er menschen zijn, die geen dubbeltje, doch het hoogste goed wat ze bezitten, n.l. hun leven en gezondheid, aan verdachte toevertrouwen, terwijl zij, wat in dergelijke gevallen het ergste is, gedurende de behandeling van een onbevoegde, de medische hulp van bevoegden ontberen, gedurende welken tijd de ziekte kan verergeren. Spreker achtte hier een flinke straf, een geldboete op zijn plaats.

Volgens bij spreker's parket ingekomen processen-verbaal, maakt verdachte geheel West-Brabant onveilig met zijn onkunde, waarvoor zeer hoge bedragen door verdachte in rekening worden gebracht. Een geval is spreker bekend van f 6000.—

Verdachte valt hier den ambtenaar van het O. M. brutaal in de rede en zegt, dat hij zelfs een contract van f 7000 met iemand heeft afgesloten.

De ambtenaar vroeg tenslotte schuldig verklaring van verdachte en veroordeeling tot drie maal f 300 boete, te vervangen door drie maal drie maanden hechtenis.

Daarna wees de Kantonrechter mondeling vonnis, waarbij hij de drie ten laste gelegde gevallen volkomen bewezen acht. Voorts overwoog de Kantonrechter, dat hier een flinke straf gerechtvaardigd is.

Het vonnis luidde voor het eerste geval f 200 boete of 1½ maand hechtenis.

Voor het tweede geval f 300 boete of 3 maanden hechtenis

en voor het derde geval f 100 boete of 1½ maand hechtenis.

Bij het verlaten van de Rechtszaal, waarin zich veel publiek verdrong, dat blijkbaar de zaak tegen den z.g. dokter wilde meemaken, beklaagde verdachte op luiden toon zijn patiënten, die dat alles zullen moeten betalen. (Rott. Nws.bl.).

#### Natuurgeneeskundige.

Voor den kantonrechter te Arnhem heeft terecht gestaan W. A. 49 jaar, geboren te Mehlem, natuurheilkundige, homoepaath voor oogendiagnose en biologische geneeswijze, werkzaam te Elten (Duitschland).

De verdachte was ten laste gelegd, dat hij in November en December bij mejuffrouw W. W. te Croessen, gemeente Duiven, een twee-jarig kindje had onderzocht, welk kind een gezwollen buikje had. De verdachte had geconstateerd, dat de lever niet in orde was, voor zijn onderzoek f 2.— ontvangen en later van uit Elten geneesmiddelen gezonden, die f 8.— kostten.

In een zeer geleerd betoog verdedigde verdachte zich zelf, waarbij hij verklaarde, medelijden met de menschheid te hebben. Hij heeft niet gezegd dat het kind leverziekte had. Het kind was echter lijdende aan Engelsche ziekte en daarvoor had hij medicijnen gegeven. Omdat de menschen arm waren en de moeder er op bleef aandringen, heeft hij het kind onderzocht en medicijnen verstrekt. Verdachte verklaarde geen geld te hebben ontvangen.

Dr. S. van G. te Arnhem, kinderarts, als deskundige gehoord, verklaarde, dat hij het kind later onder behandeling heeft gekregen. Het kind had een buikgezwel, wat toen ongeneeslijk was. Hij kon er dan ook niets meer aan doen. Was men eerder bij hem gekomen, dan zou misschien een operatie hebben kunnen helpen. Het kind is later overleden.

De vader en de moeder van het kind en een buurvrouw deelen een en ander mede omtrent het optreden van den verdachte, terwijl zij verklaren, dat zij hem inderdaad de bedragen in de dagvaarding genoemd, hebben betaald. Ook verklaarden de beide vrouwen, dat de verdachte wel degelijk had gezegd, dat de lever van het kind niet in orde was.

Teneinde alsnog een getuige te hooren werd de zaak aangehouden.

Bij de voortgezette behandeling is nog als getuige gehoord mejuffrouw F. uit Croessen. Deze verklaarde, dat de verdachte toevallig bij haar was gekomen om een eend te halen. Van deze gelegenheid had de moeder van het kind, dat zooals bij de vorige behandeling gebleken is, door verdachte wegens leverziekte was behandeld, gebruik gemaakt om hem advies te vragen.

De kantonrechter wees de vrouw er op, dat zij onder eede stond en de waarheid moest zeggen. Getuige verklaarde toen nog, dat zij wel gezien had dat het kind op een tafel was gelegd, doch dat zij niet weet of verdachte het kind heeft behandeld. Evenmin weet zij, of de verdachte van de moeder van het kind geld heeft ontvangen.

De ambtenaar van het O.M., mr. de Zaayer, wees er in zijn requisitoir op, dat de verdachte op een handige manier het geld voor zijn behandeling in ontvangst heeft genomen, zoodat verschillende personen, die er bij tegenwoordig waren, dit niet hebben gezien. Spreker meent, dat indien verdachte diploma had om in Duitschland de geneeskundige practijk uit te oefenen, hij dit thans wel zou hebben meegebracht. Personen als deze verdachte zijn een groot gevaar voor de maatschappij, omdat zij de menschen door hun optreden afhouden van bevoegde doktoren. In dit geval is de zaak nog ernstiger, omdat gebleken is, dat, indien direct deskundige hulp was ingeroepen, het kind misschien nog had kunnen herstellen.

De maximum straf van f 300.— acht spreker voor een man als dezen verdachte, die schatten verdient met het uitoefenen van zijn practijken,

nog te weinig. Spreker eischt veroordeeling tot een boete van f 300.— of 3 maanden hechtenis.

De verdediger mr. de Kempenaar meende, dat men den verdachte, die in Duitschland bevoegd is de geneeskunde uit te oefenen, niet als kwakzalver mag beschouwen en dat er daarom geen reden is om hem zulk een hooge straf op te leggen (N.R.C.).

De uitspraak op 24 Februari is niet ter onzer kennis gekomen.

## CORRESPONDENTIE.

**M. v. D. te H.** Ofschoon een beoordeeling over **Hormonen** geheel buiten onze bevoegdheid valt, zijn wij er zoo goed als zeker van, na de lezing van uwe stukken, dat het door U gezondene wel een antwoord in ons blad verdient. Alles maakt den indruk, dat wij met geen reëele zaak te doen hebben en dat het het „Institut” te Berlin alleen om uw geld (100 Mk. plus de kleine onkosten) te doen is. De zaak is ons eigenlijk te vies om er verder op in te gaan. Mocht het „Institut” er toe overgaan van in ons land te adverteeren, dan komen wij er wel op terug.

Enkele zinnen uit de stukken zullen U wel overtuigen:

„Gleichgültig welche Mängel, Beschwerden „oder körperlichen Schwächen es sind, die „ihren Erfolg verhindern oder Ihr Leben un- „glücklich machen, S. wird dezen Ursachen „Beseitigen.”

En verder:

„In der Welt ist kein Platz für Schwächlinge!”

Zóó schrijft geen zichzelf bewust geleerde. Bemoei u niet met het Institut.

**Th. B. te W.** Het Mbl. „Beroepsbelangen” in dank ontvangen. De verlangde exemplaren van ons blad zijn zeker in uw bezit.

**Red. Kamper Ct.** Dank.

**Dr. G. H. W. te B.** Ook u onzen dank; Wij zijn het met u eens, dat het tijd wordt, dat aan de practijken van die menschen, zoo mogelijk, een einde wordt gemaakt. Wij erkennen volmondig, dat de bevoegde machten (zie onze rubriek: Rechtszaken) tegenwoordig veelvuldig en niet malsch ingrijpen maar toch zien wij verlangend uit naar behandeling van het wets-ontwerp Geneesmiddelenwet. Want tegen de kwakzalverij door **verkoop** en **aanbeveling** van z.g. heilmiddelen valt tegenwoordig zoo weinig te doen. Waarschuwen is in hoofdzaak het middel en gij ziet het resultaat. Toch gaan wij verder.

**C. G. B. te 's G.** Dank voor het gezondene; wij houden ons verder aanbevolen.

— Veel moest blijven liggen.

## HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

**Haarlemmerolie.** Dit is een van de weinige oorspronkelijke Nederlandsche geheimmiddelen en dagteekent reeds van het jaar 1698. Het heet voor allerlei zoowel uit- als inwendige kwalen genezing aan te brengen. „Dit medicament” — zoo leest men o.a. in de gebruiksaanwijzing — „is een wonder voor de goedwilligen en de genade des Allerhoogsten heeft zich daarin wonderbaarlijk geopenbaard.” In werkelijkheid is de bedoelde olie de stof die in de apotheken onder den latijnschen naam **balsamum sulfuris terebinthinatum** voorkomt en bestaat uit lijnolie en terpentijnolie waarin zwavel is opgelost. De geneeskundigen zijn overtuigd van de weinig goede uitwerking van het praeparaat en schrijven het hoogst zelden, en dan altijd in geringe hoeveelheden voor. Men wachtte zich het in eenigszins groote hoeveelheid te nemen; de **schadelijke gevolgen** van het gebruik zijn reeds meermalen met volkomen zekerheid aangetoond.

# DE KWAKZALVERSMIDDELEN

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN  
DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

(Uitgave van 1931)

# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging

# TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur. — Nieuwe leden

Hoofdartikel: Regelen betreffende de uitoefening van de artsnijbereidkunst. (Voorloopig verslag).

Mededeelingen van verschillende aard: De wonderdokter Monsma. — Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

Rechtszaken: Hooge Raad: Is magnetiseeren strafbaar? — Pieck's Eczeemzalf — Een masseur — Onbevoegde uitoefening. — Een pillenleverancierster. — Nog een onbevoegde. — Behandeling van Suikerziekte. — Staphorster boertje. — Vrijspraak van handoplegger.

Correspondentie.  
Advertenties.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

#### Nieuwe leden:

N. v. Eek, Med. cand., Leiden.  
M. J. Straub, Apotheker, Soerabaia.  
A. F. J. E. Eilerts de Haan, Tandarts, Batavia.  
Dr. W. F. de Priester, Arts, Tandjong Priok.  
W. C. H. Wefers Bettink, Arts, Enschede.  
J. H. v. d. Horst, Arts, Barneveld.  
J. M. Sytsema, Arts, Hengelo (O).

De secretaris-penningmeester,  
N. KEULEMANS.

### Regelen betreffende de uitoefening van de artsnijbereidkunst.

#### Voorloopig Verslag.

Zoals wij bij onze lezers als bekend mogen aannemen is onder dit wetsontwerp ook een belangrijke plaats ingeruimd aan de bestrijding der kwakzalverij, zooals wij reeds meermalen hebben aangetoond. Nu het voorloopig verslag van de bijzondere Commissie, in wier handen genoemd wetsontwerp is gesteld, is verschenen, wenschen wij daaraan eenige woorden te wijden, waarbij wij duidelijkshalve ook eenige van de algemeene beschouwingen moeten overnemen, die niet direct met onze zaak in verband staan.

#### „Algemeene beschouwingen.

Naar de meening van een meerderheid der Commissie is het niet gewenscht de geheele op dit gebied bestaande regeling aan één zoo ver gaande herziening te onderwerpen als in het ontwerp geschiedt. Allermint kan gezegd worden, dat onder de werking van de bestaande wet de volksgezondheid ernstig in het ge-

drang komt. In de Memorie van Toelichting wordt daarvan dan ook het bewijs niet geleverd. Er zijn inderdaad eenige desiderata. Hetgeen noodig is, is het maken van voorschriften om te waarborgen, dat bepaalde, met name sterk-werkende, slaapverwekkende en abortieve middelen slechts door den apotheker — alleen op recept — en door den apotheekhoudenden geneeskundige worden afgeleverd, welke voorschriften opmerkelijkwijze in het ontwerp juist ontbreken. Daarenboven verdient het aanbeveling eenig toezicht in het leven te roepen op de samenstelling van spécialité's. Verder strekt de behoefte aan een ingrijpen van den wetgever zich echter niet uit. Dit beperkte doel maakt een algeheele omwenteling in den bestaanden toestand en de toekenning van een monopolie aan den apotheker allermint noodzakelijk. Het ontwerp zoowel als de Memorie van Toelichting wekken den indruk, dat bij deze herziening als uitgangspunt is genomen de noodzakelijkheid van economische bescherming van den apothekersstand. Dit is een onjuiste grondslag. De Regeering heeft zich alleen af te vragen, of het belang der volksgezondheid wijzigingen noodzakelijk maakt, en zoo ja, welke die dan zijn. Bij het aanbrengen van die wijzigingen zal zij hebben te letten op de belangen van alle betrokkenen.

Gezien de omstandigheid, dat het onderhavige wetsontwerp een regeling bevat, welke voor het grootste deel onnoodig en in velerlei opzichten onbillijk en schadelijk is, terwijl die regeling bovendien een geest van despotisme ademt, welke naar haar meening moeilijk is te dulden, was de hierbedoelde meerderheid der Commissie van oordeel dat het ontwerp niet behoort te worden aanvaard. Zij meende der Regeering in overweging te moeten geven het terug te nemen en een ontwerp tot wijziging van de bestaande wet, houdende de enkele hierboven als noodzakelijk aangeduide voorzieningen, in te dienen.

Tegenover deze opvatting stelde de minderheid der Commissie haar zienswijze, dat een bevredigende toestand op het gebied der geneesmiddelenvoorziening alleen door het maken van een geheel nieuwe wettelijke regeling kan worden bereikt. Ook naar haar meening is het tot stand brengen van voorschriften ter

voorkoming van misbruik van sterk-werkende, slaapverwekkende en abortieve middelen zeer noodig. Echter blijft haars inziens de noodzakelijke voorziening niet tot het geven van zoodanige voorschriften en tot het instellen van eenig toezicht op de samenstelling van spécialité's beperkt. Allereerst dient een einde te worden gemaakt aan de thans bestaande praktijk, dat allerlei geneesmiddelen — waaronder allermint onschuldige een belangrijke plaats innemen —, welke krachtens hun vermelding op lijst c, behoorende bij de beschikking van den Minister van Arbeid, Handel en Nijverheid van 26 Januari 1927, no. 86 P, afd. V (Nederlandsche Staatscourant 1927, no. 36), alleen boven een bepaalde hoeveelheid door anderen dan apothekers en apotheekhoudende geneeskundigen mogen worden verkocht, vrij algemeen in iedere hoeveelheid bij anderen, voornamelijk drogisten, verkrijgbaar zijn. Voorts is volgens de bestaande regeling de drogist ten onrechte geheel vrij ten aanzien van den verkoop van middelen, die niet op lijst c voorkomen, welke bij de snelle ontwikkeling, die ook op dit gebied bestaat, steeds vele in aantal zijn.

Wat de spécialité's betreft, kan niet met „eenig toezicht op de samenstelling” worden volstaan, doch dient een afdoende regeling ter bestrijding van op dit gebied bestaande misbruiken te worden getroffen. Door fabrikanten en groothandelaren wordt een enorme hoeveelheid spécialité's en z.g.n. verpakte geneesmiddelen, waarvan de samenstelling als regel aan den koper onbekend is, door middel van een zeer intensieve reclame aan het publiek aangeboden. Hierdoor wordt een onnoodig gebruik van allerlei, lang niet steeds onschadelijke geneesmiddelen bevorderd. Daarbij komt nog, dat de hierbedoelde middelen veelal worden verkocht tegen een prijs, geheel onevenredig aan de werkelijke waarde. Wel heeft een groep van belanghebbenden bij den handel in verpakte geneesmiddelen in samenwerking met de Nederlandsche dagbladpers een contrôle-commissie in het leven geroepen, welke tot taak heeft te bevorderen, dat ergerlijke en schadelijke reclame voor patentgeneesmiddelen uit de advertentiekolommen der dagbladen wordt geweerd. Doch, moest al aanstonds twijfel rijzen,

of een commissie, ingesteld door twee groepen van financieel belanghebbenden, voldoende objectiviteit zou bezitten om den op dit gebied bestaanden toestand genoegzaam te corrigeren, de practijk heeft aangetoond, dat die correctie inderdaad onvoldoende is. Daarom behoort het publiek ook in dit opzicht door middel van wettelijke maatregelen te worden beschermd. De wijzigingen, voor al deze voorzieningen noodig, zijn van dien aard, dat een geheel nieuwe opzet van de wet onvermijdelijk is.

De leden der Commissie, die de hierbedoelde minderheid uitmaakten, waren van oordeel, dat het ontwerp, gelijk het door de Regeering is ingediend, in meenig opzicht de gewenschte verbetering brengt. (Wij deelen dit gevoelen. Red. Mbl.) Op enkele punten, welke zij zich voorstelden nader ter sprake te brengen, zal echter nog aanvulling of wijziging gewenscht zijn.

Wij zouden thans kunnen komen tot de artikelen uit het wetsontwerp doch, met het oog op onzen strijd, is het in hoofdzaak voldoende dat wij ons bepalen tot Artikel 9 van het ontwerp.

Eigenaardig is het echter, dat in het rapport over dit artikel gezweven wordt.

Wij, voor ons, nu wij toch het onderwerp, voorzover het de kwakzalverij betreft, behandelen, vonden daarin aanleiding bedoeld artikel nog eens onder de oogen te zien. Herhaling kan geen kwaad.

Voor onze lezers, die het Maandblad van Maart 1925 niet meer ter hunner beschikking hebben, laten wij dit artikel hier nogmaals volgen:

#### Artikel 9.

1. Onze Minister kan binnen zes maanden, nadat het bewijs van ontvangst, bedoeld in artikel 5, is afgegeven, (Naam, wijze van verpakking, doel, gebruiksaanwijzing enz. Red. Mbl.) bepalen, dat een middel niet dan met inachtneming van bepaalde voorwaarden met openlijke aanprijzing in het verkeer mag worden gebracht, of, indien daardoor niet aan de gerezen bezwaren kan worden tegemoetgekomen, verbieden, dat een middel met openlijke aanprijzing in het verkeer wordt gebracht, als hij van oordeel is:

dat het onderzoek door gebrek aan medewerking van den belanghebbende niet volledig heeft kunnen plaats hebben;

dat het middel geacht moet worden de daaraan toegeschreven werking ter genezing, leniging of voorkoming van ziekte, kwaal of gebrek onder geen omstandigheden te zullen hebben;

dat het middel vergiften bevat of andere gevaarlijke stoffen in zoodanige hoeveelheid, dat aan het gebruik gevaaren verbonden zijn;

dat het middel dienstig kan zijn tot bereiking van misdadige oogmerken;

dat aan het gebruik van het middel op de aangegeven wijze gevaaren verbonden zijn;

dat de naam misleidend is of om andere redenen niet behoort te worden gedoogd;

dat de bij te voegen of afzonderlijk te verspreiden schrifturen of andere te bezigen reclame-middelen misleidend zijn.

2. Onze Minister kan den termijn van zes maanden, gesteld in het eerste lid, eenmaal met ten hoogste zes maanden verlengen. Deze verlenging is slecht geldig, zoo daarvan aan den belanghebbende voor het verstrijken van den termijn kennis is gegeven.

3. Alvorens voorwaarden te stellen of te verbieden, dat enig middel met openlijke aanprij-

zing in het verkeer wordt gebracht, doet onze Minister aan den belanghebbende mededeeling van de gerezen bezwaren.

4. Den belanghebbende staat gedurende dertig werkdagen of zooveel langer, als door Onze Minister zal worden bepaald, de gelegenheid open, om de gerezen bezwaren te wederleggen of daaraan tegemoet te komen.

5. De gestelde voorwaarden of het verbod worden met redenen omkleed ter kennis van den belanghebbende gebracht; Onze Minister kan, voor zoover betreft de middelen bedoeld in artikel 23 een dag bepalen waarop het verbod of de voorwaarden van kracht worden.

(Deze laatste zin duidt op een overgangsbepaling ten aanzien van middelen, die bij het in werking treden dezer wet reeds met openlijke aanprijzing in het verkeer zijn gebracht.)

Wij zouden dit artikel niet gaarne missen (misschien is de commissie van hetzelfde gevoelen?) en brengen nog eens in herinnering, wat wijlen onze geëerden voorzitter, Mr. P. W. de Koning, schreef, naar aanleiding van de vele bezwaren, die door een zekere rubriek van belanghebbenden tegen het ontwerp werden ingebracht. Aan zijn geestig betoog ontleenen wij het volgende gedeelte:

„De strijd tegen bedrog uit winzucht is, zoo strafrechterlijk als preventief, ten allen tijde en bij alle volken voorwerp van staatszorg geweest en als zoodanig met de beginselen en de handelingen van ook geen enkele partij in strijd. Iedere staat deed dat, doet dat en zal dat doen. De vraag is slechts of men het met succes kan doen of niet. Ook preventief. Ik noem voor ons land slechts de wet op den Waarborg en de Boterwet. Dat men geen trichineus voor gezond varkensvleesch kan verkoopen, ook daarvoor zorgt, zooveel mogelijk, de staat en trichinen zijn nog wel met het gewapend oog gemakkelijk te bespeuren. Doch ik heb nooit gehoord dat de liberale of eenige andere partij om hare beginselen (daartegen was.

Is er dan van beperking van vrijheid, niet alleen van de zijde van den bedrieger, maar ook van den burger sprake? Geenszins. De vrijheid van den burger blijft als zoodanig onbeperkt gehandhaafd. Niets belet hem, niets bedreigt eenige straf tegen hem, om iedere dom- of dwaasheid te doen, die in zijn brein verrijzen mocht. Als hij haarzalf voor zijn eksterooogen en eksterooogenzalf voor zijn haar wil gebruiken, staat hem dat vrij. Als hij veel geld wil betalen voor waardelooze middelen, staat hem dat vrij. Als hij suikerziekte met suiker, beenbreuk met gebed en tering of asthma met Abdijstroop wil genezen, staat hem dat vrij. Als hij huismiddeltjes wil probeeren tot zijn ziekte ongeneeslijk is, staat hem dat vrij. Maar wat niet vrij zou blijven staan, is het plaatsen en opnemen, uit winstbejag, van leugenachtige advertenties, waarbij geld uit den zak der eenvoudigen van geest wordt geklopt opdat een mijnheer zonder geweten in een auto zou rijden.

Dat ook de handelsvrijheid bedreigd zou worden, daarvan geloof ik niets. Men blijft vrij te handelen, mits binnen de perken der wet. En die heele beperking is voor den niet-bedrieger een formaliteit. Waar nu de handel reeds zoo talloze formaliteiten vervult die geen enkel hooger nut hebben, vermoed ik dat hij deze ook wel gewillig zal dragen.

Is nu die vrijheidsbeperking der bedriegers, die ik niet ontken, wel een noodzakelijk ding? Ik geloof werkelijk dat hieraan niet getwijfeld kan worden. Als men ziet tot welke rijkdommen

die heeren soms geraken en welk een fantastisch bedrag de reclame in dezen kost, dan kan het wat het geldelijke betreft niet worden geloofchend. Maar ook niet wat de gezondheid betreft. Het is dan ook geen bemoeizucht van den staat, het is een groot euvel dat hij wil bestrijden. Verderfelijk voor onze welvaart, verderfelijk voor onze gezondheid, verderfelijk voor onze zeden. Want het is allerminst stichtelijk voor de jeugd als op de eerste bladzijde van een eerbiedwaardig blad de waarheid met het idealisme en op de vierde bladzijde de leugen met het meest roekelooze eigenbelang in feite gepredikt wordt. Zulks vaak versierd met de portretten en attesten van personen, op wier advies men waarschijnlijk geen schoenveter of geen kat zou koopen.

Ik meen dus dat noch de vrijheid, noch het recht deze wet in eenig opzicht wederstreven. Onze vrijheid opgevat als een ding van recht, ligt elders. Ik ben werkelijk niet voor overdreven staatsbemoeiing. Maar dat wat hier wordt voorgesteld is in alle opzichten met een juiste opvatting van die beiden conform, want een vrijheid om opzettelijk en uit winstbejag te bedriegen is eene, die de vrijheid van anderen breekt en een bespottig van ieder rechtsbegrip. Als wij dat kunnen verhoeden, zonder er onmiddellijk den strafrechter bij te halen, dan is zulks een goed en verstandig en den staatsman waardig ding.”

Ten slotte plaatsen wij (in verband met de vele beschouwingen, die, over dit onderwerp in ons blad zijn opgenomen) een gedeelte van wat de Commissie over art. 8 schrijft:

Eenige leden achtten het geheele artikel overbodig in verband met het bestaan van de controle-commissie, welke reeds in het algemeen gedeelte van dit verslag ter sprake kwam. Die commissie kan reeds op een vruchtdragenden arbeid van een aantal jaren wijzen. Acht de Regeering het noodzakelijk, in die opzicht zelf eenigen invloed te oefenen, dan zou aan deze commissie een vertegenwoordiger van het Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid kunnen worden toegevoegd. Naar de hierbedoelde leden meenden, is een aanpassing aan de bestaande, aan het particulier initiatief ontsproten regeling verre te verkiezen boven de instelling van een nieuw ambtelijk apparaat, dat wellicht minder vlot zal werken en dat toch ook weder een offer van de schatkist zal vergen.

Andere leden konden deze zienswijze niet deelen. Gelijk zij reeds eerder hadden te kennen gegeven, achtten zij den grondslag van de hierbedoelde commissie principieel verkeerd, en meenden zij, dat de practijk de juistheid van die opvatting heeft uitgewezen. Naar hun oordeel zijn de resultaten van den arbeid der commissie geheel onvoldoende en is in verband daarmee een regeling, als in dit artikel wordt gegeven, geenszins overbodig.

Dat wij van het laatst gevoelen van „Andere leden” zijn, zal onzen lezers wel duidelijk zijn en dat wij ons aan de meening van de minderheid der Commissie, in het algemeen belang, geheel aansluiten, behoeft zeker geen nader betoog.

Het bovenstaande was reeds naar de drukkerij verzonden toen wij het **Pharm. Weekbl.** van 19 Maart j.l. ontvingen, waarin **Prof. v. d. Wielen**, op zijn, niet te evenaarden wijze, zijn oordeel over het rapport neerlegde.

Niettegenstaande nze beperkte ruimte, mogen wij onzen lezers, die geen kennis van bedoeld Weekblad dragen, dit oordeel, dat wij ten volle deelen, niet onthouden.

„Een onverantwoordelijke daad eener ondeskundige meerderheid der Bijzondere Commissie uit de Tweede Kamer over het Wetsontwerp, houdende regeling betreffende de uitoefening van de artseneerbereidkunst.

Men had mogen verwachten dat de bijzondere commissie, wier taak het was, om het ontwerp der geneesmiddelenwet te bestudeeren, met zoodanige voorstellen zou zijn gekomen, dat de leemten in het aanhangige wetsontwerp zouden zijn weggenomen.

We behoeven niet in te gaan op de onjuistheden in de beschouwingen der meerderheid der commissie; ze zijn herhalingen van wat een kleine groep onder de drogisten als meening van allen heeft verkondigd. De beweringen zijn voldoende weerlegd, o.a. ook door de groote meerderheid der drogisten zelf in het adres van den Centralen Drogistenbond. De Regeering kan en mag niet op het voorstel der meerderheid van de bijzondere Commissie uit de Tweede Kamer ingaan.

De Regeering kan niet meer de verantwoordelijkheid dragen voor de wijze, waarop de levens onzer vrouwen door buitenlandsche fabrikanten en hunne Nederlandsche handlangers worden bedreigd; aan het bedrijf der Sanitaswinkels moet paal en perk worden gesteld; de ongelimiteerde verkoop van slaapmiddelen en dergelijke, onverschillig, of ze als zoodanig of in den vorm van specialité's worden aangeboden, kan en mag niet doorgaan; de aanprijzing van ondeugdelijke en schadelijke kwakzalversmiddelen moet beteugeld kunnen worden. Dat hierbij de belangen van bepaalde groepen van zeker niet de beste elementen in onze samenleving in het gedrang komen, is onafwijsbaar.

Wil de vertegenwoordiging van het Nederlandsche volk de verantwoordelijkheid voor het bestendigen van gevaren, die dagelijks in omvang en grootte toenemen, dragen, dan zullen zij, die deze vertegenwoordiging uitmaken, dit moeten doen, door met naam en toenaam bij de stemming over het ontwerp te verklaren, dat zij de bestaande anarchie wenschelijk achten; zij zullen persoonlijk, ieder voor zich, verantwoordelijk gesteld worden voor de gevolgen van hunne uit naam van het Nederlandsche volk uitgebrachte stem.

Alleen door in laatste instantie deze zaak uit te vechten kan de Regeering hare verantwoordelijkheid op hen overdragen aan wie ons volk zijn belangen heeft toevertrouwd.

P. VAN DER WIELEN”.

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### De Wonderdokter Monsma.

Deze is geen onbekende voor ons. In het no. van Februari j.l. hebben wij hem in de „Correspondentie” en reeds vroeger onder de rubriek „rechtzaken” genoemd. Thans ontvingen wij van een geneesheer, dien wij als een getrouw medehelper kennen, een schrijven, dat wij, om de belangrijkheid in zijn geheel opnemen:

„Hierbij doe ik u nog 2 fleschjes toekomen met medicijnen, voorgeschreven aan een mijner patiënten door Monsma. Patiënte, die aan ingewandskanker leed en tijdens mijn behandeling langzaam achteruitging, zonder evenwel moemenswaard te lijden, liet op 3 Februari, op aandringen harer talrijke familieleden, M. bij zich komen. Hij onderzocht haar door met zijn beide vuisten haar buik te percuteeren, terwijl hij uitriep: „geen zweem van kanker”, en beslist beterschap beloof-

de. Bijgaande medicijnen werden daarop toegezonden. Twee dagen later trad onstilbaar braken op. M. opnieuw geraadpleegd, gaf zijn verheuging te kennen over 't feit, dat wat onderuit aan vuil wegmoest, nu bovenuit kwam. 't Ging alles prachtig vooruit. Op 11 Febr. zag M. opnieuw bij zich thuis de urine na en concludeerde opnieuw: „ze gaat prachtig vooruit”. Dit gebeurde op een tijdstip, dat patiënte, die tevens diabetica was, zich allerellendigst gevoelde en door totaal gemis aan vochtvoer uitgedroogd ter neer lag. Toen haar man dan ook, opnieuw in zijn hoop gesterkt, thuishkwam en haar de conclusie van M. mededeelde, weigerde zij, verzekerd van haar spoedig einde, verder zijn medicijnen en verzocht mij opnieuw te komen. Gelukkig mocht ik een einde aan haar braken maken en kon ik het heengaan dat reeds 15 Febr. plaats vond verlichten. 't Is mijn besliste overtuiging, dat M. hier het slopingsproces versneld heeft en onnoodig hevig lijden heeft veroorzaakt. Wilt u de u toegezonden drankjes nog eens onderzoeken? Het eene fleschje met druppels is het oorspronkelijke. In de hoek komt een naam voor, (Keulem?). Is dat de naam van hem, die hier de lading moet dekken? 't Zal wel weer rheum en as-foet. en nog eens as-foet. zijn. Het komt me wenschelijk voor, dat uw vereeniging weet, hoe ook hier in 't Noorden en vooral in deze bijgeloovigen Zuid-Westhoek geknoeid wordt. Naar aanleiding van het percussieverhaal hierboven, wil ik nog mededeelen, dat M. nu een jaar geleden, een bijna stervend patiëntje met miliair tbc, op dezelfde wijze de borst onderzocht.”

De inhoud der fleschjes is door den heer Keulemans onderzocht die daarbij vond:

In het eene: **Duivelsdrek, rhabarberpoeder, alkohol** en water en in het andere: **Tinctuur van duivelsdrek** gemengd met ongeveer 10 p.Ct. Spiritus.

Wij hebben, aan het bovenstaand schrijven niets toe te voegen. Het spreekt voor zich zelf en moge een waarschuwing voor goedgeloovigen zijn.

### Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-theapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

Maurizin.

Een asthmapatiënt kreeg deze poeders van een kennis uit Berlijn en gebruikte ze met tijdelijk succes.

Uitkomsten van het onderzoek: Het gewicht der poeders bedroeg netto resp. 895 en 825 mg. De inhoud bestaat uit kleurlooze, fijne kristallen, die zuur smaken. Identiteitsreacties, smeltpunt en titratie wezen uit, dat de poeders enkel en alleen uit acetyl-salicylzuur bestonden.

Middelen van J. B. Hesper, de bekende Deutsche oogdiagnostiker en homoeopathische geneesheer.

Wij kenden den naam nog niet van dezen „oogdiagnostiker”, maar reeds verscheiden malen ontmoetten wij middelen uit het therapeutisch arsenaal van dezen „gediplomeerden geneesheer”, bij wien blijkbaar velen uit den lande hun heil zoeken. De nu ingezonden receptformulieren vermelden in verhollandscht Duitsch, dat deze J. B. Hesper woont te Moers in Duitschland en op vaste dagen spreekuur houdt te Beek—Nijmegen en te Dinxperlo—Suderwick.

Uitkomsten van het onderzoek:

a. Drie soorten tabletten, in fleschjes, genummerd 9, 24 en 26. De comprimés in de drie fleschjes vertoonen uiterlijk zeer veel overeenkomst: zij zijn bruin-wit gevlekt en wegen ongeveer 0.5 gr. Zij smaken zoet, daarna bitter. De

reuk is die van plantenextracten, doch is bij de drie soorten verschillend.

De tabletten bevatten alle suiker, carbonaat en emodine. De asch reageert alkalisch en bevat o.a. PO<sub>4</sub>, Cl, SO<sub>4</sub>, Mg- en Ca-ionen in zoodanige hoeveelheden, dat het vermoeden gewettigd is, dat de tabletten verschillende zouten bevatten. Daarnaast komt dan het laxeerende plantenextract. Waarschijnlijk bevatten de drie soorten tabletten onderling verschillende extracten.

b. „Urthor-Radium-Salbe”. Afkomstig van de Pharmazeutische Fabrik „Kattwiga” te Kettwig-Rhur. De ingezonden hoeveelheid was te gering voor een onderzoek.

c. „Rowa-Nährsalz-Tabletten” no. 34. De ronde witte comprimés wegen gemiddeld 240 mg. Misschien bevatten zij werkzame stoffen in homoeopathische doses. Wij vermochten slechts melksuiker te constateeren.

d. Fleschje met vloeistof, genummerd 5. Voorschrift: 15 druppels in een eetlepel water. De vloeistof riekt naar wijn en lijkt ook in chemische samenstelling daarop. Het spoor alkaloïde, dat uit een kleine hoeveelheid beschikbaar materiaal is te isoleeren, wijst door de fluorescentie in zwavelzure oplossing op de waarschijnlijkheid, dat kina aanwezig is.

e. „Gal-Magen-Leverkur”. Het fleschje bevat nog slechts enkele cm<sub>3</sub>. van een geelbruine, bitter smakende vloeistof, die alkohol en suiker bevat, terwijl bovendien aanwijzing werd verkregen op aanwezigheid van een alkaloïde.

Medicijnen van een Kwakzalvester uit de buurt van Apeldoorn.

Een patiëntje met de vermoedelijke diagnose progressieve spieratrofie, bij wie de actieve spierbewegingen van beenen, romp en hals reeds bijna tot nul gereduceerd waren, zou na het gebruik van deze medicijnen na 3 à 4 weken zooveel verbeterd zijn, dat het kind weer rondloopt.

De medicijnen bestonden uit twee soorten gelatineuze capsules en een wit poeder. De gebruiksaanwijzing was: om den anderen dag een lichtgele capsule en elken dag een zwarte capsule en een mespunt poeder in water.

Uitkomsten van het onderzoek: a. Lichtgele ovale capsules: De inhoud bestaat uit een lichtgele, olieachtige vloeistof, die naar uiterlijk, reuk en smaak geïdentificeerd was als sandelolie. De geringe hoeveelheid materiaal maakte een grondiger bevestiging onmogelijk.

b. Zwarte ronde capsules (voor pillen aangezien): De gezamenlijke inhoud der drie ingezonden capsules is uiterst klein, doch deze bestaat onmiskenbaar uit houtteer.

c. Het witte poeder bestaat in hoofdzaak uit een mengsel van natrium bicarbonaat en natriumchloride, en bevat bovendien een weinig kalium en sulfaat. Gehalte aan natriumchloride: 14,1 pct.

Poeder tegen Rachitis.

In een gezin gegeven door „een buurman”.

Uitkomsten van het onderzoek: Gelig, niet homogeen poeder, dat sterk naar venkel riekt. Aschgehalte 26.7 pct. Het poeder bestaat uit een mengsel van maismee, calciumcarbonaat, calciumphosfaat, een weinig suiker en poeder van venkelvruchten. Waarschijnlijk is nog venkelolie toegevoegd.

(Wordt vervolgd)

## RECHTSZAKEN.

Hooge Raad.

Is magnetiseeren strafbaar?

Voor den Hoogen Raad is het cassatieberoep van F. J. B. M. te Voorburg, als magnetiseur werkzaam te Rotterdam, behandeld, die

door den kantonrechter te Rotterdam was veroordeeld tot f 25 boete subs. 5 dagen hechtenis en in hooger beroep door de rechtbank aldaar tot f 1 subs. één dag hechtenis, terzake onbevoegde uitoefening der geneeskunst in zijn beroep als magnetiseur.

Mr. dr. L. W. R. van Deventer lichtte drie cassatiemiddelen toe.

Pleiter betoogde, dat het z.g. magnetisme, d.i. de magnetische uitstraling, in het vonnis van de rechtbank, de gronden van het vonnis van den kantonrechter overnemende, ten onrechte is gerekend te vallen onder art. 1 van de wet van 1 Juni 1865, regelende de uitoefening der geneeskunst. De logisch-gramatische en historische uitlegging van dt artikel leeren z.i. dat de magnetische uitstraling niet is op te vatten als een geneeskundige handeling in den zin van art. 1, dat voornamelijk beoogt, eenigen waarborg te scheppen, dat, wanneer men zich om geneeskundigen bijstand wendt tot een geneeskundige, deze daartoe bekwaam mag worden geacht doch niet, dat men zich niet tot iemand zou mogen wenden, die geen artsdiploma bezit, terwijl overigens geenszins vaststaat, dat bijstand van een medicus noodig is, noch dat deze het juiste middel weet te verschaffen.

Op gronden, ontleend aan de behandeling der wet van 1865 in het toenmalige parlement zette pleiter uiteen, dat daarbij alleen aan materiele geneeskundige hulp is gedacht en niet aan onstoffelijke hulp.

Voorts wees pleiter erop, dat de in de inleidende dagvaarding ten laste gelegde handelingen, n.l. het opleggen van of het strijken met de handen langs het lichaam van de in het vonnis vermelde getuigen, daarbij te kennen gevende dat M. daardoor trachtte de aandoeningen zijner patiënten te genezen, althans te verlichten, ten onrechte zijn gequalificeerd als een voltooid strafbaar feit. Door deze handelingen toch is geen enkel „genezend” resultaat, hetzij ten kwade komen vast te staan en zij behooren dan ook te worden gequalificeerd als „pogingen” terwijl poging tot overtreding niet strafbaar is.

Tenslotte betwistte pleiter, dat verdachte een beroep uitoefende, zooals de rechtbank, de overweging terzake van den kantonrechter overnemende, heeft aangenomen, omdat het gebruik maken van de gave: magnetische krachten ter beschikking te kunnen stellen, niet onder de begripsbepaling van het woord „beroep” kan worden gebracht.

Van een magnetiseur kan men evenmin als van een dichter zeggen dat hij als zoodanig een beroep uitoefend.

Pleiter concludeerde tot vrijspraak; ook indien er twijfel aanwezig is, onthoude de hooge raad zich van een strafoplegging.

De advocaat-generaal heeft 7 Maart tot verworping van het cassatieberoep geconcludeerd. Arrest 4 April. (N.R.C.).

#### **Pieck's Eczeemzalf.**

De Hooge Raad heeft het cassatieberoep verworpen van J. J. P., die met een door hem uitgevonden zalf een vrouw in Alkmaar, die aan een huidziekte leed, had behandeld, waardoor de ziekte zeer verergerde en, wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, in hooger beroep door de

Alkmaarsche rechtbank is veroordeeld tot f 150 boete. (Zie ons no. van Febr. j.l.) (N.R.C.).

#### **Een Masseur.**

G. B., masseur 44 jaar, was door den kantonrechter te Rotterdam veroordeeld tot f 200.— boete wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst. Van dat vonnis was verdachte in hooger beroep gekomen. Hij stond deswege terecht voor de rechtbank aldaar.

Hij verklaarde juffrouw M. v. Assen te hebben behandeld met een hoogfrequentie-apparaat en haar ook den raad te hebben gegeven water met permagaan te gebruiken tegen afscheidingen. Juffrouw M. van Assen had in de gedachte verkeerd met een echten dokter te doen gehad te hebben. Zij had zich voor een longaandoening tot B. gewend. Deze had haar met een lichtje op den rug behandeld, waardoor sterretjes, die prikkelden, ontstonden. Aanvankelijk had ze voor 2 visites per week f 2.50 betaald, later, toen ze niet meer betalen kon, had ze wel ens jassen enz. voor verdachte gewasschen. Van de andere behandeling van B. had ze veel pijn gehad, waarom ze naar een anderen dokter was gegaan.

B. zeide, dat het wasschen voor hem, dat de juffrouw had gedaan, uit niets anders had bestaan, dan het wasschen van wat handdoeken, toen zijn wasscherij hem in den steek had gelaten. Overigens is het slechts een raad van verdachte geweest aan juffrouw van Assen, zich te behandelen met water met permagaan. Verdachtens werk is masseeren en zijn patiënten worden hem allemaal toegezonden door doktoren.

Het O.M. eischte bevestiging van het vonnis. De boete is juist opgelegd. Jammer dat het O.M. niet mede in hooger beroep is gegaan, anders had mr. Schutter een andere straf gevraagd.

De rechtbank heeft het vonnis vernietigd en opnieuw rechtdoende verdachte veroordeeld tot f 200.— boete subs. 20 dagen hechtenis.

#### **Onbevoegde uitoefening.**

De rechtbank te Amsterdam veroordeelde een ingezetene uit Utrecht, wegens drie gevallen van onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, tot driemaal driehonderd gulden boete, subs. driemaal zestig dagen hechtenis. (Telegraaf.)

#### **Een pillen-leverancierster.**

Voor de rechtbank te Middelburg is een maand gevangenisstraf gevorderd tegen de 30-jarige W. E. K. huisvrouw van E. v. H. te Goes, die aan een andere vrouw pillen had verschaft zonder tot het uitoefenen van de geneeskunde bevoegd te zijn. (N.R.C.).

#### **Nog een onbevoegde.**

A. S. te Zegwaard is door den kantonrechter te Delft, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde, veroordeeld tot f 10 boete subs. 10 dagen hechtenis.

De rechtbank bevestigde dit vonnis. (N.R.C.).

#### **Behandeling van Suikerziekte.**

Voor den kantonrechter te Groningen heeft in December terecht gestaan de 50-jarige R.V. wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Tegen hem werd toen f 300.— boete subs. 60 dagen hechtenis geëischt. (Zie Mbl. van Febr.)

De kantonrechter achtte het noodig, dat alsnog

de 15-jarige H. Eigink werd gehoord, die in het ziekenhuis wegens suikerziekte werd verpleegd maar door de ouders aan V. was overgegeven. De jongen bleek echter weinig inlichtingen te kunnen geven.

Verdachte verdedigde zich met te zeggen, dat hij de moeder had gezegd, dat hij geen suikerziekte kon genezen. Hij had echter op verzoek van de moeder druppels gegeven. De vrouw ontkende bevestiging, dat zij drang op verdachte had uitgeoefend om te probeeren haar kind te genezen. De druppels heeft zij pas van V. gekregen toen de jongen door haar uit het ziekenhuis was genomen. V. heeft haar toen druppels overhandigd met de mededeeling, dat zij ze den jongen maar moest laten innemen.

De kantonrechter heeft bekl. veroordeeld tot een boete van f 200.— subs. 50 dagen hechtenis. (N.R.C.).

#### **Het Staphorster boertje Jr.**

De kantonrechter te Meppel heeft L.S., woonachtig te Staphorst, een zoon van het bekende Staphorster boertje, tot f 100.— boete, subs. een maand hechtenis veroordeeld wegens het verstrekken van medicamenten, zonder daartoe bevoegd te zijn. (N.R.C.).

#### **Verdachte door kantonrechter vrijgesproken.**

Voor den kantonrechter mr. L. S. G. de Hartogh te Amsterdam stond een man terecht, verdacht van het buiten noodzaak onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

De man zou een patiënte door „handoplegging” en — zooals de dagvaarding vermeldde — „door den geest op een afstand te laten werken” gepoogd hebben te genezen.

Verdachte verklaarde dat hij zijn patiënt niet had aangeraakt, hij had zijn hand uitgestrekt en gebeden.

De getuige — de behandelde juffrouw — bevestigde dit.

De ambtenaar van het O.M. requireerde vrijspraak, de handoplegging achtte spr. niet bewezen.

De verdediger, mr. F. A. Kokosky, sloot zich bij het requisitoir aan.

De kantonrechter was van oordeel, dat het enkele bidden niet als geneeskundige behandeling kan worden beschouwd en sprak verd. vrij.

(Telegraaf.)

## **CORRESPONDENTIE.**

**Mr. W. P. R. B. te 's G. en A. D. S. te L.** Dank voor het gezondene. De vraag: „Waarom worden we allen geen tachtig jaar?” kan eerst beantwoord worden, na nadere kennismaking met het boek, dat wij eerst op 't laatst der maand in ons bezit kregen. Het is 716 bladzijden dik en eischt derhalve de noodige tijd ter bestudeering. Gij moet het dus voorloopig met uwen huidigen leeftijd stellen.

**A. B. te A.** Uit verschillende van de laatste no's van ons blad zal het U zijn gebleken, dat de bevoegde machten het kwaad der kwakzalverij, zooveel mogelijk trachten te bestrijden.

Als nu het aangekondigde wetsontwerp maar wet wordt.

— Veel moest tot een volgend no. blijven liggen.

**DE KWAKZALVERSMIDDELEN** HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.



# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerksplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Hoofdartikel: Waarom worden we allen geen tachtig jaar? De nieuwe geneeskunde van Dr. Dubois.

Berichten: Herdenking van Mr. P. W. de Koning. — Memorie van antwoord Geneesmiddelenwet.

Mededeelingen van verschillenden aard: Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm.-therap. onderzoek. — Uit het jaarverslag van bovengenoemd Instituut. — „Eta Antigra”. — De Witt's pillen.

Uit de Pers: Staat en kwakzalverij — M. Smit te Alkmaar — Hoogfrequentie-apparaten. — De voorspellende wonderdokter op pad.

Rechtszaken: Is magnetiseeren strafbaar? (Hooge Raad). — Een wonderdokter te Almelo. — Magnetiseur uit Rotterdam. — Onbevoegde Juffrouw te Goes.

Correspondentie.

Advertenties.

### Waarom worden we allen geen tachtig jaar?

Wij weten het niet en bekennen dit volmondig. Maar een Docter te Parijs weet het wel en weet ook de middelen aan te geven om dien leeftijd te bereiken.

In verschillende plaatsen in ons land (wij kregen o.a. bericht uit den Haag en Zeist) werd onlangs, huis aan huis, een circulaire verspreid waaraan wij (beknopt weergegeven) het volgende ontleenen:

„Waarom worden we allen geen tachtig jaar? Omdat we de oude recepten niet meer kennen van onze voorouders, die zoo sterk als paarden waren. Bovendien bestonden er 100 jaar geleden nog geen doktoren.

Kunnen we naar dien ouden tijd terug? Zeker, indien U een goede voorlichting kunt krijgen omtrent de oude recepten.

Een goed doktersboek met volledige beschrijving en voorlichting van ons lichaam, onze gebreken, kwalen, ziekten, moet ieder uitkomst geven. Er bestaan er, doch de prijs is vanaf f 9.50. Dus voor menig een te groote uitgave.

Zoudt U er iets voor voelen om U een uitstekend doktersboek aan te schaffen voor de luttele prijs van slechts f 1.25? Gooit dan deze circulaire niet weg, doch leest aandachtig verder, waarover wij U in dit boek zullen voorlichten.

Wat wij U aanbieden is geen klein boekje, doch een reuzenboek van 716 blz., gewicht 0.4 K.G.

Dit enorme werk bevat 130 platen in kleurendruk van Uw lichaam en van de geneeskrachtige kruiden die rondom U groeien, doch die we wel kennen maar niet weten

waarvoor deze planten dienen. Dit boek geeft U hierover alle gegevens. Gaat eens een hond of een kat na wanneer deze iets mankeert, deze zoekt zich de kruiden buiten. Maar wat doen wij? Wij trappen op deze kostelijke planten, zonder te weten, dat wij op onze eigen gezondheid trappen.

Het gevolg van deze onwetendheid? Dat wij 20 jaren te vroeg sterven, spoediger dan onze voorouders te kampen hebben met kwalen en langdurige ziekten, welke bijna altijd genezen kunnen worden met kruiden. Geneest deze ziekten, nog beter voorkomt ze in het beginstadium. Denk om Uzelf, denk om Uwe kinderen. Verkoudheid kan tering worden. Een slechte maag: kanker. Een schram: bloedvergiftiging.

Laat de gouden gelegenheid om dit boek in Uw bezit te krijgen niet voorbij gaan. Gij moet dit boek in Uw bezit hebben. Het zal U slechts éénmaal geboden worden.

De titel van dit boek is:

**De nieuwe geneeskunde van Dr. Dubois.**

Voor slechts f 1.25 en franco thuis Uw dokter in huis.

Alleenvertegenwoordiger: J. Althusius — Ede (Gld.)”

Het is te begrijpen dat wij nieuwsgierig waren naar het boek en de middelen; het eerste kregen wij gemakkelijk; bij enkele middelen ging het niet zoo vlug.

Eerst iets — maar zeer beknopt, onze plaatsruimte eischt beperking — over het boek.

Het werk bevat vier hoofddeelen:

Het eerste deel behelst de beschrijving en de werking van het menschelijk lichaam in gezonden en zieken toestand;

het tweede deel de beschrijving en de behandeling van elke ziekte in het bijzonder;

het derde deel bevat een alphab. opgaaf van de geneesmiddelen en andere behandelingswijzen en het vierde deel de uiteenzetting van de voornaamste vraagstukken betreffende de gezondheidsleer en de wettige geneeskunde.

Inderdaad een **belangrijk** boek — maar ook **nuttig** en **ongevaarlijk**?

Wij laten het boek voor zich zelf spreken, door eenige korte aanhalingen, het aan den lezer overlatende zijn oordeel te vestigen.

Blz. 84. — „Meerendeels zijn de geneesmiddelen substantiëen” die door hun samenstelling en hun aard veel verschillen van onze eigen substantie. zij zijn voor ons organisme vreemde lichamen. In contact gebracht met onze weefsels, ons bloed onze lichaamsvochten, veroorzaken zij functioneele stoornissen; het zijn deze stoornissen, die dan worden aangewend als actie — middelen tegen de ziekten. Zoo verwekken sommige middelen opruiming in de ingewanden, andere doen urineeren, nog andere doen zweeten; er zijn er die de samenstelling van ons bloed en van onze lichaamsvochten wijzigen; andere vernietigen onze parasieten en de kiemen onzer ziekten. Dank zij deze diverse eigenschappen kan men, bij middel van geneesmiddelen, de oorzaak en de gevolgen der ziekte wijzigen, en men trekt er nut uit voor den zieke, als men ze behoorlijk toepast.” (Wat een orakeltaal! Red. Mbl.)

„Blz. 85. — **Over de verschillende methoden van behandeling.** De toepassing der middelen ter behandeling der ziekten kan op verschillende wijzen gedaan worden. Het grootste getal der gewone methoden lijden aan dit euvel dat zij te exclusief of dat zij slechts het tegendeel zijn van een andere methode. Het zal ons gemakkelijk vallen dit na te gaan als wij de bijzonderste dier methoden hier overschouwen. (Duidelijk niet waar? Red. Mbl.)

Blz. 93. — „Onder **Alcaliën** verstaat men in de chemie de substanties, die het tegenovergestelde zijn van de zuurstoffen.”

„De zuurstoffen zijn substanties die min of meer prikkelend zijn, en over 't algemeen bijtend, zooals het woord zeer voldoende aanduidt.

Er zijn **lichte zuurstoffen**, dezulke namelijk die aan den azijn, de zuring, de citroenen, de oranjeappelen enz. hun bijzonderen smaak geven; en **sterke zuurstoffen**, zooals het zwavelzuur, de stikstof, het zoutzuur, enz.”

Maar genoeg. Het bovenstaande is o.i. voldoende om onzen lezers een denkbeeld te geven van het wetenschappelijke van het boekwerk en de wijze waarop de vertaler zich van zijn taak heeft gekweten.

Thans iets over sommige middelen.

Het ging niet zoo gemakkelijk ons deze te verschaffen. na over en weer geschrijf, bleek het ons,

dat deze te verkrijgen waren — vanzelf sprekend tegen rembourss — bij **J. de Baard**, Zuiderparklaan 476 te 's Gravenhage (N.V. Hermes & Co's Imp. — en Exp. Mij.) en wel werd de keuze gelaten tusschen 22 geneesmiddelen (in het boek beschreven). Wij bepaalden ons tot een drietal, die door den heer **Keulemans** in onderzoek werden genomen.

En nu verlieten wij de Hollandsche bodem, want de naam van de middelen, hun samenstelling enz. alles was in de Fransche taal gesteld. Zoodat in Frankrijk verplicht is, was de samenstelling van den inhoud der verpakking vermeld. De heer **Keulemans** bepaalde zich derhalve tot het nagaan of die vermelding de juiste was.

Dit onderzoek betrof de volgende middelen:

**Poudre Alcalinophosphate.** Speciaal geneesmiddel ter genezing van ziekten van de maag, lever en ingewanden, van suikerziekte, van jicht, reumatiek enz.

Samenstelling: (wij vertalen) Dubbelkoolzure soda, Phospho-glycerinaat van kalk en magnesia, Magnesiumhydroxyde. geprepareerd krijt.

**Laxenia**, Laxeermiddel: tegen maag- en ingewandskwalen, zeer werkzaam, bij hoofdpijn, neuralgie en congesties.

Samenstelling: Sennabladeren, Zwavelbloemen, Zoethout en Venkel.

#### **Pilules Depuratives.**

Samenstelling: Magnesiumhypophosphiet, extracten van kliswortel, sassaparilla en guajac en gentiaanpoeder.

De heer **Keulemans** was in staat verschillende van de opgegeven bestanddeelen aan te toonen, zoodat wij willen aannemen, dat de opgaven juist zijn. Derhalve geen bezwaar tegen de besproken geneeswijze?

Wacht even ... **zoover zijn we nog lang niet.** De vermelde geneesmiddelen; van de **oude** middelen, in de circulaire vermeld, is er zoo goed als niets te bespeuren. Sommige daarvan zijn tegenwoordig nog in gebruik en worden, **als 't noodig is**, ook door geneeskundigen voorgeschreven. De hulp van **Dr. Dubois** en zijn medewerkers is dus o.i. **overbodig. Men stelle zich niet voor, dat al den, door die hulp, den tachtigjarigen leeftijd zullen bereiken.**

**Maar er is meer — en erger.** Het boek laat iedereen de beoordeeling over omtrent zijn gezondheidstoestand; geen geneeskundig onderzoek wordt vereischt; zelf heeft men maar te beslissen wat, afgaande op de gegevens in het boek, ter genezing goed en doelmatig is.

#### **En daarin zit het groote gevaar!**

En diagnose, door onwetendheid verkeerd gesteld (en hoe dikwijls zal dit niet voorkomen?) onthoudt den lijder de somwijlen zoo noodige medische behandeling en daarvoor mag hij **Dr. Dubois** en zijn helpers dank weten.

Is het noodig hier nog iets ter waarschuwing bij te voegen?

## BERICHTEN.

**Wijlen Mr. P. W. de Koning.** In de N. J. Rott. Ct. van 26 April j.l. vinden wij een belangrijk verslag van een gezamenlijke vergadering van de afdeling Utrecht van het Alg. Nederl. Verbond en het Dietsch Studenten Verbond en de Hollandsch Vlaamsche Vereeniging waarin **Dr. P. H. Ritter Jr.** te Utrecht gesproken heeft over het ontwerp „Ter nagedachtenis van Mr. P. W. de Koning.

Spreker herdacht hem als letterkundige denker, staatsman en mensch.

Ofschoon zijn werkzaamheid ten opzichte van onze Vereeniging niet in 't bijzonder werd genoemd, zullen vele onzer lezers, die den bescheiden geleerde minder goed kenden, uit dit artikel kunnen zien, wat ook **wij** aan hem verloren hebben.

Daarom vestigen wij de aandacht op het bovenvermeld verslag.

**Geneesmiddelenwet.** Te laat om nog in dit no. te behandelen is verschenen de memorie van antwoord op het voorloopig verslag over het ontwerp: Regelen betreffende de uitoefening van de artsheijbereidkunde. (Zie Mbl. April).

Wij denken er op terug te komen. Reeds nu kunnen wij, met genoegen, vermelden, dat de Minister meer aan onze zijde staat dan aan die van de meerderheid van de Commissie, die het voorloopig verslag uitbracht.

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-theapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

Wonderherstellers

(behoorende bij „Voetpleisters“)

Fabrikant: The Magic Foot Draft Co. Ltd., Londen.

Samenstelling volgens den fabrikant: „Camphore 3/16 Grn. Capsici Fructus 3/16 Grn. Ferri phosphas 2 Grn. Cascarin 1/2 Grn. Oleum Gaultheriae c.s.“

Uitkomsten van het onderzoek: Kleine, paarsroode gecandeerde tabletjes met een gewicht van 200 mg. per stuk.

Na verwijdering der candeerlaag blijven donkergekleurde tabletjes over. Daarin konden aangetoond worden: Spaansche peper, ijzer en phosphaat. Kamfer en gaultheriaolie werden niet gevonden, evenmin als een anthrachinonderivaat.

Piek's Exceem-zalf.

Op de verpakking bevindt zich een monogram J.P.J. (of J.J.P.), terwijl verder vermeld wordt: Voor den handel in het buitenland wende men zich uitsluitend tot **H. Kramer Jr.** Amsterdam. De reclame luidt: De zalf tegen exceem en dauw-worm. Prijs per kleine pot: f 2.75.

Uitkomsten van het onderzoek: De zalf is bruin van kleur en riekt sterk naar teer.

Behalve Pix liquida konden geen werkzame bestanddeelen worden aangetoond. De zalf is bereid met gele vaseline.

(Zie ook voor deze zalf, het Mbl. van April onder „Rechtszaken“, Red. Mbl.).

Brood voor Diabetici.

Een patiënt had dit brood gebruikt waarop direct een stijging van de suikeruitscheiding gevolgd was.

Ter onderzoek werd ontvangen een snede grauw brood, wegende pl.m. 43 gram, waarvan volgens het Broodbesluit het zetmeelgehalte in de droge stof bepaald werd.

Het watergehalte der kruim bedroeg 22.85 pct., het zetmeelgehalte 49.5 pct., hetgeen op droge stof berekend 64.5 pct. wordt.

Volgens het Broodbesluit mag dit zetmeelgehalte ten hoogste 40 pct. bedragen.

Kruiden van de Haas.

Een patiënt met pleuritis kreeg deze kruiden van De Haas, den bekenden kwakzalver in Noordwijk aan Zee.

Uitkomsten van het onderzoek: De kruiden bestaan uit een mengsel van vlierbloemen, sennabladeren, brandnetel en paardestaart (Equisetum-soort).

Kruiden,

verstrekt door een kwakzalver te Winschoten

Een patiënt met pijn in beide beenen. vermoedelijk veroorzaakt door varices, kreeg kruiden bij een kwakzalver te Winschoten.

Gebruiksaanwijzing: 1 lepel op 1/2 L. water, 6 uren laten trekken, 3 maal daags 1/2 kop innemen. De papieren zak, waarin de kruiden zich bevinden is gemerkt B.Z. Prijs f 2.50.

Uitkomsten van het onderzoek: De kruiden blijken te bestaan uit een mengsel van zoethout, steranijs, frangulabast, gezegende distel en brandnetelbladeren.

Rhoidin.

„Rhoidin“ is een middel ter bestrijding van haemorrhoiden, dat uit Bandoeng afkomstig is. De prijs is per busje f 5.—

Het bleek te zijn een tamelijk grof plantenpoeder, dat bestond uit de vier volgende ingrediënten: curcumawortel, zoethoutwortel, sennabladeren en theebladeren.

Obat Bikin Koeroes.

„De Indische thee, die slank maakt“. Zonder dieet. Afkomstig van Hartogs en Cohen, Kruiden-import Den Haag.

Uitkomsten van het onderzoek: Het kruidenmengsel is samengesteld uit de volgende ingrediënten: zoethoutwortel, sennabladeren, lavendelen vlierbloemen, paardestaart, IJslandsch mos, rood sandelhout, Sassafrashout, koriandervruchten, frangulabast, duizendblad, noteblederen, wolfsklauw en, last not least, het bekende bestanddeel van bijna alle vermageringsmiddelen, Fucus vesiculosus. Hiervan is in het mengsel echter een betrekkelijke kleine hoeveelheid aanwezig. De bestanddeelen wolfsklauw en koriander komen in zoo geringe hoeveelheid voor, dat zij wellicht als toevallige verontreinigingen op te vatten zijn.

Van specifiek „Indische“ kruiden is in het middel dus geen sprake.

Kruiden tegen galsteenen.

Van de ingezonden versche plant moeten de wortels worden getrokken op alcohol. Het aftreksel wordt gebruikt tegen galsteenen.

Het kruid werd herkend als *Chelidonium majus* L., de stinkende gouwe, waarvan plant en wortels volgens Dragendorff wel gebruikt worden bij ziekten van het onderlijf en het poortadersysteem. Waarschijnlijk op grond der signatuurleer werd het vroeger gebruikt o.a. bij geelzucht. Als geneesmiddel bij galsteenlijden vonden wij geen vermelding.

Kruiden tegen galsteenen.

Herkomst: mevrouw Riemvis, te Noordwijk aan Zee.

Uitkomsten van het onderzoek: In het fijn gesneden kruidenmengsel bevonden zich de volgende ingrediënten: sennabladeren, anijs- en venkelvruchten, de bloemen van herfsthooi (*Hypericum perforatum* L.), bladeren van de stinkende gouwe (*Chelidonium majus* L.) en de van onderen witzijdeachtig behaarde bladeren van zilverschoon (soort *Potentilla*).

Galsteenkruiden.

Afkomstig van een kwakzalver.

Het galsteenmiddel bestaat uit fijngehakt herfsthooi, *Hypericum perforatum* L. Enkele bloempjes van *Erythraea Centaurium*, een sterk behaard bladfragment, enz. zijn waarschijnlijk toevallige verontreinigingen.

Herfsthooi werd en wordt volgens Dragendorff

e. a. gebruikt tegen de meest uiteenloopende kwalen, doch juist galsteenlijden wordt in deze reeks niet vermeld.

#### Facil — Pastilles.

Fabrikant: Central-Laboriet, Kopenhagen.

Samenstelling: Niet vermeld.

In het „Specialiteitsregister” van het contrôle-laboratorium der Zweedsche apothekers wordt echter het volgende voorschrift vermeld:

„Acid. boric. 52,23 pct., natr. bor. 5,96 pct., calc. phosphor. 11,92 pct., natr. sulf. 10,17 pct., natr. chlorid. 7,5 pct., talc. 11,92 pct., extr. fuci vesiculos. 0,3 pct., aroma.”

Uitkomsten van het onderzoek: Oranjegele, reukelooze, zwak zout en alkalisch smakende tabletjes, die gemiddeld 360 mg. per stuk wegen.

In Facil-pastilles kon de aanwezigheid van de verschillende in het voorschrift aangegeven bestanddeelen vastgesteld worden. Een zeker voorbehoud moet omtrent Extr. Fuci vesiculosi worden gemaakt.

Wanneer de quantitatieve bepaling van het Zweedsche contrôlelaboratorium juist is, is per tablet ongeveer 210 mg. boorzuur aanwezig. Een eenigszins langdurig gebruik van 3 of meer tabletten per dag zal dan ongetwijfeld de gewenschte vermagering brengen, doch ten koste van de gezondheid.

(Wordt vervolgd)

#### Uit het Jaarverslag van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-Therapeutisch onderzoek over 1931.

Aan het pas verschenen No. 3 (Maart) van de **Verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid** ontleenen wij het volgende:

„De uitkomsten van de meeste onderzoekingen werden neergelegd in No. 21 der Mededeelingen. Hierin zijn ook opgenomen de uitkomsten van het Apiol-onderzoek.

Nadat hier te lande vele gevallen van polyneuritis, na het gebruik van zoogenaamde Apiol waren voorgekomen, werden verschillende monsters van dit middel aan het Instituut ter onderzoek toegezonden. Het gelukte in verschillende dezer, waaronder preparaten die tot polyneuritis hadden geleid, den orthocresolphosphorzuren ester aan te toonen en wel in hoeveelheden wisselende van 28—50 pct. Dit lichaam moet als de oorzaak der ernstige vergiftigingsverschijnselen na apiol-gebruik worden beschouwd. De door het Instituut ingestelde farmacologische onderzoekingen hebben dit nader bevestigd.

De mededeelingen van het Instituut hieromtrent hebben in ruimen kring de aandacht getrokken en leverde ook de verklaring van vergiftigingen met apiol, die in Tsjecho-Slowakije en in Duitschland werden waargenomen. Uit deze landen kwamen verschillende aanvragen om voorlichting en zelfs om onderzoek bij het Instituut in.

Hier moge er nog eens op gewezen worden, dat onder den naam Apiol verschillend samengestelde preparaten worden aangeboden, dat bijna alle middelen, die als abortiva worden gebruikt op het etiket een andere toepassing aanduiden en dat door denzelfden fabrikant of hetzelfde middel onder verschillende benaming, of verschillend samengestelde middelen met gelijke benaming in den handel worden gebracht. Een streng toezicht op deze middelen, als het kon een verbod tot invoer, is dringend noodig.

Dit blijkt ook noodig voor tal van andere middelen waarvan onderzoekingen door het Instituut voor den Gezondheidsraad en ter voorlichting der Tariefcommissie werden verricht. Vele waardeloo-

ze middelen en ook mengsels van reeds lang bekende geneesmiddelen komen hierbij aan het Instituut in handen. Daarbij moest bij herhaling de opmerking gemaakt worden, dat zelfs bekende buitenlandsche geneeskundigen hun naam leenden aan preparaten, die den toets van het onderzoek niet kunnen doorstaan. Op het gebied der vitaminen en hormonen wordt in dit opzicht veel gezondigd; middelen, die de kracht der jeugd moeten terugbrengen, worden met veel reclame aangeboden. Daarnaast vormen haar-kleurmiddelen een bron van veel leed voor hen, die bij de toepassing van deze middelen huidontstekingen opliepen.”

#### „Eta Antigra.”

Wij ontvingen onderstaand schrijven:

„Van verschillende kanten kreeg ik bijgaande advertentie toegezonden. Is „Eta Antigra” U bekend, en zoo ja, wat is de samenstelling? Mocht het niet bekend zijn, zoudt U het dan kunnen laten onderzoeken? In drankbestrijderskringen stelt men veel belang in deze kwestie, omdat 't gevaar groot is, dat inderdaad drankzuchtigen hiernaar zullen grijpen.

Met vriendelijken dank voor Uw moeite.

Hoogachtend Uw dn.”

De bedoelde advertentie, versierd met een prentje, waarop „Weg met den Alcohol!”, luidde:

„Drankzuchtigen geneest men door een weinig „Eta Antigra” in drank of spijs te mengen. Een geheel reuk- en smaakloos poeder. Wordt ongemerkt toegediend en boezemt spoedig een afkeer tegen alle alcoholische dranken in. Absoluut onschadelijk. Tall. warme dankbet. Prijs per flac. f 2,20. Fr. na ontv. postwissel of na storting op Girorekening No. 166740. Rembourszendingen met verhooging van kosten. Uitsluitend verkrijgbaar bij „ETA”. Dept. N., Kettingstr. 23 Den Haag.”

Wij ontvingen een fleschje, gevuld met een grijsachtig poeder, waarin door den heer **N. Keulemans** werden aangetoond:

**Dextrine, glucose, zwavel** en poeder van een **houtsoort**, dat niet geïdentificeerd kon worden.

Zwavel en houtsoort bedroegen ongeveer 1 proc. van het totaal.

Onnoodig te zeggen, dat van **Antigra** bij de drankbestrijding **evenmin** heil is te verwachten als van de talloze middeljes, die voortdurend voor dit doel worden aanbevolen.

Wij vinden hier tevens gelegenheid erop te wijzen, dat wij inzage kregen van een volledige Prijslijst van bovengenoemde „Eta”, waarin, tegen belangrijk hooge prijzen, een ruim veertigtal artikelen, tegen alles en nog wat, worden aangeboden.

Erg vertrouwenswekkende indruk heeft die lijst niet op ons gemaakt.

#### De Witt's Pillen.

Het gaat met kwakzalversmiddelen wel vreemd toe. Nadat men een poos lang niets van hen gehoord heeft, komen zij plotseling weer opduiken.

Zoo is het ook het geval met de pillen, hierboven genoemd.

In „De Telegraaf” van 15 April j.l. vonden wij onderstaande geïllustreerde advertentie, waartegen de contrôlecommissie blijkbaar geen bezwaar had.

„Wilt U Uw reumatische pijnen kwijt? Reumatiek vernietigt niet alleen Uw levenskracht, vergalt niet alleen Uw humeur ... maar het ver-

mindert Uw werkkraft méér en méér! Doe bijtijds wat tegen al die misère. Veertig jaar lang helpen de Witt's pillen de menschen al in hun strijd tegen alle reumatische kwellingen, tegen spit, ischias, rugpijn. De Witt's pillen helpen mee om snel en onverbiddeijk het vergiftige urinezuur, de oorzaak van Uw reumatiek, uit Uw lichaam te drijven. Zorg vandaag nog voor Uw eerste dosis de Witt's pillen, die U niets kost. Vul alleen dit bonnetje in: de prijzen zijn nu f 1.— per flacon van 40 pillen, f 2.— per flacon van 100 pillen. De Witt's Pillen”

Die pillen zijn oude bekenden en de bezitters van ons **Roode boekje** zullen de samenstelling vinden op blz. 154; voor de niet bezitters, moge de volgende waarschuwing dienst doen.

In de Maandbladen van 1914 is aangetoond dat, volgens het onderzoek van verschillende deskundigen, deze pillen bevatten: **Methyleenblauw, infusoriënaarde** en poeder van **zoethout**. De twee laatste stoffen buiten rekening latende, vonden wij als hoofdmiddel het Methyleenblauw. Als bewijs van de werkzaamheid daarvan op de nieren werd gewezen op de blauwkleuring van de urine na het gebruik dier pillen.

Dit **bewijs** o.i. niets. Laat men één pil in gewoon leidingwater weken, dan **wordt** het laatste ook **blauw**, zonder dat het met de nieren in aanraking is geweest. Die kleuring is een eigenschap van het Methyleenblauw; vandaar zijn naam.

Wij zullen het hierbij laten. Met **reumatische pijnen** valt niet te spotten; zij eischen een serieuze behandeling. Of de **De Witt's pillen** aan dien eisch voldoen? Vraag dat Uw dokter.

#### UIT DE PERS.

##### „Staat en kwakzalverij.

Men schrijft aan de N. R. Ct. van 19 April j.l.:

Op den achterkant der invullingsformulieren voor de Wegenbelasting, die ik heden ontving, was een reclame afgedrukt voor een bepaalde garage in mijn woonplaats. Men kan van meening verschillen over de vraag, of het met de waardigheid van den staat in overeenstemming is, langs dezen weg zijn inkomsten te vermeerderen. Bepaald ontoelaatbaar is echter, dat de achterzijde van de circulaire, waarbij mij die invullingsformulieren door den Ontvanger D.B. werden toegezonden, bedrukt was met een reclame voor een „zenuwhoofdpijnpoeder” en voor „maag- en slijmpillen” van een of anderen, waarschijnlijk legendarischen doctor.

Het is wel droevig dat buitenstaanders den organen van den staat bij herhaling moeten duidelijk maken wat al of niet passend is. Voor eenige jaren was het de staatsreclame voor een zeker merk „versch gekarnde” margarine, thans dit officieele pousseeren van kwakzalversmiddelen, waardoor men zich met verwondering afvraagt, wie toch in dergelijke aangelegenheden te beslissen hebben.”

In de Maandbladen van Juni en November 1931 hebben wij reeds op deze misstanden gewezen en medegedeeld, dat ons Bestuur zich terzake tot de Regeering heeft gewend. Resultaat is blijkbaar nog niet bereikt.

Red. Mbl.

##### Waarschuwing tegen M. Smit te Alkmaar.

„Uit „Het Volk” van 15 Maart j.l. neemt „Zonnestraal” van 30 Maart j.l. onderstaande waarschuwing van Dr. Heijermans over.

Van verschillende kanten wordt mij inlichtin-

gen gevraagd over **M. Smit** te Alkmaar, die een middel tegen t.b.c. aan den man brengt, waarmee hij long-t.b.c., nier-, buik-, gewrichts- en beenderen-t.b.c. zou genezen, ook t.b.c. van het hoofd! De man verspreidt brochures met de noodige attesten. Hij is een oude bekende; reeds in 1920 waarschuwde het maandblad tegen de kwakzalverij tegen de praktijken van dien heer. Toen gng het onder de vlag van de maatschappij „Senka”, die een brochure verspreidde met als titel „Zelfbehandeling van tuberculose door M. Smit”. Toen kostte het fleschje f 3.75. De inhoud bleek toen te zijn: petroleum, traan en houtteer.

We behoeven hier niets bij te voegen — het middel is schadelijk, de praktijk schandelijk. Dezer dagen wordt het „middel” opnieuw onderzocht. Men zij op zijn hoede.”

#### Waarschuwing tegen gebruik van hoogfrequentie-apparaten.

De directeur van den Gemeentelijken Geneeskundigen en Gezondheidsdienst te Amsterdam schrijft aan **De Telegraaf**:

„Stelselmatig worden hoogfrequentie-apparaten aangeboden en wordt ook met deze toestellen demonstratie gegeven van z.g. genezingen van patiënten.

Ik acht het noodig mede te deelen, dat behandeling met hoogfrequentie door de artsen in enkele bepaalde gevallen wordt toegepast, doch dat zij volkomen ongeschikt is voor de behandeling van allerlei kwalen, waarvoor deze wordt aanprezen, zooals: kanker, hartkwalen, reumatiek, slape-loosheid, zenuwlijden, jicht, en nog vele andere afwijkingen.

Genezende invloed voor al deze kwalen gaat van deze apparaten niet uit. Vele menschen zijn reeds de dupe geworden van de suggestieve kracht, die uitgaat van het blauwe licht en het vonken uitstralen, in zooverre, dat zij een koopcontract teekenen voor vrij belangrijke bedragen en reeds direct een zekere som storten, terwijl zij dan nog langen tijd moeten afbetalen op den koopsom van deze voor hen waardelooze toestellen.”

#### De voorspellende wonderdokter op pad.

Men meldt uit Heusden aan **De Telegraaf**:

De wonderdokter van Breda geneest alle voorkomende kwalen als kanker, tering, ja zelfs blinden en doofstommen, zoo hoort men hier vertellen; en herhaaldelijk ziet men dezen wonderdokter met zijn masseur per auto hier en daar binnegaan bij zieken en sukkelende menschen. Wat hij doet? Hij ziet naar het gezicht van de patiënten of kijkt in hun hand, en verkondigt dat zij binnen twee of drie maanden geheel hersteld zijn.

Het kost drie- of vierhonderd gulden; men stort de helft vooruit en de andere helft zal de dokter zelf wel komen halen na genoemden termijn. Ook komen er herhaaldelijk patiënten bij hem aan huis en allen belooft hij radicaal te zullen genezen.

Wat deze wonderdokter nog meer kan, bewijst het volgende verhaal. De Profeet, in gezelschap van een vrouw, kreeg in deze buurt een auto-ongeluk; hij ging het naastbijzijnde huis binnen

en daar werd hun hulp verleend en een kopje thee geschonken. De boerin vertelde aan de dame dat ze al zeven jaar sukkelende is en in den Bosch en Utrecht „gedokterd” heeft.

Korten tijd daarna verscheen de wonderdokter weer bij de boerin en vroeg zoo terloops haar hand te mogen zien, waaruit hij onmiddellijk las, dat zij al zeven jaar sukkelende is en in den Bosch en Utrecht bij den dokter was geweest! Gelukkig herinnerde de boerin zich, dat zij dat den vorigen keer aan de juffrouw verteld had, zoodat de verdere voorspelling van den wonderdokter — dat zij zonder zijn hulp geen jaar meer te leven had! — haar niet van de wijs bracht! Elders maakte de mededeeling dat hij eens een patiënt de lever had afgenomen, tengevolge waar van die weder geheel gezond is geworden, weer nieuwe slachtoffers ....

Maar wat de kantonrechter zal doen, moet nu maar worden afgewacht! (Telegraaf.)

## RECHTSZAKEN.

### Hooge Raad.

#### Is magnetiseeren strafbaar?

De Hooge Raad heeft het beroep in cassatie van **F. J. B. M.** te Voorburg (Zie ons vorig no.) verworpen.

### Een wonderdokter.

**J. te O.**, geb. te Stad-Almelo, schildersknecht te Almelo, is in beroep gekomen van een vonnis van den kantonrechter te Enschede waarbij hij tot twee geldboeten van f 100 is veroordeeld wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

De Officier acht de handelingen van verd. zeer ernstig en verderfelijk en eischt bevestiging van het vonnis evenwel met een verhooging der straf tot 2 maal f 300.—

Het vonnis is niet ter onzer kennis gekomen. (Overijs. Dagbl.)

### Nog een magnetiseur.

De Goudsche kantonrechter heeft den uit Rotterdam afkomstigen magnetiseur **A. de B.** wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde veroordeeld tot f 150 boete subs. 30 dagen hechtenis.

De verdachte had een jongen man uit Moordrecht, een ernstig lijder aan t.b.c., die als ongeheel werd beschouwd in behandeling genomen, voorgevende, hem binnen drie weken te zullen genezen. De patiënt is evenwel gestorven. Zijn behandeling door den magnetiseur had aan honorarium en geneesmiddelen in ongeveer veertien dagen ruim f 100.— gekost. (N.R.C.)

### Onbevoegde uitoefening.

Te kantonrechter te Goes heeft overeenkomstig den eisch van het O.M., **C. J.**, huisvrouw van **C. te Utrecht**, wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, tot f 300 boete subs. 30 dagen hechtenis veroordeeld. (N.R.C.)

## CORRESPONDENTIE.

**Dr. F. v. H. te Z.** Dank voor het gezondene. Tegen de Pink-Pillen (slecht bereidde staalpillen) hebben wij al zóó dikwijls gewaarschuwd, dat, bij onze beperkte ruimte een nieuwe bespreking tot later moet wachten.

**L. M. V. te Z.** Met veel belangstelling lezen wij het artikel in het Zwolsche Nieuws- en Advertentieblad, getiteld: **Er zijn duistere machten.** Daar het zich niet leent tot een beknopte wedergave, moeten wij ons van overneming onthouden. Toch heeft het zijn nut de aandacht op deze bestrijding te vestigen (het eerste artikel komt voor in het blad van 24 Juli 1931) daar het blad, bij een oplage van meer dan 10.000 exemplaren, geregeld in de provincie, huis aan huis, wordt bezorgd. Wij zijn de Redactie zeer dankbaar voor de aardige wijze, waarop zij, in de omgeving, de aandacht op het kwaad der kwakzalverij vestigt.

**J. M. te Z.** Het **Fichten-Badesalz**, geleverd door **Bedorf**, te Dusseldorf (dat wij nog niet geadverteerd zagen) bevat, volgens het onderzoek van den heer **Keulemans**, **Fluoresceïne vluchtige olie**, **aloeiocetine 2.5%** **natriumcarbonaat ± 0.65%** en **keukenzout 94%**.

Dat het zout is „Vortheilhaft bij Rheuma, Gicht (en) Ischias” konden wij uit de analyse niet opmaken. Vraag uw geneesheer.

**W. C. te H.** Uw aanbod nemen wij gaarne aan. Voor wederkerige toezending van ons blad zullen wij zorgen.

**H. v. d. B.** en **V. te R.** Tegen de praktijken van het Instituut van **C. Damman** te Brussel hebben wij al meermalen gewaarschuwd.

Zoodra er meer plaatsruimte voorhanden is, hopen wij er op terug te komen. Weest voorzichtig!

**J. C. L. te A.** Het poeder tegen **Rheumatiek**, afkomstig van **M. van Wijnbergen** te Arnhem, is al eenige malen behandeld in de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharm. therapeutisch onderzoek, die zeker, als medicus, in uw bezit zijn. Het laatst nog in No. 19 van Juni 1930. Wij lezen daar o.a.:

„Het ingezonden poeder bestaat uit een mengsel van poeder van sevenboomkruid (*Herba Sabinae*) en gemalen *Levisticum* vruchten.

Qualitatief vertoont het poeder groote overeenkomst met een reeds eerder onderzocht reumatiekpoeder, zie Mededeelingen No. 17, blz. 364.

De reuk is echter veel meer Sabina-achtig, wat waarschijnlijk als oorzaak heeft de andere mengverhoudingen der componenten.

**J. W. H. te 's G.** Wij vroegen U onlangs ons **Eta-Ontharingsmiddel** ter onderzoek te zenden. Wij ontvingen dit echter tot nu toe niet.

Bij nadenken vinden wij het intusschen niet noodig daar f 3.50 voor uit te geven; wat wij, in dit no., over de middelen van **Eta** schreven, maakt o.i. een onderzoek van het haarmiddel overbodig.

**J. M. P. de W. te R.** Tegen het z.g. **Instituut Walraven**, hebben wij reeds herhaaldelijk gewaarschuwd. Het laatst nog in de Maandbladen van Augs. 29 en Mei '30, die wij U bij deze toezenden.

— In dank ontvangen de Verslagen van de Gezondheids Commissies over 1931 zetelende te Aalsmeer, te Achtkarspelen en te 's Gravenhage.

— Eenige artikelen moesten blijven liggen.

**Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.**

**DE KWAKZALVERSMIDDELEN** HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN, volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging

# TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

**LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING** ..... f 3.—  
 Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.  
 Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.  
 Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.  
 Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

**ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post** ..... f 2.—  
 Adres voor het aangeven van Leden en Abonné's bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.  
**POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.**  
 Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.  
 Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

**INHOUD:**

Vereeniging tegen de Kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur: Jaarverslag en Rekening en Verantwoording over 1931.  
 Hoofdartikel: Regelen betreffende de uitoefening van de artsnijbereidkunde. — Geneesmiddelenwet.  
 Berichten: Mededeelingen van het Rijks-Instituut, enz. — Verslagen en Mededeelingen Volksgezondheid.  
 Mededeelingen van verschillenden aard: Rijks-Instituut van Pharmaco-therapeutisch onderzoek. (Vervolg). — Pee-Gee. — Uit het jaarverslag der Gezondheidscommissie te 's Gravenhage.  
 Boekbeschuwing: H. Toxopeus. Mechanische Natuurwet der Ademhaling.  
 Uit de Pers: Geneesmiddelenwet.  
 Rechtszaken: Wonderdokter te Almelo. — Tandtechnicus. — De oude heer Haverhoek.  
 Correspondentie.  
 Advertenties.

indienen van het wetsontwerp op de Artsenijbereidkunde, waarin artikelen voorkomen, die de kwakzalverij met geneesmiddelen zeer aan banden zullen leggen.  
 Z.Exc. deelde mede, dat H.M. de Koningin den onder-voorzitter Mr. A. Lind benoemde tot Officier in de orde van Oranje-Nassau.  
 Een receptie na de Aulabijeenkomst en vele brieven en telegrammen bewezen het medeleven van velen met onzen arbeid.  
 Als feestgave werd het Januari-nummer in vergrooten vorm en bevattende bijdragen van zeer bevoegden uitgegeven en werd verzorgd een 2e druk van Abrahams' „De Kwakzalversmiddelen en de gevaren die bij hun gebruik dreigen” welke uitgave zeer gunstig in de pers werd beoordeeld en waarvan reeds een aantal exemplaren zijn verkocht.

In het afgelopen jaar kwam weer contact met Zustervereenigingen in België, Duitsland en Tsjecho-Slowakije, waardoor waardevolle inlichtingen werden gegeven en ontvangen.  
 Het ledental bleef ongeveer op dezelfde hoogte. Van 24 kwakzalversmiddelen werd de samenstelling onderzocht en in ons maandblad gepubliceerd, terwijl voor een medicus, die in eenige bladen een geneeskundige kroniek schrijft, een aantal middelen geanalyseerd werden en de resultaten in diens publicaties werden verwerkt.  
 Uit nevenstaande rekening en verantwoording blijkt de gezonde toestand van onze geldmiddelen, waaraan zeer welkom hebben medegewerkt een legaat à f 300.— en een à f 1000.—, dat wij mochten ontvangen resp. van één onzer oudste leden en van de weduwe van een oud-bestuurslid.  
 N. KEULEMANS.

**Vereeniging tegen de Kwakzalverij.**  
**Mededeelingen van het Bestuur.**

**Verslag over 1931.**

Een jaar van droefenis en van vreugde, van verliezen en van jubileren!  
 De Vereeniging leed een groot verlies door het overlijden van haren Voorzitter Mr. P. W. de Koning, die — bekend strijder voor idealen — ook in onzen „strijd tegen de domheid”, zooals hij het noemde, jarenlang meevocht.  
 Ook in onzen strijd mocht hij niet de zege behalen, maar wel mocht hij lezen — helaas niet mede aanhooren — de forsche woorden tegen kwakzalvers gesproken door Z.Exc. den Minister van Arbeid, op de feestelijke vergadering ter herdenking van ons 50 jarig bestaan.  
 Aan een tweede minder aangename gebeurtenis moet worden herinnend, wanneer bericht wordt dat de Heer J. v. Riel jarenlang bestuurslid, waarvan vele jaren Secretaris-Penningmeester, op 't einde van 1931 zich wegens zijn leeftijd niet meer herkiesbaar stelde. Ontvange hij hier nogmaals den dank voor al zijn arbeid!  
 Het 50-jarig bestaan onzer Vereeniging werd op 13 Januari herdacht in een bijeenkomst in de Aula der Gem. Universiteit, waarin Prof. Dr. Burger een schoone rede hield en waarin Z.Exc. Mr. Verschuur de Kwakzalverij scherp geesselde en de medewerking der regeering toezegde ter be-teugeling van dit kwaad.  
 Deze belofte is schitterend ingelost, door het

**Vereeniging tegen de Kwakzalverij.**  
**REKENING EN VERANTWOORDING OVER 1931.**

Inkomsten:		Uitgaven:		
Contributie leden .....	f 2541.98	Redacteur .....	f 600.—	
Bijdrage Mij. van Geneeskunst ....	50.—	Secretaris-penningmeester .....	400.—	
„ Mij. van Pharmacie .....	25.—	Verschotten Redacteur .....	62.01	
„ Mij. van Tandheelkunde ..	25.—	Onkosten Secretariaat .....	44.39	
„ Afdeelingen en Departementen Mij. v. Geneeskunst en van Pharmacie .....	178.—	Aankoop Kwakzalversmiddelen ....	9.44	
Abonnementen .....	217.40	Onderzoek Kwakzalversmiddelen....	120.—	
Verkochte exemplaren 2e druk „De Kwakzalversmiddelen” .....	421.47	Bijdragen in het Maandblad.....	16.50	
Rente Gemeente Giro.....	14.90	Drukken en verzenden v.h. Maandblad ..	1460.35	
Advertenties .....	14.28	Kosten van uitg. 2e druk „De Kwakzalversmiddelen” .....	957.59	
Verkochte Maandbladen .....	1.—	Ander drukwerk .....	48.55	
Legaten .....	1300.—	Contrib. Congres Openb. Gezondh. ..	10.—	
	f 4789.03	„ Groene Kruis .....	15.—	
Het Saldo bedroeg op 31 Dec. 1930 ..	f 547.05	Innen Contributies en Abonnementen ..	117.08	
Het Saldo bedroeg over 1931 .....	753.48	Terugbetaalde Contributie .....	6.30	
		Onkosten bestuurs- en ledenverg. ..	48.70	
Het Saldo bedroeg op 31 Dec. 1931..	f 1300.53	Diversen .....	27.25	
		Nadeelig Saldo Jubileum .....	92.39	
			f 4035.55	
			Saldo over 1931 ....	f 753.48
				f 4789.03

Nagezien en accoord bevonden  
 26 Mei 1932,  
 w.g. C. HUGENHOLTZ.  
 w.g. P. v. d. WIELEN.

Het Bestuur:  
 Mr. A. LIND, waarn. Voorzitter.  
 E. J. ABRAHAMS.  
 N. KEULEMANS,  
 Secretaris-Penningmeester.

## Regelen betreffende de uitoefening van de artsenijsbereidkunde. — Geneesmiddelenwet.

Te laat om nog in ons vorig no. te behandelen, kregen wij kennis van de memorie van antwoord op het voorloopig verslag over het wetsontwerp hierboven genoemd.

Voor zoover voor onze lezers — en onze zaak — van belang, nemen wij enkele gedeelten van het antwoord van den Minister alsnog over, onder verwijzing naar het no. van April j.l. waarin wij het voorloopig verslag bespraken.

Noodzakelijkerwijze moeten wij kort zijn.

De Minister is hier aan 't woord:

De ongebreidelde verkoop van verpakte geneesmiddelen heeft nieuwe gevaren voor de volksgezondheid in het leven geroepen. Er wordt voor verschillende van deze artikelen een levendige reclame gevoerd, die prikkelt tot verbruik, ook daar, waar zulks gevaar oplevert. Artikelen van geenszins onschuldigen aard worden thans verkocht in galanteriewinkels, in winkels van kruidenierswaren, bij kappers en andere ondeskundigen op het terrein der geneesmiddelenvoorziening. Om al deze bezwaren te ondervangen, zal niet met het wijzigen of invoegen van enkele bestaande wettelijke bepalingen kunnen worden volstaan. Hier zal een nieuwe wettelijke regeling op een geheel anderen grondslag moeten worden opgetrokken.

Ook kan niet worden toegegeven, dat de groothandel door het ontwerp onnoodig in zijn vrijheid wordt beperkt. De ondergeteekende erkent gaarne, dat het zijn nut heeft, dat een groep belanghebbenden bij den handel in verpakte geneesmiddelen in samenwerking met de Nederlandsche dagbladpers een contrôle-commissie in het leven heeft geroepen, welke tot taak heeft, te bevorderen dat ergerlijke en schadelijke reclame voor patentgeneesmiddelen uit de advertentiekolommen der dagbladen wordt geweerd. Maar hij is met de minderheid der Commissie van meening, dat de praktijk heeft aangetoond, dat deze correctie onvoldoende is. Meermalen nog verschijnen advertenties die aan bedenking onderhevig zijn. Bovendien meent ook de ondergeteekende, dat een commissie, ingesteld door belanghebbenden, niet het aangewezen orgaan is, om antwoord te geven op de, uit een oogpunt van volksgezondheid zoo gewichtige, vraag, welke reclame niet kan worden toegelaten. Deze regeling neergelegd in artikel 8 van het ontwerp verdient daarom de voorkeur.

Aan de bespreking van de afzonderlijke artikelen van het ontwerp ontleenen wij het volgende:

Er is voor den wetgever zeker geen aanleiding om aan de z.g. familierecepten hinderpalen in den weg te leggen. Intusschen hebben deze recepten een zeer bijzonder karakter. Zoo pleegt voor de verstrekking aan derden van de op grond daarvan gereed gemaakte geneesmiddelen geen betaling te worden verlangd; van verkoopen van „afleveren” van geneesmiddelen is daar geen sprake. Er worden alleen uit te eerbiedigen menschevende bedoelingen geneesmiddelen volgens het familierecept verstrekt aan verwanten of vrienden, een behandeling, die buiten het terrein van de wet ligt.

Art. 7. Een wijziging van het eerste lid, inhoudende, dat de vermelding van de samen-

stelling van verpakte geneesmiddelen zoo veel mogelijk in het Nederlandsch behoort te geschieden, schijnt niet zonder bezwaar. Tal van stoffen plegen door de deskundigen in een vreemde taal te worden aangeduid. Die termen hebben somtijds zoodanig burgerrecht verkregen, dat zij ook onder leken gangbaar zijn. Het voorschrijven van de Nederlandsche taal zal in dergelijke gevallen de vermelding der samenstelling niet duidelijker, maar minder duidelijk maken.

De middelen, welke de Regeering in den laatsten volzin van het eerste lid van dit artikel op het oog heeft, zijn die, waarvan de naam, aard en samenstelling van het middel voldoende aangeeft, zoodat het aangeven van de samenstelling op de verpakking overbodig is te achten.

Ter verduidelijking van het tweede lid moge het volgende worden opgemerkt. Inderdaad dient de in dit lid genoemde algemeene maatregel van bestuur om den invoer in het vrije verkeer van nader aangeduide schadelijke verpakte geneesmiddelen te verbieden. De mogelijkheid van uitzondering op het verbod van invoer van bij dien algemeenen maatregel aangegeven verpakte geneesmiddelen bedoelt buiten twijfel te stellen, dat de omschrijving van de geneesmiddelen waarvan de invoer wordt verboden, in eene algemeene omschrijving kan zijn vervat, en dat bij die algemeene omschrijving bepaalde middelen kunnen worden uitgezonderd. Intusschen komt het den ondergeteekende bij nadere overweging van het in het voorloopig Verslag opgemerkte voor, dat deze mogelijkheid ook zonder het opnemen van den tweeden volzin van het tweede lid, reeds mag geacht worden te bestaan. Hij geeft er daarom, ook ten einde onduidelijkheid te voorkomen, de voorkeur aan dezen volzin te doen vervallen.

Er bestaat geen reden de bepaling van het tweede lid uitdrukkelijk ook op niet verpakte geneesmiddelen van toepassing te verklaren. Ook indien een gedeelte der verpakking wordt verwijderd, blijft bij den invoer toch voldoende aanwijzing over, dat men te doen heeft met een verpakt geneesmiddel in den zin der wet.

Ten einde de redactie van artikel 7, lid 2, op dit punt gelijkloovend te doen zijn met de redactie van artikel 8, lid 2, geeft de ondergeteekende er de voorkeur aan, aan het slot van den eersten volzin van lid 2 in plaats van „indien het middel schadelijk is voor de gezondheid” te lezen: „indien Wij van oordeel zijn, dat het middel schadelijk is voor de gezondheid”.

Art. 8. De term „besmettelijke ziekten” moet niet in den wettelijken zin, waarin hij in de Besmettelijke Ziektenwet (Staatsblad 1928, no. 265) voorkomt, worden opgevat; tuberculose en geslachtsziekten moeten worden geacht daaronder te zijn begrepen. Bij besmettelijke ziekten is hier gedacht aan ziekten, die van mensch op mensch kunnen worden overgebracht. Het is de bedoeling, dat deze in den desbetreffenden algemeenen maatregel van bestuur zullen kunnen worden opgesomd; met name is gedacht aan tuberculose en geslachtsziekten, omdat vooral daartegen een veelheid van middelen wordt aanbevolen, waarin voor de lijders en voor de samenleving groot gevaar schuilt.

In de tweede lid behoort inderdaad na „wijze” de ook in het eerste lid voorkomende zinsnede: „indien die aankondiging den indruk kan wekken” te worden opgenomen.

Wat betreft de uitdrukkingen „schadelijk voor de gezondheid” en „in het belang van de gezondheid” moge worden verwezen naar hetgeen te dien opzichte reeds bij artikel 7 werd opgemerkt.

De ondergeteekende heeft ernstig bezwaar tegen het standpunt van eenige leden, die het geheele artikel overbodig achtten in verband met het bestaan van de contrôle-commissie, welke reeds in het algemeen gedeelte van deze memorie ter sprake kwam. Naar zijn meening is artikel 8 een der belangrijke artikelen van het ontwerp. Terecht wordt door de andere leden der Commissie opgemerkt, dat de arbeid van een commissie als deze, die alleen het algemeen belang tot richtsnoer moet nemen, niet door de belanghebbenden zelve, maar door de Overheid dient te worden geregeld. Ook moet worden onderstreept de opmerking der andere leden, dat de resultaten van den arbeid der Commissie onvoldoende zijn, daar nog telkens advertenties verschijnen, die niet hadden behooren te worden geplaatst. Hieraan dient nog te worden toegevoegd, dat er geen zekerheid bestaat, dat de uitgevers van alle daarvoor in aanmerking komende dagbladen en periodieken zich aan het toezicht der Contrôle-commissie hebben onderworpen. Hoogstwaarschijnlijk houden enkele van deze uitgevers zich afzijdig. Er is grond voor de veronderstelling, dat dit juist zullen zijn die uitgevers, welke contrôle hebben te vreezen, maar daarom contrôle ook het meeste noodig hebben. Maar zelfs indien alle dagbladen en periodieken zich onder het toezicht der Contrôle-commissie hadden gesteld, dan zou nog een bepaling als artikel 8 noodig zijn, omdat een door belanghebbenden ingestelde vrijwillige regeling niet de minste waarborgen van duurzaamheid biedt. Zij kan ieder oogenblik in onderling overleg worden beïndigd, waardoor de geheele contrôle wegvallt.

De ondergeteekende acht het niet gewenscht dat aan de particuliere commissie een Regeeringsvertegenwoordiger wordt toegevoegd, omdat door die toevoeging het karakter van de commissie alleen door een uitwendigen schijn, in wezen niet zou veranderen en de voor de uitvoering van de wet verantwoordelijke Minister daardoor in zekere mate een verantwoordelijkheid te dragen zou krijgen voor een onvoldoende bestrijding van het kwaad.

Het is gewenscht gebleken in lid 3 alsnog aan belanghebbenden de verplichting op te leggen de noodige inlichtingen te verstrekken. De redactie van dit lid is daarom aangevuld.

Inmiddels is, (Hulde aan Minister **Verschuur!**) het gewijzigde wetsontwerp reeds verschenen. Wij bepalen ons tot overneming van het volgende:

§ 3. Van verpakte geneesmiddelen. Art. 7 Regelen van toezicht,

1. De invoer in het vrije verkeer, de aangifte ten invoer in het vrije verkeer, de aflevering en het ter aflevering in voorraad hebben van eenig verpakt geneesmiddel is verboden, indien de samenstelling daarvan niet

volledig of juist op de verpakking staat aangegeven. Van dit verbod zijn uitgezonderd de door Ons aan te wijzen verpakte geneesmiddelen.

2. Wij behouden Ons voor, in het belang van de gezondheid, bij algemeenen maatregel van bestuur den invoer in het vrije verkeer en de aangifte tegen invoer in het vrije verkeer te verbieden of slechts onder door Onzen Minister, in het belang van de gezondheid, te stellen voorwaarden toe te staan van eenig verpakt geneesmiddel, indien Wij van oordeel zijn, dat het middel schadelijk is voor de gezondheid.

3. Onder verpakte geneesmiddelen zijn in dit artikel niet begrepen sera en vaccins, bestemd voor gebruik bij den mensch.

Art. 8. Openlijke aankondiging. 1. Wij behouden ons voor, in het belang van de gezondheid, bij algemeenen maatregel van bestuur te verbieden of voorwaardelijk toe te staan de openlijke aankondiging van verpakte geneesmiddelen, hetzij op de verpakking hetzij op eenige andere wijze, indien die aankondiging van, met name of op grond van hun samenstelling algemeen aan te duiden, verpakte geneesmiddelen, hetzij op de verpakking hetzij op eenige andere wijze, indien die aankondiging den indruk kan wekken, als waren deze geschikt voor genezing, leniging of voorkoming van ziekte, kwaal of gebrek bij den mensch, indien Wij van oordeel zijn, dat het middel schadelijk is voor de gezondheid.

3. Ten behoeve van onderzoekingen, noodig voor de toepassing van de leden 1 en 2 van dit artikel 7, kan van belanghebbenden worden gevorderd, dat zij in 's Rijks kas storten een bedrag, door Onzen Minister bepaald, volgens de voorschriften, die Wij bij algemeenen maatregel van bestuur daardoor geven, en aan Onzen Minister of aan dengene, die daarvoor door hem is aangewezen, de inlichtingen verstrekken welke in verband met het onderzoek noodig worden geacht.

## BERICHTEN.

Verschenen zijn No. 22 (Maart 1932) van de Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek en No. 5 (Mei 1932) van de verslagen en Mededeelingen betreffende de Volksgezondheid, waarop wij spoedig denken terug te komen.

### Mededeelingen van verschillenden aard.

#### Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

##### Silvikrin-Haarwater.

Fabrikant: Silvikrin-Laboratorium, Parijs, Rotterdam, Brussel.

Samenstelling: Niet vermeld.

In de reclames in de pers wordt medegedeeld, dat cystine, tyrosine en tryptophaan aanwezig zijn.

Door de Vereeniging tegen de Kwakzalverij werd in 1926 (Maandblad Juli en Augustus) en in 1929 (Maandblad Mei en November) reeds het een en ander medegedeeld over silvikrin-haarwater en silvikrinshampoo-poeder. In 1926 betitelde de heer Keulemans het haarwater als een sterke zeepoplossing; het poeder als zeepoeder met natriumcarbonaat en bicarbonaat. In geen

der beide preparaten werd stikstof gevonden; in het haarwater een spoor gebonden zwavel. In 1929 toen het onderzoek van silvikrinhaarwater nogmaals ter hand werd genomen, vond de heer Keulemans gebonden stikstof en zwavel, terwijl Dr. Temminck Groll (volgens particuliere mededeeling in het bezinksel na afkoelen verkregen) cystine kon aantoonen.

Uitkomsten van het onderzoek: Aromatisch riekende gele vloeistof, die bij zuur maken rood wordt; die, behoudens zich daarin bevindende kleurloze vlokjes, helder is. Reactie zwak alkalisch. De vloeistof vertoont de eigenschappen van een alcoholische zeepoplossing.

Het soortgelijk gewicht bedraagt 0.9474, de droogrest 2,3 pct. en het aschgehalte 0.45 pct. De sterk alkalisch reagerende asch bestaat in hoofdzaak uit carbonaten van kalium en natrium, tevens is een weinig sulfaat aanwezig.

Het alcoholgehalte der vloeistof bedraagt 42.5 vol. pct. Ammoniumzouten zijn niet aanwezig.

De vloeistof werd in de ijskast geplaatst en de zich daarna afscheidende vlokjes op cystine, tyrosine en tryptophaan onderzocht; het resultaat was negatief. Dit was te voorzien, daar door de proef van Castellana geen stikstof of zwavel konden aangetoond worden.

Het verdere onderzoek werd verricht met de heldere zeepoplossing.

In de verdampingsrest kon volgens Castellana stikstof en zwavel gevonden worden, verder werd een positieve reactie met het reagens van Millon verkregen, terwijl ook de reactie op tryptophaan, met het glyoxylreagens, positief, die met broom, negatief uitviel (dit laatste zou aan de aanwezigheid der vetzuren kunnen toegeschreven worden).

Deze reacties zouden kunnen wijzen op aanwezigheid van cystine, tyrosine en tryptophaan. Poegingen, om cystine als zoodanig door den kristalvorm te herkennen, leidden niet tot gunstig resultaat.

Bij stikstofbepaling volgens Kjeldahl werd een gehalte aan stikstof van 0,067 pct. gevonden. Bij een gemiddeld stikstofgehalte der drie genoemde aminozuren van 11 pct. zou dus, 0.6 pct. aminozuren aanwezig kunnen zijn.

Een oplossing van pepton (verkregen van een eiwitstof, die de genoemde drie aminozuren bevat) in gearomatiseerden zeepspiritus (met ruim 2 pct. zeep en 42.5 pct. alcohol) zou zich bij het verrichte onderzoek op dezelfde wijze gedragen als silvikrin-haarwater.

Verder werd nog silvikrin-shampoo-poeder volgens Castellana onderzocht op aanwezigheid van stikstof en zwavel. Zij bleken beide afwezig.

Het shampoo-poeder bevat dus geen der genoemde aminozuren.

(Wordt vervolgd).

#### Pee-Gee,

„Onaangename kwalen ··· Aangename medicijn.” Zoo luidt het opschrift van een circulaire, die op verschillende plaatsen algemeen werd verspreid en die ons van zeer geachte zijde werd toegezonden.

„Het beste Middel tegen Uw kwaal” heet het verder terwijl de aandacht tevens worden gevestigd op een fabrieksmerk en op de omstandigheid, dat men hier met een Ned. fabrikaat te doen heeft. De middelen zijn afkomstig van den „Chemische Productenhandel „De Medicijnmeester” te Utrecht.”

Wij kunnen niet nalaten onze lezers op de

hoogte te stellen van de aanbeveling, waarmee de fabrikant zijne middelen de wereld inzendt. Deze luidt aldus:

„Constipatie is, de meest verbreide kwaal, een onaangename kwaal die veel onheil voortbrengt.

Slechte stoelgang maakt U vatbaar voor: Verkoudheid, Griep en andere kwalen. Verstopping maakt U prikkelbaar. Bederft Uw humeur. Lediging van den darm is niet alleen voldoende: de ingewanden moeten weer Soepel, Slijmig en Glad worden.

Pee Gee doet beiden: het voert af en geneest door de oorzaak der verstopping te bestrijden: zonder onaangenaamheden zonder pijn Geneest Uw Constipatie.

Pee Gee is een goed laxermiddel, Pee Gee smaakt uitstekend, Pee Gee ruikt uitstekend, Pee Gee mengt zich met dranken, Pee Gee verwekt geen kramp, Pee Gee verwekt geen pijn, Pee Gee werkt nooit heftig, Pee Gee werkt regelen, Pee Gee geneest hardlijvigheid, Pee Gee is het eenige laxermiddel dat de ingewanden verbeterd.

Aan Pee Gee raakt gij niet verslaafd; de eerste lepel werkt even sterk als de honderdste; vroeg of laat kunt gij de hulp van Pee Gee geheel missen. Pee Gee wordt bereid onder controle van onzen medischen adviseur, Pee Gee werd door artsen beproefd, Artsen schrijven het voor.

De hoeveelheid Pee Gee die U gebruikt is steeds: voor volwassenen: één eetlepel daags, — Voor grootere kinderen: één dessertlepel daags. Voor kleine kinderen en zuigelingen één theelepel daags. Onverdund of in lauwe melk. Voor Hardnekkigen gevallen: Pee Gee roodzegel, voor zwakke constipatie: Pee Gee blauwzegel.

De sterkte van het geneesmiddel bepaalt de werking: de dosis is steeds gelijk.

Wanneer Uw toestand verbetert, laat dan het gebruik na; Nu en dan een lepel 's avonds zal Uw stoelgang regelmatig houden.”

Nieuwsgierig naar de samenstelling van deze wondermiddelen werden **Pee-Gee** rood- en blauwzegel aangekocht en door den heer **N. Keulemans** in onderzoek genomen.

Deze kwam tot het volgend resultaat:

„De middelen bestaan uit **vloeibare paraffine**, **zeer slecht** geëmulgeerd, waarschijnlijk met gom; bevatten ongeveer 40 p.Ct. van een dikke vloeibare paraffine.

Weinig verschil tusschen rood en blauw merk.” Wij kunnen uit dit resultaat de gevolgtrekking maken, dat Pee-Gee in geen enkel opzicht een speciaal aan te bevelen geneesmiddel is.

Well is waar wordt door geneesheeren somwijlen een emulsie van vloeibare paraffine voorgeschreven of aangeraden, maar dan doet men verstandig dit door een bevoegde te laten gereed maken, Men kan er dan zeker van zijn een preparaat te krijgen, dat verre staat boven de, met zooveel ophef en overdrijving aangekondigde Pee-Gee middelen.

### Uit het Jaarverslag der Gezondheidscommissie te 's Gravenhage.

#### „Medische artikelen in dagbladen.

Aan dit belangrijk verslag, waarvan wij de ontvangst reeds in ons vorig no. meldden, ontleenen wij het volgende:

Ook dit jaar werden in een plaatselijk blad meermalen artikelen op medisch gebied aange troffen, waarvan de inhoud der Commissie onge-

schikt voorkwam voor het lezerspubliek van dagbladen, De zinswijze der Commissie ter zake is nogmaals onder de aandacht van den Hoofdredacteur van het betreffende dagblad gebracht. Daarbij is wederom met aandrang verzoekt, ter plaatsing aangeboden artikelen op medisch gebied toch vooral aan een strenge keuring te willen onderwerpen opdat alleen die artikelen, welke een volkomen onschuldig karakter dragen, worden opgenomen.

#### Handel in en reclame voor sterk-werkende geneesmiddelen,

In het vorige jaarverslag is melding gemaakt van een verzoek op 23 December 1930 door de Commissie gericht tot het Dagelijksch Bestuur van de Onderafdeeling van Gezondheidscommissies, leden van het Congres voor Openbare Gezondheidsregeling, om door tusschenkomst van de gezondheidscommissies over het geheele land een onderzoek in te stellen naar den omvang van den verkoop van allerlei niet-onschadelijke geneesmiddelen door anderen dan apothekers.

Nadat dit Bestuur aanvankelijk had geantwoord, van meening te zijn, dat de aangelegenheid meer in aanmerking kwam voor eene bespreking op het Gezondheidscongres, is na overleg met het Bestuur van dat Congres besloten, het onderwerp „handel in en reclame voor sterk-werkende geneesmiddelen” te plaatsen op de agenda der vergadering van bovengenoemde Congresafdeeling. Het onderwerp is ingeleid door het lid dezer Commissie Dr. J. J. Hofman, die na overleg met eene Sub-commissie de inleiding opstelde en heeft in de den 10den September te Baarn gehouden vergadering gedachtenwisseling uitgelokt. In het tijdschrift voor Sociale Hygiëne werd zoowel de inleiding als een verslag van het erover gevoerde debat opgenomen, zoodat hier kortheidshalve daarnaar kan worden verwezen. In de vergadering werd besloten aan alle Gezondheidscommissies een circulaire te zenden met het verzoek, gegevens te verzamelen omtrent den verkoop van sterk werkende geneesmiddelen door onbevoegden. Met het oog op de behandeling van het aanhangige wetsontwerp „Geneesmiddelenwet” in de 2de Kamer heeft de Commissie bij schrijven van 18 November op bespoediging van de uitvoering van dit besluit aangedrongen.

### BOEKBESCHOUWING.

H. Toxopeus: De Mechanische Natuurwet der Ademhaling.

Uitgave P. Noordhoff N.V. — 1932.

78 Bladz. f 1,25.

In het bovengenoemd boekje dat als motto voert: „Hoe getrouwer de mensch aan deze natuurwet blijft, hoe geringer het spel- en het sportgevaar en hoe grooter de kans om oud te worden en gezond te blijven”, begint schrijver met de officieele geneeskunde te verwijten dat deze bij de verklaring van de processen in het gezonde en het zieke organisme nog niet voldoende mechanistisch denkt. Hierdoor is men niet tot 'n bevredigende ademhalingsfysiologie kunnen komen. Men heeft verzuimd om het van oudsher bekende verschijnsel: borstademhaling te toet-

sen aan de onwrikbare wetten der natuur en de vaste wetten der mechanica. Door gevallen die hij in zijn praktijk tegen kwam is schrijver gaan twifelen of de borst- en de buikademhaling wel allebei normaal waren. Hij kwam tot de overtuiging dat de buikademhaling de normale is en dat van de borstademhaling geldt: „Er is bij de meeste ziekten een oorzaak, die nooit gemist wordt, die van het begin af aanwezig is en die bij wisseling der vele, andere oorzaken altijd kan worden aangetoond en daarom als primair moet worden beschouwd. Deze factor is de mechanische factor borstademhaling.” Het Sporthart en verschillende uitputting-achtige toestanden zouden dan ontstaan door de borstademhaling en zouden te voorkomen en te genezen zijn door middenrifademhalingsoefeningen die dan na veel geduld en veel tijd leiden tot middenrif ademhaling wat gecombineerd met behoorlijke voeding en ontspanning in de buitenlucht met eenige zekerheid een lang, gezond en krachtig leven bevoelen.

Het is mij niet recht duidelijk mogen worden, voor wie dit geschrift bedoeld is, de inleiding zegt er niets over het eerste deel geeft een lange populair fysiologische beschouwing over ademhaling en bloedsomloop, die iedere arts toch geacht mag worden te kennen, terwijl in het tweede deel een aantal ziektegeschiedenissen verwerkt zijn, die de leek waarschijnlijk niet begrijpt en zeker niet naar waarde zal kunnen schatten.

Een aantal stellingen, die de schrijver als onomstootelijke waarheden poneert, lijken mij wel aanvechtbaar, zoodat de schrijver mij niet heeft kunnen overtuigen dat de borstademhaling een zoo schadelijke invloed heeft dat deze als oorzaak van verschillende ziekten aangenomen mag worden.

A.

K.

### UIT DE PERS.

#### Geneesmiddelenwet.

Het Pharm. Weekblad, van 21 Mei j.l. geeft een kort overzicht, dat, naar aanleiding van de Memorie van Antwoord, door **Vox Medicorum** is gepubliceerd.

Wij laten het slot daarvan hier volgen:

„We kunnen niet anders doen dan met genoegen kennis nemen van deze Memorie, die veel van de geuite bezwaren voldoende ontzenuwt, al zal er nog wel een en ander te wenschen overblijven. Bij welke wet is dat niet het geval? Maar hoofdzaak is voor ons, dat een in meerdere richtingen welig tierende kwakzalverij in het werkelijk belang der Volksgezondheid — en dit is hier geen doodoener — in de toekomst, wordt deze wet aangenomen, beter kansen ter beteugeling biedt dan onder de vigeerende wetgeving mogelijk schijnt te zijn. Alleen reeds om deze reden juichen wij het toe, dat de Minister niet in zijn schulp gekropen is voor de vele drogredenen van vele belanghebbenden, die alleen hun — en dan nog slechts schijnbaar — eigen belang verdedigden, zonder verder te kijken dan hun neus lang was. Als ooit een wetsontwerp op meereendeels ondeugdelijke gronden verguisd is, dan is het wel het onderhavige geweest. Moge velen thans een licht zijn opgegaan!”

## RECHTSZAKEN.

#### Wonderdokter te Almelo.

Naar aanleiding van het geschrevene in het Maandblad van Mei laatste bladzijde, ontvinge wij vn zeer bevoegde zijde, die wij daarvoor onze hartelijken dank betuigen, de mededeeling dat J. te O. bij vonnis van 5 April 1932 is veroordeeld tot twee boeten van f 150.—, elk te vervangen door hechtenis van 2 maanden. Cassati is niet aangeeteekend.

#### Tandtechnicus.

In een zaak van A. J. de B., tandtechnicus, appellant van een vonnis van den kantonrechter te Rotterdam waarbij hij wegens overtreding van art. 436 Swb. — hij had, niet toegelaten zijnde tot de uitoefening van de tandheelkunde, noch tot de volledige tandprothese, tandheelkundige hulp verstrekt aan een patiënt — veroordeeld was tot f 50 boete subs. 5 dagen hechtenis, heeft de O.M. geëischt bevestiging van het vonnis.

Bij de uitspraak heeft de rechtbank het vonnis vernietigd en opnieuw rechtdoende verd. vrijgesproken. (N.R.C.)

#### De oude heer Haverhoek.

De kantonrechter te Utrecht heeft R. H. Sr. tegen wien de vorige week wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde 1 maand hechtenis was geëischt, veroordeeld tot f 800.— boete of 40 dagen hechtenis. (N.R.C.)

### CORRESPONDENTIE.

**L. B. te A.** Antivro, middel tegen winterhanden en voeten, waarvan 3 maal daags een theelepeltje moet worden gebruikt, is, volgens het onderzoek van den heer **Keulemans**, een oplossing van 16,4 pct. **Chloorcalcium** in water met pepermuntolie. Of het middel probaat is kunt gij, als medicus, beter beoordeelen dan wij. Wij betwijfelen het.

**G. J. te B.** Wij danken U voor het gezonde boekje „Het grootste wonder”. Hoe dikwijls wij reeds tegen de firma **Haverhoek c.s.** gewaarschuwd hebben en hoe dikwijls deze door verschillende rechtscollègies veroordeeld zijn, is niet te zeggen. In ons blad nemen zij in de rubriek „Rechtszaken” een eerste plaats in.

**S. A. M. te T.** Wij danken U voor de toezending van „De goede Tempelier” en voor de overneming van ons artikel in het Maandblad van April j.l. Gaarne zien wij Uwe Vereeniging aan onze zijde.

**Dr. J. T. M. F. v. H. te Z.** Opnieuw dank voor het gezondene. Daar het artikel over **Pee-Ge** reeds gezet was en verdere plaatsruimte ontbrak zagen wij geen bezwaar de bespreking van de nieuwe circulaire een maand uit stellen. De lezers van ons blad zullen ongetwijfeld, na kennismaking met het resultaat van het onderzoek in het no. van heden opgenomen, geen haast maken met de **Pee-Ge**-preparaten kennis te maken ... zij zullen er wel bij varen.

— Het Verslag over 1931 van de Gezondheidscommissie zetelende te Boxmeer in dank ontvangen.

— Weer moesten enkele stukken blijven liggen

**DE KWAKZALVERSMIDDELEN** HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1,25, franco per post f 1,37, voor niet-Leden f 1,50 franco per post f 1,64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengesthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.



# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

Onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur-Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur. — Internationale bestrijding der kwakzalverij.

Hoofdartikel: De geschorste behandeling van de geneesmiddelenwet en de beteugeling der kwakzalverij.

Mededeelingen van verschillenden aard: Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm.-therap. onderzoek. — Wed. J. B. Bailek te IJmuiden. — Nog eens Poe-Gee. — Weer eens Pastoor Heumann. — Anna Csillag's haarpomade.

Rechtszaken: Koopvrouw in kruiden. — Een artist. — De Beiler wonderdokter.

Correspondentie.

Advertenties.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

De Secretaris-penningmeester verzoekt brieven, stukken enz. voor de Vereeniging bestemd en van half Juli tot half Augustus verzonden, te willen adresseeren aan den redacteur van het Maandblad, Groenburgwal 26, Amsterdam.

### Internationale bestrijding der Kwakzalverij.

Een onderdeel van de Fédération Médicale Belge is het Comité National contre le Charlatanisme. Dit laatste comité heeft het uitstekend initiatief genomen tot oprichting van een Comité International contre le Charlatanisme.

Onze leden zullen zich herinneren, dat reeds vroeger door ons pogingen zijn gedaan, om te komen tot internationale samenwerking, die echter op geen durend resultaat mochten bogen.

De mogelijkheid, dat dit comité gelukkiger is, bracht ons ertoe, toen wij de uitnodiging ontvingen de vergadering van Zondag 26 Juni l.l. te Brussel bij te wonen, onzen loco-voorzitter en onzen Heer Abrahams af te vaardigen.

Uw commissie heeft met belangstelling de levendige discussies der niet zeer talrijke aanwezigen medegemaakt en durft zeggen, dat suggesties en voorstellen, van ons uitgegaan, in goede aarde vielen.

Uit de vergadering rezen stemmen, die eenige beperking wenschten ten opzichte der landen, die zouden worden uitgenoodigd aan onzen internationalen strijd deel te nemen.

O.a. wees men erop, dat in Duitsland ieder vrij was de geneeskunst uit te oefenen. Wij wezen erop, dat zowel door de autoriteiten als door

vereeningen krachtig de Kurpfuscheren wordt bestreden en dat bij ons opzettelijk onze vereeniging buiten een vasten band met de doktoren-vereeningen was gehouden uit vrees, dat men een „Vous êtes orfèvre, monsieur Josse" van den kwakzalver zou hooren.

Het meest interessante debat ontstond wel betreffende het punt der agenda, welk onderwerp voor de eerstvolgende vergadering speciaal aan den orde zou worden gesteld. Wij meenden te mogen aanbevelen daartoe te kiezen de omlijning van het begrip „kwakzalverij", vooral in verband met de vraag of hiertoe ook moest worden gebracht de meer psychische kwakzalverij, de handelingen van magnetiseurs, gezondbidders, Christian science enz. enz., en mogen met genoegen constateeren, dat de vergadering ons voorstel eenstemmig heeft aangenomen.

Wij hadden natuurlijk geen mandaat om over ons lidmaatschap en over de cotisation ons uit te laten en zullen dit punt op eigen jaarlijksche vergadering te berde brengen

Wij mochten op een zeer vriendelijke ontvangst bogen en des avonds waren ons plaatsen gereserveerd in de „Monnaie", waar een gala-voorstelling in tegenwoordigheid van den kroonprins en zijn lieftallige gade ons wachtte.

A. LIND.

E. J. ABRAHAMS.

### De geschorste behandeling van de geneesmiddelenwet en de beteugeling der kwakzalverij.

Zooals men weet, heeft de Tweede Kamer, op voorstel van den Voorzitter, de beraadslaging omtrent het ontwerp geneesmiddelenwet „voorloopig" geschorst. Het Weekblad „De Vrijzinnig Democraat" wijdt aan dit besluit het volgend, wij mogen wel zeggen „grafschrijft":

„Dit „voorloopig" zal wel heel lang duren. Wij „hebben zoo'n idee, dat men op dit ontwerp het „historische woord kan toepassen: „Neeemt Uw „hoed af, gij zult het niet teruggzien!"

Zou het weekblad gelijk krijgen?

Ten aanzien van het geheele ontwerp zullen wij ons van een antwoord onthouden; het valt buiten onze bemoeiingen. Bekwamere voorstanders van het voorgestelde (wij noemen in de eerste plaats prof. P. v.d. Wielen) zullen hunne meening daaromtrent wel kenbaar maken.

Een enkel woord onzerzijds ten aanzien van het feit, dat, door de schorsing, de bestrijding van de steeds toenemende kwakzalverij met geneesmiddelen weer op losse schroeven is gesteld.

Er is periculum in mora; maatregelen mogen niet worden uitgesteld. Iederen dag — wij wijzen er telkens op — vallen er slachtoffers van bedrog en leugen.

Hier moet, zoo spoedig mogelijk, handelend worden opgetreden.

Kan dat nu niet?

Wij weten een weg, dien wij al eenige malen niettegenstaande enkele onzer lezers dien niet wenschen te bewandelen, hebben aangewezen, die tot het beoogde doel kan leiden.

Bij de talrijke besprekingen over de geneesmiddelenwet in de bladen van verschillende richting is gebleken, dat de voorgestelde artikelen 7 en 8, in hoofdzaak de artikelen die de beteugeling der kwakzalverij op het oog hebben, veel minder tegenstand ondervonden dan sommige andere.

Welnu, wat is er anders te doen, dan die artikelen, naar behoefte aangevuld, als een nieuw **Ontwerp-wet tegen de kwakzalverij** in behandeling te brengen, niet gekoppeld aan andere wetten, zooals tot nu toe het geval was. De schade door het euvel der kwakzalverij aan het algemeen belang toegebracht, zou o.i. een dergelijke maatregel — en wel **spoedig** toegepast — ten volle wettigen.

### Mededeelingen van verschillenden aard.

#### Mededeelingen van het Rijks-Instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

Guttulae du Dr. Lemoir

Fabrikant: Compagnie de produits Pharmaceutiques.

Samenstelling: Niet vermeld.

Prijs f 8.50. „Wanneer u bij dit middel geen baat hebt gevonden, raden wij u te bestellen de drank van Dr. Noiré. Prijs per flacon f 17.50!"

Uitkomsten van het onderzoek: Heldere, donkere, roodbruine, spiritueuze vloeistof met een geur naar cascaraextract en een bitteren op de tong scherp brandenden smaak. Deze smaak komt overeen met dien van Spaanschen peper.

Alkaloiden zijn afwezig.

Onderzoekt volgens Lawall wordt, na verwijdering der storende stoffen een geringe rest verkregen, die op de tong de typische gewaarwording, aan Spaanschen peper eigen, te voorschijn roept.

Een mengsel van cascaraextract en tinctuur van Spaanschen peper (3 pl. 1) komt in geur en smaak overeen met de „Guttulae du Dr. Lemoir”.

#### Zekerheidsovalen.

Afkomstig van Chem. Fabrik Max Jasper Nachf., Bernau-Berlin.

Opgegeven samenstelling: Ol, Cacao 88 pct., Acid. boric. 10 pct., chinisol 1 pct., Chinin. sulf. 0,3 pct., Alum. acet. tart. 0,5 pct.

Uitkomsten van het onderzoek: De samenstelling der „ovalen” die gemiddeld 170 mg, per stuk wegen komt kwalitatief en quantitatief overeen met de opgave.

(Wordt vervolgd).

#### Wed. J. Badeck te IJmuiden

Wij kwamen in kennis met een voorbeeld van behandeling door deze dame en vonden dit voorbeeld zóo bar, dat wij ons genoodzaakt zien, ter waarschuwing voor anderen, deze zaak iets uitvoerig te bespreken.

Een medicus, waarnemende voor een collega, vond daar verschillende middelen, gezonden door een „dame” ten behoeve van een kind, dat nog geheugenverlies heeft ten gevolge van een door-gemaakte encephalitis.

De betreffende correspondentie en de middelen werden ons toegezonden; wat de eerste betreft laten wij deze orakeltaal hier letterlijk volgen:

„U kind heeft typhus bacillen en ? door het geheele bloed heen, maar het kan bestreden worden. Daar het kind voortgaande met de kracht en het bloed kan men die bacillen op de huid openbaren laten. Het verstand is nog niet geheel weg, maar een verzwakking.

2 dozen zalf, de eene dag de eene en de andere dag de andere gebruiken, voorhoofd polsen en nek goed uitsmeeren in de roude zoodat de zalf in 10 dagen op is en na gebruik van de zalf de huid insmeeren met een rauwe ui op in de ronde.

Zes poeders per dag innemen, zoo groot als een Dokterspoeder en melk nadrinken.

4 pillen in het kleine doosje, die moeten met een scherp voorwerp opengemaakt worden en de vocht die daarin zit (dat is een soort olie) en moet U in het fleschje bijdoen en dat zes maal per dag een eierlepelje vol innemen (telkens dat fleschje voor het gebruik even omroeren zoodat zich de olie dan vermengt).

Daarna zal het kind eetlust krijgen zoodat het dan wel gauw aansterkt.

Deze blikken bus moet voor de medicijnen blijven dus telkens opsturen, daar anders alles breekt. Voorloopig geen kruiden toedienen.

Mevr. Kruiden, die ik stuur zijn niet schadelijk, neemt de koortsen af en suivert het bloed. Maar gaarne had ik wel dat U de Urine eens weer stuurde. Mocht het kind neiging hebben tot braken, geef dan iets weiniger in. Maar U moet alles maar er bij beschrijven, daar ik zooveel hier te doen heb kan ik alles niet in mijn geheugen houden. Ook de zwaarte hadt ik gaarne. En moogt het veel aan 't hoofd lijden een lokje haar.

Gegroet. Wed. Badeck, Engelmundsweg 41 IJmuiden.”

Het onderzoek van de z.g. geneesmiddelen, verricht door den heer **N. Keulemans**, leverde onderstaand resultaat:

Poeder **Keukenzout**, **Natriumbicarbonaat** (zuiveringszout) een weinig **Natrium sulfaat** (wonderzout) **Suiker** en **Venkelolie**.

Capsules: **Woderolie**.

Groene zalf: **Laurierolie** en een vast vet (was?).

Gele zalf bevat **Dermatol**.

Drankje: **bittere stof** — waarschijnlijk **Gentiaan** — **Suiker**, **Venkelolie**.

En dat bij zoo'n gevaarlijke ziekte als Encephalitis! Wij beklagen wel de stompertjes, die deze behandeling deelachtig worden en niet minder de ouders, die zoo'n behadeling zoeken.

#### Nog eens Pee-Gee.

In ons vorig no. hebben wij o.i. het noodige gezegd over dit Nederl. fabrikaat. Volgens het onderzoek van den heer **N. Keulemans** bestaan de beide producten uit **vloeibare paraffine** (ongeveer 40 pCt.) **zeer slecht** geëmulgeerd, waarschijnlijk met gom. Even vóór het afdrukken van dat no. maakten wij kennis met een andere, deze zaak betreffende circulaire, die wij, zonder commentaar afdrukken; o.i. spreekt zij voor zich zelve.

De conclusie laten wij, met gerustheid, aan den lezer over maar hij stelle zich, zoo mogelijk, nog eerst op tel hoogte van onze waarschuwing in het Maandblad van Juni j.l.

„Driehonderd gulden uitgelooft voor Uw meening f 300.—.

De „Medicijnmeester” stelt er prijs op Uw meening te kennen.

Zegt U ons, welk voordeel van PeeGee, het doelmatige laxeermiddel, U het belangrijkste lijkt.

In onderstaand lijstje van 12 voordeelen gaat U na, welk voordeel U het meeste treft, en U zendt ons Uw naam en het nummer van het voordeel dat U uitzoekt.

Indien het door U gekozen voordeel het meeste aantal stemmen verkrijgt zijt gij winnaar en ge ontvangt een aardig luxe-voorwerp, maar bovendien worden de volgende geldprijzen verloot:

Eerste prijs ad twee honderd gulden, vijf prijzen ad tien gulden, tien prijzen ad vijf gulden.

De deelname staat open voor alle verbruikers van PeeGee.

De deelnemers zenden met hun oplossing in: twee ledige cartons van kleine flacons à f 1.— of een ledig carton van een groote flacon à f 1.50.

(Men gelieve hierop te letten. Red. Mbl.).

Eén pensoon kan meerdere oplossingen inzenden, mits elke inzending vergezeld gaat van de vereischte cartons. (Begrepen? Red. Mbl.).

Uitgesloten van deelname zijn: Personeel van de „Medicijnmeester”, vertegenwoordigers of handelaren.

Over de prijsvraag wordt geen correspondentie gevoerd.

De inzending sluit op 15 Juli 1932.

Op 20 Juli 1932 wordt de uitslag bekend gemaakt en wordt met de verzending der prijzen, begonnen.

Voordeelen voor PeeGee.

1. PeeGee heeft een aangename smaak. In tegenstelling met andere oliepreparaten heeft PeeGee geen vetten smaak.

2. PeeGee verwekt geen tegenzin. Doordat PeeGee geheel mengbaar is met alle spijzen, is de hinderlijke nasmaak van andere oliepreparaten afwezig.

3. PeeGee werkt geleidelijk. De meeste laxeerpreparaten geven opeens een heftigen, koliekachtigen aandrang, die U overvalt op ongelegen oogenblikken.

PeeGee doet dit niet: de aandrang gelijkt op de natuurlijke.

4. PeeGee geeft geen kramp of pijn. De stoelgang, bewerkt door PeeGee gelijkt volkomen op de natuurlijke.

Het is uitgesloten, dat gij U gevoelt als „lijder”.

5. PeeGee kan door iedereen worden ingenomen. Het brengt geen schadelijke bestanddeelen in het lichaam, en maakt de ingedroogde spijsresten week, zóo dat ook kinderen, zieken, breuklijders, en ouden van dagen PeeGee zonder bezwaar kunnen nemen.

6. PeeGee bevat geen schadelijke bestanddeelen en prikkelt in het geheel niet, zoodat het aangewezen is bij zwakke maag of prikkelbare darm.

7. PeeGee werkt zuiver natuurlijk, en wel zoo dat geen gewenning optreedt. De honderdste lepel werkt even sterk als de eerste.

8. PeeGee heeft een gezondere werking. Na gebruik van PeeGee gedurende eenigen tijd kan men elk laxeermiddel ontberen, daar dan de ingewanden zelve zorgen voor goeden stoelgang.

9. PeeGee is voordelig in het gebruik daar dezelfde dosis steeds voldoende is.

10. PeeGee geeft bij overmatig gebruik geen nadeelige gevolgen. Wanneer men bij vergissing drie of viermaal te veel neemt ontstaat nog geen buikloop.

11. PeeGee is een Nederlandsch fabrikaat met Nederlandsche degelijkheid en met Nederlandsche vak-kennis vervaardigd, onder medische contróle.

12. PeeGee bestaat in twee sterkten, zoodat bij hardnekkige gevallen toch maar een kleine dosis sterkwerkend PeeGee genomen hoeft te worden.

Wat een geluk! Zoo'n wondermiddel en dan nog kans op f 200.—! Is 't niet al te mooi?

#### Weer eens Pastoor Heumann: De nieuwe Geneeswijze.

Nadat wij, in ons blad van Februari 1926 en ook later nog deze geneeswijze behandeld hebben, zien wij ons ter waarschuwing onzer katholieke lezers en ook in het algemeen belang verplicht, nog eens hierop terug te komen.

En wel naar aanleiding van een artikel, opgenomen in het **Journal de Pharmacie de Belgique** van Juni j.l. waarop Prof. L. van Itallie welwillend onze aandacht vestigde — waarvoor onzen dank.

Het bedoelde artikel, onder den titel: **Spécialités à étiquette mystique** is een Brief, door **Abbé Bethléem**, op 29 December van het vorig jaar, gezonden aan het hoofd-depôt van de vproducten van Pastoor Heumann te Parijs. Wij laten dien — eenigszins vrij vertaald en een weinig verkort — hier volgen: (Deze brief is onbeantwoord gebleven).

„Mijnheer, Katholieken en priesters hebben mij herhaalde malen gevraagd naar uw huis en de daardoor geleverde producten en over het vertrouwen, dat ze daarom konden schenken.

Alvorens daarop te antwoorden heb ik de prospectus doorlopen, die zij hadden ontvangen en mij hadden toegezonden — En ik sta perplex.

Ik vrees dat, in uwe mededeelingen, gij het ge-

vaar niet kunt ontloopen van het religieuze gevoel te exploiteeren.

Er bestaat een exploiteeren van dit gevoel, telkens wanneer het „religieuze gevoel” wordt aangeroepen om het vertrouwen te winnen van het katholieke publiek en daarbij aan te dringen een zekere behandeling te volgen of een geneesmiddel te koop.

Om nauwkeuriger uit te drukken: er is een exploitatie van het religieuze gevoel, wanneer de religieuze hoedanigheid van den auteur de waarde moet beheerschen van de geneesmiddelen of de behandeling door middel van de aanbevolen medicijnen.

Een koopwaar, die goed is, zal zich om zich zelve aanbevelen. En wanneer men oordeelt haar te bedekken met een titel of naam, dan past het nog niet haar te beschermen met een godsdienstigen titel of den naam van een priester.

Het gebruik van zoo'n titel of naam is zeker voordeelig voor het verkoophuis van pharmaceutische producten, waar daardoor een gemakkelijk te verleiden clientèle wordt aangetrokken maar het doet schade aan den goeden naam van den godsdienst, zelfs wanneer het geneesmiddel goed is.

Trouwens geheel uwe publiciteit concentreert zich op den Abbé Heumann; uw firma voert dien naam; uwe annonces zijn met zijn portret versierd; gij stelt uitsluitend voorop de methode van dien Abbé.

Ongetwijfeld is dit juist wat gij zoekt. Maar wat gij ook zoekt, is de exploitatie van het religieuze gevoel.

Gij zult mij misschien antwoorden, dat Pastoor Heumann is een geniale uitvinder, of een door God geïnspireerde, een heilige. Ik weet het niet. Ik vraag niets anders dan u te kunnen gelooven, mij te kunnen buigen voor zijne verdiensten en zijn persoon te kunnen huldigen als weldoener der menschheid.

Maar ik ken hem niet, weet zelfs niet wie hij is en waar hij is.

Er zijn exploitanten van religieuze gevoelens, die voor hun doeleinden gebruik maken van een naam, een signatuur, zelfs van een pseudoniem van priesters; ik zou willen aannemen, dat dit bij u niet het geval is maar ik zou willen, dat gij dit duidelijk aantoonde.

Of nog liever, ik zou alleen willen weten tot welk dioces Pastoor Heumann behoort.

Hij is godlof nog in leven, wijl hij nog onlangs een „nouveau remède” heeft gevonden, dat gij aankondigt in uw prospectus van 1931—1932.

Mocht hij gestorven zijn dan zou ik U dankbaar zijn, wanneer gij mij mededeelt tot welke gemeente hij heeft behoord.

Wijl gij vraagt om het vertrouwen en de clientèle van de katholieken en priesters, schijnt het mij noodzakelijk dat gij hun nauwkeurig op dit punt inlicht.

In de hoop dat gij mij wel zult willen antwoorden, zoowel in uw eigen belang als in dat van allen, blijf ik enz. enz.

w.g. Louis Bethléem.”

**Kwakzalversmiddelen, die blijkbaar een lang leven hebben.**

**Anna Csillag's Haarpomade**

Van bekende en zeer welwillende zijde ontvingen wij een exemplaar van „Das bunte Blatt”, Tägliche Unterhaltungsbeilage zum Münsterischen Anzeiger, waarin onder den titel van: „Eine haarige Angelegenheit” een verslag voorkwam

van een proces wegens bedrog tegen **Anna Csillag**.

In 't kort komt de zaak hierop neer, dat, door reclame in talrijke landen, in niet minder dan 1300 filialen, overal verspreid, voor het haargroei-middel van de „Schoone Anna” propaganda wordt gemaakt.

Onder beschuldiging van „fortgesetzten unlauteren Wettbewerbs” is, in den laatsten tijd te Frankfurt a. M. een strafvervolging ingesteld, alhoewel niet tegen Anna zelve maar tegen twee neven, die de zaak „op den ouden voet hebben voortgezet.”

Want de jonge vrouw uit de reclame-advertentie, met haar blond Loreley-haar is inmiddels een 86-jarige dame geworden.

Uit het deskundig onderzoek is gebleken dat het beroemde haarmiddel bestond uit een geparfumeerd mengsel van reuzel en was.

Het resultaat van de vervolging is nog niet ter onzer kennis gekomen.

Waarom wij van dit proces melding maken? Om duidelijk aan te toonen dat kwakzalversmiddelen een hoogen ouderdom kunnen bereiken.

Bij het lezen van den naam van Anna Csillag, herinnerden wij ons, dat die voor ons — en misschien ook nog voor enkele onzer lezers — geen onbekende was.

In Februari en Mei 1889 (dus ruim 43 jaar geleden) verschenen in ons blad een tweetal artikelen, het eerste van de hand van den pas afgetreden redacteur, wijlen **Dr. C. W. Bruinsma**, het tweede van zijn opvolger.

Met het oog op het hierboven vermelde proces (en de daarbij voor den dag gekomen gegevens) zal het zeker zijn nut hebben, de toen geplaatste waarschuwingen, hier over te nemen.

Uit het Maandblad van Februari:

**„Valse reclame van Anna Csillag's haarmiddel.**

Toen onze regeering, een paar jaar geleden, wijzigingen op de bestaande geneeskundige wetten indiende, stelde zij o.a. voor den verkoop vrij te laten van eenige z.g. geheime middelen van onschadelijken aard en wenschte daartoe een lijst van zulke middelen volgens de wet vast te stellen. Met allen ernst hebben wij (Mei 1886) toen gewezen op het bedenkelijke van zulk een bepaling, omdat het de kwade praktijken der kwakzalvers in de hand zou werken, die zeker niet in gebreke zouden blijven om uit zulk een officieele getuigenis, dat het een of ander door hen verkochte middel van onschadelijken aard was, een reclame te slaan voor hun negotie. \*) Op enkele voorbeelden uit het buitenland hebben wij toen de aandacht gevestigd.

Een nieuw bewijs voor ons beweren komt ons thans onder de oogen. In geheel het bestuur der Oostenrijksche regeering is het niet geoorloofd in den gewonen handel z.g. geneesmiddelen te verkoopen, tot welker samenstelling sommige, met name genoemde, min of meer sterk werkende stoffen gediend hebben. Om te onderkennen of het een of andere nieuwe middel een of meer dezer verboden zelfstandigheden bevat moet het natuurlijk van regeeringswege onderzocht worden; levert dit onderzoek een negatief resultaat op, dan treedt, zooals vanzelf spreekt, het verbod van verkoop niet in werking.

In het vorig nummer spraken wij van een nieuw z.g. haarmiddel, dat uit Hongarije afkomstig, door allerlei reclames wordt aangeprezen, ook in ons land. Met veel ophef wordt daarbij ge-

\*) Nu, 43 jaar geleden, is er nog niets gewijzigd. Red. Mbl.).

wezen op dit onderzoek van wege het Oostenrijksch gouvernement verricht en daarbij wordt het voorgeteld, alsof dit iets bijzonders ware en een bewijs van goedkeuring en aanbeveling. Ieder begrijpt, dat dit in geen enkel opzicht het geval is; het Koninkl. Hongaarsch scheikundig proefstation te Budapest waar het bewuste onderzoek werd verricht, heeft echter ten overvloede gemeend, met kracht te moeten opkomen tegen deze onzinnige bewering en het volgende in verschillende bladen, o.a. ook in het zeer veel gelezen Berl. Klin. Wochenschrift laten bekend maken; 't is trouwens slechts één voorbeeld uit velen.

„Het bestuur van deze inrichting heeft van onderscheidene zijden vernomen, dat in het „Berliner Tageblatt” en in andere nieuwsbladen sedert eenigen tijd, een advertentie van een haargroei-middel is opgenomen, waarbij wordt gewezen op eene zoogenaamde aanbeveling door het genoemde proefstation

Hoewel het bestuur dezer inrichting alle middelen zal aangrijpen, die de wet aan de hand doet om aan deze onhebbelijkheid paal en perk te stellen, acht zij het bovendien wenschelijk uw redactie te verzoeken tot het opnemen van de verklaring, dat het genoemde haargroei-middel van Anna Csillag door ons nooit is aanbevolen, doch dat het voor ettelijke jaren door ons is onderzocht op schadelijke bestanddeelen, een onderzoek waantoe ons station volgens de statuten verplicht is.

Men heeft hier dus te doen met een schaamteloos misbruik maken van onzen naam, met de bedoeling het publiek te bedriegen.

De Voorzitter van het Koninklijk Proefstation,

(get.) Prof. Dr. LEO LIEBERMANN.  
Budapest, 24 November 1888.”

Uit het blad van Mei:

„Reeds eenige malen waren wij in de gelegenheid de aandacht te vestigen op het middel van Anna Csillag en konden wij in No. 2 onze lezers een blik doen slaan op de praktijken die worden aangewend, om dit middel ingang te doen vinden. Daar de fraai geïllustreerde advertentie nog steeds de kolommen van enkele onzer dagbladen ontsiert, zijn wij genoodzaakt nogmaals op deze zaak terug te komen.

Aanlokkelijk is de bedoelde advertentie zeker: eene dame met hoofdhaar dat tot over de voeten reikt, in de opgeheven linkerhand een soort van drieblad dragende, vertelt daarin het volgende:

„Ik Anna Csillag ben in het bezit van prachtig mooi haar, à la Loreley, 185 c.M. lang, verkregen na gedurende 14 maanden, een zekere pommade te hebben gebruikt, waarvan ik zelve de uitvindster ben.

Deze pommade is het eenige middel om het uitvallen van haar te verhinderen, den groei te bevorderen en den haarschedel te versterken; zij bevordert bij heeren sterk den groei van den baard, die zij na een kort gebruik volheid en zuiver natuurlijke kleur geeft en bewaart tegen grijs worden, tot in den hoogsten ouderdom.

Prijs van een flacon f 2.50.”

Wat wil men meer? De uitvindster zelve verklaard haar pommade voor het eenige middel en alsof er nu nog twijfel kon bestaan wordt deze verklaring nog op een andere wijze bevestigd. Dr. Th. Werner, den getrouwen lezers van ons maandblad zeker bekend, de „vereideter Chemiker und Sachverständiger” te Breslau, wiens naam onder tal van kwakzalversmiddelen prijkt, geeft in een,

bij het middel gevoegd papier, de verzekering, desnoods onder eede te bevestigen, dat hij de pommade „als ein reelles, unschädliches und wirksames Fabrikat kan bezeichnen.”

Nu, als wij uit vroegere berichten het al niet wisten en uit de advertentie zelve reeds niet de zekerheid hadden gekregen, dat wij hier met een kwakzalverij van den eersten rang hebben te maken, dan zou de verklaring van Werner ons zeker uit den droom hebben geholpen.

Teneinde, bij de bekendheid met de samenstelling van het middel, onze lezers nog beter daartegen te kunnen waarschuwen, hebben wij opnieuw een rijksdaalder den weg opgestuurd, dien reeds zoovele rijksdaalders gegaan zijn, en kwam daardoor in het bezit van de bewuste pommade.

In plaats nu van haar of baard aan de proefneming te onderwerpen, kozen wij den zekerder weg van het scheikundig onderzoek, om iets meer aangaande deze pommade te weten te komen.

Dit onderzoek verricht door den Secretaris-Peningmeester onzer vereeniging, toonde aan, dat het middel niets anders is dan een mengsel van vetten, welriekend gemaakt door een weinig perubalsem. Dus eene zeer eenvoudige soort van pommade, die goed noch kwaad zal doen, die dus geenszins aan de verwachtingen zal beantwoorden, die men er van koestert maar aan de firma Csillag de som van f 2.50 verschaft voor een stof, die hoogstens een paar stuivers waarde heeft.

In Nederland laat men Anna Csillag maar kalm haar praktijken uitoefenen, in Duitschland is dat anders, zooals wij reeds vroeger mededeelden. Opnieuw is de fabrikante tot een boete van 50 Mark veroordeeld, thans door het landgerecht te Berlijn. Het gerechtshof was van meening dat kaalhoofdigheid als een ziektoestand is te beschouwen en samengestelde middelen, daarentegen aanbevolen, als geneesmiddelen zijn aan te merken, weshalve door den verkoop van de pommade een onbevoegde aflevering van geneesmiddelen had plaats gehad.”

## RECHTSZAKEN.

### Koopvrouw in Kruiden.

Voor de rechtbank te Middelburg is 28 Mei in hooger beroep behandeld de zaak tegen de 32-jarige koopvrouw in kruiden C. J. te Utrecht, die door den kantonrechter te Goes was veroordeeld tot f 300 boete subs. 30 dagen hechtenis (zie ons no. van Mei j.l.) wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, n.l. het voorschrijven van een waterkuur en gebruik van kruiden.

De officier van justitie, mr. baron v. d. Feltz, eischte bevestiging van het vonnis van den kantonrechter.

De verdediger mr. Trapman, vroeg vrijspraak of bij eventuele veroordeeling een lichtere straf.

(N.R.Ct.)

### Een artist.

Voor de rechtbank te Breda heeft terecht gestaan de 45-jarige J. W. H. M., uit Breda, volgens zijn opgaaf artist van beroep. Bij vonnis van 29 Januari 1932 (zie Maandblad van Maart

j.l.) wend verdachte door den kantonrechter te Breda veroordeeld tot f 200.—, f 300.— en f 100 boete, subsidiair 45, 90 en 45 dagen hechtenis, wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst. Van dit vonnis kwam verd. in hooger beroep. Hem werden thans drie gevallen van onrechtmatige uitoefening der geneeskunde ten laste gelegd. In September 1931 zou hij een patiënte, die lijdende was aan longtuberculose met zelf hebben gemasseerd en haar bovendien pillen hebben verstrekt om haar te genezen van braktingen. Voor deze behandeling en raad kreeg M f 50.

Van een anderen patiënt ontving hij f 500 voor zijn hulp. Deze man was lijdende aan een scheuring in de ingewanden, waarvoor M. in Augustus 1931 een zalfje verstrekte. Hiermede werd de buik van den lijder ingewreven. M. liet den man tevens driemaal daags druppels innemen.

In dezelfde maand behandelde verdachte een juffrouw die aan neusbloedingen leed. Hij stopte haar watjes in de neusgaten, die hij tevoren in een of andere vloeistof had gedrenkt. Bovendien poogde hij haar te genezen van haar rugpijn door haar te masseren en pillen te laten innemen. Een dochter van deze patiënte had met verdachte afgesproken dat hij voor zijn hulp f 30 zou ontvangen.

M. was niet verschenen, weshalve verstek tegen hem werd verleend. Er waren in het geheel zes getuigen (gedagvaard, waaronder twee artsen, die als getuige-deskundige waren opgeroepen.

Tijdens het verhoor bleek dat M. zijn diagnose stelde door zijn patiënten in de handen te kijken. Van genezing is sinds de behandeling nog niet veel gebleken. De eerstgenoemde patiënt is zelfs overleden.

De officier van justitie requireerde vernietiging van het vonnis van den kantonrechter en veroordeeling tot 3 boetes van f 300, subsidiair 3 hechtenisstraffen van 2 maanden. (N.R.Ct.)

### De Beiler wonderdokter.

Niet vele menschen hebben in zoo'n korten tijd een populariteit verworven als de Beiler wonderdokter Hendrik Schuding. Eertijds oefende deze man het eerzaam beroep van klompenmaker uit doch, volgens veldwachter Pater staat het nu somtijds zwart van menschen voor verd.'s woning, die van hun kwalen verlost wenschen te worden. Ook houdt verd. geregeld zitdagen.

De man was voor het Kantongerecht te Hoogeveen gedaagd om zich te verantwoorden, wegens het onbevoegd uitoefenen van medische hulp. Verd. was niet verschenen, weshalve verstek tegen hem verleend werd.

De eerste getuige was winkelier Jan Bijleveld uit Hollandscheveld, die verhaalde, dat zijn vrouw door genoemde heer was behandeld tegen rheumatiek.

Kantonr.: Toen paste verd. massage toe door de ontbloote armen en beenen te wrijven?

Getuige: Ja.

Kantonr.: Daarvoor moest u f 5 betalen?

Getuige: Ja, maar dat was niet voor de behandeling doch voor de autokosten.

Spr.'s echtgenoot bevestigt het een en ander.

Dan wordt Anna Prege, echtgenoot van den

heer Guichelaar te Hollandscheveld, gehoord. Deze vertelt, dat haar man aan zenuwooverspanning lijdt.

Kantonr.: Waaraan zie je die kwaal?

Getuige: Ja, h'ij heeft zoo barre; h'ij kan ook hoast niet loopen.

Kantonr.: Verd. heeft je man behandeld en je dochter ook nietwaar? Je dochter had een huidziekte?

Get.: Ja.

Kantonr.: En heeft het geholpen?

Getuige: Mien man niet. S. zee wel, dat hi'j dat met weer klaar kun kriegen, toe as hi'j d'r een paar keer ewest was. Mien dochter is wel weer klaar worden.

Lambert Snippe en z'n echtgenoot Hendrikje Hendriks worden dan ook gehoord. Ze verhalen, dat een dochter van hun een lamme voet en arm heeft. Verd. zag kans haar te herstellen, maar zijn behandeling heeft niet het minst geholpen.

De Ambt. van het O.M. noemt 's mans werkzaamheden een groote kwakzalverij, die in geen enkel opzicht door den beugel kan. Hij sticht op deze wijze geweldig veel kwaad. De menschen moeten voor nietswaardige handelingen geld betalen. Ze worden van goede dokters weggehouden waardoor het reeds gebeurd is, dat ze te laat bij den dokter kwamen. Ook is het ergerlijk, dat ze bij hopeloze gevallen hoop op beterschap trachten op te welken. Spr. vraagt f 100 boete subs. 50 dagen hechtenis.

Kantonr.: Weet veldwachter Pater iets meer over deze aangelegenheid? Verdient hij er flink wat mee?

Getuige: De man doet heelemaal niets anders. Hij houdt bepaalde zittingdagen en reist overal rond. De toeloop van menschen is somtijds buitengewoon groot.

Kantonr.: Dan lijkt mij de gevraagde geldboete ook niets te hoog en veroordeelde verd. tot f 100 boete subs. 50 dagen hechtenis. (Overijss. Dagbl.)

## CORRESPONDENTIE.

**Red. Kamper Ct.** Wij zijn het, ten volle met U eens, dat de menschen bedrogen willen worden. Het is zoo moeilijk hierin verandering te brengen.

**Vereeniging voor slechthoorenden.** Dank voor de toezending van de circulaire van het z.g. Heil-Instituut Walraven. Reeds dikwijls hebben wij tegen dit instituut gewaarschuwd; wij hebben, ten minste voorloopig, geen plaatsruimte voor een nieuwe waarschuwing.

**H. J. L. K te S.** Wanneer het recept van **Posterine** juist is opgegeven, durven wij niet van kwakzalverij spreken.

Een onderzoek *onzerzijds*, vooral naar het opgegeven **Bacter. coll. sterilisat.**, levert zeer groote bezwaren op en het resultaat is niet zeker. Wij begrijpen dat gij eenigszins huiverig staat tegenover de reclame.

—Weer moesten eenige stukken blijven liggen.

**Wordt lid van de Vereeniging tegen de Kwakzalverij.**

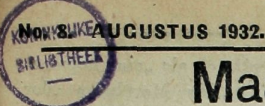
# DE KWAKZALVERSMIDDELEN

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Peningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN  
DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,  
(Uitgave van 1931)



# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; Mr. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; Mr. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; Mr. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijkaan Zee; Mr. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

**LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING** ..... f 3.—  
Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.  
Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.  
Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.  
Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

**ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post** ..... f 2.—  
Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.  
**POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.**  
Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.  
Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

### INHOUD:

- Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur.
- Hoofdartikel: Het Nederl. Instituut van Hoogfrequentie te Rotterdam.
- Berichten: Dure specialité's. — Voor de Wachtkamer.
- Mededeelingen van verschillenden aard: Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm.-therap. onderzoek. — „Indra” Rheumatiek Banden. — Iets over Physica.
- Uit de Pers: Circulaire der reclame-Commissie. — Het genezende Wonderkoorl.
- Correspondentie.
- Herhaalde Waarschuwingen: Oostersche krachtpillen.
- Advertenties.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij. Mededeelingen van het Bestuur.

De Secretaris-penningmeester verzoekt brieven, stukken enz. voor de Vereeniging bestemd en van begin tot 15 Aug. verzonden, deze te willen adresseeren aan den redacteur van het Maandblad.

Het adres van den redacteur is, gedurende den geheelen maand Augustus, Karel de Grootelaan 17, Bergen-binnen, N.H.

### „Het Nederl. Instituut van Hoogfrequentie” te Rotterdam.

„Bewijs van Toegang, tot het bijwonen van een hoogst belangrijke „Lezing met lichtbeelden en demonstratie” over de Buitengewone Genezingen welke te bereiken zijn bij: Rheumatiek, Ischias, Jicht, Verlamming, Aderverkalking, Bloedarmoede, Zenuwziekten, Vermoeidheid, Slapeloosheid, Asthma, Vrouwenlijden, enz.

Voorlichting en advies omtrent genezing van elk ziekte-geval volgens Dr. Med. Kirchhof.

Zijt gij lijdend? Verzuim dan niet deze waardevolle avond met uw huisgenooten bij te wonen, welke plaats vindt op: Maandag 23 Mei 1932, Hotel-Café-Rest. „Olympia”, Larixlaan 2 - Den Haag. Vrij entree 's avonds half negen.

Hoogachtend.

Nederl. Instituut van Hoogfrequentie.  
Rotterdam.”

Bovenvermelde uitnodigingskaart geeft schrijver dezes aanleiding tot de volgende opmerkingen:

Electrische apparaten voor een doel, waarvoor zij niet geschikt zijn, het publiek in handen geven, in ruil voor zijn kostbare spaarpenningen, is sinds langen tijd een wijze geweest om zich te verrijken. Misschien mag men het den koopman niet steeds euvel duiden, als hij kans ziet iemand iets te verkoopen dat deze niet direct noodig heeft doch er dient gewaarschuwd te worden tegen inrichtingen als „het Nederl. Instituut van Hoogfrequentie” dat uitnodigingen rondzendt voor lezingen met lichtbeelden en demonstraties over „buitengewone genezingen, welke te bereiken zijn bij: rheumatiek, ischias, jicht, verlamming, aderverkalking, bloedarmoede, zenuwziekten, vermoeidheid, slapeloosheid, asthma, vrouwenziekten. Voorlichting en advies omtrent genezing van elk ziektegeval volgens Dr. Med. Kirchhof”.

Inderdaad worden in de klinieken en in de spreekkamers van vele artsen hoogfrequentestroomen bij de genezing van een aantal ziekten toegepast doch laat het publiek toch vooral weten, dat daarvoor speciale zeer kostbare apparaten noodig zijn. Laat men vender begrijpen, dat een duur betaald apparaat nog geen kostbaar apparaat is en dat een apparaat, dat met bijzondere aanprijzing, in welken vorm ook, aan den man wordt gebracht, nog geen geneesheer vervangen kan, die voor zijn patiënten datgene uitzoekt, dat hen op de beste wijze genezing kan brengen. Verleidelijk is weer het aantal ziekten en afwijkingen waarbij genezing te bereiking zou zijn. Met kunst is het lijstje opgesteld, wie van ons lijdt niet of heeft niet geleden aan een van deze aandoeningen? Men bedenke echter dat daaronder vele zijn, waarvan de arts met zeer veel moeite en eerst als hij over veel medische kennis beschikt, de oorzaak zal kunnen vaststellen, hetgeen in den regel noodig is, om een doeltreffende behandeling in te stellen. Wij hopen dat de lezingen van het „Instituut van Hoogfrequentie” niet veel nieuwsgierigen zullen trekken. Met nieuwsgierigheid wordt al te veel belangstelling getoond. De belangstelling kan leiden tot betreurenswaardige consequenties. Medische behandeling door een patiënt zelf of door zijn omgeving met onder misleidende aanprijzing verkochte apparaten heeft reeds menigeen het leven gekost. In Nederland bestaat een goede, eerlijke medische staf

met een goede tucht en strafrechtspraak bij de wet geregeld. Helaas laten andere strafwetten nog vele onbevoegden door hunne netten ontglijpen.

L. G. HEILBRON.

## BERICHTEN.

### Dure specialité's.

In zijn openingsrede van de 81e Algem. Vergadering van de Ned. Maatsch. t.b. den Pharmacie heeft de Voorzitter, Prof. van Os, zoo juist gezegd:

Nederlanders, die in het buitenland reizen en daar verpakte geneesmiddelen koopen, ervaren, dat deze daar veel goedkooper zijn dan in Nederland. Dit vindt zijn oorzaak in de omstandigheid, dat fabrikanten voor elk land prijzen vaststellen. In andere landen zijn de prijzen veel lager, omdat daar lagere valuta bestaan of doordat de Regeering controle uitoefenen op de samenstelling der specialité's en de prijzen daarvan bepalen naar de waarde der bestanddeelen.

Nederland betaalt inderdaad te veel voor de verpakte geneesmiddelen, niet aan den apotheker, maar aan den fabrikant, die de prijzen decreeteert.

**Voor de Wachtkamer.** Het in Tschechoslowakei verschijnend Maandblad (zie ons blad van Maart j.l.): **Cesundheitsdienst**, bericht aan zijne lezers, dat in het vervolg waarschuwend berichten als afzonderlijke bijdragen van het blad zullen worden verstrekt.

De Redactie verzoekt geneesheeren en apothekers deze in hun wachtkamers ter lezing te brengen.

In het no. van April geeft zij het volgende „Programma.

Er zijn heden geen andere krachtdadige maatregelen tegen den steeds brutaler wordenden heilgeneesmiddelenzwendel en tegen het hoog georganiseerde kwakzalverdom dan inlichting aan de breedste massa te brengen die vóór ons ingrijpen zonder raad en bijgevolg zonder oordeel was. Wij zullen den dagelijks wisselenden tienduizenden van de, in de wachtkamers der dokters en apothekers verblijf houdenden, naar beste weten inlichten en aldus veel nadeel voorkomen. Het eenvoudigst menschenverstand zal erkennen, wat men van een zoogenaamd heilmiddel te

wachten heeft, dat openlijk als kwakzalverij of als zwendel wordt gekenmerkt.

Wij willen binnenkort in een geschikte, korte tabel van de gevaarlijkste kwakzalverijen openbaar maken, dan zullen in iedere bijlage de nieuwe opduikende gevallen worden medegedeeld, waarvan wij enkelen uitvoerig zullen beschrijven. Blijft ons nog plaats over, dan willen wij algemeen leerzame opstellen op ons gebied opnemen. Als laatste, niet het minst gewichtige programma-punt, maken wij bekend, dat wij schriftelijke vragen op ons gebied kosteloos beantwoorden."

Een maatregel, als de bovenstaande, wordt door onze Vereeniging, reeds jaren lang, eenigszins gewijzigd, toegepast. De meeste medische leden leggen het Maandblad geregeld in hun wachtkamer en daarvan wordt druk gebruik gemaakt.

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### Mededeelingen van het Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

#### Spermafion-Tabletten.

Fabrikant: Hugo Roche, te Zürich.

Samenstelling: Natr. percab., dextrose, acid. citric. 0.25, hexamethylen. salicyl., sacch. 0,13.

Uitkomsten van het onderzoek: Roomwitte, gemakkelijk afbrokkelende tabletten, die naar thymolrieken en die 1 tot 1,2 g. per stuk wegen.

In het poeder der tabletten zijn microscopisch gezwollen zetmeelkorrels te zien. De gefiltreerde waterige oplossing kleurt zich rood met jodium (dextrine). Verder werden nog salicylzuur, hexamethyleentetramine en wijnsteen zuur (geen citroenzuur) aangetoond.

In de opgegeven samenstelling zal dus dextrine in plaats van dextrose gelezen moeten worden, terwijl in plaats van citroenzuur wijnsteen zuur aanwezig is.

#### Antibon.

Fabrikant: Niet bekend.

Samenstelling: Niet vermeld.

Kleurloze, doorschijnende, citroenachtig riekende glycerinezalf, die zich in water laat verdeelen.

Het aschgehalte bedraagt ongeveer 1 pct.

Aangetoond werden kinine, boorzuur, glycerine, aluminium, mierenzuur en chloride.

#### Titus-Perlen.

Fabrikant: Titus, Pharm. Chem. Fabrik, Berlijn.

Samenstelling volgens den fabrikant: Behalve hormonen en andere orgaanpreparaten: „Extr. Yumbhoa, das Nervensystem anregende Stoffen, wie Muira Puama, Glycerophosphate und Kalciumsalze."

Uitkomsten van het onderzoek: Donkerbruin gecandeerde tabletten, die gemiddeld 420 mg. per stuk wegen.

De tabletten zijn zeer bros en bestaan uit een lichtbruine, zoetmakende massa. Bij fijnwrijven wordt de geur naar orgaanpreparaten waargenomen.

Aangetoond werden behalve vormgevende stoffen, yohimbine, calcium en glycerophosfaat.

#### Dibil (Masc.).

Fabrikant: Niet bekend.

Samenstelling volgens den fabrikant: Behalve hormonen en orgaanpreparaten: „Extr. Colae 0,025, Extr. Yohimbiae 0,01, Calc. hypophosph. 0,05, Sacch. ad 0,25"

Uitkomsten van het onderzoek: Roomwitte gecandeerde tabletten, die gemiddeld 500 mg. per stuk wegen.

Bij fijnwrijven der tabletten wordt de geur naar orgaanpreparaten waargenomen.

Aangetoond werden yohimbine, calcium, vermoedelijk hypophosphiet en suiker.

#### Dibil (Femin.).

Fabrikant: Niet bekend.

Samenstelling volgens den fabrikant: Dezelfde als dibil (masc.).

Uitkomsten van het onderzoek: De kleur der tabletten is lichtgroen. Overigens leverde het onderzoek dezelfde resultaten op als dibil (masc.).

#### Mistol.

Bereid door de fabrikanten van Nujol en in Nederland geïmporteerd door de N.V. Petroleum Maatschappij te 's Gravenhage.

Samenstelling niet op het etiket vermeld.

Het preparaat wordt aanbevolen voor de behandeling van aandoeningen van neus en keel.

Het middel bestaat uit een roode tamelijk lijvige vloeistof die grotendeels uit vloeibare paraffine bestaat. Deze dient als draagmiddel voor kamfer, menthol (of pepermuntolie), eucalyptol en trichloorbutyalkchol (chlloreton, chloorbutanol).

#### Egberts Wormoline.

Fabrikant: Egberts & Co., Groningen.

Samenstelling niet vermeld.

Gebruiksaanwijzing: Volwassenen nemen driemaal daags één eetlepel, kinderen beneden 16 jaren een halve eetlepel, beneden 10 jaren een theelepeltje en beneden 5 jaren een eierlepel. Eén tot twee dagen gebruiken. Bij wormenplaag na 3 maanden de kuur herhalen. Voor het eten innemen.

Uitkomsten van het onderzoek: Lichtgele, olieachtige vloeistof, die naar chenopodiumolie en vette olie riekt.

Wormoline bestaat uit een mengsel van chenopodiumolie en vette oliën. Van deze laatste is vermoedelijk ongeveer een tiende gedeelte ricinusolie, terwijl van de chenopodiumolie ongeveer 2 pct. aanwezig is.

Oordeel. Chenopodiumolie behoort niet thuis in een middel dat blijkbaar bestemd is, om buiten den mellicus om gebruikt te worden, vooral niet in deze doseering, waarbij een volwassene per dag 1 g. chenopodiumolie krijgt. Wel is waar zal dit over het algemeen onschadelijk zijn, het gevaar bestaat echter steeds, dat de patiënten zich niet aan de doseering houden.

#### Nervopyrin.

Alleiniger Hersteller: Goldkopf-Laboratorium, Köln. „Ideall-Mittel gegen nervöse Abspannung und Migräne."

Gebruiksaanwijzing: Volwassenen 1 tablet met een weinig water; indien noodig, een tweede tablet na ongeveer 2 uren.

Uitkomsten van het onderzoek: De bitter smakende, witte gecompriëerde tabletten wegen gemiddeld 425 mg. Zij bleken te bestaan uit een mengsel van pyramidon, coffeine, zetmeel en talk. Het gehalte pyramidon bedraagt 57.75 pct.

#### Malebon.

Fabrikant: Dr. Renntschler & Co., Laupheim Reclame: gegen Nervenschmerzen jeder Art.

(Wttbg).

De geschiedenis van dit preparaat is eigenaardig. Malebon is een nieuwe naam voor Helabon,

dat voordien Helamon heette en als „eine homöopathische Zubereitung", „das Morphium der Heilkundigen" aangekondigd was. Helabon is reeds twee malen door het Instituut onderzocht. De eerste keer heette het te bestaan uit „stufmeel van de zilverdistel", doch de analyse leerde, dat het een mengsel was van antipyrine, pyramidon, coffeine en citroenzuur. De tweede maal bleek de samenstelling gewijzigd te zijn in: antipyrine (pl.m. 65 p.ct.), pyramidon (pl.m. 25 p.ct.) coffeine (zeer weinig) en veronal (pl.m. 10 p.ct.).

Rojahn onderzocht Helabon en vond 70 pct. antipyrine en 30 pct. veramon (= 16.7 pct. pyramidon en 13.3 pct. veronal).

De samenstelling, die nu de fabrikant zelf opgeeft, is de volgende:

Oxyaethylacetanilid 30 pct., Antipyreticum compositum 30 pct., Phenylallylmalonylureiddimethylaminophenyldimethylpymazolon 25 pct., Lithium carbonicum 2 pct., Calc. phosph. 3 pct., Calc. sulf. 3 pct. Magn. phosph. 2 pct., Natr. phosph. 2 pct., Silicium 3 pct.

Uitkomsten van het onderzoek: Melabon bleek uiterlijk geheel overeen te stemmen met Helabon: het is wederom een lichtgeel gekleurd, kristallijn poeder, dat zich bevindt in ouwelcapsules.

Het poeder lost geheel op in spiritus. Het aschgehalte is — 0. De door den fabrikant opgegeven metaalzouten zijn dus niet aanwezig.

Aangetoond kon worden de aanwezigheid van phenacetine (ca. 36,5 pct.), antipyrine, pyramidon, phenylallylmalonylureum, citroenzuur en een geringe hoeveelheid coffeine. Van de opgegeven zouten was geen enkel aanwezig.

Het preparaat Melabon wijkt dus in samenstelling af van de vroeger onderzochte Helaboncapsules.

De bij de hier onderzochte capsules door den fabrikant opgegeven samenstelling komt niet overeen met de werkelijkheid.

#### Lagunal.

Fabrikant: Dr. Renntschler & Co., Laupheim (Wttbg.), Fabrikation Chem.-Pharmac. & Techn. Präparate.

Het middel wordt gegeven bij „Schlaflosigkeit und nervöse Erregungszustände".

Het doosje bevat 10 ouwelcapsules met een inhoud van 0,5 gram.

Uitkomsten van het onderzoek: De witte kristallijne inhoud der capsules lost voor 87 pct. op in alcohol. Dit in spiritus oplosbare deel bestaat uit broomisovalerianylureum, het chemische lichaam dat ook met den naam bromural wordt aangeduid. De overige 13 pct. is deels van anorganischen aard; aangetoond kon worden de aanwezigheid van calcium, magnesium, phosphorzuur en melkzuur.

Oordeel. Alleen aan het broomisovalerianylureum zal betekenis te hechten zijn. Geen nieuws.

#### Hoest- en keel Pellets

van Dr. J. B. Meenk.

Fabrikant: E. M. Branskamp, Rijswijk (Z.H.).

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Bruinzwarte tabletjes, die naar menthol en drop rieken en smaken en die bovendien nog een zoetweeten en aan anijs herinnerden smaak bezitten. Gewicht per stuk pl.m. 250 mg.

Er werden aangetoond menthol, drop, suiker en ammoniumchloride en door den reuk en den smaak nog een of meer vluchtige oliën (anijsolie?). Verder werd nog aanwijzing op aanwezig-

heid van een zeer kleine hoeveelheid alkaloïde verkregen, echter zoo klein, dat identificatie niet mogelijk bleek.

Oordeel. Het zijn dus salmiak-menthol-dropjes.

Bloedzuiverende en Maagversterkende en Slijm-afdrijvende Pillen.

Recept Dr. J. B. Meenk.

Fabrikant: Onbekend.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Onregelmatig gevormde pillen, die 180 tot 220 mg. per stuk wegen.

De pillen, die steenhard zijn, hebben bij fijnwrijven den geur naar pepermuntolie en de gevonden laxeremiddelen.

Aangetoond werden (behalve pepermuntolie door den geur) aloë, rhabarber en sennabladen. (Wordt vervolgd).

### „Indra” Rheumatiek Banden.

Een pamflet, suggestief geïllustreerd, geteekend door de N.V. Indische Handelsver. „Indra” en voorzien van de mooiste getuigschriften moet dienen om de „Indrabanden, vervaardigd uit de echte geneeskrachtige Akar-Bahar-Poenjoean” aan den man te brengen. Er bestaat een goedkope en een dure afwerking. In het laboratorium van de Utrechtsche Universiteit (het laboratorium is niet verder aangeduid) zou gebleken zijn, dat de Indrabanden radioactief zijn. Een prachtige nietszeggende mededeeling; waarom moet daaruit eenige geneeskracht afgeleid worden? Onder de gunstige beoordeelingen is er één, die geloof ik wel als een grap te beschouwen is, zij draagt den naam van een actrice. Zij is stellig overtuigd, dat die armband haar een werkelijke vermindering van rheumatische pijnen heeft verschaffen en laat hem daarom ook nimmer af, — uitzonderd in de rol van Madame Sans Gêne!

De rheumatiek, in zijn onschuldigst lijkende vormen kan, als een doelmatige behandeling achterwege blijft, een ongeneeslijk lijden van zeer ernstigen aard worden. De rheumatiek bedreigt in sommige vormen bovendien het hart. Laat dus liever de N.V. die deze armbanden zoo sans gêne aanprijst, op andere wijze trachten geld binnen te krijgen, dan door den rheumatieklidders een doelmatige behandeling te onthouden.

L. G. HEILBRON.

Teneinde onze lezers nog eenigszins nader op de hoogte te stellen van den inhoud van bovenbedoelde circulaire, nemen wij daaruit, verkort, het volgende over:

„Zooals uit de door ons samengestelde brochure blijkt, werd in het laboratorium van de Utrechtsche Universiteit vastgesteld, dat de „Indra banden” „Radio-actief” zijn.

Er worden in Indië echter ook banden vervaardigd uit de zoogenaamde Akar-Bahar-Beloesoep”, welke daar algemeen aangewend worden als „Sierbanden”. Deze planten missen elke „Radio-activiteit, doch er is uiterlijk geen verschil in deze twee soorten zichtbaar.

Wil men nu de zekerheid hebben een echte „Indra-band” te ontvangen dan, gelieve men te letten op het woord „Indra”, hetwelk in elke band is aangebracht, terwijl deze verpakt moet zijn in een „origineele doos”. Indien de „Indra banden” bij de Apothekers of Drogisten in Uwe woonplaats niet verkrijgbaar zijn, gelieve dan direct aan ons te schrijven met vermelding van den omtrek (in centimeters) van Uw linker bovenarm (juist boven de elleboog). Wij zenden U dan een

passenden band onder rembours. De banden à f 2.50 (afwijking) worden in alle maten tegen dezen prijs geleverd; deze zijn grover en minder glad. De uitwerking is echter gelijk aan de duurdere soorten.

Indien men nadere gegevens omtrent onze „Indra banden” wenscht, dan vrage men schriftelijk de uitgebreide brochure bij ons aan onder inzending van 15 cents aan postzegels.” Red.

### Iets over Physica.

Orgaan van de Nederl. Vereeniging voor de bevordering van de Natuurlijke „Leef- en Geneeswijze”.

Vóór wij iets naders mededeelen omtrent bovengenoemd orgaan moet ons een enkele algemeene opmerking van het hart.

Door bijzondere omstandigheden zijn wij jaarlijks in de gelegenheid de correspondentie van een met vacatie zijnd medicus, gedurende ruim een maand, in ontvangst te nemen en nu staan wij paf, wat, in dien korten tijd, zoo’n medicus per post bezorgd krijgt.

Allerlei leveranciers, zoowel van geneesmiddelen die **misschien** nuttig zijn voor sommige patiënten, als van wat wij rommel zouden willen noemen, komen hem met hunne aanbiedingen lastig vallen.

Hierin zien wij niet zooveel kwaad; wij mogen aannemen, dat hij — de medicus — voorgelicht door talrijke wetenschappelijke tijdschriften en door zijn ervaring — zijn juiste keuze zal weten te bepalen.

Maar wat gebeurt er met de aanbiedingen, die geen genade kunnen vinden in de oogen van vertrouwbare medici?

Verdwijnen zij uit den geneesmiddelenhandel?

Enkele uitzonderingen daargelaten, zijn wij — de praktijk leert het ons — niet zoo optimistisch om dit aan te nemen.

Met, of zonder de hulp van enkele geneeskundigen, die zich helaas! daartoe leenen, worden zij met veel reclame als onfeilbare geneesmiddelen tegen alles en nog wat den volke aangeboden en het goedgegelovig publiek slikt, zelfs buiten zijn geneesheer om.

Behoeft het nog gezegd te worden, dat dergelijke handelwijzen als zeer gevaarlijk voor de algemeene gezondheid moeten worden beschouwd?

Wij moesten het bovenstaande, waarop wij reeds herhaalde malen gewezen hebben, nog eens zeggen toen wij de stroom van aanbiedingen zagen, waarmee onze geneesheeren gelukkig worden gemaakt.

En nu ter zake.

Ons werden inlichtingen gevraagd omtrent bovengenoemd orgaan **Physica**.

Volgaarne erkennen wij, dat wij ons niet bevoegd achten omtrent deze Vereeniging een onbevoordeeld uit te spreken.

Inderdaad zijn er personen, die, **ter goeder trouw**, aan een z.g. natuurlijke leef- en geneeswijze waarde toekennen en — ofschoon wij hun zienswijze niet deelen — daarvan alleen heil verwachten. Hun optreden als kwakzalverij te bestempelen ligt verre van ons.

Maar, er schuilt veel kaf onder het koorn, zooals wij al eenige malen hebben aangetoond.

Teneinde ons eenig denkbeeld omtrent de middelen (natuurmiddelen?), in Physica aanbevolen, te vormen, hebben wij ons gewend tot het Verzendhuis „Pomona”, Schiedamsche Weg 164a, te Rotterdam en daar eenige der aanbevolen midde-

len besteld, teneinde deze aan een onderzoek te onderwerpen. Het zijn:

**Volta-Koolzuur Preparaat**, dat voorzien is van deze:

„Gebruiksaanwijzing. Men neemt een teiltje of pan en werpt daarin ongeveer 1 liter heet water.

In dit heete water werpt men een ruim volle flinke eetlepel met dit Koolzuurbadzout.

Dit zout roert men even flink door dit heete water, totdat het hevig bruist, schuimt en geheel wit is gekleurd.

Hierna werpt men dit wit gekleurd heete water in het water van het zitbad en gebruikt het bad als naar gewoonte.

Bij geheele (kuipbaden), 2 à 3 volle eetlepels Koolzuurbadzout in het heete water aanmengen”.

Het onderzoek van den heer **Keulemans** toonde aan, dat **Volta, een middel tegen bedwateren**, bestond uit **Bicarbonas natricus** (zuiveringszout) en **manganosulfaat**. In heet water gebracht, zal dit mengsel van **scheikundige verbindingen** (waar blijft de **natuurlijke** geneeswijze?) een ruime hoeveelheid schuim veroorzaken, wat ook zonder het mangaanpreparaat, misschien in minderen mate, zou geschieden. Hoog zien wij tegen dit middel niet op en het gaat o.i. te ver hier van „Natuurlijke Leef- en geneeswijze” te spreken.

Het andere van onzentwege, door den heer **Keulemans** onderzochte middel heeft ook al niet veel met de natuurlijke geneeswijze te maken. Het heet:

„**Henseline**, (norm. Voedingszout) voor gezonden en zieken, get. Dr. J. Hensel”.

Het bleek afkomstig te zijn van **Physica Werke**, Hanover—Rotterdam.

Het onderzoek toonde aan de aanwezigheid van verbindingen van **Calcium** en **natrium** met **chloor**, **phosphorzuur** en **zwavelzuur**. Kaliumverbindingen (die in tal van dagelijks gebruikte voedingsmiddelen voorkomen) konden niet worden aangetoond.

Wij mogen hieruit besluiten, dat, **ook bij gewone gemengde voeding** de zouten die „een noodzakelijkheid voor het menschelijk organisme” genoemd worden, **niet ontbreken**, en dus **Henseline** niet als iets bijzonders kan worden bestempeld.

Of het dan als zoo gevaarlijk moet worden beschouwd als de middelen waarop wij in den aanhef van dit stukje wezen?

**Direct geenzins.**

Maar de propaganda voor dit zout kan de beschuldiging niet ontgaan, (een beschuldiging door ons reeds ontelbare malen geuit) dat zij bevorderlijk is aan het verspreiden van **indirect gevaar**.

Menig lijder aan kwalen van maag en ingewanden zal naar dit **voedingszout** grijpen en daardoor den juisten tijd laten voorbijgaan, dat een **doelmatige behandeling** van zijn ziekte met succes zou zijn gepaard gegaan.

Daarom waarschuwen wij.

## UIT DE PERS.

### Circulaire der Reclame-Commissie.

De volgende circulaire is met eenigszins gewijzigd tarief verzonden:

„Commissie van Contrôle op de aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen”. Circulaire aan de Adverteerende Firma's. Wij brengen nogmaals onder Uwe aandacht, dat vanaf 6 Juni 1932 voor alle annonces van geneesmiddelen en geneeswijzen eene preventieve keuring door de Commissie van Contrôle is ingesteld. Alle adver-

tenties, welke na 6 Juni 1932 geplaatst worden, onverschillig, of zij op dien datum reeds in het bezit der bladen waren, onverschillig, of zij reeds vroeger door de Commissie accoord werden bevonden, alsmede alle nieuwe advertenties, moeten thans worden ingezonden aan de Commissie van Contrôle ter verkrijging van een Keuringsstempel, voor het tijdvak Juni 1932 tot en met Mei 1933, terwijl hiervoor een taxe moet worden betaald, dienende, om de Commissie van Contrôle in stand te houden.

Beleefd doch dringend verzoeken wij U dus, na te gaan, welke advertentieteksten van Uw lopende plaatsing-instructies nog van bovenbedoeld stempel moeten worden voorzien, en U daarmee rechtstreeks te wenden tot het Secretariaat der Commissie, van Aerssenstraat 176, Den Haag.

Uit Dagbladpers en Fabrikanten-Vereeniging heeft zich een voorloopig Comité gevormd, hetwelk zich belast met de financiering der Commissie van Contrôle.

Alle verschuldigde bedragen moeten thans uitsluitend worden gestort op de rekening: Fonds voor de Commissie van Contrôle bij de Bankiers R. Mees & Zonen, 's-Gravenhage, Rotterdam of Amsterdam.

Namens de Commissie van Contrôle:  
W. COSTER—LEMEI,  
Secretaresse.

Met deze kaart vervalt de eerste uitgave van Juni 1932.

Datum Postmerk."

„L. S.

De Commissie van Contrôle op de aanprijzing van Geneesmiddelen en Geneeswijzen deelt U mede, dat met ingang van 6 Juni 1932 alle advertenties op haar gebied voorzien moeten zijn van het keuringstempel dier Commissie, alvorens de couranten tot plaatsing der hun aangeboden advertenties zullen overgaan. Ter verkrijging van een dergelijk stempel wende men zich, zoowel met advertentieteksten als met de daarbij of bij de verpakking van het aangeprezen middel behorende brochure(s) of circulaire(s), hetzij persoonlijk, hetzij schriftelijk, tot het secretariaat der Commissie van Contrôle, van Aerssenstraat 176 te Den Haag.

Het stempel is geldig gedurende één jaar.

Het verschuldigde tarief voor een dergelijke keuring bedraagt per advertentie, circulaire of brochure al naar de grootte en den omvang van den tekst ter beoordeeling van het Secretariaat (gestempeld in het voor de verschillende bladen benodigde aantal copieën) respectievelijk f 15.—, f 20.—, f 25.—. Een uitzondering kan worden gemaakt voor adverteerders, die een zéér beperkt gebruik maken van gestempelde advertenties. Bij het vaststellen der taxen van dergelijke keuringen zal naar billijkheid een andere maatstaf worden aangelegd, waarbij rekening wordt gehouden met het bedrag van het reclame-budget van den adverteerder.

De adverteerder ontvangt een kennisgeving van de verschuldigde taxe, welke bij vooruitbetaling moet worden gestort op de rekening: „Fonds voor de Commissie van Contrôle” bij de Bankiers R. Mees en Zonen, 's-Gravenhage, Rotterdam of Amsterdam.

Bovendien zullen adverteerders in de gelegenheid worden gesteld: Een jaarlijksche contributie te betalen à f 200.—, waaraan het voordeel wordt verbonden, dat de keuringstaxe van een advertentietekst, circulaire of brochure, al naar de grootte en den omvang van den tekst, wordt teruggebracht op respectievelijk f 5.—, f 7.50 en f 10.— (tot een maximum bedrag van f 500.—, de contributie van f 200.— inbegrepen).

Ten overvloede teekenen wij hierbij aan, dat uiteraard voor geringe tekstwijziging van taalkundigen aard (te beoordeelen door de Commissie van Contrôle) wel een stempel moet worden verkregen, doch geen extra taxe behoef te worden betaald.

Namens de Commissie van Contrôle:  
W. COSTER—LEMEI,  
Secretaresse."

**Prof. v. d. Wielen**, die op deze circulaire onze aandacht vestigde (waarvoor onzen dank) voegt, in het Pharm. Weekbl. van 16 Juli, daaraan het volgende toe:

„De onzin van deze wijze van contrôle lijkt den stellers en den verdedigers van de Contrôle-Commissie te ontgaan. Men stelle zich voor, dat in vroeger dagen het toezicht op de marktschreeuw-ers, wat hun geneesmiddelen betreft, en op de clowns, die reclame voor de marktschreeuw-ers maakten, werd opgedragen aan een Commissie van Marktschreeuw-ers en Clowns, dan zou men er zich nog na eeuwen vroolijk over maken. De marktschreeuw-ers en reclamemakers van heden vinden in de Tweede Kamer niet alleen verdedigers van dit stelsel, maar zelfs de voorzitter van deze commissie wordt in de Tweede Kamer au sérieux genomen, wanneer hij het stelsel met al de geestigheid, waarover vroeger de hansworst der Kakadorussen beschikte, verdedigt.

P. VAN DER WIELEN."

#### Het genezende Wonder-koord. „Omwickelen tot ge beter zijt."

In een plaatsje bij Parijs is een vrouw gearresteerd, die er een merkwaardige methode van kwakzalverij op nahield en er in geslaagd is tal van zieken geld uit de zakken te kloppen. Zij had maar één geneesmiddel doch dat hielp ook voor alle kwalen; de methode was eenvoudig; onverschillig door welke ziekte de patiënt werd gelaagd, de koord-kuur bracht uitkomst.

Aan ieder, die haar hulp kwam inroepen schreef zij plechtig voor een flink stuk van een „wonder-koord" — waarvan zij zelf den alleenverkoop had — om het lichaamsdeel te winden, dat als de zetel van de ziekte te beschouwen was. Wie b.v. aan een maagkwaal leed, moest veel betalen, want om den romp te omwickelen was veel touw noodig; de dokteres schreef dan wel 12—15 Meter voor. Dat het genezende Koord niet goedkoop was, spreekt vanzelf. Het omwindsel, dat stevig werd aangetrokken, moest blijven zitten, tot de patiënt zich hersteld voelde.

Bij lijders aan ingebeelde kwalen had het koorden harnas dikwijls goede resultaten doch personen, die werkelijk wat scheelden, werden er niet beter van. Ten slotte waren het hun klachten, die de politie ter oore kwamen, met het gevolg, dat de vrouw gearresteerd en haar touwtjes-voorraad in beslag werd genomen. (Telegraaf.)

## CORRESPONDENTIE.

**L. M. V. te Z.** Tot ons leedwezen konden wij niet voldoende inlichtingen omtrent het optreden van de kruidkundige Mevr. Dr. F. J. T. verkrijgen om daartegen, zonder gevaar voor ons zelf, te waarschuwen.

Van zeer bevoegde zijde schrijft men ons:

„In antwoord op Uw schrijven heb ik de eer U te berichten, dat ik niet beschik over nadere gegevens betreffende de in de gezonden advertentie genoemde kruidkundige Mevr. Dr. F. J. T. Dit soort genezers is een veel voorkomend en ook veel gevraagd artikel. Zooals U bekend is, worden zij dan hier en dan daar eens vervolgd wegens onbevoegd uitoefenen der geneeskunde, soms gepaard met art. 30 der Pharmaceutische wet maar het bedrijf schijnt de onkosten in den vorm van opgelegde boeten, te kunnen dragen."

**J. V. te O.** Wij danken U van harte voor de overneming van het artikel, betreffende de geneeswijze van **Pastoor Heumann**, in de door U uitgegeven bladen en voor de toezending van deze. Juist in de omgeving, waar die bladen worden gelezen, zal een dusdanige waarschuwing van groot nut zijn.

Wij bevelen onze zaak verder bij U aan.

## HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

**Oostersche krachtpillen.** We ontvingen van een dame het verzoek om inlichtingen over genoemde pillen. Ofschoon wij, in het Maandblad van November 1925 al tegen dit middel gewaarschuwd hebben, komt het ons doelmatig voor nog eens op die waarschuwing terug te komen.

Blijkbaar is deze dame — en misschien ook vele harer zusters — niet op de hoogte van 't geen wij, ongeveer zeven jaren geleden, over cåt onderwerp schreven. Het luidde aldus:

„Magerheid. Gebruikt gedurende 2 maanden de beroemde Oostersche Krachtpillen en U zult over Uw gewichtstoename verwonderd staan. Deze pillen zijn zeer versterkend, geven U gezonden eetlust en doen Uw organisme groote verbetering ondergaan. Uitsluitend verkrijgbaar bij de firma Arth. Hufkens, Hoofdsteeg 7, R'dam (Maison Sanitas)."

Alweer wat nieuws voor zoover wij weten. De tegenwoordige kwakzalvers maken het zich erg druk over het gewicht van het menschen. Onop- houdelijk verschijnen er advertenties, die magere of vette personen van hun kwaal beloven af te helpen en, bij nader onderzoek, blijkt het dat het doel van de welcoeners alléén is, het gewicht van hun beurs te verzwaren. De bovenstaande advertentie richt zich tot de mageren,

Wat zit er in de pillen?

Volgens het onderzoek van den heer Ph. A. Coppens, te Rotterdam, zijn het 100 verzilverde pillen (wegende elk ongeveer 190 mgr.) die, behalve dat zij als omhulsel suiker en gom bevatten, bestaan uit poeder van drop, zoethout en zetmeel.

Tevens is aanwezig een weinig plantenpoeder, dat niet nader te herkennen was.

Misschien moet dit het werkzame bestanddeel zijn maar dan is de hoeveelheid toch te gering om enige gunstige werking te verwachten. Bekende stoffen die soms wel tegen vermagering worden aanbevolen konden niet worden aangetoond.

Maar, zal men vragen, wie weet, wat er in zoo'n Oostersche middel zit, dat ons onbekend is?

Daarop antwoorden wij: Zou dat Oostersche ook een fantasie van den uitvinder zijn? Tenminste de gebruiksaanwijzing „3 mal daags 3 pillen" doet wel een andere afkomst vermoeden.

In elk geval: bij twijfel, onthoud U.

# DE KWAKZALVERS MIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN  
DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,  
volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.



Maandblad uitgegeven door de Vereeniging

**TEGEN DE KWAKZALVERIJ**

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C. G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCHÉ DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

**INHOUD:**

Mededelingen van verschillenden aard:  
Die Plattelandse Dokter

Uit de Pers: Het wondermedicijn van Sven Hedin.

Rechtszaken: Een gewezen fakir en hongerkunstenaar.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Akker's Abdijsiroop.

— Akker's Kloosterbalsem. — Mijnhardt's middelen.

Advertenties.

**Mededeelingen van verschillenden aard.****Die Plattelandse Dokter.**

Komkommertijd? Ja en neen.

Voor de bestrijders van de kwakzalverij in geneesmethodes en — middelen breekt zoo'n tijd in **absoluten** zin eigenlijk nooit aan. De speculanten op de lichtgeloovigheid van het groote publiek zorgen daar wel voor.

In betrekkelijken zin biedt echter de Septembermaand ons de gelegenheid eens wat opruiming te brengen in restanten, die lang, wegens plaatsgebrek, moesten blijven liggen en te trachten nog eens, in de „Herhaalde Waarschuwingen” de aandacht te vestigen op middelen die, jaar in jaar uit in de dagbladen worden aangekondigd.

Wat toch is het geval? Bij vacantie van onze gewone onderzoekers, blijft het onderzoek van nieuwe kwakzalversmiddelen — en die komen er bijna dagelijks — en het resultaat van dat onderzoek een poosje rusten, waardoor de plaats, die gewoonlijk voor mededeelingen van die resultaten wordt gebruikt, vrij komt.

Na deze uitwijding ter zake.

Een onzer getrouwe medewerkers, de heer **H. de Munnik te Twijffonteln**, zond ons een schrijven (wij bekennen het tot onze schande gedateerd December 1930) en het hierboven genoemde blaadje: **Die Plattelandse Dokter**, dat ons een blik doet slaan in sommige toestanden in de Oranje Vrijstaat.

Wij zijn ten volle overtuigd, dat de geneeskundige verzorging, daar te lande, niet met de onze te vergelijken is maar dat deze zóó erg was, hadden wij en zeker vele onzer lezers niet verwacht.

De heer **de M.** schrijft o.m.:

„Onder kruisband doe ik u toekomen: een nieuw verschenen Maandblad, gratis verspreid, dat voor zichzelf spreekt. Ik vermoed dat het een onderneming van de drie apothekersfirma's

te Ladybrand is. De Apothekers hier te lande, behalve die in groote steden, missen de voornaamste bron van inkomsten der Apothekers elders: klaarmaken en afleveren van geneesmiddelen op recepten. De artsen leveren de voorgeschreven medicijnen zelf, zoodat de apothekers het van den verkoop van patentmedicijnen moeten hebben. Deze bron, hoewel voordeelig genoeg, levert, bij de verspreid wonende bevolking, niet genoeg op, zoodat de meeste apothekers „er iets bij” moeten hebben. Sommige, als Norwood Coaker, adverteeren druk en zenden hun preparaten door geheel Zuid Afrika.

Anderer, als Austin Thomas, hebben tevens een boekhandel en verkoopen ook bijouerieën en speelgoed, terwijl de derde, onlangs te Ladybrand opgerichte apotheek tevens „barbershop” is. Drie apotheken in een plaatsje als Ladybrand, 2000 zielen, — too much of a good thing.”

Een bloemlezing uit „**Die Plattelandse Dokter**” moge volstaan om duidelijk te maken, wat de schrijver bedoelt; Commentaar is overbodig.

**Die Plattelandse Dokter Maak Sy Bulging.**

Dis aanmerklik met watter rasse skrede edukasie vooruitgegaan het in Suidafrika, en vernaamlik gedurende die laaste 25 jaar. Vir iemand wat 'n intieme kennis het van die land se geskiedenis, is die nie moeilik om te verstaan nie. Met die ligstraal van die alreeds gewonne kennis, gaan die geroep omhoog vir nog meer kennis. Die jongemanne en vroue van vandag is nie meer tevrede nie as dinge maar net aan hulle vertel word nie, en dit dan vir soetkoek op te eet. Nee, die jongmense van vandag wil baie meer weet en met reg ook. Hulle wil bevoorbeeld weet die „waarom” een oorsprong van liggaamlike verskijnsels; die sielkundige redes en uitwerking van sekere voorvalle en die wetenskaplike feite wat agter buitengewone dinge sit, wat gedurig om hulle gebeur.

Dis om hierdie rede dat „**Die Plattelandse Dokter**” uitgegee word. Dit gaan ons ideaal wees om aan die plattelandse bevolking in eenvoudige alledaagse Afrikaans, die akkurate wetenskaplike feite en inligtinge omtrent mediese onderwerpe te verskaf. Van tyd tot tyd sal daar artikels verskyn van welbekende mediese manne. Elke maand sal daar in ons kolomme een of meer siektes verduidelik word in al hulle besonderhede, hulle oorsprong en behandeling. Verder

wil ons die plattelandse bevolking 'n uitnodiging uitreik om as hulle enige gesaghebbende informasie wil hé omtrent enige kwaal wat hulle aan mag ly, dit met genoeg aan hulle sal verskaf word in die kolomme van „**Die Plattelandse Dokter**.” As iemand informasie of advies verlang omtrent 'n privaat siekte wat hy of sy aan ly, word van hulle verwag om 'n geadresseerde en frankeerde koevert by hulle briewe in te sluit.

Daar is 'n groot behoefte in Suidafrika vir 'n blad van hierdie soort. 'n Feit wat ons vandag in die oë moet staar, is dat die ouere geslag van ons plattelandse bevolking, nog baie kan leer van mediese sake. Baie outydse rate en bygelofies bestaan vandag nog in die siekkamer. Baie bygelowe aan die geneeskrag van sekere plante en outydse medesynes, is nog niet omvergegooi nie deur die uitvindings van die hedendaagse mediese kuns.

Dit gaan die doel van „**Die Plattelandse Dokter**” wees om aan die publiek die nuutste en beste vooruitgang in mediese behandeling te verskaf. Ons kan nie genoeg nadruk daarop le nie, dat ons gaan probeer om elke artikel van praktiese waarde en hulp te maak vir hulle wat verlang om die juiste wetenskaplike informasie te hé vir die behandeling van siektes.

In baie sogenaamde mediese artikels word bijna altyd die aandag gewy aan die oorsaak van 'n siekte en niks of baie weinig van wat gedaan moet word om dit te genees of verligting in die toestand te bring. Dis noodsaaklik om die algemene publiek van die vooruitgang van medesyne so spoedig moontlik te verwittig. Om nou 'n opvallende voorbeeld te neem — die moderne behandeling van brandwonde. Nou kort gelede is daar 'n baie eenvoudige behandeling ontdek wat op dieselfde beginsel werk as die looi van velle. Die brandwond word gelooi deur middel van 'n eenvoudig wateragtige oplossing. Die sterftesifer aan ernstige brandwonde is hierdeur met meer as 50% verminder. Die behandeling is so eenvoudig dat 'n kind dit kan doen, maar behalwe die feit dat dit nog nie 'n welbekende behandeling is nie het nog maar min praktiserende mediese manne dit aangeneem. Ons kom dus hierdeur tot die duidelike gevolgtrekking van die absolute noodsaaklikheid vir die bekendmaking van mediese kennis onder alle dele van die bevolking. Vir diegene wat ver van 'n Dokter woon, sal sulke kennis van die allerbelangrikste

wees. Dit word dus gehoop dat al sulke persone „Die Plattelandse Dokter” sal ondersteun deur hulle 2/6d. pennieposseels aan die Redakteur te stuur sonder enige versuim en daarmee seker te maak dat die blad elke maand gereeld aan hulle gestuur sal word.

Te min mense begryp nog die noue verband wat daar bestaan tussen die geneeskunde en die Kristendom. Ons sal van tyd tot tyd artikels publiseer waarin dit baie duidelik gemaak sal word dat dit nie juis nodig is nie om 'n Sendeling onder die heidense nasies te wees, om goed aan jou medemense te doen. Elkeen wat hom of haarself op hoogte hou met gesonde mediese kennis, kan ook een ware hulp wees vir sy mede broeder en suster, en op hierdie manier kan 'n groot werk van Kristus uitgevoer en gevestig word.

Hier laten wij eenige advertenties uit het blad volgen:

#### „Blindende Hoofdpijn.

Ons bied vir die eerste keer aan die publiek van Suidafrika die preparasie aan, wat bekend is as Kepheline. Dit is opgemaak in poeiers vir Hoofdpyn en ander pynlike toestande van die senuwees, soos bevoorbeeld Sinkings. Geen ander Hoofdpynpoeiers wat in hierdie land verkoop word, bevat Kepheline nie. Uitstekende resultate is verkry in een van ons groot hospitale, sodat hierdie geneesmiddel ongetwyfeld binnekort voorgeskrywe sal word deur Dokters. As 'n Kepheline poeier met 'n warm pons in tijd geneem word sal dit 'n Influenta-aanval heeltemal verbreek.

Prijs: 6 Kepheline poeiers, 1/6. Posvry in die Unie.

#### „Liddorings.

Baie mense sal ponde spandeer vir 'n middel wat waarlik hulle liddorings sal wegneem. Dis gelukkig nou nie meer nodig nie ons kan u met alle konfidensie aanraai om een van die Eradico preparasies te gebruik. Hulle kos maar baie min.

#### Erado Liddoringsalf.

Vir harde liddorings op die tone of vir sagte liddorings tussen die tone. Dit trek in en neem nie net die boonste vel van die liddoring af nie.

Prijs 1/6 of 1/9 posvey. K.O.A.

#### „Indee Poeiers

die wonder poeiers wat binne 20 minute die pyn uit die ergste hoofdpyn neem.

Hulle genes ook tandpyn en sinkings.

Hulle affecteer nie die hart nie. 1/- ten 2/- per pakkie posvry. Pas op vir namaaksel. Dring aan op Indee Poeiers. enigste vervaardiger J. Austin Thomas, Apteker, Foon 14, Ladybrand. Postbus 101.

#### Die Voorkoming van Maagkwale.

Hierdie gewenste toestand kan alleen teweeggebring word deur die gebruik van toepaslike en gesonde voedingstowwe. Gesonde reëls van ete moet gevolg word en oordrijwende geestlike inspanning moet vermy word. (Deskundige voedingreëls word met elke bottel van Dr. Heinz Maag Drank verskaf.)

Genesing. Gewone oningewikkelde, Slegte Spysvertering kan deur die gebruik van die Dr. Heinz Maag Drank genees word. Daar is geen ander middel wat dieselfde uitwerking lewer nie. Die rede hiervoor is eenvoudig, want die Maag-Drank doen sy werk op 'n natuurlike wyse. Hierdie middel word gemaak van dieselfde stowwe as wat in die normale Maagsappe verskyn. Dus verter die Maag Drank werklik die voedsel in die

Maagkrop, wat dan op die enigste gesonde manier in die Ingewande gelewer word. Dit is dus geen wonder dat die Dr. Heinz Maag Drank byna al die teenstrydige middels op die mark in die as geslaan het."

Deze enkele aanhalingen mogen volstaan om te bewijzen, dat de **manier** van adverteeren niet zonder gevaar is. Ten slotte nog iets over „Huis-middels:

Baie mense vind dit 'n plesier om veragtelik en somtyds spottend van huismiddels te praat. Nou en dan hoor ons van 'n dokter en somtyds 'n prominente persoon wat 'n aanval doen op Patente Medesyne en die gebruik daarvan ten strengste afkeur.

Die doel van hierdie artikel sal dus wees om die hele onderwerp deeglik te bespreek en 'n bietjie meer lig oor die saak laat skijn. Op hierdie manier alleen voel ons kan beide kante van die saak aan die publiek bekend gemaak word.

#### Die voordeele.

Wanneer iemand weet wat met hom verkeerd is, en is daarby ook bewus van die feit dat as hy 'n sekere huismiddel gebruik, hy verligting sal vind, is dit baie natuurlik dat hy daardie middel sal koop—vernaamlik as dit 'n middel is wat alreeds die bewys gelewer het heilsaam te wees. Die medesyne is ook maklik verkrygbaar. Al wat 'n mens te doen het is om 'n brief te skrywe, of by 'n apteek of winkel in te stap en die middel te koop. Die prys daarvan—gewoonlik baie gering—is vooraf aan die koper bekend.

#### Die anderkant.

As iemand nou aan die anderkant onseker is watter medesyne vir hom die beste sal wees, laat ons veronderstel dat hy besluit om 'n dokter te gaan raadpleeg. Hy woon miskien baie ver van 'n dokter af, en die gevaar is daar dat die dokter nog mag uit wees as hy daar kom. Miskien moet hy nog ure lang op die dokter wag. 'n Dokter dring dan ook daarop aan op 'n deeglike ondersoek wat nog meer tyd en geduld opneem. Watter soort medesyne die dokter eindelijk aan hom sal gee weet hy nie. Hy hoop miskien dat hy smeergoed vir sy roos of rumatiek sal kry, maar nee, die dokter in sy wijsheid gee hom 'n bottel medesyne om te drink. Die dokter sal dan miskien daarop aandring dat hy óf 'n vakansie aan die seekus zal gaan neem, óf dat hy na 'n hospitaal sal moet gaan, 'n operasie sal moet ondergaan, 'n beperkte diët of enige ander onplesierige behandeling. En wat kos dit hom dan?

By hierdie tyd het die pasient al tienmaal oor gewens dat hy hiewers 'n boksie pille gekoop het wat hy al van tevore gebruik het, en wat hom goed gedoen het.

#### Gevaarlike kwaksalwers.

Ten spyte van wat gesê mag word van die voordele van patente medesyne of huismiddels, om dit by die meer bekende naam te noem, is daar tog 'n sekere klas van mense in hierdie land wat ongetwyfeld 'n gevaar van die samelewing is. Hulle enigste doel is ongetwyfeld om gou rijk te word en gee dus nie om op watter manier hulle die vertrouende publiek van hulle geld beroof nie. Onder hierdie klas val sulke persone wat 'n sekere soort van toormiddel verkoop wat dan beskrywe word om siektes weg te hou. Die pryse daarvan is gewoonlik baie hoog. 'n Man praktiseer in Natal wat pasjente reg tussen die oë kyk vir enige minute, skryf hulle dan 'n diët voor om te volg en vra hulle dan £ 25 of meer as hy dit kan regkry. Hij sal ook minder neem en om die waarheid te sê, enige som wat hy maar in die hande kan kry. Hierdie soort van man is baie

gevaarlik en dis 'n baie duur proses om hom te konsulteer. Gewoonlik weet hy absoluut niks van siektes af nie, en om sy onkunde te bewaar, vertel hy gewoonlik die arme pesjente baie min van hulle kwale.

#### Die gebruik van huismiddels.

Baiekeer is die onkoste verbonde aan die fabriering van patente medesyne maar gering. Dieselfde kan gesê word van die meeste medesyne wat deur dokters voorgeskrywe word. Dis 'n welbekende feit, dat wanneer 'n dokter iemand 'n preskripsie gee, die Apteker nie alleen die koste bereken op die verskillende drogerye in die medesyne nie, maar ook vir sy kennis en behendigheit om die medesyne korrek aan te maak. Dis alles goed en wel en so kan ons sien dat huismiddels baiekeer goedkooper is as wat die Apteker sal vra om 'n bottel medesyne van 'n dokters preskripsie te maak. By dit alles moet niet vergeet word nie dat die doktersfooie ook nog daar is.

Dis 'n feit dat meeste patente medesyne van drogerye (drugs) gemaak word wat net so goed en net so duur is as wat die dokters voorskryf of self gebruik om hulle medesyne mee aan te maak.

Baiekeer word dieselfde drogerye gebruik, en vir 'n dokter om dus te sê dat huismiddels nutteloos is, beteken in ander woorde dat sy eie drogerye waarvan hy medesyne maak, ook nutteloos is. Nee, baie van die beste en beroemste drogerye word gebruik in die maak van patente medesyne. As dit nie so was nie sal die publiek al baie gou nie meer patente medesyne gebruik nie.

#### Die koste van mediese behandeling.

Mense is baie lief om die manier te betreur waarop baie armense hulle geld spandeer. Nou onlangs nog het 'n dokter 'n publieke bewering gemaak dat die armense van hulle geld ontrou word met die koop van huismiddels.

Dit kom voor asof baie mense dink dat net die arm man sy regte het. Wat dan omtrent die man van gemiddelde inkomste en die ryk man? Het hulle dan nie ook regte nie?

Dit mag hard wees vir 'n arm man om 2/6d. vir 'n bottel medesyne te betaal, maar dis miskien nog harder vir die man van gemiddelde inkomste om £ 50 te betaal vir 'n operasie, en daar het al baie gevalle voorgekom waar ryk mense geruineer is deur die hoë onkoste verbonde aan Hospitale, Verplegingsinrigtinge, Spesialiteitsfooie ens.

#### Waarskuwing.

Die gemiddelde persoon kan daarvan oortuig wees dat hy baie sal bespaar as hy in huismiddels vertrou het wat al vir jare welbekend is in Suidafrika en wat deur duisende mense gekoop word om die heilsame uitwerking wat hulle het. In die geval van nuwe en dus onbekende medesyne, kan iemand 'n goeie idee kry wanneer hy sulke medesyne geadverteer sien, deur die bevoording van die advertensie goed deur te lees. As hulle byvoorbeeld daarin wil te kenne gee dat die geneesmiddels Kanker en Suikersiekte kan genees pas dan maar op vir hulle. Aan die anderkant, as daar nie sulke verspotte aansprake gemaak word nie, en die prys is nie te hoog nie, kan iemand nie verkeerd gaan nie om 'n paar bottels of so van die medesyne te bestel en daardeur uit te vind of die medesyne eg is. As geen genesing daarop volg nie, dan kan die verlies in elk geval nie te groot wees nie.

Wij besluiten hiermede onze aanhalingen. Nog veel leerzaams was uit het genoemde blaadje te putten maar wij moeten ons — zelfs in het no. van heden — beperken.

## UIT DE PERS.

### Dwars door Rotterdam.

#### Het wondermedicijn van Sven Hedin.

Reeds te lang moesten wij wachten met plaatsing van het onderstaande, overgenomen uit de **N. Rott. Ct.** Het moge thans een plaats vinden.

't Was 'n goedig uitziend heer met 'n bril van prima doublé. In dezen man zat 'n totaal gemis aan luidruchtigheid. Hij sprak rustig en soms was 't, alsof-ie in z'n kalme redeneering tot z'n luisteraars, zooveel wilde doen uitkomen, dat 't feitelijk overbodig was veel woorden vuil te maken, over hetgeen hij hun kwam aanbieden.

Want deze rustig sprekende heer, uit wiens linkersak van z'n modieuze ulster 'n paar banaangele handschoenen staken, had iets te koop. Iets, waarvoor hij oogenschijnlijk weinig drukte scheen te willen maken, doch waarvoor-ie niettemin — en dat was bepaald een onhandigheid bij een handigheid — de belangstelling trachtte te doen groeien door middel van een beschilderd zeiltje, waarvoor 'n eerstbeginnend amateur met heuselijke olieverf 'n naakt mensch — 't kon niet ontwaren of 't man of vrouw was — gepenseeld had, links gearmd met 'n deftig hooggehoud dokter en rechts met 'n geraamte, dat onbetwistbaar den Dood moest voorstellen.

Dat was bepaald onhandig, want 't deed het meer intelligente publiek vermoeden, dat deze goedaardig gebilde heer van middelbaren leeftijd niet meer was dan 'n modern marktkoopman, die 't verouderde systeem van „standwerken” — waaraan de Amsterdamsche Kokadorus vroeger eenmaal zijn roem te danken had — mijlen van zich afgesmeten had.

Hij keek met iets in z'n blik van „publiek-ik-veracht-u-uit-den-grond-van-m'n-gansche-wezen” zijn luisteraars aan, nu en dan even gesticulerend de goud beringde hand opheffend, waar men nog juist tusschen z'n vingels een bolbukig fleschje ontwaarde met gele vloeistof.

— 't Wil de moeite — zoo sprak-ie rustig — nog wel nemen, toeroorders, om het nog even aan u te vertellen. Het geneesmiddel, dat 'k u thans breng, behoort niet op de markt. Begrijp me goed! Het is dus geen marktartikel. Ik — zoo het-ie er direct op vogen — ben géén marktkoopman. De directie van onze groote pharmaceutische fabriek, waarvan ik de eer heb de generaal-vertegenwoordiger te zijn voor Nederland en de Oost- en West-Indische koloniën, verzocht mij ook op de Rotterdamsche weekmarkt ons wondergeneesmiddel te presenteren, hoewel niet direct met de bedoeling om het te verkoopen, doch om het meer bekendheid te geven. Hoewel — laat 'k er bijvoegen — door onze fabrieken grootsche reclamecampagnes gevoerd zijn, vooral in Ned. Indië, waar ons artikel absoluut ingeburgerd is, waardoor alle apotheken kwijnen .....

U zult vragen, wat is dat voor 'n wondergeneesmiddel? Het is de grootste vinding van den wereldberoemden natuuronderzoeker en doorgangsvorscher van de wereldwoestenijen Sven Hedin. Hij vond, tijdens een zijner meest beroemde expedities in het Tibetaansche hooggebergte, een geheimzinnige plant, die 'm zeer aantrok. Uit deze plant distilleerde hij deze vloeistof, die voldoende uw geschokte of gevaar loopende gezondheid in evenwicht kan herstellen. Weet u, mijne hoorders, wat dit zeggen wil? Ten eerste, dat dit gezegd wordt door iemand, die géén marktkoopman is, doch gediplomeerd chemiker van zijn metier, waarvan ik u de diploma's kan overleggen .....

Luister nu verder, hetgeen 'k u zeggen zal. Weet u wel, mijne hoorders, gij, die allemaal buspatiënten zijt — zoo 'k veronderstellen mag — dat gij van uw dokter slechts vierde klasse geneesmiddelen ontvangt? Dat dit geneesmiddel van den beroemden Sven Hedin een éérste klasse medicijn is tegen alle kwalen? Ja, tegen alle kwalen, zelfs tegen toring of tuberculose, nierziekte, ziekte aan de galblaas! Het werkt heilzaam voor hartlijders aambeilijders, hoofdpijnlidder, kiespijnlidder. Het werkt heilzaam op hen, die aan ouderdomszwakte gaan lijden; die verlamd zijn door een beroerte; die aan darmcatarrh lijden. Die bij het ademen pijn in de borst voelen, pijn hebben bij het slikken van hun voedsel, mijne hoorders. Het geneesmiddel van Sven Hedin helpt tegen oorspijn, haaruitval of roos.

U zult vragen hoe moet ik dit wondermiddel dan toepassen? Héél eenvoudig, mijne hoorders! De beroemde Sven Hedin — van wien onze fabrieken het recept hebben gekocht voor een fabelachtig hoogen prijs — heeft het zoodanig saamgesteld, dat het in vloeibare substantie, zoowel in als uitwendig kan reageeren op het zieke menschelijke lichaam. Dat wil zeggen, dat zóó u lijdt aan roos, gij op de plek waar de roos zich demonstreert met den vochtig gemaakten vinger-top moet wrijven. En de roos zal ter plaatse verdwijnen. Wie kiespijn heeft bestrijke de pijnlijke plek in den mond met dit geneesmiddel en weg is de kiespijn. Rheumatriek in arm of been? Bestrijken dit lichaamsdeel en weg is de pijn. Nu zult U zeggen, dat is alles uitwendig. Juist opgemerkt, mijne hoorders. Stel u voor, u lijdt aan galblaasontsteking of 'n nierziekte. Héél gemakkelijk. Gij neemt een stukje brood of het kan ook een beetje suiker zijn, laat er eenige druppels van Sven Hedin's wonderextract op loopen, slikt het in .... Kijk zóó...

De koopman had zich langzamerhand naar zijn tafel begeven, waar hij 'n lepeltje suiker nam en er eenige druppeltjes uit het fleschje op goot, het in den mond stak en inslikte .....

En wanneer u uw dokter gaat vertellen, dat gij hier op de markt van onze fabrieken een fleschje wondermedicijn hebt gekocht, dat het bèste 'en ééningste medicijn is voor alle kwalen, zal zoo'n man minachtend de schouders ophalen en zeggen, dat het allemaal kwakzalverij is. Waarmede op 'n schandelijke manier de hooge geniaal knappe geleerde Sven Hedin in de modder wordt getrapt, door iemand, die misschien met moeite z'n doktersexamen heeft gedaan en wellicht méér menschen door z'n onkunde onder de groene zoden heeft geprakkiseerd, dan ze gezond van hun ziekbed heeft doen opstaan. Want mijne hoorders, de fouten van een dokter gaan onder den grond. 'n Hooger beroep is niet mogelijk, want doktoren vallen elkaar niet af en zoo er fouten gemaakt zijn, die dan toch zijn te beschouwen als moorden door schuld en onkunde, dan zwijgt de doktersraad de zaak zóó!

'k Zal er niet verder overspreken, want het zou de gróóte waarde, die dit medicijn voor de lijdende menschheid heeft, verkleinen. Goede waar behoef geen krans. Onze fabrieken willen geen winsten maken ten koste van de zieke wereld. Zij stelt dit fleschje beschikbaar voor iedereen tegen den prijs van dertig cent per flacon ... Ik zeg ... pardon 'n oogenblikje.....

— Geef mij drie flacons, drong zich een heer tusschen de luisteraars door en hij strekte begeerig z'n hand uit naar den weldoener der menschheid.

— Hé, dat is verbazend interessant, sprak de

heer met de bril. Alweer drie fleschjes? En heeft u er baat bij?

De ander sprak: U weet, dat het voor m'n moeder is, die verlamd is door een beroerte. We wrijven haar met dit medicijn in en werkelijk ze kan haar arm reeds gebruiken. En na gebruik van drie fleschjes ... Assiblief, negentig cents.... Merci mijnheer.

— U hoort het? vervolgde de koopman, die geen koopman was. Dat is een van de duizenden lijdenden, die genezing hebben gevonden. Zeker mijnheer, ik zal helpen ....., U óók juffrouw..... zèker mijnheer ....., Ja mijnheer ....., u óók twee fleschjes? Het medicijn van Sven Hedin! Waar alle dokters een broertje aan dood hebben, omdat het hun practijk naar degossiemiene helpt .... Wij willen geen winst .... Slechts de lijdenden helpen! Ja juffrouw, assiblief u ook twee fleschjes....

In verbijstering zag 'k, hoe in korten tijd een bijzonder groot aantal fleschjes met pepermunt en mentholwater begeerig werd gekocht door 'n gebiologeerd menigte van menschen, die geloofde aan het wonder van Sven Hedin notabene, omdat de heer die gesproken had, geen marktkoopman was, doch „'n gediplomeerd chemiker”, optredend bij hooge uitzondering op de weekmarkt als generaal-vertegenwoordiger van zijn wereldberoemde doch niet genoemde firma in geneesmiddelen voor Nederland en de West- en Oost-Indische koloniën.

Wie het zwak van het publiek kent, kan nog wel geld verdienen .....

Maar hij moet tevens een goeden partner hebben.

## RECHTSZAKEN.

### Een gewezen „fakir en hongerkunstenaar” staat terecht.

Voor de rechtbank te Breda had zich te verantwoorden een 46-jarig ingezetene van Breda, wien te laste gelegd was een drietal overtredingen betreffende het uitoefenen der geneeskunde. Verdachte had een tuberculeus meisje behandeld, door haar borst met zalf in te smeren. Een man, die een ingewandsscheuring had opgelopen, moest eveneens zijn buik met zalf besmeren. Een derde „slachtoffer” dat veel last van neusbloedingen had, moest een zeker reukwater opsnuiven. Verd. liet zich goed betalen. De eerste patiënt betaalde f 50 vooruit onder voorwaarde, dat zij bij eventuele genezing nog eens f 50.— zou betalen. De patiënt met de ingewandsscheuring moest f 500.— neertellen en eenzelfde bedrag bij algeheele beterschap. Deze persoon had een chronische darmontsteking. De juffrouw met de neusbloeding kwam er met f 30 af. Later behandelde hij deze dame voor hevige pijnen in den rug.

President: „Welke ziekten behandelt u zooai?”

Verd.: „Al degenen, welke door medici niet behoorlijk behandeld worden. Ik ben in staat, kanker, lamheid en in veel gevallen ook blindheid te genezen”.

President: „Hoe onderzoekt u de patiënten?”

Verd.: „Door ze de hand te drukken, en er vervolgens in te kijken; het is een nieuwe methode, die in het buitenland, speciaal in Duitschland, veel opgang maakt.

Verd. geeft toe de patiënten te hebben behandeld. Hij deed dit z.i. uit noodzaak, aangezien de beroepsmedici faalden.

De officier van justitie, mr. E. Baron Speyart van Woerden, achtte het ten laste gelegde bewe-

zen. Verd. is een gevaarlijk persoon, die reeds twaalf jaar gevangenisstraf wegens vermogensdelicten achter den rug heeft en vroeger optrad als fakir, hongerkunstenaar enz. Zijn ontvangkamer mist de reinheid, welke een patiënt mag eischen. Het was er vuil en onsmakelijk.

Het O.M. eischte drie boeten, ieder van f 300, en een boete van f 100. Uitspraak over 14 dagen. (Telegraaf).

## CORRESPONDENTIE.

**Opmerker te R.** Uwe inzendingen moeten worden ter zijde gelegd, zoolang gij u, 't zij bij het Bestuur, 't zij bij de redactie niet bekend hebt gemaakt.

## HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

### Akker's Abdijsiroop.

Van de talloze advertenties ter aanbeveling van dit kwakzalversproduct laten wij hier één volgen:

„Als de asthma U den adem beneemt, U tot stikkens toe benauwd maakt, U 's nachts het slapen belet, U het leven vergalt; als U reeds van alles geprobeerd heeft zonder resultaat, dan is het te begrijpen, dat U ongeloovig geworden is. Waarom zou echter een goed en geproefd middel, dat reeds zoovele anderen van hun kwaal heeft geholpen, ook U niet kunnen baten. De **Abdijsiroop** welke nu al bijna dertig jaar lang haar roem heeft hoog gehouden en nog dagelijks bewijst een uitstekend middel te zijn in gevallen van catarrhale aandoeningen der ademhalingsorganen, verkoudheid, hoest, slijmhoest, asthma, influenza, bronchitis, griep, kinkhoest, hooikoorts etc., kan U genezen. De Abdijsiroop bevat geen verdoovende bestanddeelen, doch heeft slijmoplossende eigenschappen en werkt daarom verzachtend en genezend.”

Zoo wordt het publiek, dat meestal zelf niet over zijn kwalen kan oordeelen, week op week bang gemaakt en er, als ware het, toe gedreven om naar het niets beteekenend fabrikaat van Akker, dat nooit een Abdij of Klooster gezien heeft, te grijpen.

Leugen op leugen worden onophoudelijk den volke verkondigd, somwijlen met een enkele waarheid vermengd, zooals: „De Abdijsiroop bevat geen verdoovende bestanddeelen.” Dit geven wij gaarne toe, want de Abdijsiroop bevat in 't geheel geen geneeskrachtige bestanddeelen, geschikt voor het doel waartegen de siroop wordt aanbevolen. Herhaalde onderzoekingen hebben daarin niets anders kunnen aantoonen dan aardappelsiroop, kaneelzuur en een spoor salicyl. Gevaarlijk is het mengsel op zich zelf dus niet maar het wordt gevaarlijk waar het wordt aanbevolen als een „uitstekend middel” bij alle kwalen, in de bovenstaande advertentie opgenoemd. Geen lijder aan asthma, influenza, griep en hooikoorts zal bij dit dikke suikerwater de genezing vinden, die Akker ervan belooft maar hij heeft groote kans dat zijn kwaal verergert doordat hij, op de belofte van den kwakzalver vertrouwend, niet op tijd deskundige hulp inroept.

„Als de Asthma U den adem beneemt”, wendt

U dan tot den bevoegde, die u naar zijn beste weten zal helpen en wendt u af van Akker, die het alleen te doen is om zich zelve te helpen.

### Akker's Kloosterbalsem.

Herhaalde malen verschijnt een aanbeveling van dit middel in de dagbladen.

De volgende geeft een denkbeeld van de werking die de balsem in het algemeen heet uit te oefenen:

„Open wonden kunnen door Kloosterbalsem gezuiverd worden zoodat de natuur spoedig de wonden heelen kan. Ook brandwonden, kloven, blaren, steenpuisten, eczema, uitslag, dauwworm, jeuk, korsten op het hoofd, zweren, gesprongen lippen kunt U met kloosterbalsem genezen. Bij reumatiek, lende pijn, spierversrekkingen, spierpijn, spit, jicht, ischias, etc. is de **Kloosterbalsem** een heerlijk wrijfmiddel. Een potje Kloosterbalsem mag in geen enkele huisgezin ontbreken.”

Alweer wordt met een klooster gescharrelt om de geloovige lui zand in de oogen te strooien. Evenmin als de Abdijsiroop komt de balsem uit een klooster.

Deze zelf is een mengseltje van vaseline en terpentijn en nu kan men zelf wel nagaan, dat b.v. eczema, steenpuisten, zweren en andere zaken niet door het middel genezen zullen worden, integendeel, dat verengering van de kwalen in de meeste gevallen te verwachten is. Een potje kloosterbalsem in het huisgezin en het gebruik daarvan kan aanleiding geven, dat, door ondoelmatige behandeling, veel kwaad wordt gebrouwen!

Dat zouden wij zeggen.

### Mijnhardt's middelen.

Uit de Pharmaceutische Fabriek te Zeist zijn zooveel z.g. geneeskrachtige middelen aan het lijdend publiek aanbevolen, dat wij, onder deze rubriek, slechts enkele in 't kort kunnen behandelen.

**Mijnhardt's zenuwtabletten** worden aldus aangekondigd:

„Een zenuwstillend middel, dat aan elken zenuwachtigen toestand een einde maakt. Dat U kalme en rust schenkt en een verkwikkende slaap, dat gejaagdheid en onrust doet ophouden”.

Het middel bestaat, behalve uit eenig keukenzout, uit broomkalium, broomnatrium en broomammonium, drie zeer bekende, door geneesheeren veel voorgeschreven geneesmiddelen, waarvan echter geen enkel medicus zal verklaren, dat het mengsel van deze stoffen aan elken zenuwachtigen toestand een einde maakt. Wat zij wel zullen verklaren is, dat het veelvuldig en langdurig gebruik van deze middelen, op eigen hand zonder eenige contrôle van den geneeskundige, gevaarlijke gevolgen na zich kan slepen.

**Mijnhardt's hoofdpijntabletten** bestaan alléén uit Antipyrine. Hiervan zegt de fabrikant: „stillen onmiddellijk de hevigste hoofdpijn en doen haar in korten tijd voor goed genezen”!! Een brutale bewering; vraag dit maar eens aan een geneesheer. Mijnhardt laat bij hoofdpijn „twee of vier pastilles” gebruiken, een hoeveelheid die voor sommige gestellen niet altijd ongevaarlijk is.

**Mijnhardt's influenza tabletten** verdrijven, volgens de etiketten „influenza, pijnen en gevoel van onwel te zijn, door gevatte koude ontstaan.” Zij bevatten zwavelzure chinine (de gewone kinine) en, kan de lijder zijn ziekte goed herkennen, dan is er kans op, dat deze middelen wel eens helpen maar, vóór dat Mijnhardt zijn wondermiddelen in den handel bracht, bestond die kans ook.

**Mijnhardt's transpireer-tabletten.** Deze tabletten zoo heet het „bevorderen een flinke zweetafscheiding en verdrijven hierdoor rheumatische pijnen en pijn in spieren en gewrichten, welke zich in het gure jaargetijde veelvuldig voordoen.”

Zij bestaan uit ongeveer 84 proc. salicylzure soda, 6 proc. dubbelkoolzure soda en 10 proc. zetmeel, geparfumeerd met lavendelolie.

Een bijzondere uitvinding is het niet. Salicylzure soda bij reumatiek is een bekend geneesmiddel maar een middel, dat niet iedereen ongestraft mag gebruiken. Vóór de aanwending raadplege men zijn geneesheer en, wanneer die er geen bezwaar in ziet ... kan men zich het middel in elke apotheek aanschaffen, en heeft dan de zekerheid, dat het op zijn zuiverheid is onderzocht.

De hulp van Mijnhardt is overbodig.

**Mijnhardt's Laxeertabletten.** Hiervan wordt verklaard: „Een zeker, zacht en heilzaam werkend laxeermiddel. Tegen hoofdpijnen, gal, last van het zuur, slechte spijsvertering, hartwater, gele gelaatskleur, maagpijn en beslagen tong-Zuiveren het bloed.”

Het werkzame bestanddeel in deze tabletten is phenolphtaleïne, tegenwoordig zeer veel door kwakzalvers gebruikt en waarvan de schadelijke werking reeds meermalen is waargenomen.

Uit het Maandblad van April 1912 hebben wij, uit het Med. Weekblad, een geval van ernstige vergiftiging meegedeeld, veroorzaakt door het gebruik van eenige tabletjes, purgeen, een z.g. specialité die phenolphtaleïne bevat. Het genoemde Weekblad waarschuwt: „Men moet dus met purgeermiddelen, waarin phenolphtaleïne aanwezig is, voorzichtig zijn.”

**Purol**, ook van Mijnhardt, is tegenwoordig, wat de aanbeveling tegen verschillende ziekten betreft, een groote concurrent van kloosterbalsem.

Wordt ook tegen bijna alle denkbare, uitwendige kwalen aanbevolen, zooals bij „winterhanden, wintervoeten, ruwe huid, barsten, kloven, en springende lippen. Verder bij: brand- en snijwonden, kloven in tepels en ontvellingen, ter genezing van zeere plekken, schrijnen, jeuken, roode en ontstoken huid, en branderigen uitslag”. „Geneest den hardnekkigsten huiduitslag, oude en nieuwe wonden, aambeien,”..... enz.

Een ieder kan toch ongetwijfeld nagaan, al weet hij niets van geneeskunde af, dat een mengseltje van gele vaseline met 10% Perubalsum of een surrogaat daarvan, niet in staat zal zijn de wonderen te verrichten, die Mijnhardt ervan belooft. Ja zelfs is het gevaar zeer groot, dat sommige kwalen bij het gebruik van Purol verergeren, waarvan wij nog voorbeelden hebben medegedeeld in de Maandbladen van Maart 1923 en December 1924.

# DE KWAKZALVERSMIDDELEN

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor DE VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50 franco per post. f 1.64

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningmeester den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN  
DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur. Voorstellen voor de Algem. Vergadering.

Berichten: Internationale bestrijding der kwakzalverij.

Mededeelingen van verschillenden aard: Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm.-therap. onderzoek. — Nog eens Pee-Ge. — Dr. Pieters Zokoro.

Ingezonden: Egbert Wormoline.

Uit de Pers: Uit de „Gesundheitsdienst“.

Rechtszaken: Artist-kwakzalver. — Kwakzalver verdacht van het misdrijf bedoeld bij art. 251bis W. v. Strafr.

Correspondentie.

Herhaalde Waarschuwingen: Oprechte Wortelboer's kruiden.

Advertenties.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

De jaarlijksche Algemeene Vergadering der Vereeniging zal vermoedelijk in de maand November plaats vinden.

Leden, die voorstellen op die vergadering ter tafel wenschen te brengen, worden verzocht deze vóór 15 October a.s. bij den Secretaris-Penningmeester, Kloveniersburgwal 82 te Amsterdam, in te dienen.

Zij, die met het nieuwe vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en de volgende Nummers van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden voor het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

## BERICHTEN.

### Internationale Bestrijding van de Kwakzalverij.

In ons Maandblad van Juli j.l. hebben wij een verslag opgenomen omtrent een Vergadering van een Comité Internationale contre le Charlatanisme, uitgebracht door twee leden van het Bestuur onzer Vereeniging, welk Bestuur tot deze vergadering was uitgenoodigd.

In het Ongaan van het Algemeen Belgisch Geneesheerenverbond (Fédération Médicale Belge) vinden wij nu de openingsrede van den Voorzitter dier Vergadering (in het Fransch en in het Nederlandsch).

Wij laten deze laatste hier volgen:

„Redevoering van Dr. Brandligt. Voorzitter van het Nationaal Comité tegen de kwakzalverij op de geneeskundige dagen van Brussel.

Op het eerste uitzicht zou het schijnen dat ieder land de kwestie van de kwakzalverij maar op eigen rekening moet regelen.

Om verschillende redenen moeten wij tot eene gemeenschappelijke, laat ons zeggen Europeaanse actie komen. In de Vereenigde Staten zijn de gewoonten en gebruiken reeds heel wat anders.

De A.P.I.M. heeft dit heel wel begrepen en heeft over deze kwestie in 1929 een groot onderzoek ingesteld

Wij hebben persoonlijk de eer gehad, in naam van België, op die vragenlijst te antwoorden. Het was des te gemakkelijker daar wij op het Congres van het A.B.G.V., in 1926 te Leuven gehouden, een verslag hebben voorgelegd over de kwestie van de kwakzalverij.

De kwestie heeft dus wel een internationaal karakter. De A.P.I.M. kan wel directieven geven, maar is niet bevoegd om den rol te spelen van een internationaal of europeansch Comité voor bestrijding.

Het nut van een internationaal Comité schijnt mij dus onbetwistbaar.

Daarom bestaan verschillende redenen:

1°) De Kwestie der wetten en der rechtspraak. Wij hebben wel vastgesteld dat het in België heel moeilijk is eene wet te veranderen en dat men er zelfs niet moet aan denken.

Daarbij opdat eene wet nuttig weze moet zij, om zeggens, de bekrachtiging zijn van een bestaanden toestand zooniet zal de wet van geen kracht zijn. Daarom hebben wij de moeilijkheid vermeden met te trachten een geestestoestand in 't leven te roepen, onder vorm van „rechtspraak.“

Het gedacht is ons ingekomen, lange jaren reeds geleden, toen wij op het punt waren een proces te verliezen vóór een belgisch gerechtshof. Bij toeval lazen wij in een fransch geneeskundig blad de uiteenzetting van een gelijkwaardig proces; onze kwakzalver werd veroordeeld omdat in Frankrijk het gerechtshof alzo geoordeeld had voor een gelijkaardig geval.

De specialisten in mondziekten hebben ook dit stelsel aangenomen.

Sindsdien handelt ons Nationaal Comité tegen de kwakzalverij op dezelfde manier en dit met een verbazenden bijval.

Wij hebben de veroordeeling bekomen van een kwakzalver omdat hij een diagnose stelde. In den tijd moest men bewijzen dat hij geld ontvangen had om kruiden te verkoopen, enz. Men had toen drie aanklagers noodig, nu nog eenen.

Wij hebben eene veroordeeling verkregen voor de praktijk van „magnetisme“ ziedaar voor wat de kwestie van rechtspraak betreft.

2°) Vele kwakzalvers, vervolgd in een land, trekken de grens over om weder te keeren na enkele jaren of in een derde land over te gaan na verontrust geweest te zijn in hun tweede vaderland.

3°) Menigen onder hun op de grens gevestigd, buiten de cliënteel uit van over de grens.

4°) Sommigen doen zich doorgaan voor geneesheer, gediplomeerd van eene vreemde hoogeschool. Een internationaal organisme zou spoedig dit bedrog ontdekken.

5°) De bedrieglijke advertenties der kwakzalvers hebben ook een internationaal karakter en zijn te dikwijls gericht tot de inwoners van het aangrenzend land eerder dan tot de eigen medeburgers.

6°) Geneesheeren- kwakzalvers trekken ook profijt uit het gebrek aan een Centraal organisme om vreemde Confraters te misleiden, 't zij door reclames in de dagbladen, 't zij bij middel van de geneeskundige tijdschriften. Het is zelf voorgevallen dat een geneesheer-kwakzalver, heel alleen een internationaal congres inrichtte.

Andere redenen pleiten ook nog in 't voordeel van een internationaal organisme, met een eigen publicatie.

De fondsen zouden moeten komen van de bestaande organismen of de geneeskundige verbonden volgens de landen. Dat is eene in te studeeren kwestie.

Daarom zou ik U, Mijne Heeren, de samenstelling van een voorloopig studiecmité voorstellen.

Wij hebben gedacht dat de geneeskundige dagen van Brussel ons voor die soort van werk eene eenige gelegenheid zou verschaffen. Inderdaad gedurende deze enkele dagen zijn geneesheeren van geheel de wereld en welke verschillende specialiteiten untoefenen, te Brussel vergaderd.

Dat is eene eenige gelegenheid.

Ik stel U voor onze volgende vergadering toekomend jaar te Brussel te houden en er de besluiten eener studiecommissie te bespreken.”

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### Mededeelingen van het Rijks-instituut voor Pharmaco-therapeutisch Onderzoek.

(Vervolg).

Bloedzuiverende en Maagversterkende en Slijm-afdrijvende Pillen.

Recept Dr. J. B. Meenk.

Fabrikant: Onbekend.

Samenstelling: Niet vermeld.

Uitkomsten van het onderzoek: Onregelmatig gevormde pillen, die 180 tot 220 mg. per stuk wegen.

De pillen, die steenhard zijn, hebben bij fijn-wrijven den geur naar pepermintolie en de gevonden laxermiddelen.

Aangetoond werden (behalve pepermintolie door den geur) aloë, rhabarber en sennabladen.

Novia.

Antisepticum en ontsmettingsmiddel, gefabriceerd door de Nederlandsche Fabriek van Chemische Preparaten, Maatschappij Frans van Dijk, Parijs—Amsterdam—Lyon.

Novia is een heldere, roodbruine, stroopachtige vloeistof, die in water oplosbaar is. Zij reukt sterk naar Lysol.

De vloeistof komt in eigenschappen geheel overeen met de kresol-zeepoplossing (Lysol), zooals dit preparaat voorkomt in de Ned. Ph. Ed. 5.

L'oréal Régénérateur.

„Pour la recoloration progressive de la chevelure.” Een tweede fleschje bevat de „Correcteur” of kleurverbeteraar, die alleen worde gebruikt „indien na een of meer behandelingen met den haar-kleur-hersteller valsche tinten (violetachtig) zouden ontstaan.”

Uitkomsten van het onderzoek: Het fleschje met haar-kleur-hersteller bleek te bevatten een ammoniakale zilveroplossing, de kleurverbeteraar was een oplossing van zwavellever.

Nuxor.

Shampooing-poeder, „végétal et régénérateur, à base de feuilles de noyer”.

Dit haarwaschmiddel bevat, behalve zeepoeder en soda, een hoeveelheid plantenpoeder, dat bestaat uit een mengsel van tot poeder gebrachte notenbladen en noteschillen.

Eugèneol.

Naar aanleiding van een geval van eczeem der hoofdhuid en verkleuring der haren, opgetreden na een „permanent wave”-behandeling, werd ons de bij die behandeling gebruikte vloeistof ten onderzoek ingezonden, om na te gaan af in de samenstelling daarvan de oorzaak der verschijnselen zou kunnen worden gezocht. De patiënte was onder behandeling van een dermatoloog, die een oplossing van sublimaat en Liquor carbonis detergentis had toegepast.

De „Solution Eugèneol,” die op het etiket de waarschuwing „poison” draagt, bleek te bestaan uit een zeer sterk naar ammonia riekende, geel gekleurde vloeistof. Het was een oplossing van 0.3 pct. hars in een mengsel van alcohol en ammoniak, waarvan het gehalte aan ammoniak 32.4 pct. bedroeg. De inhoud der flesch (ca. 170 cm<sup>3</sup>.) moet voor het gebruik verdund worden met  $\frac{3}{4}$  L. water, zoodat het gehalte aan ammoniak der bij de behandeling gebruikte vloeistof ca. 6 pct. zal bedragen.

Tevens werden ingezonden eenige „Sachets Eugène, Type Eugèneol”, papieren pakjes met het opschrift: Trempez cette portion dans la

Solution Eugèneol. De sachets bevatten een lapje, waaruit, in water gebracht, een stof wordt uitgetrokken, die een geelachtige oplossing geeft. Deze oplossing heeft alle eigenschappen van gewoon plantenslijm.

Deze uitkomsten stemmen overeen met de opgave der samenstelling van vele der in de literatuur vermelde „Dauerwellen-Fixative”, n.l. al of niet alkalische oplossingen van hars en van plantenslijm.

Er bestaat geen aanleiding de oorzaak van het optreden van eczeem en van de donkerkleuring der vroeger blonde haren te zoeken in de behandeling met Eugèneol. In dit bijzondere geval is de verkleuring toe te schrijven aan de inwerking van Eugèneol op de vooraf reeds met sublimaat behandelde haren.

„Onbrandbare Benzine.”

De vloeistof wordt gebezigd voor haarwasching.

Uitkomsten van het onderzoek: De kleurlooze vloeistof, waarvan de reuk gelijkt op dien van petroleum-aether, is niet explosief en evenmin gemakkelijk brandbaar.

Het soortelijk gewicht is  $> 1$ . De vloeistof vertoont een kooktraject van 77 tot ca. 102°. De aanwezigheid van tetrachloorkoolstof is door verschillende reacties aan te toonen. Vermoedelijk is de vloeistof een mengsel van deze stof met ligroïne.

Bevindt de vloeistof zich in een open schaalte, dan verdampt het eerst het meest vluchtige en niet brandbare bestanddeel tetrachloorkoolstof en de achterblijvende vloeistof is dan te doen ontvlammen en verbrandt met een sterk roetende vlam.

Zalf en Tabletten.

Ingezonden door J. van V., arts te O. en volgens diens mededeeling afkomstig van een Engelschen kwakzalver, Tom Ward, Medical Skin Specialist, te Broadford en Manchester.

A. Zalf.

Gele naar wolvet riekende vetmassa.

De zalf bevat wit precipitaat (mercuri-ammoniumchloride) en een, voornamelijk uit waterhoudend wolvet (lanoline) bestaande, vetmassa.

B. Tabletten.

Lichtbruin gecandeerde tabletten, die 465 tot 555 mg. per stuk wegen.

Behalve de vormgevende bestanddeelen (drop, zoethout, zetmeel) konden slechts natriumbicarbonaat (met wat carbonaat) en eenig alkalisulfaat aangetoond worden.

Indra Picjet.

Fabrikant: Onbekend.

Samenstelling: Niet vermeld.

Een dame kocht dit middel om zich tegen rheumatiek in den arm te behandelen. Na enkele inwrijvingen kreeg zij een hevig jeukend eczeem op dien arm en schouder.

Uitkomsten van het Onderzoek: Lichtgele, emulsieachtige vloeistof, die naar cajeput- of eucalyptusolie ruikt en die zwak zuur reageert.

Aangetoond werden: vette olie, vluchtige olie, harsachtige stof, eiwitachtige stof, lecithine en water.

Het middel is een met eiwit (wellicht eidooier) bereide emulsie van vette olie, met een harshoudende of verharste vluchtige olie, met geur naar cajeput- of eucalyptusolie.

Oordeel: Mogelijk draagt de gevonden harsachtige stof de schuld van het opgetreden eczeem.

Middel tegen zenuwachtigheid.

Het middel zou in het buitenland druk geadverteneerd worden doch de inzender vermelde geen nadere bijzonderheden omtrent herkomst enz.

Uitkomsten van het onderzoek: Het middel bestaat vermoedelijk enkel en alleen uit lijnkokenmeel.

(Wordt vervolgd.)

### NOG EENS PEE GEE

en de Chemische Productenhandel „De Medicijnmeester” te Utrecht.

Na hetgeen wij in de no's van Juni en Juli j.l. over deze zaak schreven, zien wij ons genoodzaakt daarop nogmaals terug te komen.

Wij beginnen met een principiële quaestie, die wel eens in 't publiek behandeld mag worden.

De firma, die de Chemische Productenhandel drijft, maakt er ons een verwijt van, dat wij de burgerlijke beleefdheid, „die voorschrijft dat men „publicaties over een lichaam toezendt aan dat „lichaam” niet hebben in acht genomen.

Toegegeven, wij zijn zoo vrij geweest. Waar zou het heen, wanneer wij aan alle personen of firma's, die wij door hun advertenties of andere publicaties, terecht verdachten van kwakzalverij, waartegen wij meenden te moeten waarschuwen, te voren per brief van ons voornemen kennis gaven? Nog daargelaten, dat men wel middelen zou vinden om onze opmerkingen omtrent de samenstelling van de kwakzalverij in een onjuist daglicht te stellen — ook o.a. door verandering van die samenstelling — en daardoor onze beweringen, in de oogen van het publiek (dat niet altijd nauwkeurig leest) in een verkeerd daglicht te stellen, zouden wij wel dagwerk hebben.

De schuld ligt niet bij ons — wij treden op in 't algemeen belang — maar bij hen, die bevordering van persoonlijk belang boven alles stellen.

En nu ter zake: De Chemische Producten Handel „De Medicijnmeester” toegevend, dat de monsters **Pee Gee**, door den heer **Keulemans** onderzocht, „inderdaad niet goed geëmulgeerd” waren, meldde ons, dat „de fabricage methode verbeterd” was en beloofde de toezending van „nieuwe monsters, „die min of meer te beschouwen zijn als typisch.”

„Dit monster was o.a. benzoëzuur toegevoegd, om „ontwikkeling van sporen en kiemen te voorkomen.”

Bij ontvangst van het nieuwe monster, werd dit door den heer **K.** aan een nieuw onderzoek onderworpen en alweer bleek, dat ook dit **slecht geëmulgeerd** was. Het bevatte slechts 33,3 proc. **paraffine** (het vroeger onderzochte bijna 40%) en tevens **Cutta-gom**, een middel, dat vroeger nogal veel als **laxermiddel** werd gebruikt maar dat geenszins als **onschadelijk** is te beschouwen.

Een verbetering is derhalve bij de nieuwe emulsie, (een **goede** paraffine-emulsie kan tot 70 proc. bevatten) in geen enkel opzicht te bespeuren, wat de firma ook moge schrijven.

Wij zijn intusschen nog niet van „De Medicijnmeester” af, alhoewel wij een eenigszins afdoende bespreking, wegens tijd- en plaatsgebrek tot nader moeten uitstellen.

Wij laten hier volgen, een lijstje, dat de firma verspreidt omtrent de:

„Samenstelling onzer preparaten

Likdoornvernis: oplossing van salicylzuur, monochloorazijnzuur; en kleurstof in celluloseacetataat vernis.

Huidzalf: Sulf. praec. 10; ac. sal. 2,5; corr. + vas. alb. ad 75.

Pegesan (laxeertabletten); elke tablet bevat 70 m.g. phenolphthaleïne + 175 m.g. Pulv. Liq. Comp.

Influen-extra; tabletten die elk bevatten ac. acetosal. 0.4, Coff., 0.04.

Influen elke tablet bevat ac. acetosal. 0,5

Alonze tabletten vallen in koud, stilstaand water uiteen in minder dan 30 seconden.

Peegee. Emulsie van Agar 10; Gutti 2; Paraf. Liq., 333; Acid. benz. 0.5 corr. + aq. comm. ad 1000.

Zenuwdruppels. Tinct. Val.; tinct. Succ. a.a.

Indicaties en gebruiksaanwijzingen worden bijgepakt en gaan hierbij.

Kalphosin. Elke tablet bevat Lact, Calc. 0.065.

Phos. Calc. 0.195.

Maagpünpoeder. Magn. usta 80; Subnitr. Bism. 20.

Naar mate meerdere praeparaten aan de markt komen zullen wij U nader berichten."

Keuze genoeg, zouden wij zeggen. Het lijkt wel een beetje alsof men met een concurrent van **Mijnhardt** te doen heeft. Elk wat wils.

Zou men verstandig doen maar grif op deze veelbelovende aanbieding in te gaan?

Zelfs wanneer wij aannemen (een later onderzoek van enkele der geannonceerde middelen houden wij ons voor), dat de opgegeven samenstelling juist is, dan nog roepen wij onze lezers toe: **weest voorzichtig!**

Wie waarborgt u, dat **zonder onderzoek van uw lijden**, — en dit is hier ongetwijfeld het geval, tenzij gij zelf deskundige zijt en dan zult gij niet naar den medicijnmeester gaan — de **aard** van uw ziekte juist wordt vastgesteld?

Wie adviseert U, een van de, op dit lijstje genoemde praeparaten aan te wenden tegen bepaalde kwalen, zonder dat daarbij wordt gewezen op de omstandigheid, dat verkeerd aangewende medicijnen somwijlen ernstige gevolgen voor den zieke kunnen na zich slepen terwijl een vroegtijdige **deskundige** behandeling misschien een spoedige genezing had teweeg gebracht.

Staat hier, zoals wij reeds herhaalde malen schreven, niet de **verkoop** op den voorgrond?

Weest verstandig en voorzichtig!

Meerdere praeparaten worden door de firma beloofd. Haast U niet te veel om ze aan te schaffen en te gebruiken. Wij denken U op de hoogte te houden.

### Dr. Pieters Zokoro.

Kort geleden ontvingen wij onderstaand schrijven:

„Hiermede heb ik de eer U te zenden een doos (met een „pamflet”) van een Amerikaansch „medicijn”, dat — voorzoover ik weet — in Nederland slechts aan één adres, n.l. bij de fa. G. F. Bots, Hoogstraat 3, Rotterdam, verkrijgbaar is.

De analyse wordt niet genoemd. De eenige gegevens zijn: „Medische Kruiden” en „14% alcohol” (N.B.).

Prijs in Amerika: \$ 1.50. In Holland f 7.— (zeven gulden).

Een familielid van mij vond baat bij dit „middel”.

Zelf heb ik al enkele jaren, ongeregeld periodieke pijn aanvallen in rug, lenden en onder de rechterribbenboog. Een niet-positieve diagnose: galsteen, bleek na Röntgenologisch onderzoek

foutief. Hoewel tegenstander van zelf-cureeren en van kwakzalverij heb ik op sterk aandringen van genoemd familielid een flesch Zokoro „geprobeerd” met dat gevolg, dat de pijnen verdwenen en wegblijven, als ik Zokoro inneem.

Nu zou ik U beleefd willen vragen: Is Zokoro aan Uw Vereeniging bekend? Zoo ja, in hoeverre behoort het eventueel tot kwakzalverij. En waarom? Zoo neen; wil dan Uw Vereeniging de vloeistof analyseeren en het resultaat mededeelen in het Tijdschrift. Gaarne wil ik U dan een monster ervan doen toekomen. Het zou — dunkt mij — schadelijk voor de gezondheid kunnen zijn door aanwezigheid b.v. van een verdoovend onderdeel.

Gaarne Uw antwoord tegemoet ziende,

Hoogachtend,

Uw dw. dn. P. C. de K.

Op de ons aan het slot van dit schrijven gestelde vraag:

„Is Zokoro aan Uwe Vereeniging bekend?” kunnen wij zeer kort antwoorden: Ja.

Maar wij voegen er terstond bij, dat het bestaan van dit middel ons geheel was ontgaan en eerst het noemen van den naam bracht ons ertoe oude jaargangen na te zoeken.

In de bladen van Mei 1895 en in die van November en December 1900 (15 en 20e jaarg.) plaatsten wij een uitvoerige beschouwing en waarschuwing tegen **Zokoro**, tegen den Amerikaanschen exploitanten **Dr. Peter Fahrney en Sons Co.** te Chicago en zijn Nederlandschen helper, toenmaals **A. Plumert en Co.**, den Haag, Korte Groenewegje en Rotterdam, Rosestraat.

Tot ons leedwezen laat onze plaatsruimte niet toe, de toenmaals gepubliceerde stukken opnieuw op te nemen.

Voorloopig moeten wij ons bepalen tot overneming van enkele gedeelten, voorkomende in ons no. van Nov. 1900:

„In ons no. van Mei 1895 hebben wij onder den titel van „Een Hollandsch Amerikaansche Kwakzalverscourant” de aandacht gevestigd op een blad „De Huisvriend” uitgegeven door een zich noemenden Dr. Peter Fahrney, ten doel hebbende het aanbevelen van verschillende kwakzalversmiddelen. Een dergelijke courant met ongeveer dezelfde inhoud hebben wij nu, Nov. 1900, weer voor ons; de firma schijnt thans voor de verspreiding in Nederland zorg te dragen.

Wij willen daaruit „enkele uittreksels geven, vermeerderd met een paar opmerkingen; de lezer kan dan zelf oordeelen of het woord „kwakzalverij” hier op zijn plaats is of niet.

„Van het voornaamste middel: **Dr. Pieters Zokoro of Bloedhersteller** wordt o.m. het volgende gezegd;

Uit in- en uitheemsche kruiden, komende van de rotsachtige heuvelen van New-York en Oostelijk Pennsylvanië en van slechts door inlanders bewoonde streken van Indië, heeft de grootvader van den tegenwoordigen uitgever van het blad het praeparaat vervaardigd, dat door den kleinzoon nog is verbeterd.

„En dit verbeterde middel is nu in staat alles en nog wat te genezen.

„Het is onfeilbaar o.a. bij lever- en nierziekten, asthma, maagkwalen, uitputting, gestoorde bloedsomloop, influenza — ja het heeft zelfs bij kanker uitstekende diensten verleend.

„Voegt men daar nog bij alle kwalen in een andere advertentie (zie Mbl. van Nov. 1900) genoemd, dan komt men tot de slotsom; dat Dr. Pieters Zokoro is een allesgenezer, alias kwakzalver.”

Dit schreven wij ruim 30 jaren geleden; wij zijn thans in staat er nog iets, o.m. belangrijks, aan toe te voegen: Konden wij, in den tijd toen wij o.m. het bovenstaande schreven niet over materiaal voor onderzoek beschikken, thans zijn wij, door toezending van den in den aanhef vermelden schrijver, in staat gesteld ook dit deel van onze bestrijding toe te passen.

Als bestanddeelen van het wondermiddel vond de heer **Keulemans: Cascara-extract, Anijs, suiker en alcohol**, zeer bekende geneesmiddelen, waarvoor de grootvader van den exploitant al die onbewoonde streken niet behoefde op te zoeken.

Het laxermiddel cascara zal, behalve het borreltje, wel het meest werkzame middel zijn. Of het de genezing heeft bewerkstelligd, zooals de schrijver, die bijkbaar de oorzaak van zijn kwaal niet kent, vermoedt, wagen wij niet te beslissen doch twijfel schijnt ons zeer geboden. In elk geval waarschuwen wij ernstig, niet te veel van dit laxermiddel — dat ook nog schandelijk duur is — te verwachten en het niet op eigen hand aan te wenden.

Gevaar voor verkeerde of te laat toegepaste **juiste** behandeling is geenszins buitengesloten.

De koopers van het middel worden in het bezit gesteld van de noodige attesten en, wat de schrijver noemt, een „pamflet” waarin de deugden van dat middel hemelhoog worden geprezen.

De verleiding is groot daaruit een en ander over te nemen maar wij moeten ons beperken.

Alleen moeten wij melding maken van het feit (een gewoon verschijnsel bij kwakzalvers) dat de firma zich niet bepaalt tot het middel, waarover wij hierboven schreven.

In het Maandblad van Nov. 1900 konden wij nog noemen: „**Dr. Pieter's Genees-olie**, een krachtig zeer werkzaam geneesmiddel” in meer dan 25 gevallen en **Dr. Pieter's Uterine**, schandelijk genoeg aanbevolen als een specifiek middel voor de baarmoeder en tevens te gebruiken in de periode van zwangerschap, daar het de organen sterkt en tot de bevalling voorbereidt. Foei!”

Wij zullen het hierbij laten, temeer daar het ons niet bekend is, dat de laatste twee middelen hier te lande worden gebruikt.

De lezer weet nu genoeg, zouden wij denken!

## INGEZONDEN.

Groningen, 30-8 1932.

Aan de Redactie van het Maandblad Tegen de Kwakzalverij, Amsterdam.

M.!

Naar aanleiding van het artikel over Egberts Wormoline in Uw Maandblad van Aug. zonden wij gaarne onderstaand artikel zien opgenomen, bij voorbaat onzen dank.

Egbert Wormoline ruikt naar Oleum Chenopody, de vette olie is reukeloos. Het bevat meer dan 2 maal zooveel ricinusolie als het onderzoek uitwijst, of is ongeveer 10% ook ruim 20%. Bevat ongeveer 2% oleum chenopody. Egbert's wormoline is vanaf 1923 in den handel en geen enkel geval is ons bekend van nadeelige gevolgen. Dat de patiënten zich niet aan de doseering zullen houden is een onzinnig geschrijf. Wanneer op recept wordt verstrekt houdt men zich dan aan de doseering? Oleum chenopody wordt veelal onverdund voorgeschreven door medici. Wij achten dit zeer gevaarlijk, druppels zijn moeilijk te tellen.

Ook wordt met dit onverdund vergif roekeloos

omgegaan de buurtschap gebruikt ook dit fleschje, kleine kinderen gaan er van „snoepen”, **de treurige gevolgen bewijzen dit.**

Aangezien wormoline ongeveer 2% oplossing is, die de darmwand ook niet aantast, zullen ongelukken denkbeeldig zijn, of men moet gelooven dat azijnessence en azijn even gevaarlijk is. Wij verwerken ongeveer 10 maal zooveel oleum chenopody als allen te samen.

Hoogachtend,  
EGBERTS & Co.

Het bovenstaande is aan het verkeerde adres bezorgd. Wanneer de inzender juist gelezen had, dan had hij bemerkt, dat het bedoelde artikelje niet van ons afkomstig was, maar een overname (verkort) bevatte van een „Mededeeling” verspreid door het Rijks-Instituut van Pharmaco-Therapeutisch Onderzoek te Leiden. (Meded. No. 21.)

Dat wij intusschen zijn bezwaarschrift in ons blad opnemen, vindt zijn oorzaak in de omstandigheid, dat niet alle lezers van het Maandblad op de hoogte zijn van hetgeen in de Mededeelingen van het Instituut wordt opgenomen.

Wij, voor ons, blijven inmiddels aan die Mededeelingen het volste vertrouwen schenken.

Red. Mbl.

## UIT DE PERS.

### Uit de „Gesundheidsdienst”.

Zooals wij in ons no. van Augustus j.l. mededeelden verspreidt de Vereeniging ter bestrijding der Kwakzalverij in Tschechoslowakeie, bij haar Mandblad, een bijvoegsel, getiteld: „Für's War-tezimmer”.

Aan het no. van September j.l. ontleenen wij de volgende raadgevingen en waarschuwingen:

**Inwendig gebruik van Burow's Vloeistof.** Een koopman te Neuhaus leed reeds langen tijd aan exceem. Hij won niet den raad in van een arts maar beklagde zich bij eenige oude vrouwen, dat hij last had van oprispingen in de maag. Deze rieden hem aan het gebruik van Burow's vloeistof. Hij ging daarop naar een buurman en kreeg van deze een flesch van het begeerde middel. Thuis komende kon hij zich echter niet voorstellen hoe, door de huid, de vloeistof op de maag kon inwerken. „Die domme vrouwen” dacht hij en dronk de geheele flesch leeg met gevolg, dat kort daarop arts en priester elkaar op den drempel zijner woning ontmoetten.

**Kwakzalverij van een duivelsbanner.** — In een kleine gemeente in de omgeving van Kaschau zoekt de gendarmerie naar een kwakzalver, die, als duivelsbanner, een oude, zwakzinnige vrouw op de schandelijkste wijze behandeld heeft.

Deze vrouw, die lang ziek was, riep de hulp in van bedoelden kwakzalver, die haar in het begin met allerlei smeersels behandelde. Toen deze niet hielpen verklaarde hij, dat de duivel in haar ziel woonde en eerst moest worden uitgedreven. Hij bond de vrouw de armen en voeten en sneed vervolgens kruisachtige teekens op voorhoofd, borst en andere lichaamsdeelen. De bloedende wonden

bestrooide hij met kalk, verbond de vrouw en verklaarde dat de duivel, uit deze wonden, op bepaalde tijd zou ontluchten.

De duivel echter ontluchtte niet, wel de kwakzalver, toen hij bemerkte, dat de politie hem achterna zat.

**Geneesmiddelenzwendel.** — Alhoewel reeds op verschillende plaatsen agenten en rondreizende kooplieden werden aangehouden, wijl zij waardelooze, dikwijls schadelijke geneesmiddelen verkochten, trekken nog dikwijls tal van dergelijke heden rond. Thans zijn zij bezig in het Elbegebied en Noord-Bohemen en bezoeken gedeelten, waarvan zij vermoeden, dat de bewoners meer voorliefde hebben voor kwakzalvers dan voor artsen.

Zij bieden aan alle mogelijke mixturen, zalven, pillen, wonderkruiden enz. die bij allerlei kwalen helpen. Tegenover deze personen is de grootste voorzichtigheid aan te bevelen, want, afgezien daarvan dat het goeje, dat zij aan den man brengen niets helpt, is het dikwijls schadelijk voor de gezondheid.

**Les uit het vorenstaande te trekken:** — Nooit geneesmiddelen, kruiden of zoogenaamde versterkingsmiddelen te koopen van kwakzalvers, marskramers of agenten.

Wie dat doet ondervindt bijna altijd nadeel.

## RECHTSZAKEN.

### Onbevoegd uitoefenen der Geneeskunde.

Een artist uit Breda stond 29 September in hooger beroep voor de Rechtbank te 's Hertogenbosch terecht verdacht van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. (Zie Mbl. van Juli j.l.). Verdachte was voor dit feit door den kantonrechter veroordeeld tot f 300.— subs. 30 dagen hechtenis. Verdachte, die hooger beroep had aange-teekend, was niet verschenen.

Verdachte had een vrouw behandeld uit Heusden, die door den dokter ongeneeslijk was verklaard. De man van deze vrouw had op aanraden van kennissen de hulp van den artist ingeroepen. Overeengekomen werd dat hem voor de behandeling f 75.— zou worden betaald; f 37.50 moest vooruit worden gestort. De vrouw bij wie aanvankelijk beterschap intrad, kwam later in pensioen bij verdachte, hetgeen f 8.— per week kostte. De vrouw is tenslotte toch overleden.

Het O.M. eischte f 300.— boete subs. 2 maanden hechtenis. (Telegraaf).

### Van kwaad tot erger.

De kwakzalver J. B. te Groningen, tegen wien reeds meermalen proces-verbaal werd opgemaakt wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst, is thans aangehouden als verdacht van het misdrijf bedoeld bij art. 251 bis Wetboek van Strafrecht. Hij wordt ter beschikking van de justitie gesteld. N.R.C.

## CORRESPONDENTIE.

**S. v. N. te D. en Mej. H. P. te Z.** Van uwe mededeelingen wordt werk gemaakt. Wij vonden een deskundige bereid het onderzoek naar de waarde

van Unger's Radium-compres en Radinol ter hand te nemen.

Dus spoedig meer hierover.

**E. G. v. H. te R.** Dank voor de toezending van **Bartiméus** met de daarin geplaatste schandelijke advertentie van de **firma Eilers**.

Van Eilers, zich in de advertentie noemende: „Uitvinder van het eenige ware geneesmiddel om de tuberculose te genezen” verwondert ons niets; aan zijn optreden zijn wij gewend geraakt, maar dat een Vereeniging als de bovengenoemde, die o.i. toch beter kon weten, een dusdanige advertentie plaatst, betreuren wij zeer.

**Nationaal Comité ter beteugeling v.h. Cadeaustelsel te V.** Hoezeer wij ook uw streven waardeeren, kunnen wij voor de behandelde quaestie geen ruimte openstellen. De zaak valt geheel buiten het kader van ons blad.

**B. B. te R.** Juist vóór het afdrucken ontvingen wij uw schrijven.

Chlorosaan-tabletten zijn door ons niet behandeld en wij hebben ze nog niet geadverteerd gezien. Indien gij ons een advertentie of andere gedrukte mededeelingen kunt zenden, zullen wij nagaan, in hoeverre het zaak is ons ermee te bemoeien.

## HERHAALDE WAARSCHUWINGEN.

### OPRECHTE WORTELBOER'S KRUIDEN.

Deze kruiden, die n.b. met jenever moeten worden ingenomen, ook door vrouwen en kinderen, worden aangeboden als het **beste hulsmiddel tegen ongesteldheden** en zij mogen (volgens de aanbeveling) in geen huisgezin ontbreken. Zij bevatten: **galanga, gentiaan en kalmoeswortel**, verder **kinabast, sennabladen** en .... raadt ge 't niet?..... het brood der kwakzalvers..... **aloë**.

Nu, er gaat bijna geen jaar voorbij, waarin wij niet wijzen op het gevaarlijke van het voortgezet gebruik van aloë en wanneer wij nu nagaan, dat van een aftreksel van deze kruiden dagelijks 3 lepels moeten worden gedronken, dan behoeven wij niet nader uiteen te zetten, dat het gebruik van de kruiden op den duur schadelijk moet werken.

Behalve verder de sterk laxeerend werkende sennabladen zullen de andere stoffen geen kwaad doen; zullen ze echter goed doen?

Als het doen is om — met de jenever — een **blttertje** te bereiden, dan zal men zijn doel wel bereiken maar als men daarvan genezing verwacht in tal van ziektegevallen, zooals Mej. Wortelboer belooft, dan zou men zich zeer teleurgesteld zien.

Zelfs van een beetje kina, in de kruiden aanwezig, heeft men niets te verwachten.

Blijven dus over de laxeermiddelen **aloë** en **sennabladen**. Nu zullen wij geenszins ontkennen, dat somwijlen een hulsmiddel, als laxeermiddel genomen, ook zonder raad van den geneesheer, goede diensten kan bewijzen maar men behoeft, wil men daarvan gebruik maken, niet bij de fabrikante uit Oudo Pekela te markt te gaan.



1-6 K.

# DE KWAKZALVERS MIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor de VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931).

**Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50, franco per post f 1.64.**

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningm. den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam.



# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootekerkplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur: Agenda voor de ledenvergadering.

Berichten: Persconferentie Genootschap v. Heilgymnastiek en Massage. — Uit het Verslag laboratorium v. Volksgezondheid 1931. — R. Haverhoek overleden.

Mededeelingen van verschillende aard: Indische Nierkruiden. — Aderverkalking (Chlorosantabellen). — Electricische kuren en radium.

Ingezonden: Over Pee-Gee. — Dr. Pieters Zokoro. Rechtszaken: Duitscher veroordeeld. — Weduwe voor den kantonrechter. — Vegetarisch propagandist.

Correspondentie.  
Advertenties.

Zij, die met het nieuwe vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans aan te melden. Hun zullen dit en het volgend Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.

De voorwaarden voor het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

Ledenvergadering op Zaterdag 19 November a.s., te 2 uur, in Americain Hotel te Amsterdam.

#### Agenda:

1. Opening.
2. Notulen.
3. Jaarverslag over 1931. (Zie Maandblad Juni 1932.)
4. Rekening en verantwoording over 1931. (Zie Maandblad Juni '32.)
5. Rapport der Commissie tot nazien der rekening over 1931.
6. Verkiezing van 3 bestuursleden.  
Aanbevolen worden:
  - a. Mr. W. P. R. Bouman (aftr.).  
Mr. P. Schaepman, Officier van Justitie te 's Hertogenbosch.
  - b. E. J. Abrahams (aftr.).  
Dr. J. C. Brenkman, Arts, Amsterdam.
  - c. C. G. Baert (aftr.).  
Dr. E. Hollman, Inspecteur v.d. Volksgezondheid te Haarlem.
7. Rondvraag.

De secretaris - penningmeester,  
N. KEULEMANS.

## BERICHTEN.

Persconferentie op 29 October 1932 in Carlton Hotel te Amsterdam van het Nederlandsch Genootschap voor Heilgymnastiek en Massage.

Ter inleiding van de door het Nederlandsch Genootschap voor Heilgymnastiek en Massage te Amsterdam te houden Wetenschappelijke Na-jarsbijeenkomst werd door haar een conferentie in het Carlton-Hotel belegd, waar zij de vertegenwoordigers der Binnen- en Buitenlandsche Pers heeft ontvangen. Ook wij hadden aan de uitnodiging gevolg gegeven.

Na een kort openingswoord van den Voorzitter, den Heer W. P. Nuyten waarin hij de aanwezigen welkom heette en de belangstelling van de Pers vroeg voor het werken en streven van het Genootschap, heeft Dr. Heyermans, Directeur van de Geneeskundige Dienst te Amsterdam een inleiding gehouden over de Massage en Heilgymnastiek en het belang daarvan voor de Volksgezondheid.

Na deze door de aanwezigen met aandacht gevolgde rede heeft de Voorzitter een uitvoerige uiteenzetting gegeven van het werk van het Ned. genootschap, dat van de oprichting in 1889 af, nagenoeg in éénzelfde richting heeft doorgewerkt tot meerdere bekendheid en tot meerdere wetenschappelijke bestudeering van de heilgymnastiek en massage, waardoor momenteel een ernstige en krachtige samenwerking met de Geneeskundigen is verkregen, en ten opzichte waarvan door de Gezondheidsraad thans aan den Minister is geadviseerd over te gaan tot een wettelijke regeling van het beroep van Heilgymnast-Masseur.

Gewezen werd verder op de te houden Wetenschappelijke Bijeenkomst, waar deskundigen als Prof. Dr. van Rooy, Prof. Dr. Woerdeman, Dr. Levy, Dr. Reijs, Dr. v. d. Upwich en de Heeren van Vliet, Braunberger, Fransman alsmede Dr. Feenstra, over onderwerpen in velerlei verband inleidingen en voordrachten zullen houden.

Ofschoon wij verhinderd waren die Wetenschappelijke Bijeenkomst bij te wonen, kregen wij toch van het reeds gehoorde den indruk, dat wij hier te maken hebben met een Genootschap,

dat aan de bevordering van het algemeen welzijn met kracht wenscht deel te nemen.

Jammer slechts dat er op dat gebied zooveel kapers op de kust zijn en dat er nog tal van personen zijn die, geheel onbevoegd de heilgymnastiek en massage uitoefenende, de goede bedoelingen van genoemd Genootschap maar al te zeer in discredit brengen.

Uit het Verslag van de Verrichtingen van het centraal laboratorium voor de Volksgezondheid over 1931.

„Kwakzalversmiddelen (aantal 14).

Met machtiging van den Inspecteur Dr. Bloemendaal werd een gerechtelijk onderzoek verricht voor de justitie te Arnhem van: 5 m. kruiden, 1 m. smeersel, 2 drankjes en 1 doos poeder.

2. Op verzoek van den Inspecteur C. C. Baert werd een monster olie, aanbevolen tegen reumathiek, onderzocht. De olie bestond uit een mengsel van lijnolie en arachis-olie.

3. Op verzoek van den Inspecteur Dr. de Fouw werden poeders, die aanbevolen waren voor vermagering, op samenstelling onderzocht. Zij bleken te bestaan uit gedeeltelijk uitgedroogd natriumsulfaat.

4. Dr. Postma, arts te Tilburg, zond 3 kwakzalversmiddelen tegen reumathiek ten onderzoek in, n.l. 1. grijsz pillen: gevonden werd suiker (candelaar), guttegom, zaajachars en plantendeelen; 2. roze pillen: gevonden werd plantenextract, waarschijnlijk extr. frangulae; 3. zalf: gevonden werd vaseline, met aftreksel van Spaansche peper.”

R. Haverhoek.

De Telegraaf bracht ons dezer dagen het volgende bericht:

„Utrecht, 4 Oct. — Te dezer stede is overleden de heer Haverhoek, die gedurende vele jaren eerst te Utrecht, later in Den Haag en ten slotte in De Bilt en Bilthoven een homoeopathische apotheek heeft gedreven. De heer Haverhoek, die zeer dikwijls adviezen gaf aan zieken, daar hij meende geneesmiddelen voor hun kwalen te hebben, is dienstegevolgde meermalen met de justitie in aanraking geweest. Vele processen zijn met den heer Haverhoek gevoerd, waarbij zich o.m. voor de Utrechtsche rechtbank incidenten hebben voorgedaan.”

Gedachtig aan het spreekwoord: „van de dooden niets dan goeds” willen wij het laten bij de enkele overneming van bovenstaande mededeeling echter niet zonder er op te wijzen, dat talloze artikelen in ons Maandblad, vooral in de rubriek „Rechtszaken” het bewijs hebben geleverd, dat het optreden van den overledene niet zoo onschuldig was, als men uit het bericht zou opmaken.

Wij doen dit te eerder, omdat wij van meening zijn, dat „de zaak op dezelfde voet zal worden voortgezet.” Enkele familieleden drukken reeds lang het voetspoor van den gestorvene.

## Mededeelingen van verschillenden aard.

### Indische Nierkruiden.

Een medisch drs. schrijft ons het volgende:

„Bij gevoegd gelieve U aan te treffen 'n pakje met kruiden. Ik ontdekte deze bij m'n hospes, die lijdende is aan nephrolithiasis. Deze kruiden worden hier in Utrecht bij drogisten (die bij voorkeur dan nog opothekers-assistent zijn) vrij veel verkocht onder den naam: „Indische nierkruiden van Hegmalson”, tegen 30 ct. per half ons. Per half ons: 20 dosis, af te trekken op  $\frac{1}{4}$  L. water; iederen dag een dosis. Het zouden dezelfde kruiden zijn, als die van Gezusters v.d. Brink te Apeldoorn. Bij het koopen werd de gebruikelijke garantie: „iedereen vindt er onfeilbaar baat bij” gegeven. Zoudt U deze kruiden willen laten onderzoeken en mij het resultaat mededeelen? Ik wist geen ander adres voor het opsturen dan het Uwe; zoo noodig wilt U wellicht zorgen voor verdere expeditie? Bij voorbaat beleefden dank.

Tevens verzoek ik U mij wel te willen nooteeren als lid Uwer vereeniging.

Hoogachtend,

P. J. B.

De kruiden zijn door den heer **Keulemans** onderzocht en bleken te bestaan uit **Orthosiphonbladen** (Folia Orthosiphonis).

Het vermoeden van den geachten inzender, dat het dezelfde kruiden zouden zijn als die van de **Dames v.d. Brink** te Apeldoorn bleek juist.

Over die kruiden schreven wij in ons Maandblad van October 1929 het volgende:

„Wij vonden den heer **Johns. Jelgerhuis Swildens**, een bekend pharmacognost, vroeger te Amsterdam nu te Warmond, bereid het onderzoek van het monster op zich te nemen. Deze constateerde, dat, behalve enkele, verdwaalde onzuiverheden, de kruiden geheel bestaan uit **Orthosiphonbladen** (Folia Orthosiphonis), de bladen en stengelknopen van **Orthosiphon stamineus Benth.**

Deze bladen, in onze pharmacopee vermeld, zijn een product uit N.O. Indië en de plant wordt daar genoemd koemis koetjing en ook remoek djoeng.

**Volgens het Pharmacotherapeutisch Vademecum van Dr. Pinkhof en Prof. van der Wielen** worden de bladen — of een bereiding daarvan — gebruikt als diureticum bij ziekten der urinewegen, jicht en niergruis; of zij ook dienst kunnen doen tegen galsteenkolië staat ons niet vrij om te zeggen; dit is aan de medici overgelaten. Wat ons echter wel vrij staat is de verklaring, dat het bij een ernstige ziekte als de genoemde (en wie stelt de diagnose vast?) hoogst onverstandig, ja zelfs gevaarlijk is, op eigen hand, zonder deskundig onderzoek, aan het dokteren te gaan.”

## ADERVERKALKING.

### Zekere en onschuldige bestrijding. (Chlorosan-Tabletten).

Ons werd ter kennisneming toegestuurd een boekje onder bovenstaanden titel, waarin als schrijver wordt genoemd: **Dr. Ludwig Sternheim te Hannover**. Het boekje, in Nederlandsche vertaling, blijkt verkrijgbaar te zijn te **Hilversum** bij **J. C. Auf Der Heide S.H.D.**

Inderdaad blijkt het werk afkomstig te zijn van een arts, die naar wij van bevoegde zijde vernamen, de geneeskundige Vereeniging te Hannover den rug heeft toegekeerd.

Het gaat niet aan den inhoud van het boek (36 bladzijden) op den voet te volgen. Vermelden wij slechts dat veel z.g. wetenschappelijks over aderverkalking den lezer wordt medegedeeld om teen slotte tot een conclusie te komen ..... waarmee wij ten deele gaarne instemmen.

Zij luidt, na een bespreking van jodium en andere middelen bij aderverkalking, aldus:

„Daar het Jodium zoo vaak niet aan de verwachtingen van de artsen en de wenschen der patiënten voldeed, bracht de chemische groot-industrie in de laatste jaren een onmetelijk aantal preparaten in den handel. Het zou te ver voeren, ze alle op te sommen. Vele verdwenen even snel als ze opgedoken waren; vele hadden geen andere uitwerking dan ontgoocheling; anderen waren minder onschuldig en hadden ongewenschte en schadelijke bijkomstige werkingen tengevolge. Aan talrijke middelen hadden de producenten veelbelovende namen gegeven om hun een weg in de struggle for life te banen. Men deed een beroep op de Latijnsche en Grieksche taalkundige reminiscenties van de heeren medici en schiep namen, die a priori iederen twijfel aan de vermeende verkalkingremmende, pijnstillende, bloed-drukverlagende, wrijvingverminderende werking van de producten moest wegnemen. Men doopte ze, om enkele te noemen, Antisclerosine, Aortalgine, Depressine, Desencine, Hypotonine, Vasotonine, Viscysatum. Ook enkele peeten traden als lofredenaars op. Maar de hoop: nomen est omen bleef onbevredigend, zoo gauw men de vermogens van de wonderkinderen onbevooroordeeld aan een groot aantal ziekten toetste. Het verging deze middelen geenszins beter dan de vele andere, die niet zulke doorzichtige en pretentieuze namen hadden meegekregen. Alleen al het zoeken naar steeds maar nieuwe stoffen bewees, dat men nog in het geheel niet het juiste gevonden had. Wat men hoofdzakelijk bereiken wilde was een verlagings van den bloeddruk. Maar zelfs wanneer deze intrad was het de vraag, of een met zulke sterke chemische middelen verwekte kunstmatige bloeddrukverlaging wenschelijk was. Men mag niet over het hoofd zien, dat de bloeddrukverhooging toch eigenlijk maar iets is, waar het organisme zich zelf mee helpt, om, de verhoogde weerstanden in het bloedvaatstelsel ten spijt, alle weefseldeelen voldoende van bloed te kunnen voorzien. Men herinnere zich de noodlottige artificieele onderdrukking van de koorts door chemische vergiften. Wanneer men de oorzaken van de koorts en de bloeddrukverhooging niet uit den weg ruimt dan gaat het gelijk met de kurk, die men op het water gooit en met een stok onderdompelt. Wanneer men den stok opheft (i.e. het gebruik van koortsverminderend en bloeddrukverlagend middel nalaat), dan vliegt de kurk (koorts en bloeddruk) weer omhoog.

Het komt dus aan op het opheffen of verminderen van de verhoogde weerstanden in het bloed-

vaatstelsel. Een bloeddrukverlaging die men hiermee bereikt, moet men met vreugde begroeten. Schadelijke geneesmiddelen komen natuurlijk vanzelf niet in aanmerking. Hoe eenvoudiger en onschuldiger de middelen zijn, des te beter. Men moet dus probeeren, zonder Theobrominezouten (Diuretine, Calcium- en Joodcalciumdiuretine), zonder salpeterpreparaten (Nitroscleraan, Nitroglycerine), zonder Rhodaaanmedicamenten (Rhodalcide, Rhodapurine), zonder inspuitingen van druivensuikeroplossing, Animasa of Telatuteen zijn doel te bereiken.

In ieder afzonderlijk geval moet men letten op een goede hoedanigheid van het bloed en hierbij casu quo met geschikte middelen een handje helpen.”

En nu komt de klap op den vuurpijl: „Hiertoe beveel ik in de eerste plaats aan

### Prof. Dr. Bürgis Chlorosaan-Tabletten

(driemaal daags 1—2 tabletten na den maaltijd zonder kauwen doorslikken).”

Wij kunnen het bij dit uittreksel laten, want het zijn deze **Chlorosan-tabletten**, die de heer **Keulemans** in onderzoek heeft genomen.

Deze bleken te bestaan uit **Chlorophyl** (bladgroen), **ijzer** (in water niet oplosbaar) en **phosphorzure kalk**.

Hier houdt onze instemming op; ten zeerste betwijfelen wij of dit mengseltje datgene zal doen, wat er van beloofd wordt. Wij raden onze lezers sterk aan, alvorens van dit „zekere en onschadelijke” middel gebruik te maken, eerst ook ander geneeskundig advies in te winnen.

### Electrische kuren en radium.

Wat de eersten betreft, kunnen wij spreken van: „Niets nieuws onder de zon.” Wij mogen het als bekend veronderstellen, dat de aanwending daarvan als geneesmiddel reeds sedert onheuchelijke tijden, ten rechte of met kwakzalvers-oogmerken, is toegepast en ook de lezers van ons blad kunnen het hunne er van weten.

Uit den aard der zaak, heeft het met de propaganda voor het radium (een ontdekking van den lateren tijd) vroeger niet zoo'n vaart geloopt maar tegenwoordig is het welletjes zouden wij zeggen.

In ons no. van Augustus j.l. heeft **Dr. L. G. Heilbron** nog een waarschuwend woord over het Nederl. Instituut voor Hoogfrequentie geschreven en thans wachten weer enkele nieuwe z.g. „inrichtingen” op behandeling.

Die behandeling gaat echter zoo vlug niet. Het onderzoek eischt tijd en — alhoewel wij zoo gelukkig zijn geweest deskundigen te vinden, die ons in deze zaken willen voorlichten — moeten wij nog eenig geduld oefenen vóór wij ons tot oordeelen bevoegd achten.

Intusschen, bij de zondvloed van methodes en middelen op electrisch of radiologisch gebied, waarvoor thans propaganda wordt gemaakt, schijnt het ons doelmatig toe nu reeds een enkel woord van waarschuwing te laten hooren. Dit is: **Weest voorzichtig!**

Laat U, zonder voorlichting van bevoegde personen, niet tot de behandeling van een der aangekondigde geneesmethodes verleiden. Om een voorbeeld te geven wat er al op het door ons geteekende gebied wordt beloofd, mogen enkele aanhalingen uit advertenties en algemeen verspreide strooibiljetten hier volgen:

„Genezing door Hoogfrequentie- en Radiumstralen. Experiment met lichtbeelden. De rede-

naar spreekt over Ziekten van het bloed enz.” „Bewijs van toegang gratis.”

Als arrangeur wordt genoemd: Instituut Dr. Bruno Mattes, Amsterdam.

„Hoogst belangrijke openbare Lezing met experimenteele demonstratie over de buitengewone genezingen der moderne stralen - therapie in dienst der Volksgezondheid”. „Resultaten welke daarmede te bereiken zijn bij nagenoeg alle voorkomende ziekten.”

(Er worden 14 verschillende soorten van kwalen in de advertentie genoemd.)

„Kosteloze voorlichting en advies omtrent genezing van elk ziektegeval, volgens Dr. med. Kirchhof.”

Erg maakt het o.i. de **Brielsche Courant** (die n.b. vroeger ons artikel van Dr. Heilbron in het Mbl. van Augustus heeft overgenomen). Wij lezen daar:

„Moderne Stralen Therapie.

„**Hellevoetsluis.** Vanwege het Instituut Corona zullen volgende week nog twee belangrijke lezingen gehouden worden n.l. te Hellevoetsluis in „Casino” op a.s. Maandag 10 October en te Nieuw-Helvoet in „Tivoli” op a.s. Woensdag 12 October beide lezingen vangen des avonds om 8 uur aan. Het is aan te raden vroegtijdig aanwezig te zijn, daar deze lezingen overal groote belangstelling trekken.

Ofschoon van bepaalde zijde wel begrijpelijke tegenstand ontmoet wordt, is de opkomst in den regel enorm groot en zijn deze lezingen als een ware zegetocht door het geheele land te beschouwen. Het is als een lawine, welke gesteund door de feiten, niet meer te houden is. Het is toch onomstootelijk komen vast te staan, dat door toepassing der Moderne Stralen Therapie, genezingen worden tot stand gebracht, waar alle andere middelen hadden gefaald. Zooals begrijpelijk dringen deze verbluffende resultaten hoe langer hoe meer tot het publiek door en is de Moderne Stralen Therapie gerust als de geneesmethode der toekomst te betitelen. Niemand en vooral zij, die lijdende zijn, verzuime deze zoo waardevolle avonden met zijn huisgenooten bij te wonen. De toegang is geheel kosteloos. Verder zie men de advertentie in dit blad.”

Voorloopig laten wij het hierbij.

## INGEZONDEN.

**Over PeeGee, „De Medicijnmeester”, en dienaars van 't algemeen belang met zelfgemaakt mandaat.**

In Amsterdam is gevestigd een vereeniging „Tegen Kwakzalverij” en in Utrecht een onderneming van Koophandel, „De Medicijnmeester” bij name.

Die laatste vroeg om s.v.p. beleeft behandeld te worden, te genieten van dezelfde beleeftheid, die Dirk Pieterse van de rechtbank ondervindt, die hem tot levenslang veroordeelde.

Maar die vereeniging kan zoo uitgezocht beleeft niet zijn; immers dan zou „De Medicijnmeester” slinksche streken uithalen. b.v. zijn recepten veranderen om „de Vereeniging” in een onjuist daglicht te stellen.

Dat laatste is heel niet noodig, de eerste analyse van PeeGee van den Heer Keulemans was zoo krom, dat in een kindsch-eenvoudige paraffine-olie bepaling  $\pm 18\%$  fout was gemaakt. Als in ons laboratorium zooiets gebeurde, volgde er werkloosheid uit. Aber Schwamm d'rüber.

De schuld van het onbehoorlijke optreden ligt

niet bij de Vereeniging (die in 't algemeen belang optreedt), „maar bij hen die bevordering van persoonlijk belang boven alles stellen”.

Is dat „De Medicijnmeester”? Kent U ons zoo goed, geachte Vereeniging? Kent U onze mentaliteit als zoo verdorven? Wij wisten wel veel gebreken te bezitten, maar dat wisten wij niet. Wij danken U voor Uw voorzichtige, welgefundeerde opinie.

En nu volgt een bespreking van PeeGee. Daar zullen we weinig over zeggen. Wij kunnen emulsies maken (en dan Kolloïd-chemisch echte emulsies, niet pseudo-emulsies der apotheek) met 90% oliegehalte, maar helaas, dan zouden wij ons doel voorbij streven. Immers, wij zijn nu wel 'n handelsonderneming, en onze medische adviseur is óók maar 'n arts, maar wij zijn niet heelemáál gek, en we hebben ook wel eens redenen van pharmaceutischen aard, om onze preparaten een bepaalde samenstelling te geven. En als wij Guttgom in een laxermiddel verwerken, dan weten wij ook, dat Guttegom bekend staat als „bei **unvorsichtigem** Gebrauch” vergiftigingen te geven (Poulson 8e druk pag. 329). Maar op dat onderstreepte woordje komt het nu net aan.

Poulson geeft als doses 0.02—0.3; Pinkhoff gaat verder en geeft 0.1—0.5; met hoogstens 1! g. daags. Het Geneeskundig jaarboekje geeft 0.1—0.2 per keer, 0.6—0.8 per dag. De Codex Medicamentarius Gallicus kent nog steeds „Pilules d'alloès et de Gomme Gutte”, die elk bevatten 0.1.

Welnu, 1 eetlepel PeeGee bevat Gutti 0.03, zoodat  $\pm 16$  lepels (!) noodig zijn om Pinkhoff's hoogste enkelvoudige dosis te bereiken. Zou het dan niet meer in de rede liggen te zeggen dat, hoewel Guttegom niet geheel onschuldig is, de doseering in PeeGee volkomen onschadelijk is.

Immers er is één geval van lethale vergiftiging bekend met **4 gram** en dat was een geval van 'n oude slecht doorvoede man. Die zou dus 2000 gr. PeeGee hebben moeten nemen.

Men zou ook kunnen zeggen, dat Ricinusolie niet ongevaarlijk is, daar in praxi breuklijders wel eens hun toestand precair maken door gebruik van Ol. Ricini.

En dan volgt: „een lijstje dat de firma verspreidt”. Neen, dat de firma, oordeelende met bona fide menschen te doen te hebben, aan enkele contróle-instellingen verstrekke. Maar geachte Vereeniging, dat het lijstje gepubliceerd is, maakt Uw standpunt niet sterker. Elk normaal denkend deskundige zal zien, dat al onze praeparaten „goed in elkaar zitten” en bij opvolgen der indicaties en gebruiksaanwijzingen (en waarom drukt U die niet af, daar komt het op aan!) goede diensten kunnen bewijzen.

Trouwens, het is ook wel erg naar, dat diverse artsen onze preparaten gebruiken.

Wanner wij b.v. Influin verkochten tegen t.b.c. of Kalphosin tegen kanker, dan zouden we kwakzalvers zijn. Maar wie Kalphosin voor kalktherapie indiceert en Influin voor griep, kou, influenza en rheumatische aandoeningen, is niet zoo'n heele erge schurk.

Is overigens de apotheker die iemand zonder recept Ac. acetosal. geeft, als hij klaagt over griep, een kwakzalver? Wij meenen van niet. En als wij daar nu 'n etiketje „Influin” op plakken, en de indicaties van vom Ziemssen of Pinkhoff voor Ac. acetosal. in leekentaal vertalen, zijn wij dan plotseling menschen „die de bevordering van persoonlijk belang boven alles stellen?”

Van wie wij concurrenten zijn zal ons koud laten. In verste instantie is b.v. elke arts concurrent van het Reewijksche Boertje maar de meeste artsen zullen zich daarover wel niet veel kopzorg maken.

Wanneer U nu waarschuwt tegen onze praeparaten, dan heeft U daartoe slechts het recht, wanneer U moreel en overtuigend kunt bewijzen, dat onze praeparaten, gebruikt in de gevallen die wij aangeven, en gebruikt zooals wij aangeven, een gevaar opleveren voor de gebruikers, of waarschijnlijk geen effect zouden sorteren. Ofwèl wanneer de door ons gevorderde prijzen een immoreele winstmarge zouden opleveren. Maar noch het een noch het ander is het geval.

Of wij fabricereen om te verkoopen heeft er niets mee te maken. Natuurlijk is het onze opzet te verkoopen, en liefst flink wat. Dat is geen motief van veroordeeling. Immers artsen, apothekers, advocaten, ingenieurs, tuinlieden, doodgravers en haringvisschers werken óók niet uitsluitend uit menschlievendheid of voor de mooie oogen van buurman's Grietje. Wie daaruit wapenen wil smeden is óf een pharizeeër óf te goed voor deze wereld.

Resumeerende zien wij ons genoodzaakt, U, als goede achtbare en onbevoordeelde lieden (en dat moeten dienaars van het algemeen belang toch zijn, nietwaar?) voor de keuze te stellen dat:

- ofwèl U bewijst, dat wij voor het aangegeven doel ondeugdelijke of te dure praeparaten veil hebben,
- ofwèl U neemt de klakkelooze waarschuwing terug. Tertium non datur.

Wij hebben U loyale medewerking aangeboden, omdat niemand meer dan wij de kwakzalverij verfoeit. U heeft Uwerzijds door tendentieuus publiceeren, praematuur waarschuwen, en ongefundeerd gispn van onze U geheel onbekende moraliteit, die loyaliteit met voeten getreden. Als U daar genoeg in scheidt, moogt U dat doen; wij, snoode kooplieden, blijven liever fair.

Chemische Productenhandel „DE MEDICIJNMEESTER”.

Bovenstaand stuk plaatsen wij in zijn geheel en **onveranderd**. Wij willen den Chemischen Productenhandel „het volle pond geven” niet omdat wij door dit stuk overtuigd zijn van het verkeerde van ons optreden, maar om bij onze talrijke lezers de meening te vestigen, dat wij het niet zoo zeer mis hebben.

Wie dit stuk leest en zich op de hoogte stelt van, hetgeen wij over het bedoelde onderwerp schreven in onze no's van Juni, Juli en October j.l. (de exemplaren zijn ongetwijfeld nog in het bezit van de meeste onzer lezers) zal, met ons, van meening zijn, dat het ingezonden stuk, in geen enkel opzicht in staat is ons gevoelen ten opzichte van de handelwijze van den Productenhandel te wijzigen, ja zelfs dat het aanleiding geeft, die gevoelens te versterken. Alleen de inzenders schijnen dit niet te begrijpen of te willen begrijpen.

Om niet in herhaling van vroegere opmerkingen te treden, laten wij het hierbij en gunnen de heeren productenhandelaren gaarne het genoegen te gelooven, dat zij ons pal hebben gezet.

Wij — en wij denken de meeste onzer lezers — weten wel beter.

Slechts nog een enkel woord. Steunende op het standpunt, dat wij sinds ons optreden hebben ingenomen, alléén in het **algemeen belang**, zonder aanzien des persoons, op te treden en gaarne ongelijk willende erkennen, waar wij

blijkbaar hebben misgetast, zullen wij onze stem steeds verheffen tegen publicaties op geneeskundig gebied, die, schijnbaar goed bedoeld, toch blijkbaar ten doel hebben reclame te maken voor middelen en geneesmethodes, waarin wij gevaar voor het algemeen welzijn zien.

Daarom zullen wij, het laatste woord gaarne aan „De Medicijnmeester” latende, geen verdere artikelen, van die zijde afkomstig, meer in onze kolommen opnemen.

Wij, van ons standpunt, wenschen geen reclame te maken voor een onderneming, die wij niet als **ongevaarlijk** kunnen bestempelen,

**Redactie Maandblad.**

**Dr. Pieters Zokoro.**

Weledelgeboren Heer,

In beleefden dank heb ik het tijdschriftnummer, waarin Dr. Pieters Zokoro beschreven wordt, ontvangen.

Als aanvulling op den zin in dat artikel:

„Of het genezing heeft bewerkstelligd, zooals de schrijver, die blijkbaar de oorzaak van zijn kwaal niet kent, vermoedt, wagen wij niet te beslissen, doch twijfel schijnt ons zeer geboden.”

wil ik U het volgende nog berichten.

Na Uw analyse heb ik Zokoro niet meer ingenomen, Na een dag of vijf kwamen de pijnen in even hevige mate als vroeger terug. Specialistisch onderzoek leidde naar de diagnose: zweertje aan de twaalf-vingerige darm. Een dieet werd mij voorgeschreven. Sinds pl.m. 6 weken heb ik geen pijn meer.

Mijn conclusie is: Zokoro wist door zijn sterk laxeerend karakter de pijn te verzachten of tijdelijk te doen verdwijnen. Genezend werkte het niet.

Met het dieet ben ik er beter aan toe.

Met beleefden dank en hoogachting,

Uw, Ud.w. dn. P. de K.

## RECHTSZAKEN.

### Een Duitscher veroordeeld.

De kantonrechter te Emmen heeft den Duitscher P. B. uit Rutenbrock (D.) wegens het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst te Emmer-Erfscheidenveen en te Emmer-Compascuum, veroordeeld tot f 200.— boete subs. 100 dagen hechtenis. De eisch was f 400.— boete. N. R. Ct.

### Weduwe veroordeeld.

Voor den kantonrechter, mr. De Vries Feijens te Amsterdam, stond een weduwe terecht verdacht van het onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Verdachte was bij verstek veroordeeld tot twee geldboeten ieder van f 300.—, van welk vonnis zij in verzet was gekomen. Als raadsman trad op mr. J. K. M. Mathuisen.

Verdachte had twee vrouwelijke patiënten, woonachtig te Nederhorst den Berg, in Amsterdam ten huize van haar zuster in behandeling genomen. De patiënten waren lijdende aan keelkanker en maagstoornissen. Bij haar verhoor deelde verd. mede de gave te bezitten zieken te kunnen genezen door eenvoudige handoplegging.

Twee dames, als getuige gehoord, verklaarden bij verd.'s behandeling baat te hebben gevonden.

De ambtenaar van het O.M. vroeg bevestiging

van het verstekvonnis en veroordeeling tot twee geldboeten van f 300.—.

Mr. Mathuisen merkte in zijn pleidooi op, dat het nog de vraag is of hier sprake is van geneeskunde. Men doet beter te spreken van geneesgave, hetgeen een geheel op zich zelf staand iets is. Verdachte staat bekend als een kundige vrouw, die haar gave geheel te goeder trouw gebruikt en verschillende patiënten gratis heeft geholpen.

De kantonrechter, vonnis wijzend, was van meening, dat verd. niet zoo onverantwoordelijk had mogen zijn om de behandeling zonder raadpleging van een arts voortgang te doen vinden. Rekening houdende met de omstandigheden, veroordeelde de kantonrechter de vrouw tot twee geldboeten elk van f 200.—. (Telegraaf).

### Vegetarisch propagandist.

In hooger beroep moest voor de rechtbank te Rotterdam terecht staan de 54-jarige A. W., vegetarisch propagandist, die in appel gekomen was van een vonnis van den kantonrechter te Amsterdam waarbij hij terzake van het uitoefenen van de geneeskunde, was veroordeeld tot 1 maand hechtenis. Ook de ambtenaar van het O.M. was in appel gekomen.

Verdachte was niet in persoon verschenen. Zijn gemachtigde, jhr. mr. J. W. Pompe van Meerdervoort, gaf de feiten toe doch beweerde, dat hier geen sprake was geweest van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde.

De weduwe S. Berendse-van Veen uit Den Haag verklaarde in begin Augustus 1931 bij verdachte te zijn gekomen, om raad voor haar man, die ziek was. Getuige had een fleschje water meegebracht. Verdachte had haar man een leefregel voorgeschreven en haar een adres gegeven, waar zij de bijzonder ingrediënten in Den Haag kon kopen. Getuige had voor deze visite f 1.— betaald. Later werd telkens een fleschje water opgezonden waarna verdachte schriftelijk raad gaf. In den nacht van 17 op 18 Maart was getuige's echtgenoot overleden.

Dr. J. A. v.d. Hoeven uit Den Haag, die bij den patiënt Berendse was geroepen, even voordat hij stierf, had dadelijk geconstateerd met een ernstig geval van suikerziekte te doen te hebben. Het dieet, dat verdachte had voorgeschreven, waarbij veel vruchten en aardappelen moesten worden gebruikt, was voor lijders aan suikerziekte schadelijk. De door verdachte voorgeschreven medicamenten waren bij getuige onbekend.

Het O.M. zeide dat verdachte, door het geven van voorschriften de geneeskunde heeft uitgeoefend. Het betreft hier een zeer ernstig feit, wat nog te ernstiger wordt nu verdachte daarmee nog steeds voortgaat. Hij heeft zich wel de hulp van een medicus verzekerd, maar die man doet niets, en volgens het O.M. moest hij zich schamen dat hij zich voor zulke praktijken leent. Het O.M. eischte bevestiging van het vonnis, doch met verzwaaring der straf tot 2 maanden hechtenis.

De gemachtigde jhr. mr. J. W. Pompe van Meerdervoort zette uiteen, dat de patiënten door den medicus worden onderzocht, alvorens bij verdachte te worden toegelaten. In code-schrift deelt deze geneesheer de te verstrekken geneesmiddelen aan hem mee. Verdachte stelt geen diagnose, en verstrekt alleen op aanwijzing van den dokter de geneesmiddelen. Volgens gemachtigde is er dan ook geen sprake van, dat de geneeskunde door verdachte wordt uitgeoefend.

De rechtbank, die er prijs op stelde, dat verdachte persoonlijk zou verschijnen, stelde de verdere behandeling uit tot 27 October.

Aan dien wensch om persoonlijk te verschijnen had verdachte nu gevolg gegeven.

Verdachte verklaarde, dadelijk te hebben in-

gezien met een lijder aan suikerziekte te doen te hebben, maar hij is ervan overtuigd, dat het dieet dat hij heeft voorgeschreven, niet schadelijk kon zijn. Men moet niet vergeten, dat vele menschen, die door doktoren zijn opgegeven, verdachte's raad komen inwinnen. Verdachte is van oordeel, dat het zijn menschelijke plicht is, hier hulp te verleenen.

Op nadere vragen van den president zegt verdachte dat hij van beroep kunstschilder is. Het werk waarvoor hij thans terechtstaat, doet hij reeds dertig jaren, zij het ook, dat hij niet al dien tijd in Rotterdam is gevestigd geweest. Verdachte zet dan nog uiteen, dat hij tegenwoordig wordt geassisteerd door een arts, die de diagnose stelt.

Het O.M., waargenomen door mr. E. D. H. Schutter: Wat is u eigenlijk voor een man, waar is u propagandist in?

Verdachte: Ik ben propagandist uit principe. Het O.M.: U doet alles alleen om eigen zak te spekken; u is een gevaarlijk mensch, die anderen in het graf helpt.

Het O.M. daarna requisitoir nemend, zeide te willen persisteeren bij zijn reeds vroeger genomen requisitoir, waarbij het vernietiging van het vonnis en veroordeeling van verdachte tot 2 maanden hechtenis had geëischt.

De president tot verdachte: Wordt u maar liever weer kunstschilder, dat is minder gevaarlijk.

(N.R.Ct.)

## CORRESPONDENTIE.

**Dr. J. F. M. F. v. H. te Z. Karsote** is behandeld in het Mbl. van December 1931; dank voor de toezending.

— Uit De Stille Werken zullen wij iets overnemen, zodra de plaatsruimte het toelaat.

**Mr. P. S. te 's H.** De **crystallosetten** bestaan, volgens het onderzoek van den heer **Keulemans**, uit **saccharine-natrium**, algemeen bekend onder den naam van **crystallose**. Het wordt door lijders aan suikerziekte veel gebruikt; **of het als middel tegen de dik worden dienst kan doen?** Wij zouden denken, dat de **onthouding** van suiker of suikerhoudende stoffen in dit geval de hoofzaak is. Een crystallosette geeft wel een enigszins zoeten smaak maar aangenaam vinden ook wij dien smaak niet.

**J. J. te B.** 't Is kras.

Het zijn juist de kleinere, plaatselijke bladen, die door de kwakzalvers voor hun advertenties worden gebruikt, waarmee wij niet willen zeggen, dat de grootere er in 't algemeen niet voor te vinden zijn. De samenstelling van de zes geadvertende middelen is opgenomen in het roode boekje „De kwakzalversmiddelen”.

**Mr. W. P. R. B. te 's C.** Dank voor uw zeer juiste opmerking, waaraan wij gevolg hebben gegeven.

**Onleesbaar te H.** Wend U, met uw beklag tot de samenstellers van de „Mededeelingen van het Rijksinstituut voor Pharm. therap. onderzoek te Leiden” waaruit wij de waarschuwing tegen **Novia**, beknopt overnamen.

**Wij nemen van uw opmerking geen nota, te meer daar gij uw naam niet noemt.**

**Mr. E. L. v. E. te 's C.** Tegen de z.g. elektrische geneeswijze van de **Cebr. de Allmonda** zijn wij reeds dikwijls — en zeer uitvoerig — opgetreden. Onze ruimte en de vele telkens verschijnende **nieuwe kwakzalverijen** — laten niet toe te vaak in herhalingen te treden.

— Het Dertigste Jaarverslag der Zuid-Hollandsche Vereeniging „Het Groene Kruis” in dank ontvangen.



# DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor de VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931).

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50, franco per post f 1.64.

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningm. den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32257, Amsterdam

# Maandblad uitgegeven door de Vereeniging TEGEN DE KWAKZALVERIJ

onder Redactie van H. VAN GELDER.

Bestuur der Vereeniging: E. J. ABRAHAMS, Arts te Amsterdam; C.G. BAERT, Inspecteur van de Volksgezondheid te 's Gravenhage; MR. W. P. R. BOUMAN, Oud-Officier van Justitie te 's Gravenhage; MR. A. A. CNOPIUS, Procureur - Generaal bij het Gerechtshof te Arnhem; Dr. Ph. H. COPPENS, Apotheker te Rotterdam; MR. A. VAN DER ELST, Ambtenaar van het O.M. bij Kantongerecht te Leiden te Noordwijk aan Zee; MR. A. LIND, Advocaat te Amsterdam; L. H. OBDAM, Journalist te Alkmaar; Mej. J. C. RESSING te Delden; G. E. WINDEMÜLLER, Arts te Vaassen; N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis te Amsterdam, SECRETARIS-PENNINGMEESTER.

LIDMAATSCHAP DER VEREENIGING ..... f 3.—

Ieder lid ontvangt 1 exemplaar van het Maandblad en heeft recht op 6 ex. ter gratis-verspreiding.

Geplaatste bijdragen en onderzoekingen van kwakzalversmiddelen en specialités worden desverlangd gehonoreerd.

Het nadrukken van artikelen uit dit blad is niet alleen geoorloofd doch wordt zelfs dringend verzocht.

Adres voor de REDACTIE van het Maandblad bij den Redacteur: GROENBURGWAL 26 Amsterdam.

ABONNEMENTSPRIJS MAANDBLAD franco per post ..... f 2.—

Adres voor het aangeven van Leden en Abonnés bij den Secr.-Penningmeester: N. KEULEMANS, Kloveniersburgwal 82, AMSTERDAM.

POSTREKENING DER VEREENIGING: AMSTERDAM, No. 32237.

Advertenties 1—6 regels f 1.55, elke regel meer f 0.25.

Adres voor advertenties: DE DORDRECHTSCH E DRUKKERIJ EN UITGEVERS MAATSCHAPPIJ, Grootkerksplein 5, Dordrecht, Telefoon No. 3341. Postcheque en Girorekening 44060.

## INHOUD:

Vereeniging tegen de kwakzalverij. — Mededeelingen van het Bestuur: Verslag van de Alg. Vergadering op 19 November.

Berichten: Contrôle op spécialités in Denemarken, - Arbeidsduur voor apothekers-assistenten. — Stralensbehandeling.

Mededeelingen van verschillenden aard: Samenstelling der middelen in 1932 onderzocht. — Boertje van Gouda. — Ernst Richter's ontbijt kruidenthee.

Rechtszaken: Vegetarisch propagandist. — De helderziende Geneeskunstenaar. — Onbevoegd geneeskundige. — Idem Veearts. — Een artist veroordeeld.

Correspondentie.

Register op den 52en jaargang van het Maandblad. Advertenties.

**Zij, die met het nieuwe vereenigingsjaar lid der Vereeniging wenschen te worden of zich op het Maandblad willen abonneren gelieven zich reeds thans te melden. Hun zal dit Nummer van den loopenden jaargang gratis worden toegezonden.**

**De voorwaarden voor het lidmaatschap en van het abonnement staan aan het hoofd van het Maandblad opgegeven.**

## Vereeniging tegen de Kwakzalverij.

### Mededeelingen van het Bestuur.

**LEDENVERGADERING** op 19 November te 2 uur in American Hotel, Amsterdam.

Met de bestuursleden en den redacteur zijn 3 leden aanwezig,

Na goedkeuring der notulen, deelt de waarn. Voorzitter mede, dat de commissie, benoemd om het Ontwerp van Wet op de Artsenijbessreidkunde te bestudeeren, haar arbeid niet voltooidde, omdat de behandeling van het wetsontwerp is geschorst. De Commissie wordt ontbonden. Het jaarverslag en de rekening over 1931 worden gelezen en goedgekeurd (Zie het No. van Juni '32).

De Heer Abrahams had bericht gezonden, als bestuurslid te moeten aftreden wegens zijn vele bezigheden.

De voorzitter spreekt zijn dank uit voor het vele, dat hij voor de Vereeniging heeft gedaan en hoopt dat deze, zoo noodig, nog op zijn hulp moge rekenen.

Bij de hierop volgende verkiezing van bestuursleden werden de H. H. Mr. W. P. R. Bouman en C. G. Baert herkozen en in de vacature Abrahams, de Heer Dr. J. C. Brenkman.

De vergadering wordt hierna gesloten.

N. KEULEMANS.

## BERICHTEN.

### Contrôle op spécialités in Denemarken.

In een koninklijk besluit, tot regeling van de wet van 29 Maart 1932, wordt de volgende definitie aan de spécialités gegeven, die onder wettelijk toezicht staan. Men verstaat daaronder stoffen of preparaten, waarvan de verkoop en aflevering alleen aan apothekers is geoorloofd en die als geneesmiddel in een voor den gebruiker bestemde en door vorm en inhoudshoeveelheid karakteristieke fabrieksverpakking ten verkoop bestemd zijn. Hiertoe worden niet gerekend die pillen, tabletten, zalven, poeders, kruiden en andere geneesmiddelen, die de apotheker ter bevordering eener vlugge aflevering zelf verpakt, tenzij deze van een bepaalden naam of merk zijn voorzien, die van de algemeen gebruikelijke benamingen in de apotheek afwijkt. In zoodanig geval worden zulke preparaten als spécialités beschouwd, zelfs in die gevallen, wanneer de apotheker ze uitsluitend in zijne apotheek verkoopt en er dus geen handelsartikel van heeft gemaakt. Volgens art. 3 der verordening hebben de apothekerevisoren het recht, alle spécialités ter onderzoek mede te nemen op kosten van den fabrikant, die ze dus den apotheker moet vergoeden. Voor het onderzoek van een spécialité heeft de fabrikant of de importeur een bedrag te betalen, dat nader wordt vastgesteld tot een maximum van 100 kronen. Voor physiologische proeven kan de minister een nog hooger bedrag vorderen. Deze bepalingen treden 1 Januari 1933 in werking. (Pharm. Post 1932-560).

(Pharm. Weekbl.).

### Arbeidsduur voor Assistenten in de apotheek.

's Gravenhage, 25 Nov. — In het Staatsblad is een Kon. besluit opgenomen van 17 November j.l. tot vaststelling van een algemeen maatregel van bestuur ingevolge de arbeidswet 1919 (werktijdenbesluit voor apotheken) waarvan de inwerkingtreding is bepaald op 1 Februari a.s. Er wordt in bepaald dat een assistent of een jeugdig persoon in een apotheek niet langer arbeid mag verrichten dan 8½ uur per dag en 48 uur per week. Een dergelijke bepaling is ook opgenomen voor den arbeid van niet-assistenten, met dien verstande dat een man, die in hoofd-

zaak met het bezorgen van geneesmiddelen is belast, gedurende ten hoogste tien uur per dag en 55 uur per week mag werken. (Telegraaf).

### Genezing door Stralensbehandeling Waarschuwing tegen kwakzalvers

's-Gravenhage, 28 Nov. — Voor de Industriele Vereeniging Aciri, hield dr. H. W. Reich, arts-specialist electro-radiotherapie, gisteravond in „De Nieuwe Doelen” een voordracht over de moderne geneeswijze door stralensbehandeling.

Dr. Reich wees er op, dat de stralensbehandeling in Oostenrijk, Duitschland en de Baltische Staten, algemeen verbreid is en ook in Nederland veld wint.

Hij betreurde het echter, dat tal van kwakzalvers, zonder eenige wetenschappelijke kennis aller lei prulmachieentjes aan de goe-gemeente tegen abnormale prijzen trachten te verkoopen en daar door dikwijls meer kwaad dan goed doen. Met nadruk verklaarde spr. dat de stralensbehandeling vooral die met hoogfrequentie, onder medisch toezicht dient plaats te vinden en dat het noodzakelijk is dat een ieder, alvorens op de een of andere wijze de stralensbehandeling te ondergaan, zich eerst tot een arts wendt.

Op verzoek van den Raad van Bestuur van Aciri verklaarde dr. Reich zich bereid de Vereeniging in zijn instituut Bezuidenhout 37 te willen ontvangen en daar de verschillende hoogfrequentietoestellen te demonstreeren.

De voorzitter van Aciri, C. Baron van Lynden, bracht onder instemming der vergadering den spreker dank voor zijn uitstekende uiteenzetting van het onderwerp. (Telegraaf).

### Mededeelingen van verschillenden aard.

**Opgaaf van de samenstelling der middelen, vanwege de Vereeniging tegen de Kwakzalverij in 1932 onderzocht en in het Maandblad behandeld.**

**Antivro**, een middel tegen winterhanden en voeten, is een oplossing van 16,4 p.ct. Chloorcalcium in water met pepermuntolie. (No. 6 Corr.).

**Boertje van Gouda**. Kruiden van het — bestaan alleen uit Duizendguldenkruid. (No. 12).

**Boertje van Gouda**. Pillen van het — bevatten aloë, senna en rhabarber. (No. 12).

**Chlorosan-tabletten** bestaan uit Chlonophyl (bladgroen) ijzer (in water niet oplosbaar) en phosphorzure kalk, (No. 11).

**Crystallosetten** bevatten Saccharine-natrium (crystallose). (No. 11 Corr.).

**Druppels van Monsma** bestaan uit Tinctuur van duivelsdrek, water en rhabarberpoeder. (No. 2 Corr.).

**Eta Antigra**, tegen drankzucht, is een poeder-mengsel van dextrine, glucose, zwavel en een houtsoort, dat niet nader geïdentificeerd kon worden. Zwavel en houtsoort bedroegen ongeveer 1 p.ct. van het totaal, (No. 5).

**Fichten-Badesalz** bevat Fluoresceïne, vluchtige olie, natriumcarbonaat ± 0.65 proc. en keukenzout 94 proc. (No. 5 Corr.).

**Henseline** bestaat uit verbindingen van calcium en natrium met chloor, phosphorzuur en zwavelzuur; kaliumverbindingen konden niet worden aangetoond. (No. 8).

**Indische Nierkruiden** zijn Orthosiphonbladen, de bladen en stengelknoppen van Orthosiphon stamineus Benth. Zij komen overeen met de kruiden, verstrekt door de Dames v.d. Brink te Apeldoorn (No. 11).

**Laxenia** (Dr. Dubois), bestaat o.a. uit senna-bladen, zwavelbloemen, zoethout en venkel. (No. 5).

**Pee Gee** (rood en blauwzegel) zijn vloeibare paraffine-mengsels, slecht geëmulgeerd, bevattende 40 proc. van een dikke, vloeibare paraffine. (No. 6).

**Pee Gee.** (Onderzoek van een nieuw, z.g. verbeterd monster.) Slecht geëmulgeerd paraffine-mengsel, bevattende 33,3 proc. vloeibare paraffine, benevens gutta-gom en benzoëzuur. (No. 10).

**Pieter's Zokoro** bestaat uit Cascara-extract, anijs, suiker en alcohol. (No. 10).

**Pilules Depuratives**, (Dr. Dubois). Samenstelling: Magnesium-hypophosphiet, extracten van kliswortel, sassaparille en guajac, benevens gentiaanpoeder. (No. 5).

**Poudre Alcalinophosphathée** (Dr. Dubois), bevat Dubbelkoolzure soda, phospho-glycerinaat van kalk en magnesia, magnesiumhydroxyde en geprepareerd krijt. (No. 5).

**Richter's ontbijtkruidenthee** bevat Thee, senna-bladen, korenbloemen, goudsbloemen, vlierbloemen, vioolbloemen en bladen, Lievevrouwenbedstroo, notebladen, hoefblad, frambozenbladen en berkenbladen. (No. 12).

**Volta-koolzuur preparaat** bestaat uit Bicanbonasnatricus (zuiveringzout) en manganosulfaat. (No. 8).

#### Het boertje van Gouda

Omtrent L. J. van der Werf, meer bekend als bovengenoemd boertje, ontvingen wij van een medicus, een ons bekend getrouw medewerker in ons streven, een uitvoerig schrijven — vergezeld van eenige geneesmiddelen — waaraan wij (wij moeten ons beperken) het volgende ontleenen:

„Bijgaand zend ik U 1 doosje pillen, 2 fl. korreltjes en 1 pakje kruiden, allemaal voor één patiënte bestemd, afkomstig van L. J. van der Werf, Reeuwijk C 46.

Patiënte was altijd erg zwak en veel ziek, de laatste jaren rug- en buikpijn en veel fluor albus en vaak hoge koorts. Door een collega elders werd zij pl.m. 2 jaar geleden zonder veel resultaat behandeld, naar haar zeggen; zij ging toen naar het „boertje in Gouda”, die zoo maar zei, wat er aan scheelde: „Zij had het in haar rug en in de buik, verloor stukjes bij de menstruatie en zou

nog veel grootere stukken en etter kwijt raken.” Waarop patiënte alsnog wacht, zooals zij thans halfspottend opmerkt.

Sedert pl.m. 1 week is patiënte onder mijn behandeling, wegens diarrhoe, buikpijn en hoge koorts. Toch ging zij nog altijd door, de giro-biljetten, die zij per tiental in de kast heeft liggen, regelmatig aan „den boer uit Gouda” toe te zenden. De echtgenoot vertelt mij, dat deze behandeling per jaar pl.m. f 80.— kost, afgezien nog van de reizen, die men van hier uit naar Gouda af en toe ondernam!

Van het spreekuur zal het U misschien interesseren, hoe het daar toeging. Het „boertje” kijkt patiënte aan, zegt dan onmiddellijk waar zij aan lijdende is, noemt de alvleeschklier als oorzaak, spreekt over weefsels, enz., waarvan patiënte het rechte niet meer weet (ze kan dat alles ook zoo slecht onthouden!) en geeft haar tenslotte 1 pak kruiden à f 3.—, 3 lepels op 2 kopjes warm water, 2 maal daags een lepel; 2 flacons granules à f 0.80, 3 maal daags 12 gran.

(afwisselend gebruiken, want „het is gif en tegen gif,” zegt de boer!)

1 doosje pillen (des avonds 1 pil voor de ontlasting).

Patiënte had eerst kruiden, gemerkt D 1, thans W 1, omdat de „baarmoeder nu opgeknapt zou worden,” volgens den wonderdokter.

Op de vraag van patiënte, of het boertje ook geleerd had, antwoordde hij: „ja, 25 jaar”. Verder maakte hij er ook aanspraak op, dat zijn genezingen een „gave van God” waren!

Het onderzoek van de geneesmiddelen werd door den heer Keulemans ter hand genomen behalve de 2 fleschjes homoeopatische korrels, Belladonnae D 3 en Mercur Sol C 5, die zich daarvoor niet leenden.

De kruiden bestonden alléén uit **Duizendguldenkruid**.

De pillen waren gewone laxeerpillen, bevattende **aloë, senna en rhabarber**.

Bijzondere middelen werden derhalve niet aangetroffen; het duizendguldenkruid behoort tot die stoffen, die vroeger somwijlen voorgeschreven, thans vrijwel in onbruik zijn geraakt.

Is 't nog noodig een woord ter waarschuwing hier te laten volgen? Men zij toch verstandig!

Nog een enkele opmerking ten bewijze, dat het boertje met zijn tijd meegaat.

Op de achterzijde van het Girobiljet is het onderstaande afgedrukt:

„Gelieve mij te zenden:  
.... pak Kruiden, merk .....  
.... pak Bijvoeging .....  
.... Wassing .....  
.... potje Zalf .....  
.... fleschje Smeer .....  
.... doosje Pillen .....  
.... Korrels .....  
.... Druppels .....

#### PRIJZEN:

Kruiden f 3.00; Bijvoeging f 0.00; Wassing f 1.—; Potje Zalf f 1.—; fl. Smeer f 3.00; doosje Pillen f 0.25; doosje Pillen f 0.50; Korrels f 0.80; Druppels f 0.90.

Bestellingen van enkel Korrels of 1 doosje Pillen wordt de prijs verhoogd met f 0.20 voor porto en verpakkingskosten.

P.S. Er wordt niet meer verzonden als het bedrag dat gestort is.”

#### Dr. Ernst Richter's ontbijt kruidenthee.

„Erkend onschadelijk genotmiddel tegen **zwaarlijvigheid**. Voorkomt lastige vetvorming en maakt het lichaam slank en lenig. Volkomen onschadelijk natuurproduct”.

Aldus lezen wij op het pakket, waarin de kruiden verpakt zijn en wij zijn het eens met de bewering, dat wij hier met een „natuurprodukt” te maken hebben. Wat betreft het „Volkomen onschadelijk” hierbij zouden wij wel een vraagteeken willen zetten evenals bij de meeste van die ontmageringsmiddelen, die tegenwoordig voortdurend worden aanbevolen.

De thee wordt in een bijgevoegde circulaire o.a. aldus aanbevolen: „Prikkel dus de activiteit van „Uw innerlijke organen en U zult eene volledige „verwijdering bespeuren”.

Of dit wel zoo verstandig is?

Wij geven hier de samenstelling van de thee, zoals die door den heer **Keulemans** geconstateerd is en tevens den raad het advies van uwen geneesheer vóór den aankoop en het gebruik in te winnen.

Het is een mengsel van allerhande nog wel eens gebruikte en geheel verlaten plantendeelen, zooals uit onderstaande opgaaf blijkt:

**Senna-bladen, Thee, Korenbloemen, Goudsbloemen, Malvabloemen, Vlierbloemen, Viool bloemen en bladen, Lieve Vrouwe Bedstroo, Notebladen, Hoefblad, Frambozenbladen, Berkenbladen.**

## RECHTSZAKEN.

### Vegetarisch Propagandist

Van zeer bevoegde zijde — die wij onzen hartelijken dank betuigen — wordt ons het volgende, d.d. 10 Nov., geschreven:

„In het Novembernummer van uw blad publiceert gij op de laatste pagina een door u uit de N.R.Ct. overgenomen verslag van de behandeling in hooger beroep door de Rechtbank te Rotterdam van de strafzaak tegen den 54-jarigen A.W., die terecht stond wegens overtreding van art. 436 W.v.S. Deze verdachte was door den Kantonsrechtter te Rotterdam veroordeeld tot een maand principale hechtenis, nadat door den Ambtenaar van het O.M. twee maanden was geëischt. De verdachte ging in appèl, waarna ook de A.O. M. meeging. In bovenaangehaald verslag bleek, dat de Offic. van Justie eveneens een hechtenis van 2 maanden eischte, zijnde de hoogste door de wet bedreigde straf voor overtreding van art. 436 W.v.S. bij herhaling (in dit geval derde herhaling zelfs), daarbij in aanmerking nemende, dat verdachtes optreden ditmaal zoo al niet een menschenleven had gekost, toch in ieder geval het overlijden van een patiënt, die in zeer ernstige mate aan diabetes leed, belangrijk had verhaast.

Thans moge ik U mededeelen, dat de Rechtbank heden in hooger beroep vonnis heeft gewezen. De Rechtbank overweegt, dat de ernst van het feit in aanmerking genomen, verdachte moet worden veroordeeld tot een geldboete van f 300.—, subs. een maand hechtenis!!

De Rechtbank heeft tevens overwogen, dat de recidive niet juist was ten laste gelegd, zoodat het derde lid van art. 436 W.v.S., volgens haar, geen toepassing kon vinden.”

### De helderziende.

De onlangs te Amsterdam gearresteerden Oostersche helderziende heeft voor de vierde kamer van de Rechtbank aldaar terecht gestaan wegens het misdrijf omschreven in art.

247 W.v.S. De man had zijn intrek genomen in een van de voornaamste hotels en hield spreekuur voor ieder, die iets omtrent de toekomst wenschte te weten. Echter bereikten de politie klachten, dat hij gepoogd zou hebben tegenover minderjarige bezoeksters ontuchtige handelingen te plegen.

Voor de rechtbank gaf de helderziende op de gebruikelijke identiteitsvragen geen antwoord. Insteede daarvan bediende hij zich van een gebarentaal. De verdediger mr. John. M. Mathuizen deelde mede de verdediging neer te leggen, omdat de helderziende er geen prijs meer op stelde.

De president achtte dit het eenige wat den verdediger te doen stond. Verdachte heeft tevoren reeds vijf advocaten het door zijn optreden onmogelijk gemaakt langer voor hem op te komen.

Mr. Mathuizen, aan wien het gelukt was den man tot rede te brengen, werd nu ter zitting voor zijn tusschenkomst bedankt. Tijdens de verdere behandeling der zaak met gesloten deuren heeft de officier van justitie, mr. van Dulleman een jaar en zes maanden gevangenisstraf geëischt.

Bij de uitspraak op 23 Nov. werd verd. veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf. (N.R.C.)

#### Een Geneeskunstenaar.

De rechtbank te 's Hertogenbosch deed uitspraak in de zaak tegen een artist uit Breda wien door het kantongerecht te Heusden een geldboete was opgelegd van f 100.— subs. 50 dagen hechtenis wegens onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. (Zie ons vorig no.)

Het O.M. had bevestiging van het vonnis van den kantonrechter geëischt met welken eisch de rechtbank accoord ging.

(Telegraaf).

#### Onbevoegd uitoefenen van de geneeskunst.

Voor het kantongerecht te Rotterdam heeft terechtstaan J. J. H., echtgenoot van M. J. v. L. aldaar, verdacht van onbevoegd uitoefenen van de geneeskunde. Op 5 September zou zij een vrouw in behandeling hebben genomen, die zich ter genezing van een kwaal, waaraan zij lijdende was, tot haar had gewend. Verd. had de zieke vrouw aangeraden een aftreksel van kruiden te drinken, voor welk advies verdachte eenig geld had ontvangen.

Na getuigenverhoor eischte het O.M. waargenomen door mr. v.d. Kun een geldboete van f 75 subs. 15 dagen hechtenis.

De kantonrechter mr. J. W. van der Meulen, onmiddellijk uitspraak doende, veroordeelde verd. tot f 50, subs. 10 dagen hechtenis.

(N.R.C.)

#### Onbevoegd uitoefenen van Veeartsnijkunst.

Voor den kantonrechter te Lemmer stond in het begin dezer maand iemand terecht, verdacht van het onbevoegd uitoefenen van de veeartsnijkunst. Hij had n.l. zonder noodzaak varkens tegen vlekziekte en kalveren tegen paratyphus ingeënt. De juridische vraag was in dit geval, of van geneeskundigen bijstand gesproken kan worden, indien inentingingen als voorbehoedmiddel worden aangewend. Dit nu heeft de kantonrechter in bevestigenden zin beantwoord, want in het vonnis werd o.m. overwogen, dat het inenten met een stof, die in het lichaam anti-stoffen vormt om ziektekiemen, reeds in het lichaam aanwezig, onschadelijk te maken, is te beschouwen als het verleenen van geneeskundigen bijstand aan vee.

Waar het ontduiken van de strafbepaling ge-

makkelijk is, achtte de kantonrechter redenen aanwezig een geringe straf op te leggen en veroordeelde verdachte tot een geldboete van f 10.— sub. zes dagen hechtenis, (Telegr.)

#### Een artist veroordeeld.

Voor het kantongerecht te Heusden had zich een artist te Breda te verantwoorden wegens het onbevoegd uitoefenen der geneeskunde. Verdachte zou geneeskundigen bijstand aan een vrouw hebben verleend. De vrouw verklaarde dat de geneesheeren in Heusden haar hadden opgegeven, terwijl ze nu zoo ver hersteld was, dat zij de terechtzitting kon bijwonen. Verdachte gaf de ten lasten gelegde feiten toe. Hij was niet bevoegd, volgens zijn verklaring de geneeskunde uit te oefenen.

De ambtenaar van het O.M. eischte een boete van f 300.— subs. een gevangenisstraf van drie maanden. De kantonrechter wees op het strafregister van verdachte, die voor twaalf vermogensdelicten reeds tien jaren in de gevangenis doorbracht. Hij veroordeelde verdachte tot f 300.— boete subs. een maand hechtenis. (Telegraaf).

## ADVERTEERT

I  
N  
D  
I  
T  
B  
L  
A  
D

### HET WORDT

DOOR DUIZENDEN IN NEDERLAND EN

DE KOLONIËN

GELEZEN!

#### CORRESPONDENTIE.

**Nationaal Comité** tot beteugeling van cadeaustel. Hoezer wij ook met uw doel sympathiseeren valt uwe „Mededeeling” te ver buiten het kader van ons blad om deze daarin op te nemen.

**v.d. B. te 's G.** Het Instituut te Tanger, dat onbegrijpelijkwijze onzen naam noemt, is ons geheel onbekend. Wij hebben er nooit van gehoord en weten ook geen adres waarheen wij ons niet vertrouwen kunnen wenden. Gaarne bekenmen wij, dat de zaak ons vreemd voorkomt.

Zend ons, zoo gij wilt, de in uw bezit zijnde papieren en correspondentie en wij zullen zien of de mogelijkheid bestaat ons er verder mee te bemoeien.

Voorloopig gelooven wij niet, dat er kosten onzerzijds mee gepaard gaan.

**Mr. v. d. P.** te B. Dank voor het gezondere.

Tegen het **Instituut Walraven** hebben wij reeds zoo dikwijls gewaarschuwd, dat voorloopig eerst anderen aan de beurt komen.

**N. te 's G.** Hetzelfde is het geval met de „Blätter für Homöopathie Matthei.

#### Register op den twee en vijftigsten jaargang van het Maandblad.

(De cijfers geven het nummer van het Maandblad aan. Ber. beteekent Berichten, Corr. Correspondentie, H.W. Herhaalde Waarschuwingen, Ingez. Ingezonden en R. Rechtszaken).

Abbé Hamon. De 20 geneeskuren van — 3

Aderverkalking. Bestrijding —	11
Akker's Abdijsiroop	H.W. 9
Akker's Kloosterbalsem.	H.W. 9
Anna Csillag's haarpomade	7
Antibon	8
Antivro tegen winterhanden	Corr. 6
Apiol-praeparaten. Waarschuwing tegen —	Ber. 2
Arbeidsduur van apothekers - assistenten	Ber, 12
Art. 251 bis W. v. S.	R. 10
Artist te Breda	R. 5. 7. 10
Artsenijbereidkunst. Grondslagen van de —	3
Artsenijbereidkunst. Regelen uitoefening van —	1. 3. 4. 5. 6
Badeck. Wed. J. — te IJmuiden	7
Beiler wonderdokter	R. 7
Benzine. Onbrandbare —	10
Bloedhersteller. Dr. Pieter	10. 11
Bloedzuiverende (enz.) pillen van Meenk	8. 10
Boertje van Gouda	12
Brood voor diabetici	5
Bug and Hum	1
Chemische productenhandel 6. 7. 10 Ingez.	11
Clorosan - tabletten	11
Commissie van Contrôle enz.	1
Commissie van Contrôle. Circulaire van —	8
Contrôle. Commissie van —	1
Contrôle Commissie. Circulaire van —	8
Crystalosetten	Corr. 11
Denemarken. Contrôle op specialités, Ber.	12
Diabetici. Brood voor —	5
Dibil (Femin)	8
Dibil (Masc)	8
Die Plattelandse Dokter	9
Driemaal onbevoegde uitoefening..... R.	4
Dubois. Dr. De nieuwe geneeswijze —	5
Duitscher veroordeeld	R. 11
Egberts Wormoline	8 Ingez. 10
Electrische kuren en radium.....	11
Ernst Richter's ontbijt kruidenthee.....	12
Eta - Antigra	5
Eugènoï	10
Facil - Pastilles	5
Fakir	R. 9
Fichten - Badesalz van Bedorf te Dusseldorf	Corr. 5
Fijtjuffrouw te Schermerhorn	R. 2
Geneeskunde. De nieuwe —	5
Geneeskundé. Onbevoegde uitoefening —	Ber. 2
	R. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 10. 11. 12
Geneeskunstenaar te Breda	R. 12
Geneeskuren van Abbé Hamon	3
Geneesmiddelenwet	1. 3. 6. 7
Geneesmiddelenwet. Buitengewoon gezondheidscongres	1
Geneesmiddelenwet en Vox Medicorum	6
Geneesmiddelenwet. Geschorste behandeling	7
Geneesmiddelenwet. Memorie van antwoord	5
Geneesmiddelenwet. Voorloopig Verslag	4
's Gravenhage. Gezondheidscommissie	6
Groot. Dr. J. de G. Sr. — Kwakzalverij in advertenties	3
Gesundheitsdienst. Maandblad —	3
Gouda. Boertje van —	12
Guttulas du Dr. Lemoir	7
Gezondbidder vrijgesproken.	R. 4
Gezondheidscommissie te 's Gravenhage	6
Gezondheidscongres. Buitengewoon —	1

Haarlemmerolie .....	H. W.	3	Natuurgeneesheer te Roermond .....	R.	1	Richter's Ontbijtkruidenthee .....	12
Haarlemmerolie Valsche .....	R.	3	Natuurgeneeskundige te Mehlem .....	R.	3	Riemvis. Kruiden van Mevr. — .....	5
Haarpommade van Anna Csillag .....		7	Nervopyrin .....		8	Rijks Instituut voor Pharm. therap. onder-	
Haas, De — Kruiden van — .....		5	Novia .....		10	zoek. — Jaarverslag 1931 .....	5
Haverhoek, De oude heer — .... R. 6 Ber.		11	Nuxor .....		10	Rijks Instituut voor Pharm. therap. onder-	
Heilbron L. G. „Indra” Rheumatië Banden		8				zoek .....	Meded. 4. 5. 6. 7. 8. 10
Heilbron L. G. Ned. Instituut v. hoogfre-		8	Obat Bikin Koeroes .....		5		
quentie te Rotterdam .....		8	Onbevoegde uitoefening der geneeskunst				
Heilgymnastiek en massage .....		11	R. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 10. 11.		12	Samenstelling der middelen in 1932 onder-	
Henseline .....		8	Onbevoegde uitoefening veeartsenijkunst. R.		12	zocht .....	12
Heumann, Pastoor — .....		7	Onbevoegde te Goes .....	R.	5	Silvikrin - haarwater .....	6
Hoest- en Keelpastilles. Meenk's — .....		8	Onbevoegde te Utrecht .....	R.	4	Smit, M. te Alkmaar. Waarschuwing tegen —	5
Hooge Raad, Is magnetiseeren strafbaar R.	4. 5		Onbrandbare benzine .....		10	Spécialités. Contrôle in Denemarken .. Ber.	12
Hooge Raad, L. F. V. .... R.	1		Onderzoek Rijks-Institut. voor — 4. 5. 6. 7. 8,		6	Specialité's. Dure — .....	Ber. 8
Hooge Raad, Pieck's eczeemzalf .....	2		10. Ber.		6	Spermafon - tabletten .....	8
Hooge Raad, Staphorster boertje. .... 1. 2			Oostersche krachtpillen .....	H.W.	8	Staat en kwakzalverij .....	5
Hongerkunstenaar .....	R.	9	Opticiën. Verricht deze geneesk. behandeling?			Staphorster boertje .....	R. 1. 2. 4.
Hum and Bug .....		1	R.		2	Stralenbehandeling door kwakzalvers. Ber.	12
			Oprechte Wortelboer's kruiden .... H.W.		10	Suikerzieke te Groningen .....	R. 2. 4.
			Oreal Regenerateur — L' .....		10	Sven Hedin's Wondermedicijn .....	9
Indische Nierkruiden .....		11	Pastoor Heumann .....		7	Tabletten en zalf van Tom Ward .....	10
Indra Pidjet .....		10	Pee-Gee .....	6. 7. 10. Ingez.	11	Tachtig jaar ? waarom worden wij geen —	5
Indra Rheumatië Banden .....		8	Physica .....		8	Tandtechnicus vrijgesproken .....	R. 6
Instituut voor Pharm. therap. onderzoek.			Pieck's Eczeemzalf .....	5 R. 1. 4. 5		Titus - Perlen .....	8
Jaarverslag 1931 .....		5	Pieter's Dr. — Zokoro .....	10 Ingez.	11	Tom Ward's tabletten .....	10
Instituut voor Pharm. therap. onderzoek.			Pillen-leverancierster .....	R.	4	Tom Ward's zalf .....	10
Meded. 4. 5. 6. 7. 8. 10 .....		8				Toxopeus Mechanische natuurwet d. adem-	
Instituut (Ned.) voor hoogfrequentie ....		8	Rechtszaken.			haling .....	Boekbesch.
Internationale bestrijding der kwakzalverij		7. 10	Appélzaak te Arnhem .....		1	Tschechoslowakisch Maandbl. tegen kwak-	
			Artist - geneeskundige .....	3. 7. 10. 12		zalverij .....	
			A. S. te Zegwaart .....		4	Tschechoslowakisch Maandblad voor de	
			Beiler wonderdokter .....		7	wachtkamer .....	Ber. 13
			Driemaal onbevoegd .....		4		
			Duitscher veroordeeld .....		11		
			Fakir en hongerkunstenaar .....		9	Veeartsenijkunst. Onbevoegde uitoefening. R.	12
			Fijtjuffrouw te Schermerhorn .....		2	Vegatarisch propagandist .....	R. 11, 12
			Gebeds-genezers vrijgesproken .....		4	Vereeniging tegen de Kwakzalverij:	
			Haverhoek Sr' .....		6	Jaarvergadering 1931 .....	11
			Kwakzalverster te Goes .....	5. 7		Jaarvergadering 1932 .....	Agenda 11
			L. v. F. voor den Hoogen Raad .....		1	Jaarvergadering 1932 .....	12
			Magnetiseeren. Is — strafbaar? .....	4. 5		Jaarverslag 1931 .....	6
			Magnetiseur te Amsterdam .....		1	Rekening en verantwoording 1931 ....	6
			Magnetiseur te Rotterdam .....		5	Volksgezondheid. Verslagen en Mededeelin-	
			Magnetiseur te Voorburg .....	1. 4. 5		gen — .....	Ber. 2. 6. 17
			Masseur te Rotterdam .....		4	Volta - koolzuur Preparaat .....	8
			Misdrijf art. 251 bis W. v. S. ....		10	Vox Medicorum en geneesmiddelenwet ....	6
			Natuurgeneesheer te Roermond .....		1		
			Natuurgeneeskundige te Breda .. 3. 7. 10. 12		12	Wachtkamer. Voor de — Waarschuwingen	
			Natuurgeneeskundige te Mehlem .....		3	in Tschechoslowakei. Ber. 8. 10	
			Opticiën — en geneesk. handeling .....		2	Weduwe voor het kantongerecht .....	R. 1
			Pieck's eczeemzalf .....	1. 2. 4		Werf, L. J. v.d. — boertje van Gouda ....	18
			Pillenleverancierster .....		4	Wetsontwerp geneesmiddelenwet .... 1. 3. 4.	5
			Staphorster boertje .....	1. 2. 4		Witt's De pillen — .....	3
			Suikerziekte. Behandeling te Groningen	2. 4		Wonderdokter te Almelo .....	R. 5. 9
			Tandtechnicus vrijgesproken .....		6	Wonderdokter te Breda .....	5
			Valsche Haarlemmerolie .....		3	Wonderherstellers .....	5
			Veeartsenijkunst te Lemmer .....		12	Wonderkoord. Het genezende — .....	3
			Vegetarisch propagandist .....	11. 12		Wondermedicijn van Sven Hedin .....	3
			Weduwe te Amsterdam .....		11	Wormoline. Egbert's — .....	8. 1
			Wonderdokter te Almelo .....	5. 6		Wortelboers kruiden .....	H.W. 1
			Radium en elektrische kuren .....		11	Wijnbergen's poeder tegen rheumatië. Corr.	
			Regelen uitoefening artseneijbereidkunst				
			1. 3. 4. 5. 6. 7.			Zalf en tabletten van Tom Ward .....	1
			Rekening van 7000 gulden .....	R.	3	Zekerheidsovalen .....	1
			Rheumatië. Wijnbergen's poeder tegen —			Zenuwachtigheid. Middel tegen — .....	1
			Corr.			Zokoro of Bloedhersteller. Dr. Pieter — .. 10. 1	
			Rhoidin .....		5	Zuid-Afrika. Uit — .....	
					5		



## DE KWAKZALVERSMIDDELEN

HUNNE INHOUD EN DE GEVAREN DIE BIJ HET GEBRUIK DREIGEN,

volgens analyses, gedurende 50 jaar gemaakt voor de VEREENIGING TEGEN DE KWAKZALVERIJ. (Uitgave van 1931)

Prijs voor leden f 1.25, franco per post f 1.37, voor niet-Leden f 1.50, franco per post f 1.64

Aan te vragen bij den Secretaris-Penningm. den Heer N. KEULEMANS, Apotheker, Binnengasthuis, Postgiro 32237, Amsterdam